

A. HUONDER, S. J.:

U MISTROVÝCH NOHOU.

KNĚŽSKÉ MEDITACE.

PŘELOŽIL

ANTONÍN ČÍHAL,
DUCHOVNÍ SPRÁVCE C. K. MUŽSKÉ
TŘEŠTNICE.

V PRAZE 1915.

TISKEM ČESKOSLOVANSKÉ AKCIOVÉ TISKÁRNY
V PRAZE II., SPÁLENÁ UL. 15. NÁKLADEM VLASTNÍM.

Cena 2 K.

A. HUONDER, S. J.:

U MISTROVÝCH NOHOU.

KNĚŽSKÉ MEDITACE.

Dle osmého rozšířeného vydání německého
s povolením spisovatele a nakladatele

PŘELOŽIL

ANTONÍN ČÍHAL,
DUCHOVNÍ SPRÁVCE C. K. MUŽSKÉ
TRESTNICE.

V PRAZE 1915.

TISKEM ČESKOSLOVANSKÉ AKČIOVÉ TISKÁRNY
V PRAZE II., SPÁLENÁ UL. 15. NÁKLADEM VLASTNÍM.

Nr. 16.994.

Nihil obstat.

Pragae, 7. Decembris 1915.

Dr. Antonius Podlaha,

ensor.

Imprimatur.

Ex archiep. Ordinariatu

Pragae, 10. Decembris 1915.

Dr. Joannes Sedlák,

vicarius generalis.

Vzácné své dílko, vyznačující se jemnou psychologií, označuje P. Ant. Huonder skromně jen jako pokus meditací přizpůsobených zejména časovým, praktickým potřebám duchovní správy. Že pokus tento dopadl skvěle, uznaly i nejpřednější autority církevní a svědčí o tom také rychlé rozšíření spisu. Odhodlal jsem se proto k uvedení knihy té i do naší duchovní, na kněžské meditace ne příliš bohaté literatury. Jak spisovatel sám, tak i nakladatel B. Herder vyšli mi blahovolně vstříc, začož jim budiž zde vzdán povinný dík.

Novozákonní texty jsou citovány z nového překladu vydaného Dědictvím Svatojanským. Někde se nalézají pod záhlavím prostá citace příslušných míst, jež je dlužno předem čísti z Písma sv.

Přeji si jen, aby dílko toto přineslo hojné požehnání duchovenstvu i kněžskému dorostu.

ANT. ČÍHAL.

Rozjímání úvodní.

Alter Christus.

milosti, důstojnosti a hlubokém významu katolického kněžství bylo pověděno a napsáno mnoho krásného. Avšak nejkratěji a nejprůpadněji vyjádřiti jeho podstatu, úkol, základní myšlenku možno prostě takto: sacerdos — alter Christus.

Věru, že tomu tak jest.

Mistr sám nedlí již ve svém lidském těle mezi námi. Odešel k Otci. »Vyšel jsem od Otce a přišel jsem na svět; opět opouštím svět a jdu k Otci.« (Jan 16, 28.)

Ale oveček stádce svého proto nikterak neopustil docela. Ujišťovalť odcházeje: »A aj, já jsem s vámi po všechny dni až do skonání světa.« (Mat. 28, 20.)

Trvá s námi a to dvojím způsobem: osobně avšak neviditelně ve svatostánku, neosobně, za to však viditelně ve zřízených zástupcích svých, apoštolech a jich nástupcích, biskupech a kně-

žích. V katolickém kněžství Kristus žije a působí dále na věky.

Jako kdysi, tak shromažďuje okolo sebe až dosud zástupy, učí je v chrámech, na zelených stráních, na březích jezer, u studnice Jakubovy, v příbytcích a na cestách. Vábí k sobě maličké a ti vzhlížejí k němu dnes, tak jako za onoho času, zářícíma očima, plní důvěry a lásky. Těší vdovu, plačící o syna, utěšuje sestry, truchlící pro bratra. Přistupuje k lůžku nemocných s toutéž láskyplnou domluvou jako kdysi: »Synu, dcero, nermuť se!«

Nepřestává vyhledávati ovčí zbloudilých a přináší je, věrný pastýř, na ramenou ke stádcí; kajícího syna marnotratného přijímá, vrátil-li se, s plesajícím srdcem v otcovskou náruč svou, padlé hříšnici podává záchranou pravici a pomáhá jí z propasti hanby. Prochází zeměmi dobře čině, jako tehdy. Nic neschází. vše jest tu. Každý rys jeho života opakuje se co nejvěrněji vždy a všude, kamkoliv zanáší katolické kněžstvo u věrném plnění úkolu svého Mistrovo poselství.

Tak jest a býti musí.

Neboť jest to především vůle a úmysl Pána našeho. Chtěl opravdu stvořiti viditelnou náhradu za osobní přítomnost svou, aby tak v díle jeho bylo pokračováno. Proto ztotožňuje sebe úplně se svými učeníky a spolupracovníky. Jsou to jeho »přátelé«, jeho »bratři«, »druhové«, s nimiž o všechno se dělí. Sdílí se s nimi:

o své poslání: »Jako mne poslal Otec, tak já posílám vás;«

o svou moc: »To čiňte na mou památku«. »Přijměte Ducha svatého; kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim;«

o svou autoritu: »Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá;«

o svá utrpení a protivenství: »Není služebník větší pána svého, aniž žák nad mistra.« »Když mne pronásledovali, budou pronásledovati také vás.« »Jestliže hospodáři láli Belzebubů, čím více jeho domácím?«;

o své úspěchy: »Jestliže zachovávali slova má, budou zachovávat i vaše!«;

o své tituly: mají býti spasiteli: »Cožkoliv rozvázete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.« Dobřími pastýři: »pas ovce mé....« světlem světa: »Vy jste světlo světa...« Učiteli: »Jdouce uče...«;

Jeho příklad má jim býti jedinou normou: »Příklad dal jsem vám...«; jeho přítomnost útěchou: »já zůstanu s vámi...«; jeho sláva odměnou: »Odcházím, abych vám příbytky připravil.« Zkrátka, ve všem všudy platí: »Jako já, tak i vy.« Ve všem má platiti zásada naprosté rovnosti: Omnia mea tua, omnia tua mea sunt. Nebylo dosud, aby se král se svými vyslanci a náměstky tak docela ztotožnil, jak se stalo zde.

Kněz jest tedy opravdu alter Christus. Tak tomu náš Pán chtěl. Avšak nutká k tomu nezbytně i kněžský úřad sám, neboť celý život

a působení knězovo vztahuje se na Krista Pána, buď na jeho tělo eucharistické, nebo mystické.

V Eucharistii stvořil Kristus živou památku na sebe. »To čiňte na mou památku.« Jak snadno by se na něho bez nejsv. svátosti zapomnělo, kdežto takto obnovují a oživují mše sv. a sv. přijímání vzpomínku na něho. Nikdo pak nemá tak těsného styku se Spasitelem a Eucharistií jako kněz. Každého rána vyslovuje v nejslavnostnějším okamžiku dne ve jménu Ježíše Krista a jeho vlastními slovy svatá slova proměňovací, stoluje s apoštoly při večeři Páně, spočívá na ňadrech Ježíšových, bere jej do svých posvěcených rukou, pozdvihuje jej, aby jej viděl všechen lid, ukrývá jej v tabernakl svého srdce.

Jest strážcem Nejsvětějšího, on jediný má klíč od svatostánku, on jediný jej otvírá, podává Spasitele ve způsobě chleba ve sv. přijímání nebo nese jej ven ulicemi k nemocným a umírajícím.

Zvonek hlásí jeho příchod a dobrý lid kleká na zápraží neb okraji cest, aby se klaněl a přijal požehnání toho, který v rukou neb na prsou kněze spočívá. Vynáší Pána v průvodech do polí a luk, ulicemi a náměstími, posetými květy a listy, pod ověnčenými slavobranami, jež láska lidu Spasiteli uchystala.

Arciť všechna tato sláva a čest, tento ples, tato oddanost platí »Spasiteli a Živiteli«. Ale částečně padá také na kněze, poněvadž jest tak těsně spojen s Pánem Svátostným, jako mon-

strance a ciboř. A tak jsou život a působení knězovo co nejúžeji svázány se životem a působením Svátostného Spasitele. Nelze je vůbec rozloučit.

U oltáře počíná kněz den, před tichým svatostánkem jej také končí. Tam činí svou poslední večerní návštěvu, aby se zodpovídal Mistru z vykonané práce, aby jej odprosil a ještě jednou dostal jeho požehnání. A byť i kněz v ryčném shonu a hluku života na Pána chvílemi zapomínal, oltář a svatostánek vždy je svedou.

Není-li kněz zaměstnán eucharistickým tělem Kristovým, věnuje péči jeho mystickému tělu, stádcí Kristovu.

Od oltáře vede jej úřad jeho do zpovědnice.

Sotva kde si kněz tak mocně uvědomuje, že tam nesedí jménem svým, nýbrž že jako alter Christus ruku svou pozvedá, aby svazoval neb rozvazoval, aby Jeho jménem těšil, napomínal, rozhřešoval: *Ět ego auctoritate ipsius te absolvo.*

A i kdyby kněz toho všeho nevzpomněl, lid sám by mu to připamatoval. Co přivádí cti-hodného starce k nohám knězovým a dodává lidem odvahy a důvěry, aby odhalili knězi i nejtajnější záhyby svého nitra, aby mu svěřili, co žádný jiný zvědět nesmí? Nevidí v něm pana X či Y, nýbrž zástupce svého Pána a Spasitele. A jsou to snad jeho vlastní názory, které kněz hlásá s kazatelnou? Nikoliv, jedná i tam z rozkazu Mistrova, stojí na jeho místě: »Učte, co jsem vám přikázal.« — »Kdo vás slyší,

mne slyší.« Má alespoň poněkud nahraditi lidu velikého učitele, jemuž tak dychtivě kdysi naslouchal.

Ale ani mimo kostel, i kdyby chtěl, nemůže sluha Boží zapomenout, čím jest. Již oblek jeho, jímž se ode všech liší, připomíná mu, že jest segregatus a populo, electus, učeník Páně; nikoliv již Šimon, syn Jonášův, nýbrž Petr, nikoliv Jan, syn Zebedeův, nýbrž Jan evangelista.

Třebas nejsa viděn, ale skutečně kráčí Kristus před ním, provází jej do školy, do chatrčí chudých, do vězení, stojí vedle něho u lůžka nemocných a umírajících, kráčí po jeho boku na všech cestách a pochůzkách, které koná v úřadě kněžském.

Zajisté není vědomí toto vždy jasné a přímé. Bylo tomu tak i u apoštolů. Ani jejich zraky nebyly nepřetržitě na Krista obráceny, ba ani jejich myšlenky a řeči. Vnímají i jiné dojmy, podléhají cizímu smýšlení, ba nesváří, hašteří se spolu anebo spí, zatím co jejich Mistr jen několik kroků od nich dlí aneb trpí.

Ale přece mají aspoň slabé vědomí, že tu dlí blízko, že je vidí a slyší. a v myšlenkách jejich čte.

Tak je tomu i u kněze, dokud zcela nezvětral a nezesvětačel. Rozptylující starosti a zájmy jej časem strhují, zahalují mu obraz Kristův, až se mu na nějakou dobu ztrácí; avšak povolání kněžské, které je povahou svou zcela zástupnictvím, přivolává vzpomínku na Pána a Mistra vždy znovu.

A byt to kněz i zapomněl, zase mu to lid sám připamatuje.

Čím to, že se k němu blíží dítky tak důvěřivě, tak radostně, a přece jen úctyplně k němu vzhlíží a líbají mu posvěcenou ruku? Ne-li tím, že vědí, že jako sluha Boží zastupuje božského Přítele dítek?

A odkud pak úcta, pozornost a láska, kterou mu projevuje věřící křesťanský lid? Zdaž nespočívá vše na víře ve slovo Kristovo, jímž přenesl se svou božskou mocí a požehnáním na kněze také své právo na lásku a útěchu?

»Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá,« a opět: »Kdo vás přijímá, mne přijímá.« (Mat. 10, 40.)

A hle, kterak slova ta účinkovala v životě národů křesťanských! Lid ještě věřící miluje a ctí své kněze; váží si vysoce stavu duchovního, žárlivě střeží jeho čest a bolestně truchlí, byl-li skvělý štít jeho pokálen vinou někoho nehodného.

Tím větší jest provina kněze, který znesnadnil lidu třímati vysoko tento ideál, a v děsně zohaveném obraze poznávati ještě rysy Božského Mistra.

Opakujme stručně, co bylo řečeno: Kněz má věřícím nahraditi Krista a pokračovati u nich v jeho díle. Slovem má býti: alter Christus — druhý Kristus. Toť nejkratší, nejpřípadnější, nejkrásnější formulace životního programu kněžského.

Tím jest však dán i cíl a směr kněžské askese.

Musí směřovati k nejmožnějšímu spodobnění s božským vzorem. »Příklad dal jsem vám, abyste, jako já jsem činil, i vy činili.« První kněží, t. j. apoštolé a učenci, měli tento příklad živý před sebou, užívali podivuhodné výsady osobního styku.

Proto píše Miláček Páně, naplněn jsa radostným zadostiučiněním: »Co jsme slyšeli, na co jsme vlastníma očima patřili, co jsme viděli a čeho se rukama dotýkali.... to zvěstujeme vám.« (1 Jan 1.)

Nám později povolaným výsady té dopřáno není. Máme však podivuhodný obraz, jak nám jej nakreslila evangelia. V nich stojí obraz Mistrův před námi jasný a výrazný. Můžeme se v duchu posaditi s apoštoly u jeho nohou a naslouchati jeho slovům, můžeme jej krok za krokem od děje k ději provázeti a pozorovati, co činí, jak mluví, jak učí, jak se chová k lidu, k nemocným, k dětem atd.

Tak se stává pozorování života Pána našeho knězi opravdovou školou, v níž studuje rys za rysem božský vzor svůj, vždy hlouběji si jej vtiskuje, ve všem jednání a konání svém napodobuje, aby vždy více stával se tím, čím býti má a chce: alter Christus.

Křest Ježíšův — svěcení kněžstva.

»Když byl Ježíš pokřtěn, vyšel ihned z vody; a hle, otevřela se mu nebesa, i viděl Ducha Božího sestupovati jako holubici a přicházeti na něj.« (Mt. 3, 16, Mk. 1, 9, Lk. 3, 21.)

1. Křest v Jordáně jest se svými zázračnými okolnostmi takřka úřední uvedení Pána našeho do veřejného života. Děje se nejslavnějším způsobem: nebesa se otvírají, Duch svatý sestupuje ve viditelné symbolické podobě na Ježíše, a hlas shůry prohlašuje užaslému zástupu: »Tento jest syn můj milý, v němž se mi dobře zalíbilo.«

2. Celý tento děj tak velebně prostý a přitom tak vzrušující opakuje se v úchvatném svém protějšku při svěcení katolického kněžstva, neboť svěcení to není v podstatě nic jiného, nežli božské zplnomocnění ku převzetí onoho sv. úřadu, který neznamená nic menšího, nežli zastupování Ježíše Krista a pokračování v jeho svatém díle. Svěcením uvádí se kněz hlavně před veřejností do úřadu. Nebylo ti v onen den jako by se nebesa otevřela také nad tebou? »Veni Creator Spiritus.« úpěl jsi

k nebi, a »Accipe Spiritum Sanctum« znělo ti odtud v odpověď.

3. Z oblak vonného kadlidla a ze třpytu svíc zazníval hlas Otce, který tě přijímal za syna, a lid stál hluboce dojatý vším tím, co se v tu velebnou chvíli před zraky jeho dalo.

Shůry pochází veliký tvůj úřad. Jak hluboko vrylo se ti to vědomí v onu posvátnou hodinu! Shůry přišlo světlo, milost, hlas, povznášející sebevědomí, sladká útěcha, že jsi Pomazaný Páně, kněz Hospodinův.

»Z této příčiny připomínám ti, abys opět rozněcoval milost Boží, která jest v tobě vskládáním rukou mých.« (2 Tim. 1, 6.)

II.

Na poušti — shromažďuj, rozdávej.

»Tehdy byl Ježíš veden na poušť od Du-cha.« (Mt. 4, 1.)

1. Ze samoty přichází Mojžíš, Eliáš, velký Předchůdce Páně; ze samoty vstupuje také Ježíš do veřejného života. A tak to zůstalo v církvi svaté. Ze samoty vynořují se jako hvězdy Benedikt, Bonifác, Bernard, František z Assisi, Dominik a Ignác. V samotě spřádali své veliké myšlenky a záměry, v ní nabyli osvětlení a oné síly, která je uschopňovala ku provedení nehy-noucích počínů.

2. Ze zátiší seminářů, ze samot noviciatů vstupují kněží a apoštolové církve do veřejného

života. A jest to dobře, musí tak býti. S klínů osamělých vrchů trýskají řeky a proudy, které přinášejí požehnání a žírnost širým lánům a rovinám lidstva. Nejprve sbírej, pak dávej; nejdříve uvaž, pak se odvaž!

3. A jenom v tiché odloučenosti pravidelných exercií může sluha církve obnoviti vnitřní sebranost, onu sílu a ono posvěcení, jichž je mu třeba, aby zůstal vysoko povznesen a nezahynul ve shonu všedního života.

»Tehdy byl Ježíš veden na poušť od Ducha.«

III.

Pokušení — troje nebezpečí pro kněze.

»Tehdy byl Ježíš veden na poušť od Ducha, aby pokoušen byl od ďábla.« (Mt. 4, 1.) Troje pokušení Ježíšovo dotýká se přímo jeho poslání mesiášského. Byl to pokus ducha zlého, aby Syna člověka vyšinul z dráhy Otcem mu vytčené. K tomu směřují také pokušení a nástrahy, které činí nepřítel dobra apoštolům a správcům duší. Také v těchto pokušeních vrací se tentýž trojí typický zjev.

1. Jest to předně pokušení přehnané péče o tělo. Stav duchovní náleží ve společenské stupnici k stavům lepším, dobře situovaným. Celkem jest všude, kde jsou poměry církevní ale spoň trochu normálně jakž takž uspořádány, o výživu duchovenstva dobře postaráno. Považuje se za samozřejmé, že kněz žije lépe než obyčejný lid. Avšak v tom právě jest nebezpečí,

že mnohý dopřává tělu více nežli jest v zájmu duchovního povolání a kněžské cti.

Nic tolik nebrzdí vyšší duchovní vzlet duše, jako nezřízená požívačnost. Třeba tu ukázněnosti a pravé míry. »Ne samým chlebem živ jest člověk«, platí také v tomto smyslu.

Vojín v poli musí býti hotov snášeti i hlad a žízeň a volá-li se do zbraně, musí nechat kuchyně a sáhnouti po zbraní. Podobně mají misionář a duchovní správce uměti vydržeti o hladu a žízní na svém místě, volá-li povinnost.

2. Jiné pokušení kněžské jest ctižádost a marnivá samolibost. Stav duchovní je stav čestný a má nárok na úctu a přednost. Pro křehkého člověka tkví v tom nebezpečí ctižádostivého snažilství.

Kněz marnivý dá se zpíti skutečnými nebo domnělými úspěchy; přeceňuje pak svou sílu, řítí se v nebezpečí, s něž slabý duch jeho není, anebo znechutí si obyčejné práce v oboru své užší působnosti. Cos pudí jej dále a výše na vysoké cimbuří, na místa veřejná, k podnikání mimořádnému, při němž zvoní rolničky jásavého souhlasu.

3. Jindy odvažuje se také na kněze pokušení hrabivosti a panovačnosti. Ve stavu duchovním jest možno nabýti i dnes ještě peněz, důstojství a moci. A tak se může státi, že pokušitel unese sluhu svatyně na vysokou horu, s níž mu ukazuje království světa. Církev není z tohoto světa, jest však v tomto světě a proto není vyloučena u jejích biskupů, prelátů, kněží možnost

zesvětštění. Jak užíval zlý nepřítel shonu potučných obročích, kanonikátech, stolcích biskupských a kloboucích kardinálských a pod., aby vzbudil v kléru ducha pýchy, hrabivosti a rozmařilosti na záhubu nesčíslných duší! Jak žalostné byly v tomto ohledu celé periody církevních dějin středověkých. Hac omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me. Proti tomu posílal po každé Bůh zase své velikány: reformující papeže, světce, kteří zakřikli kníže tohoto světa energickým: Vade Satana!

IV.

»Ejhle, Beránek Boží!« (Jan 1, 29.)

Už Isaiáš užil obrazu beránka (53, 7), ale jako pojmenování našeho Pána a Spasitele slyšíme slovo to ponejprve z úst sv. Předchůdce. Jemu vděčí Pán za tento krásný název, který poté v církvi svaté tak zdomácněl, stav se jí zlatým zdrojem myšlenek, zaznívaje opět a opět v každé mši sv. a každé litanii.

1. »Ejhle, Beránek Boží!« Obraz tento vyjadřuje právě tak dojemně jako přiléhavě povahu Mistrovu: jeho čistotu, mírnost, tichost, ale i jeho úkol vykupitelský na popravišti kříže a na křesťanských oltářích, což dokazuje, s jak hlubokou vroucností poznal sv. Předchůdce v Mistru Spasitele světa a pravého beránka velikonočního.

2. »Ejhle, Beránek Boží!« volá Křtitel vstříc oné vznešené, tiché osobě, která mlčíc, nená-

padně, pokorně kráčí po Jordánu, jako kdokoliv ze zástupu. »Uprostřed vás stojí, jehož vy neznáte.«

»Ejhle, Beránek Boží!« mluví kněz ve velebné chvíli sv. liturgie, kdy ukazuje věřícím při sv. přijímání Tělo Páně. Jak prostý. iak pokorný jeví se zde v nepatrných způsobách chleba. Ale slyš: »Ejhle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa!«

Tak zní slovo to v církvi Kristově jako zázračná nekonečná ozvěna ve všech staletích, a působí divy jako tehdy na Jordánu.

3. Dva učeníci slyší slovo to a jdou za zvukem jeho, přidružují se jako první věrní průvodčí k božskému Mistru, a jsou blaženi v jeho společnosti.

»Ejhle, Beránek Boží!« zpívá ozvěna a s rukama zbožně sepiatýma, s toužným srdcem přicházejí miliony věřících křesťanů, děti a starci, ženy a muži, zdraví a nemocní, vinou se k němu a v něm hledají a nalézají štěstí a požehnání, svého Spasitele a Utěšitele.

V.

Svatba. — Kněz a hostiny.

»Byl pak pozván na svatbu také Ježíš a učeníci jeho.« (Jan 2, 2.)

1. Úlohou Spasitele světa byla obnova lidstva ve všech jeho vztazích a poměrech životních. Obnovil ideál rodiny, posvětil manželství,

kořen společenského stromu, udělil vvšší posvěcení svazku muže a ženy. Proto se dává ochotně pozvat k hostině svatební.

A jeho přítomnost nikterak neruší veselou náladu, nýbrž ji zvyšuje a ušlechťuje. Mistr nekazí veselí, jako nějaký mrzutý škarohlíd, jehož přítomnost vrhá stíny jako mrak nízko visící. Kde on se objeví, tam rozzaňuje se zrak, tam chvěje se srdce radostným vzrušením, od něho lidé odcházejí plesajíce a Bohu díky činíce.

2. Tak mělo by býti u každého pastýře duchovního, jehož povolání nejpřednější jest, bráti podíl, účast na radosti i žalosti svých svěřených, rozdávatí útěchu, pomoc i požehnání.

Nemá se vzdalovati v plaché nesmělosti nebo falešném samotářství každé radostné příležitosti a slavnosti, ale nesmí také zapomínati své cti a snížití se na šprýmaře a planého mluvku. Musí nalézti zlatý střed: při nenucené veselosti musí zachovati duchovní důstojnost, bráti srdečnou účast a přece zůstatí mírně zdrželivý. Příležitosti podobného rázu jsou zatěžovací zkouškou pravého kněžského ducha.

3. Mistr proměňuje vodu ve víno. Toho učeník jeho nesvede — ale jiné proměnění jest v jeho moci: může proměnití fádni, hrubou, frivolní, hříšnou úroveň slavnostní nálady v ušlechtilé víno pravého křesťanského veselí.

Pravá radost jest umění a jest nemalá zásluha a úkol kněze důstojný, aby i po této stránce lid vychovával.

Provede to nejlépe jeho vlastní příklad.

4. Ve své štědrosti a dobrotě věnuje Pán na prosby své svaté Matky k hostině šest džbánů dobrého vína. Je v tom jistě nepopiratelný důkaz, že všeobecný příkaz abstinence nelze odvoditi ze slov nebo z příkladu božského Učitele. Ba skutečnost, že on, jeho svatá Matka a jeho apoštolé zde, jakož i jinde častěji zasedají k slavnostnímu poháru, stvrzuje nad veškeru pochybnost, že i křesťanská dokonalost a veliká osobní svatost naprosté zdržlivosti nepředpokládají; vždyť nevyžaduje jí ani žádná z evangelických rad.

A tím dán jest pro kněze zákon a pravidlo.

Dobrovolná zdržlivost jako náhradné smírné pokání za hříšné výstřednosti jest zajisté krásná a zaslouží plného uznání. A kde vyžadují zvláštní okolnosti nezbytně kněžského příkladu, aby se umožnila cesta k potřebné nápravě, nebude se nikdy nedostávati šlechtných a velkomyslných kněží, kteří pro záchranu duší takovou obětí trvale nebo dočasně rádi přinesou. (Svaz kněží abonentů.)

Avšak vždy jest a zůstane úplná abstinence mimořádným činem svobodného rozhodnutí, a nesmí se vydávati za povinnost závaznou, tím méně snad za měřítko pravého kněžství. A také církev svatá nikdy ani toho, ani onoho nečinila.

6. »Tím učinil Ježíš počátek divů v Káni Galilejské a zjevil slávu svou, i uvěřili v něho učenci jeho.« (Jan 2, 11.)

To byl pro apoštoly duchovní zisk z milé slavnosti rodinné. Nový těsnější svazek připou-

tal je od oné hodiny k božskému Mistru. A komu děkuji za tuto milost? Zprostředkovala ji Maria, matka Ježíšova.

Tak vstupuje Maria po prvé ve významný vztah ku povolání apoštolskému, kněžskému. »Per Mariam ad Jesum«, jest prastará formulka katolická, která patrně navazuje na tajemství z Kány a platí-li pro všechny křesťany, platí jistě zvláštní měrou o knězi:

»A byla tam matka Ježíšova« — asi i při tvém povolání.

VI.

Kristus a jeho matka — matka duchovního.

»A byla tam matka Ježíšova.« (Jan 2, 1.)

1. Jak užitečno a poučno jest pro kněze studovati poměr mezi synem a matkou na vzoru tak vznešeném! Dosud ještě se úplně nerozloučili. Ani se to nikde v evangeliu výslovně netvrdí. Spíše se zřetelně praví, že matka, následující Syna, šla s ním do Kafarnaum (Jan 2, 12).

Ať jest tomu jakkolivěk, dřívější poměr, který byl mezi nimi v důvěrném zátiší Nazaretském, nemůže potrvati i nyní ve veřejném životě. Jemně a tiše vyznívá to z odpovědi Mistrovvy na matčinu prosbu v Káně, která připomíná i jeho dřívější slova: »Zdaliž jste nevěděli, že já v tom musím býti, co jest otce mého?«

Ale v celém tomto ději není nic urážlivého. Neboť svatba měla býti, jak se výslovně zdůrazňuje, počátkem divů. Proto se prosba matči-

na nikterak neprotiví vlastním záměrům Mistrovým, byla tedy bez odporu vyslyšena. Tak tomu rozuměla i Maria sama. »Cokoli vám řekne, učiňte!«

Mistr plní její přání, ale nikoliv jako nesa-mostatné, poslušné dítě, nýbrž dle svého svobodného rozhodnutí.

2. V jednání Mistrově najde kněz snadno podobnosti s vlastním svým žitím, bydlí-li totiž, jak často se stává, matka jeho u něho na faře pod jednou střechou.

Jest v tom do jisté míry pokračování jeho života v Nazaretu, poměr to, který stabilní povaze řádné duchovní správy celkem neodporuje.

Přes to nejsou nyní matka a syn zcela v bývalém poměru. Neboť on už není »subditus illis«.

Matka křesťanská, vskutku osvícená, vycítí své postavení k svému synu duchovnímu s jemným porozuměním, zvláště když má v matce Ježíšově vzor tak krásný.

Leč nebývá tomu tak vždy, a pak připadá knězi delikátní povinnost, aby našel správnou cestu a správný způsob, kterým by matku svou na nastalý rozdíl bez porušení úcty a lásky upozornil. Zůstane zajisté jejím synem, jsa jí více povinen než komukoliv jinému. Avšak jeho kněžské povolání nespadá v obor rodinného života, nesmí býti považováno za záležitost rodinnou. Může sice kněz i nyní ještě bráti zřetel na rozumné slovo matčino, nebo její skromnou prosbu, avšak nepovoláného vměšování, poruč-

níkování a závislosti nesmí připustiti. To by vedlo ku omezení jeho kněžské samostatnosti a po jeho vážnosti ve veřejném postavení by bylo veta.

VII.

První vyčišťování chrámu — svatý hněv.

(Jan 2, 14—25.)

1. Jest svatý hněv, který dle okolností sluší dobře i knězi. Není to dokonalost, nemůže-li se kdo hněvati, nebo nemůže-li vzplanouti svatou rozhorleností. Tomu učí pohled na Mistra, z jehož očí často sálá svatý hněv, na jehož čele mnohdy hoří ruměncem svatého rozhořčení. Tak i zde při vyčišťování chrámu. Burácí to jako hrom a blýskavice okolo horského temene, které jindy tak klidně a velebně se týčí k blankytnému nebi. Ale hněv ten není podnícen pýchou, ješitností, uraženou samoláskou, jako u tak mnohého kněze Kristova, je to svaté rozhorlení nad uraženou, pohaněnou slávou Boží. Jest to čistý plamen bez kouře a sazí.

To zračí se v celém způsobu jeho vystupování, v jeho slově a pohledu tak jasně a zřetelně, že i apoštolé to ihned vycitují a na slova Písma se rozpomínají: »Horlivost domu tvého mne ztravuje.«

Ať se Mistr hněvá sebe více, neztrácí přece nikdy sebevlády.

Zlo doléhá na dobytkaře a penězoměnce, takže řvoucí dobytek v divém úprku pádí odtud,

a rozmetává pečlivě složené hromádky peněz až cinkají po mramorovém dláždění. Takového rozhodného vystoupení bylo třeba, aby se ukázala lidu hodně názorně nedůstojnost zavlečených zlořádů.

Všichni dobře smýšlející v lidu i v kněžstvu — Nikodém ihned jej vyhledává — souhlasejí s ním a vzhlíží k němu s údivem.

Jak krásný jest proti tomu uprostřed bouřlivé této scény rys šlechetné šetrnosti k chudým prodavačům holubů!

2. Svatý hněv je chvalitebný a přináší požehnání. Ale jak často skrývá se pod pláštěm horlivosti pro dům Boží uražená ješitnost a osobní podrážděnost, která se dává strhnouti k výbuchům vášně — in destructionem, non in aedificationem!

VIII.

Nikodem — konvertité. (Jan 3, 1—21.)

1. Nikodem jest typem vzácných konvertitů, oněch duší, které, ač od začátku stojí v táboře protivném, přece ku pravdě se probíjejí. Jsouce smýšlení ušlechtilého, čistého, poctivostí a upřímností svou vycitují instinktivně, že jednostranné hanobení a zaryté, zavilé osočování církve jest nespravedlivým a nekřesťanským výrazem vášnivé nenávisti nebo hluboce zakořeněných předsudků.

Nemá se odsuzovati, co známe jen povrchně anebo jen dle jednostranných informací. Začí-

nají pozorovati a studovati život a učení církve nepředpojatě, z blízka, z pramenů nezkalených, a jsou-li poctiví, přicházejí k podobným důsledkům jako Nikodem: »Nikdo nemůže činiti těch divů, kteréž ty činíš, není-li Bůh s ním.«

Poznání toto nutí je k výměně názorů a osobnímu sblížení. Bojí se však přijíti veřejně v bílý den, i přicházejí oklikami, za tichého večera.

2. Jak dojímají, uchvacují dějiny tak mnohé konverse: bázeň před setkáním, schůzkou s knězem, úzkostlivé zaklepání na dveře, první nesmělý rozhovor, příjemné, radostné zklamání, že jest vše lepší než si představovali, pak důvěrné chvíle, kdy se po prvé otevřeně vyslovili, kdy rozumné, přívětivé slovo kněze láskyplně odstranilo tak mnohé ještě se ozývající pochybnosti, pocit rozkoše nad znovunalezením mateřské církve, »nové jaro« atd., dojmy to, které se vrývají nesmazatelně.

Jak krásný příklad dává nám zde Mistr pro jednání s dušemi takovými! Ač jest již pozdní večer a on znaven lopotnou prací, přece přijímá Nikodema s laskavou přívětivostí, uvádí jej k sobě, věnuje mu plnou pozornost, obětuje mu pozdní hodiny noční a získává tím duši šlechtěného muže tohoto.

3. rozmluva tato zůstala navždy typickou pro vyučování konvertitů. Vše se u nich opakuje: prapodivné předsudky a představy o církvi, a naprosto nepochopitelná neznalost její nauky a jejích svátostí. Všechno vidí jako v kři-

vém zrcadle divně zkroucené a znetvořené. Jsou mnohdy jako děti tito »učitelé Israele« a jako u dětí musí se u nich začítí často s výkladem nejelementárnějších pojmů.

IX.

Křest učeníků — invidia clericalis. (Jan 3, 22.)

1. Jan křtí v Enonu. Ale od té doby, co křtí také Pán a jeho učeníci na Jordánu, dělí se proud zvědavých zástupů. S rozhořčením a s nevolí pozorují to učeníci Janovi a stěžují si Mistrovi: »Mistře, ten, jenž byl u tebe za Jordánem, jemuž ty jsi vydal svědectví, hle, ten křtí a všickni jdou k němu.«

Je to drastický příklad oné neblahé invidia clericalis, která se poté opakuje tak často v církvi svaté mezi řádem a řádem, kněžstvem světským a řádovým, mezi knězem a knězem, kletá závist, která tolik pohoršení způsobila, tolik dobra překazila.

V čem leží příčina této žárlivosti a řevnivých hádek? »My,« tak myslí učeníci Janovi a s nimi také jiní, »jsme zde první, jsme dříve na místě; co zde hledá tento mladý povýšenec, kterak se odvažuje do našeho revíru?« Anebo zase: »My jsme lepší, my se postíme, ti tam se nepostí, my zachováváme přísnější observanci, náš šat, naše strava nese pečeť pravé chudoby a kajícnosti, kdežto ti tam...«

Ale hlavní příčinou nevůle jest a zůstane: »Všichni jdou k němu.« Vlastní kostely se prázdní, druhé plní; zpovědnice i kazatelny druhých jeví větší přitažlivost, začínají pocíťovat soutěž a starostlivě patří, kterak i staří známí se zpronevěřují. A nebohá křehká lidská přirozenost neměla by býti vším tím dotčena?

2. Mistr a učenici. Jedno však jest příznačno. Jsou to pouze učenici, kteří tak mluví a smýšlejí. Zcela jinak oba svatí Mistři. Přes veškerou rozdílnost jsou jedno srdce, jedna duše. S jakou podivuhodnou pokorou se Jan podřizuje, nezištně ustupuje a bez závisti postupuje své místo Ježíšovi a těší se, že hvězda Ježíšova vychází, jeho zapadá. On jest Mesiášem, on Ženich, on Slovo, on Beránek Boží, jeho poslouchajte, k němu jděte. On musí růsti, já mizeti; on pochází shůry, já jen zdola.

A naopak: jak vychází Ježíš svatému Předchudci vstříc! Dává se od něho pokřtíti, chválí, vynáší jej při každé příležitosti, odvolává se na jeho svědectví, odsuzuje kněze a fariseje, že na Jana nedbají.

Co vidíme později? Svatí zakladatelé a ti z jejich žáků, kteří jsou opravdu proniknuti jejich duchem, neznají závisti, žárlivosti neb revnivosti.

Jenom malí, omezení duchové, kteří přijali pouze šat a jméno, ale nikoliv ducha jejich, tak mluví a jednají, jako kdysi učenici Janovi.

X.

U studnice Jakubovy. — Světačka u zpovědi.

(Jan 4, 4—42.)

Scena tato ilustruje více než jednu důležitou kapitolu praktické morálky. Předně nám ukazuje Mistra v jeho jednání a rozhovoru se ženou.

1. Nevyhýbá se styku tomu. Naopak, žena zaujímá ve veřejném životě Páně význačné místo. »Pojďte ke mně všichni,« volá Mistr. Nevylučuje ženy, která vykoupení a pomoci obzvláště potřebovala. Podivuhodná jest obratnost, s jakou zde navazuje rozmluvu s prostou ženou z lidu. Prosba o čerstvý doušek jest východištěm, z něhož přechází nepozorovaně na pole duchovní.

Podivná voda, která dovede uhasiti žízeň navždy, vzbuzuje nejdříve uštěpačnou pochybnost, ale neočekávané sáhnutí do duše na skryté tajemství jejího poblouzení účinkuje jako zásvit blesku. Cítí, že nestojí před pouhým obyčejným člověkem. »Pane vidím, že ty jsi prorok.«

Bázeň a úcta budí však důvěru. Uhodil u ní na dřímající strunu náboženskou. A ona žádá o poučení a rozluštění svých pochybností. On pak staví celý národní náboženský spor do nového světla, pod vyšší a širší hledisko a zjevuje se jako posel Boží.

Jediná rozmluva s ním stačila, aby vyvedla duši z temnot do světla, z propasti na výšinu,

aby učinila z divého zbloudilce posla milosti také pro jiné.

»Pojďte a vizte člověka, který pověděl mi všechno, co jsem učinila, není-li on Kristus.«

2. Zdaž neopakují se tak často u zpovědní studnice Jakubovy výjevy podobné? Tu blíží se ledabyle připravená, lehkomyšlná světačka. Nemyslí na nic vyššího, nepřináší dispoice k opravdovému polepšení života. Chce naplniti svůj džbán a vrátiti se domů jako obvyčejně. Co na ní záleží, zůstane vše při starém.

Avšak ejhle, sedí tam muž Boží, vážný a laskavý zároveň. Ten mluví docela jinak. Umí čísti v hloubi duše, vynáší pevnou a rozumnou rukou velikou vinu duše na povrch. Co se děje pojednou s hříšnicí? Poznává náhle, že se octla před vyšší mocí duchovní. Tak člověka prohlédnouti, tak mluvití dovede jenom muž Boží — »prorok«.

Tu láme se tvrdá ledová kůra, probouzí se nové jaro, a hříšník domů se vrací naplněný vnitřním štěstím, jehož nezakusil nikdy před tím. Nemožno držeti je pouze pro sebe, třeba sdělití se o ně také s jinými. »Pojďte a vizte člověka, který pověděl mi všechno, co jsem učinila.«

Od onoho setkání u studnice Jakubovy, od oné zpovědi počíná se také pro tuto samaritánku nový, lepší život.

Tak žije a působí Mistr nepřetržitě v kolotání věků.

XI.

Židé a samaritáni — snášelivost s jinověrci.

Výjev u studnice Jakubovy ukazuje nám Mistra v obcování s jinověrci.

1. Samaří bylo pravověrným židům krajem kacířským. Mezi Samaritany a Židy byl ode dávna podobně napiatý poměr jako dnes ve smíšených krajích namnoze mezi katolíky a protestanty. Vnější rozlučka ve víře a v církevním životě vedla k rozluce vnitřní. Odcizili jsme se vzájemně, nerozumíme si již. Nedůvěra, odpor, předsudek dělí děti téhož národa ve dva nepřátelské tábory. Rozkol jest už jednou zde, jako dědičný hřích dřívějších pokolení. Jak se má kněz, zvláště jako duchovní správce v diaspoře, postaviti k tomuto obtížnému problému?

Zajisté ukáže nám i zde pohled na Mistra pravou cestu.

2. Spasitel se nevyhýbá styku se Samaritány, naopak, sám jej navazuje při nahodilé příležitosti a touží zřejmě překlenouti nábožensko-národní propast mezi Judskem a Samařím. Sichemitka patrně očekávala, že ji bude Mistr vznešeně ignorovat a byla nanejvýše udivena, když ji tak přátelsky oslovil.

Tím získal její důvěru a svou laskavostí při vši své vznešenosti také její úctu.

3. Mistr nezačíná sám náboženskou kontroverzi, nýbrž spokojuje se tím, že navazuje na její otázky, vysvětluje a poučuje. Odpověď jeho jest namířena proti dvojímu bludu.

Žena se především domnívá, že se celý rozdíl mezi oběma vyznáními točí kolem jediné otázky, je-li totiž Jerusalelem či Garizim místem, »kde náleží se klaněti«. Patrně si představuje Boha jako nějaké lokální božstvo.

Spasitel ji poučuje o duchovní podstatě Boží a o pravém klanění se »v duchu a v pravdě«.

Dále myslí žena, že obě náboženství jsou stejně dobrá a oprávněná. Jasně a určitě odmítá Pán tento názor. Byť i církev Israelskou sebe více prvků lidsky nedokonalých znešvařovalo, přece prohlašuje: »Vy se klaníte tomu, čeho neznáte; my se klaníme tomu, co známe, poněvadž spása jest ze Židů.«

Tedy při veškeré osobní snášlivosti a svobodomyšlnosti žádný falešný interkonfesionismus, žádné přesunování dogmatických hranicníků.

4. Jaké jest ovoce jeho dobrotivého a při tom vznešeného jednání? Přivedl duši bludnou na cestu pravou, získal sobě důvěru a úctu celého města, a připravil setbu, která pomalu, ale jistě dozrá k žatvě, i když jiný bude žít, co on zasel.

Není-li to poučné, zejména pro tebe, duchovního v diaspoře?

XII.

Tajemný pokrm — nezištná horlivost duchovní.

1. Výjev u studnice Jakubovy obsahuje ještě jiný rys, jehož kněz, misionář nemůže přehlédnouti. Unaven, hladov a žízniv sedí Mistr po dlouhé chůzi v úpalu slunečním na okraji studny. Jak potřeboval by krátkého odpočinku a vydatného občerstvení!

Však ejhle, přichází duše, která chodí po cestách bludných, kterou třeba zachránit. A v tom okamžiku zapomenuta jest všechna únava, všecken hlad. Vyšší myšlenka a žádost zatlačuje vše ostatní do pozadí, a radost nad záchranou duše sytí více než kterýkoliv pokrm pozemský.

»Já mám pokrm k jídlu, o němž vy nevíte . . abych činil vůli toho, který mne poslal, a dokonat dílo jeho.«

Slovo toto dává nám nahlédnouti hluboko do božského srdce Veleknězova, toho srdce, které má jedinou touhu: slávu Boží a spásu lidstva.

2. Jsme zde svědky vítězství silného ducha nad slabým tělem. Jsou učenci, kteří kouzlem vědy a hledáním pravdy jsou tak očarováni, že zapomínají tělesných potřeb, že bv zahynuli, kdyby se jiný o ně nestaral.

Jsou také kněží a apoštolé, kteří ve své neúmorné, obětavé horlivosti zapomínají, nedbají nižádné slabosti a únavy. Sladké vědomí, že

někomu prospěli, že zachránili duši ubohou, jest jim jakoby zázračným pokrmem. Srdce plesá a cítí se nasyceno vyšší božskou těchou.

Tehdy neporozuměli ještě učeníci tajemnému slovu: »Já mám pokrm k jídlu, o němž vy nevíte.«

Však přijde doba, kdy také oni poznají tento dokonalejší božský pokrm, a nesení jsouce mocí ducha, velikou ideou apoštolskou, považovati budou vše ostatní za nicotné.

XIII.

Královský úředník — klerus a úřednictvo.

(Jan 4, 43—54.)

1. Ne nedůležitým činitelem v životě a působení kněžstva v duchovní správě jest jeho poměr k státním úředníkům a úřadům.

Dle toho, zda utváří se poměr ten příznivě či nepříznivě, získává nebo ztrácí také působení knězovo, poněvadž jest přece jen v mnohém ohledu od nich závislý a na jejich blahovůli odkázán; proto třeba i zde naléztí pravou cestu, ukázati se přístupným, ovšem bez újmy kněžské cti a apoštolské svobody.

A i v tom jest nám Mistr překrásným vzorem.

Vidíme jej opětovně ve styku s úředníky civilními a vojenskými, se setníkem či velitelem posádky v Kafarnau, s představeným synagogy, s berním atd. Zde jest to královský úředník, snad správce herodiánských domén, jehož man-

žeiku Janu nalézáme později ve společnosti svatých žen. (Lk. 8, 3.)

Mistr všechny získává, žádného sobě neznepráteluje. Hlavně jim imponuje jeho osobnost, a jeho život a působení vynucuje jim úctu a obdiv. Vidíme, kterak se všichni k němu uctivě blíží.

Tak tomu bývá za podobných předpokladů i u kněze. Nehledíme-li k zavilým nepřátelům církve, vynucuje bezúhonný a svědomitý život duchovnímu vždy úctu i u úředníků jiné víry, a okolnost ta bývá na prospěch celé osadě.

2. Co zde přivádí královského úředníka k božskému Mistru, jest podobně jako u představeného synagogy, ještě i něco jiného, totiž láska k dítěti. Syn jeho jest nemocen, a on věda, že Pán pomoci může, a jsa přesvědčen, že také pomoci chce, nedbá ohledů, které by jej snad jindy jako úředníka byly zastrašily, a přichází s prosbou k božskému příteli dítek. Ničím nezjednává si kněz tak snadno přístup k srdci rodičů, ať jsou postavení jakéhokoliv, jako když učiní něco pro jejich miláčky. Toť zlatý klíč, kterým lze odemknouti i zámek nejnedobytnější.

XIV.

V Nazaretě — prorok ve své vlasti.

(Lk. 4, 16—30.)

Kdo by nemiloval rodné osady, místa, k němuž se víží milé vzpomínky z mládí, kde nás pozdravuje každý strom, každý kámen jako

starý známý? Jaká to radost, když po letech mladý muž, který zatím k něčemu dospěl, se vrátí! Jak jej blaží, nalezne-li všude srdečné přijetí a radostnou účast! Ale jak jej bolí, zažije-li zkušeností opačných, spatří-li u bývalých druhů z mládí pohledy závistné, žárlivé, když se »lepší« rodiny, které dříve stály tak vysoko nad ním a jeho rodinou, nemohou nijak vpravit do nové situace, nýbrž jeví chladnou, urážlivou zdrželivost! Jak to trpké, když přijímá někoho jeho rodná obec, drahý domov, tak nehostinně! Musel to tam zakusiti i Pán náš!

Veliká pověst jej předcházela, jméno jeho jest na rtech všech lidí. Zpráva o tom vzbudila u Nazaretských různé city. Z části lichotí jejich místnímu patriotismu, že jeden z nich se tak proslavil, a přijímají jej s poctami. S napětím čekají na jeho kázání. Zprvu převládá nad každým jiným pocitem zvědavost, všechny podmaňuje kouzlo jeho osobnosti a vzrušující moc jeho slova. Leč nevraživý jízlivec, totiž žárlivost, přimísí brzy své žluči a vznikají ošklivé, závistné myšlenky, probouzí se maloměstské velikášství. »Není-liž tento syn Josefův? I horšili se nad ním.«

2. Lahodná a pochlebná slova by se jim líbila, ale že tento »syn Josefa tesaře« vystupuje autoritativně jako prorok, že se odvažuje je poučovat a napomínat, totě přes přίliš. Nadto jsou zklamáni, že neučinil žádný zázrak před nimi.

Když pak se dokonce odvažuje nastavit jim jasným podobenstvím zrcadlo jejich zloby, přechází je všechna trpělivost. »I naplnili se hněvem a povstavše, vyvrhli jej ven z města,« majíce chuť sraziti jej s okraje hory, na níž město jest vystavěno.

Však ejhle, tu projevuje Kristus svou božskou velebnost. Jako přimrazení stojí Nazaretští, zatím co on klidně prostředkem jich se ubírá. Dostává se jim tedy přece zázraku, ovšem zázraku zvláštního druhu. Jak bolestná byla asi tato událost pro něj, jak strašná pro úzkostlivé srdce mateřské. Zdaž neopakovalo se cos podobného i v životě svatých, zdaž neplatí i dnes ještě: »Žádný prorok není vzácným ve své otčině?«

XV.

Kázání Páně — kazatel Bohem nadaný.

»Užasli zástupové nad jeho učením, neboť učil je jako moc maje, a ne jako zákoníci a Fariseové.« (Mt. 7, 28, Mk. 1, 22, Lk. 4, 32.)

1. Těmito slovy vyličen jest krátce onen podivuhodný dojem, kterým působily na zástupy zjev a kázání našeho Spasitele.

Věru, vystoupí-li před osadou, zvyklou toliko na suchá, bezbarvá, papírová kázání, najednou řečník lidový, bohem nadaný, anebo promluví-li k nim planoucí srdce apoštolské, kterak tu zazáří oči, kterak zrychlí se tlukot srdce! Jak promění se hned všechny tváře!

Nikdo ani nedýchá, aby mu neušlo ni jediné slovo, ni jediný pohyb. Jako vypráhlá půda, tak ssají duše tyto hojnou rosou nebeskou. Vzchází jim nové zjevení. V hloubi duše nasycení, vzrušení, a přece zázračně upokojení opouštějí chrám a jednomyslný jest úsudek jejich, »jak to bylo krásné, jaká rozkoš!«

A vždy více roste zástup, tisíci se kolem kazatelny, a s každým kázáním roste i nadšení. Nové, milostiplné jaro vzchází v srdcích, a z hloubi duše zní jako mohutný závěrečný akord ku klenbě chrámové chvalozpěv: »Tebe Boha chválíme.«

2. Z toho nabýváme malé představy o dojmu, kterým působily za onoho času zjev a kázání Spasitelovo na zástupy. Dnes ještě probleskuje ze slov evangelia, která jsou přece jen slabou ozvěnou živého slova, nevyrovnatelná krása, něha a síla.

Jak teprve působila tato slova, toto učení, tato podobenství tehdy, když tryskala přímo ze zdroje, z úst Mistrových, jsouce oživována jeho pohledem a souhrou gest a mimiky, posvěcena kouzlem jeho osobnosti, utvrzována svědectvím jeho zázraků!

Věru, řečník Bohem nadaný jest vskutku něco velikého, vznešeného!

XVI.

Obrázky z velkoměstské duchovní správy.

Kafarnaum, »jeho« město, bylo za oněch dob podle všeho, co o něm víme, jistě nejvýznačněj-

ší město na jezeře Genezaretském a pro polohu na křižovatce velikých karavan důležitým střediskem obchodním, ale též shromaždištěm pestré směsice židovsko-pohanské a proto obrazem našich moderních velkoměst s jejich přelidněnými čtvrtěmi, jejich frivolností a rozmařilostí, s jejich nesčetnými oběťmi nouze, tělesné a duševní bídy.

Zde zařizuje Mistr svůj pobyt a začíná tak alespoň přechodně s »velkoměstskou duchovní správou«. Zde v synagoze přednáší svá významná zaslíbení eucharistická, zde získává Leviho, zde odehrávají se některé z nejúchvatnějších scen vypravování evangelického. Zde projevuje Mistr svou moc a lásku se štědrostí přímo hýřivou.

A. M o c s v o d ů.

Mnohým, velmi mnohým přináší jeho přítomnost a jeho působení požehnání a nápravu života. Ale velkoměsto, jakožto takové, zůstává nedotčeno. Jemu stává se plnost požehnání kletbou.

»Běda tobě, Kafarnaum!« (Lk. 10, 15) volá s bolestí Mistr odcházeje. O strašnou moc svodů, kletbu to poměrů velkoměstských, ztroskotává také úsilí božského pastýře duší.

B. D u c h n e č i s t ý — s v a t é k n ě ž s t v o.
(Lk. 4, 31, Mk. 1, 21.)

1. Jest dosti významno, že Mistr začíná svou činnost ve velkoměstě vypuzením ducha nečistého.

Děj jest nadmíru dramatický a působivý. Pán káže v synagoze. Pozorné posluchačstvo visí na jeho rtech, cele jsouc upoutáno podivuhodnou výmluvností, uneseno, nadšeno. Tu zaznívá do ticha náhle ostrý výkřik posedlého: »Ha, co tobě do nás, Ježíši nazaretský? Přišel jsi nás zahubit? Víím kdo jsi, Světec Boží.«

Je to jako poplašný výkřik nečistého ducha velkoměstského proti učiteli s nebe příšlému.

Nic nepůsobí v lidu takový rozruch jako zasáhnutí neviditelného světa duchů do všedních událostí. Všichni jsou zaraženi a pohlížíjí s úzkostlivým vzrušením tu na posedlého, tu na Mistra, jehož vyššímu poslání dostává se takto právě neobyčejného svědectví. On však ovládá situaci vážným svým klidem. Hněvný pohled a pohružka: »Umlkni a odejdi!« a démon okamžitě odchází jako spráskaný pes, jež pán jeho odkázal do kouta. Vítězná síla jediného toho slova jeví překvapující účinek. Zděšení, úžas, uctívá bázeň zračí se na všech tvářích. Kde kdo se diví: »Jaké je to slovo, že s mocí a silou rozkazuje duchům nečistým a vycházejí?«

A jako oheň po střechách, tak letí pověst o něm městem a dále do celé krajiny té a připravuje mu cestu.

2. Duchovní správa velkoměstská, jak těžký to problém našich dnů! Zde máme jeho rozřešení. Svatých je třeba, kteří by konali zázraky. Jen něco velikého, mimořádného dovede působiti na vychladlý, nevěřící dav: heroismus lásky,

heroismus svaté horlivosti duchovní. Jak mohutně působil kdys prostý, ale při tom tak neobyčejný zjev Klimenta Dvořáka na císařské město na Dunaji, kde právě od něho počíná náboženské obrození!

C. Velkoměstská bída — Caritas.

»Když pak nastal večer a slunce zapadlo, přinášeli k němu všechny nemocné a posedlé a celé město shromáždilo se u dveří.« (Mk. 1, 32.)

1. Toť opět jeden z oněch ojedinělých výjevů, které nacházíme jen v životě velikých světců. První řeči a divy velikého proroka vzbudily mohutný dojem. Celé město podlehlou kouzlu jeho osobnosti. Kde kdo chce jej vidět. Volné prostranství před domem, ulice sem ústící, nábreží, ba i zdi a střechy jsou obsazeny lidmi, hlava na hlavě. Každý touží jej spatřit a býti mu co nejbliže. Před domem leží nemocní na nosítkách, plachtách, v náručí ošetřovatelů. A nové sem stále dopravují, donášejí, přivlékají. Neduživci všech druhů: mrzáci, chromí, slepí, zříceniny lidské, pokryté přímo nežity, boláky a oškli-vými boulemi, souchotináři, vodnatelní — všechno, všechno jest zastoupeno. Bledé tváře, kalné oči, vychrtlé postavy, zkrátka hotová nemocnice, hrůzná výstava pravé velkoměstské bídy ve všech jejích podobách a způsobech.

A Spasitel kráčí jako milosrdný Samaritán těmito řadami a vzkládá ruce na každého z nich (Lk. 4, 40), dílem aby ukázal, že se neleká žádné

bídy, dílem, aby dokázal, že léčivá síla vychází od něho samého.

2. Jak často a dojemně opakuje se toto úchvatné divadlo v našich nemocnicích, ve vojenských lazaretech, v choleroých barácích, v chudinských lékárnách zemí misijních! Všude se ukazuje, že Kristus žije, »včera i dnes, onť i na věky«.

Odkud to, že milosrdné sestry bývají tak laskavy, tak rekovně obětavy, tak andělsky něžny? Co dodává duchovnímu ve velkoměstě odvahu, aby vyhledával i nejšpinavější kouty, i nejzamořenější příbytky, aby v nich konal úřad těšitele a spasitele, ne-li pohled na Mistra? Platí o nich: Caritas Christi urget nos.

D. »Všichni tě hledají.«

(Mk. 1, 37.)

1. Mistr se stal ve svém městě rvchle populárním, a není divu. Všechno u něho působí magnetickým kouzlem, Jeho zjev, podivuhodné harmonické sloučení vznešené důstojnosti a laskavosti, jeho oko, jeho hlas, jeho pohyby, v nichž při veškeré prostotě se tají cos královského, jeho divotvornost, která obetkává osobu jeho iasem nadpřirozenosti. Zkrátka, obraz kněze v nejideálnější podobě. Takový působí i dnes ještě na lid a dobývá si obdivu, úcty a lásky.

2. »Všichni tě hledají!« Jaké to slovo! Kéz kráčí Mistr velkoměsty našimi vždy v kněžstvu

sebe důstojným, které by čarovnou mocí k sobě lid připoutávalo, ten ubohý šálený lid, který takto běhá za jinými »spasiteli« a »proroky«, a na nich staví své naděje!

Ať jen přijde do města nebo kraje pravý apoštol, muž dle srdce Božího, a dožijeme se podobných výjevů také dnes. Káže-li, jest kostel už dvě hodiny před počátkem naplněn, zpovědnice jeho obléhají záhy z rána a ještě i pozdě na večer, a kdekoliv se ukáže, tam se hrnou k němu davy, a tisíce očí, vděčností a nadšením rozzářených, září mu vstříc.

»Všichni tě hledají.«

3. »A zástupové hledali ho a přišli až k němu a zdržovali jej, aby neodcházel od nich.« (Lk. 4, 42.)

Kdo jednou zakusil a zažil, jakou vděčnou přítulnost nalézá často kazatel mocný v slově, neb misionář, nebo vůdce exercicií, jak duše uchvácené jeho vystoupením a jeho ohnivou výmluvností s ním se s bolestí loučí, ten dobře pochopí, co se tehdy událo.

Ó, sluho Kristův, jak zázračně vznešené, krásné, nádherné jest tvé povolání, v němž máš ubohému, bloudícímu lidstvu poskytnouti alespoň malou náhradu za Spasitele, který kdysi viditelně na zemi putoval a v jehož šlépějích všude pučely a rozkvétaly květy milosti, spásy a útěchy!

E. Mistrova ranní modlitba — vnitřní sebranost.

»A na úsvitě záhy z rána vstav vyšel a odebral se na místo pusté a modlil se tam.« (Mk. 1, 35.)

1. Duchovní správa ve velkoměstě rozptyluje, činí roztržitým, omamuje, rozčiluje, jako hvízdot, bzukot, hukot, skřípot mohutného stroje. Jest se svými tisícerými starostmi, úkoly, námahami, zdvořilostmi a oficielními povinnostmi jako ohromný polyp se sto rameny a chapadly. A uprostřed tohoto stálého styku se světem, v tomto ovzduší prosyceném pochybnými vůněmi a nebezpečnými nakažlivinami žije a pohybuje se kněz Kristův. Chtěj nechtěj vidí kolem sebe svůdné obrazy bujného života, slyší zvuky lákavého zpěvu siren, poznává život po jeho nejtemnějších stránkách; srdce jeho musí v soucitné lásce pastýřské souzvučeti s tak mnohým vyznáním, které vychází z nejspodnějších hlubin velkoměstského bahna mravního.

A mezi těmito tisícerými dojmy a vlivy má zůstat čistý, silný, nepřemožený. Jak to svede, nebude-li usilovně vyhledávati nadpřirozeného osvětlení, nepohrouží-li duši svou hodně často do očistného, sílícího, omlazujícího zdroje spásy, do modlitby opravdu vnitřní?

Tak je tomu učil sám božský Mistr.

2. Výjev před domem Petrovým potrvál až hluboko do noci. Přece však Ježíš »na úsvitě

záhy z rána vstav, vyšel a odebral se na místo pusté a modlil se tam.«

Zde máme ukázkou asketicky přísného života našeho Spasitele.

Málo spí a časně vstává. Kdo vyspává až do bílého dne, nemá kdy pro ranní rozjímání, které by ho posílilo a posvětilo pro novou denní práci. Ne z lůžka, nýbrž od modlitby volá Petr Pána k zástupům, které už, zas na něj čekají.

Muži Boží, jak chceš zůstat duchovním, jestliže nečerpáš stále sílu svou z Boha? Jak chceš býti nástrojem v ruce jeho, nejsi-li s ním ustavičně spojen modlitbou v pravdě kněžskou?

Či nevyschne studně, z níž se voda rozvádí na všechny strany, když se zničí spojení se zřídlem? Kdo více vydává, nežli přijímá, končí úpadkem. To neplatí toliko ve světském obchodování, nýbrž více ještě pro nadpřirozený duchovní život.

Ó, božský Mistře, doce nos orare!

»A na úsvitě záhy z rána vstav, vyšel a odebral se na místo pusté a modlil se tam.«

XVII.

Tchyně Petrova.

(Lk. 4, 38. Mk. 1, 28. Mt. 8, 14.)

1. Návštěva nemocných patří k nejdůležitějším úkolům a nejčastějším úkonům povolání

kněžského. Jak krásným příkladem jest v tom opět Mistr!

V prosté chatě rybářově na jezeře zahostil se tichý smutek. Petrova stará, dobrá tchýně nemocněla zimnicí. Mistr to zvěděl a touží ji spatřit.

Hle, jak přívětivě pozdravil domácí, s jakou účastí se dotazuje. Neleká se příkrých schodů, vedoucích do komůrky choré ženy, jak to v maloměstských obydlích zhusta bývá. Tam leží před ním prostá stará žena. Jaká radost, jaká čest, že může přijmouti takovou návštěvu!

Ježíš u nemocného! Pohleď na něj, pane faráři, a viz, jak si počíná. Jak dovede obcovati s lidmi! Jistě zní ze rtů jeho přívětivý pozdrav a povzbuzující slovo. Pak přistoupiv »ujal ji za ruku«, neobává se tohoto důvěrného znamení přátelství, a »pozdvihl ji.« Zvadlá ruka stařeny spočívá v jeho svaté pravici a on patří na ni svým dobrotivým, laskavým pohledem.

A v tom okamžiku jako by údy jejími projel hřejivý paprsek sluneční, oči radostně zazářily, ztrhaná tvář její ožívuje. »Můj Bože, jsem zdráva,« volá jásavě. A zase již jest pilnou hospodyní, dbalou cti domu. Nejjemnější pokrývky prostírá, nejlepší rybu předkládá na stůl. Ó, jak jest šťastna, že může přisluhovati tomu a hostiti toho, jehož příchod přinesl do domu takovou radost, útěchu a spásu!

2. Děje se při tvých návštěvách rodin neb nemocných také tak nebo podobně?

Jak blahodárně mohou působiti, umíš-li to; ale naopak, jak špatně a tísnivě, objeví-li se u nemocného jen tvrdý, necitelný byrokrat, který koná úchvatné obřady poslední večeře a poslední pomazání chladně, mechanicky, jako praobyčejný úkon, z jehož oka a srdce nevychází ani paprsek lásky, ani nejmenší záblesk vyšší důstojnosti!

Taková návštěva nemocného »nepozdvihne«, nýbrž odrazí, působí jako tmavé mračno rozmrzelost, tíseň, úzkost. Nemocnému se uleví a oddechne si, když taková návštěva se vzdálila.

XVIII.

Dotěrné zástupy — dny návalu.

»Zástupové na něho naléhali, aby slyšeli slovo Boží.« (Lk. 5, 1.)

1. Suché, bezduché slovíčkářství, hnidopišství zákoníků, v němž nebylo ani života, ani lásky, nepodávalo prostému lidu stravy dostatečné. Proto lačněl po něčem lepším. Což divu, že se tlačí k Mistrovi, který dovede hlada jeho tak zázračně ukojit, který mu káže skutečně slovo Boží, v jeho plné kráse, hloubce a síle.

Jak nedostatečná strava duchovní podává se lidu i dnes ještě. Nepodává jí milující pastýř duší, nýbrž rozmrzelý byrokrat, anebo zákoník jemu duševně odcizený, odříkávající průpovědi, anebo podávající bezbarvou papírovou mou drost, nemající ani síly, ani šťávy.

Ubohý lid, tolik dychtí po něčem lepším, a tak naléhá a se tísní, když se někdy před ním objeví pravý hlasatel slova Božího!

2. Lid naléhá. Při své dobrosrdečné, ale bouřlivé horlivosti nemá ani dosti smyslu pro jemnější, uhlazené způsoby.

Dnes ještě je tomu právě tak jako tehdy. Jak tísní se lid o dnech návalu na poutních místech, kol zpovědnic, a jako prudká vlna div neprolomí zábradlí u oltáře. Stěží se za takových příležitostí protlačí kněz sám hustým zástupem. A jak vlídně a moudře dovede si náš dobrý Mistr pomoci a zařídit se dle daných okolností. Vstupuje na lodičku, dává se odvézt kousek od břehu, zastavit a improvizuje tak kazatelnu na modravých vlnách.

A pak jsou tam na okrouhlém okraji břehu zátoky; všichni dostali místa, a hlas jeho hlaholí nyní jasně a všem srozumitelně nad lesknoucí se hladinou. Nikdy se nejeví božský Mistr za takových příležitostí nevlídným a netrpělivým. »Nebude se přiti ani křičeti, aniž uslyší kdo na ulicích hlas jeho.«

XIX.

Dále! — Nedbej poct ni odpočinku!

Lid chce jej ve svém nadšení a vděčném obdivu zdržet. Jej to však pudí dále.

»Také jiným městům musím zvěstovati království Boží, neboť k tomu jsem byl povolán.« (Lk. 4, 43, Mk. 1, 38.)

1. Dále! Slyšte to vy, kazatelé a misionáři, kteří procházíte zeměmi, kterýchž jméno jest tisícerými ústy slaveno. Snad jste pokoušeni, abyste setrvali na místě svého úspěšného působení a slunili se v paprscích své slávy a dali se oslavovati od zástupů vám se podivujících. Nečiňte toho, následujte příkladu svého Mistra, jenž po vykonané práci hned zase odchází, aby jiné pole pro své působení vyhledal.

2. Dále! Jak těžkým může se státí slovo to řádnému knězi, který se na jednom působišti od let zapracoval, požehnaně působil, dokonce velké věci vykonal a sobě srdce a důvěru lidí vysokou měrou získal. A nyní mají jiní sklízet, co on zasel sám; má odejítí, aby začal třeba znovu na tvrdém, nevděčném úhoru. Jak trpce se pak loučí! Leč přání a důvěra biskupova volá, a jde.

»Neboť k tomu jsem byl povolán.«

3. Dále! »Také jiným městům musím zvěstovati království Boží.« Tak zní heslo našich statečných misionářů ve velké pohanské diaspoře. Jak často jest život jejich, najmě v obtížných počátcích misie, život cikánský, bez oddechu a pohovu, toulají se místo od místa, od ostrova k ostrovu, kam je povel ředitele misíí volá.

Quam speciosi pedes evangelizantium pacem!

Utěšte se, vy naši milí Boží bojovníci. Hle, i nohy Mistrový jsou zaprášeny a zmalátněly dlouhou chůzí. Dále, dále, jest jeho heslo!

Duc in altum — ven do života — na misie!

»Zajeď na hlubinu.« (Lk. 5, 4.)

1. Slyšíš to, pane faráři, dobrý správce duší? »Zajeď...« Nezůstávej na pohodlném pobřeží, zajeď dále, kde kyne z hlubin kořist tak bohatá! Nespokojuj se s obvyklou denní prací — tím, co se naskytá — čeho můžeš v blízkosti pohodlně dosáhnouti.

Zajeď dále, ven z omezených prostor sakristie a kostela, ven do života, do domů, do ulic, mezi davy. Či není povolání tvé povoláním rybářským? Nač jsou ti loďka, vesla, plachty? Pěkný to rybář, jenž by se bál volného moře, každého vánku, každého zakolébání na vlnách, které jsou přece jeho živlem!

2. Vyjeď ven! Což nezní toto slovo také k duši tak mnohého mladého kněze, který nenalézá v úzkém okruhu své působnosti dostatek práce pro své síly a svou touhu po činech? Vyjeď ven na širé moře! Z dalekých zemí misijních zvou: »Přiď, přiď k nám,« zde tolik práce, zde kyne tak bohatá kořist, zde místo pro odvážné, silné povahy, zde můžeš uplatnit celou mohutnost ducha, zde možno zachrániti tisíce duší, které křičí o spásu. Vzhůru tedy, rozviň plachty a zajeď dále!

XXI.

Zázračný rybolov.

(Lk. 5, 4—11.)

1. »Rozestřete sítě své.«

Rybář nemá větší radosti, nežli podaří-li se lov. Jak září oko jeho, jak chvěje se ruka radostným vzrušením, když vytahuje z vody síť, v níž se třepetá a hází hojná kořist! A zde to byl lov neslýchaně bohatý; dosud nikdo podobného na jezeře Genezaretském nezažil. A jaké to byly ryby! Každá na loket, každá librová!

Hořejší oka se trhají pro tíhu sítě a pro nedostatek rukou, které by ji utáhly. I pokynul Petr druhům z jiné lodi, aby pomohli, a tak naplnili obě lodi, až se téměř potopovaly.

2. Vskutku zázračný rybolov! Až dosud byl Petr úplně zabrán lovem. Avšak teď se mu již rozbřeskuje: toto požehnání jest zázrak Boží, tak veliký a zřetelný, že jest vyloučena každá pochybnost. »Úžas pojal jej a všechny, kteří byli s ním.«

V hlubokém pohnutí padá k nohám Ježíšovým: »Odejdi ode mne, Pane, neboť jsem člověk hříšný.« Poznává v láskyplném přispění Mistrově milostivou přízeň jeho, jakož i úmysl, připoutati jej k sobě. Tu pojímá jej pocit bázně pro vlastní nehodnost. »Pusť mne, Pane, jiného si vezmi místo mne!«

A nyní užijme události té na život církevní a kněžský. Jak podivně střídají se také zde ob-

dobí slabosti, zklamání, malomyslnosti s chvílemi zázračných rybolovů. Nejprve nechává Pán apoštoly své pracovati marně v domovině nebo v některé vzdálené pohanské misii, aby si uvědomili celou svou nemohoucnost. Je to studená noc nezdaru. Ale pak přichází najednou chvíle požehnaná, »hodina jeho«. Nemohl bys také vyprávěti o takových zkušenostech, milý apoštole lidu?

V obci X. byly misie marny, ač zdál se býti volen čas příhodný a poměry považovány za příznivé. Smutně naříkal jsi s Petrem: »Nic jsme nechytili.« Zato v obci Y., kde byly okolnosti tak málo slibné, byl úspěch neočekávaně veliký, opravdový zázračný rybolov, že byl poslán rychlý vzkaz druhům: Přijďte spěšně, pomozte nám v přebohaté sklizni.

Bylo by pošetilé připisovati v takových případech zázrak milosti sobě samému. Nikoliv, »Pán jest to«, jemu čest! Před ním pokorně klekni a mluv s Petrem: »Odejdi ode mne, Pane, neboť jsem člověk hříšný!«

XXII.

Rybář lidí — jeho působiště, jeho kořist a způsob lovu.

»Neboj se, od toho času budeš lidi loviti.« (Lk. 5, 10.)

Jak přiléhavě jest tímto slovem vystiženo povolání apoštolské!

1. Rybářovo působiště jest moře: život lidský, rozrývaný vášněmi, se svým věčně neklidným vlnobitím, se svými bouřemi a nevyzpytatelnými náladami.

A v tomto širém volném moři prohánějí se miliony ryb. Kdo je polapí? Všechny chytit rybáři ani nenapadá. Jest rád, polapí-li několik, a nazývá už dobrým lovem, když jich v síti uvízne nějaké sto.

Jak odpovídá obraz ten duchovní správě ve velkoměstě, v rozsáhlé diaspoře domácích, a ještě více v ohromné diaspoře pohanské s jejími nesčetnými miliony!

I zde vyskytnou se tu a tam zázračné rybolovy, hromadná obrácení, takže malá lodička sotva stačí pojmouti bohatou kořist. Ale jak často také klečí ubohý misionář po krušné bezúspěšné práci smutně v osamělé kapličce, a vzdychá: »Mistře, po celou noc pracovavše, nic jsme nechytily.« Ale se svatostánku znějí slova útěchy: »Neboj se, od toho času budeš lidi loviti.«

2. Rybářova kořist jest obyvatel hlubin, tvor z nejplašších. Aby jej polapil, musí dbáti pečlivě povětrí, teploty, směru větru a pod. Rybář musí znáti zamilovaná místa plachých ploutevců, musí studovati jejich zvyky. Tak potřebuje rybář duší znalosti lidí, moudrosti, opatrnosti a trpělivosti. Třeba, aby dovedl vyčkati pravého času, pravého místa, aby uměl jednati obezřetně, a duše nezastrašoval a nezaplašoval. Tomu odpovídá též

3. způsob lovu. Pán nepřirovnává apoštola k myslivci. Myslivec bere kořist na mušku jednotlivě, jde po stopě, až ji vyslídl a dobyl. Rybář však vyhodí udici nebo síť, a neví určitěji, co je v obvodu. Musí se spokojiti tím, co mu Bůh právě pošle.

Podobně kazatel a misionář. Nemíří ani tak na jednotlivé osoby, nýbrž obrací se k celé obci, ke všem třídám, daleko vrhá slova svá jako síť, doufaje, že přece aspoň část získá, třeba mnozí opět ze sítě uniknou.

Rybář nezachází jako lovec se zbraněmi ostrými, puškou a tesákem. Zbraň jeho jest síť, která zatahuje lichotné pletivo své zvolna kol rybiček.

Tak i povolání apoštolské. Nikoliv prudce, násilně, drsně, pánovitě, bojovně, nýbrž něžně, moudře, opatrně má si počínati rybář lidí, aby neodstrašoval, nýbrž vábil.

Věrně dle úmyslu božského Mistra pracovali František z Assisi, Ignác, Xaver, Sales, Vincenc z Pauly a tak mnozí jiní velcí rybáři lidí, a jakým zázračným rybolovem požehnal Bůh činnosti jejich!

XXIII.

Uzdravení malomocného.

(Lk. 5, 12. Mk. 1, 40. Mt. 8, 2.)

A. Filantropie a charita.

Nouze a bída mohou nabýti takové podoby, že působí velmi přitažlivě. Onemocní-li člověk

krásný, nalezne snadno srdce soucitná. Hlad a nemoc jeho jemné rysy nezohavují, nýbrž spíše oduševňují, zjemňují.

Avšak tam, kde se ukáže bída v nejodpornější podobě s otevřenými, hnisavými ranami, tam již nevystačí pouhá filantropie, tam ob stojí toliko účinná láska křesťanská. Ta nepřichází do rozpaků, neodvrací se s ošklivostí, nýbrž pohlíží k svému vznešenému vzoru a připomíná si, kterak se Mistr zabývá laskavě i malomocným a neostýchá se dotýkati se měkkou, čistou rukou jeho ohyzných ran.

To myslil Pán opět na tebe, drahý apoštole.

Viděl bídné útulky chudých a nejchudších, vzbuzujících odpor, plných špíny, hader, zápachu, bledých, zohyzděných tváří. Viděl tvou vnitřní nechuť vstoupiti na tato místa, k lůžkům bolesti, skloniti se nad tolikou bídou a špínou, i dodal ti odvaby svatým svým příkladem.

»Ježíš pak, slitovav se nad ním, vztáhl ruku svou a dotknul se ho.« Rci, P. Damiane, zdaž to nebyl tento příklad, který tě povzbuzoval a zadržoval mezi tvými malomocnými v Molokai?

B. Malomocenství duše.

S malomocenstvím tělesným se kněz setkává zřídka. Za to nachází ve zpovědnici tím častěji malomocenství duševní v neošklivějších tvarech a podobách. Ó nezapomínej pak slov, která pravil Mistr mnohému malomocnému:

»Jdi, ukaž se knězi.«

Nuže, přijdou-li takoví nešťastníci, pak pomysli, že je posílá k tobě sám Spasitel. Či přišli by, kdyby je jeho milost nepudila?

Ó přijmi je se slitovnou láskou Kristovou. Nebuď tvrdý, nepřístupný, buď trpěliv pozdvihni, povzbuzuj, ti lidé jsou dosti nešťastní. Nač je utiskovat, proč bráti jim poslední špetku naděje a odvahy nelítostnou, trpkou, drsnou domluvou?

»Smiluj se nade mnou alespoň ty, příteli můj,« platí i ze.

C. R e k l a m a.

»Viz, ať nikomu to nepovíš.«

Vždy znovu objevuje se nám tento rys v životě Mistrově. Nechce, aby se jeho skutkům lásky a milosrdenství dělala reklama. Vyhýbá se oslavám zástupů, rychle mizí, když byl vzbudil nadšení davů.

Jak je s tvou proslaveností, důstojný pane faráři a misionáři? Dáváš činy své se zálibou vytrubovati po ulicích a náměstích, v novinách a shromážděních, nebo o nich sám kdákáš, aby to slyšela celá země? Kolik srdcí kněžských bylo již lidskou chválou a slávou otráveno!

Nelze zameziti, aby slovo a působení nadaných a omilostněných kněží a apoštolů nedošlo také hlučného uznání. Pokud to prospívá slávě Boží, jest dobře. Ale jak nebezpečné jest šimrání marnivé samolibosti a ctižádostivé vychlou-

bačnosti, jak šlechetná a krásná proti tomu sna-
ha konati dobro tiše a bez hluku a hledati jediné
oko Boží!

XXIV.

Kněz ve veřejném shromáždění.

»Proslechlo se, že jest v domě: a sešlo se mnoho lidí, takže jich nepojalo ani místo, které bylo přede dveřmi; seděl a mluvil k nim slovo... A seděli tam i fariseové a zákoníci.« (Mk. 2, 1. Lk. 5, 17. Mt. 9, 1.)

Sotva se proslechlo, že Pán zase jest v Kafarnaum, ihned všichni spěchají, aby jej uslyšeli. Dům jest nabit jako kostel o misiích. Chodby, schody, dvěře a vše kolkolet jest tak napěchováno, že by jablko nepropadlo.

On pak sedí v síni, uprostřed množství, jsa střediskem všech očí a předmětem všeobecné pozornosti.

»A mluvil k nim slovo.«

Zdaž nebývá kněz také dosti často v podobné situaci, na veliké schůzi, ve spolkovém domě, či jinde, že stává se středem všeho? Také na něho mnozí obracejí zraky tázavě, zkoumavě, slídivě. Tu nesmí podlehnouti způsobům světským, nesmí nikdy zapomínati, že tam sedí jako kněz, jako učitel a vzor, ne toliko jako režisér nebo snad jako pouhý host a divák.

2. Mezi posluchači děje se tentokrát výslovně zmínka o poselstvu jerusalémských zákoníků, pánů z hlavního města. »Seděli tam i fariseové

a zákoníci, kteří byli přišli ze všeliké osady judské a z Jerusáléma.«

V takových schůzích, za podobných příležitostí ocitnou se na blízku kněze často živly, které se s ním jinak málo stýkají, a jsou snad rozhodně nepřátelští církvi, jistě nikterak přátelé »černých«.

Takoví prohlízejí si pak »důstojného pána« důkladněji zblízka, posuzují jej kriticky skřipcem a lornětem, maně vyhledávajíce, kterak by ospravedlnili svou nenávist a své předsudky jeho slabostmi, nedostatky a vadami.

3. Duchovní má si býti vědom, že jest osoba »budící největší zájem«, a že jako žádný jiný zastupuje solidárně celý stav.

Nikde se také nepraktikuje tak rádo heslo *ex uno disce omnes*, jako u duchovenstva.

Právě v takových případech může »velebny pán«, který tomuto názvu a svému stavu dělá čest, dávat odpůrcům církve mnohé tiché, spasitelné naučení, když jim celá jeho klidná, důstojná, ukázněná osobnost, jeho vystupování a jeho slovo chtěj nechtěj imponuje.

»A mluvil k nim slovo.«

XXV.

Ochrnulý.

1. Živá víra katolického lidu.

»A hle, muži nesli na loži člověka, který byl ochrnulý, a hledali, aby ho vnesli dovnitř a položili před něho.« (Lk. 8, 18. Mk. 2, 1. Mt. 9, 1.)

Prostý lid jest ku vzájemné výpomoci ve-směs mnohem ochotnější než třídy vzdělané. Tak bylo i zde. Čtyři mužové chtějí buď jak buď k velikému divotvůrci. Nejde-li to s boku, půjde to shora; kde jest vůle, tam i cesta. Zda nezjasnil při tomto pohledu tvář Mistrovu laskavý úsměv? Kterak jej těší tato prostá, živá víra! Neopomíná ji pochválit.

Stejná radost bývá často připravena knězi horlivému. V životě jeho vyskytují se chvíle útěchy nevýslovně sladké, když za různých příležitostí hodný katolický lid silnou vírou tak mohutně a dojemně projevuje, když kolik hodin cesty putuje na místa poutní a obléhá tam zpovědnici a kazatelnu a své starosti a bolesti s takovou důvěrou knězi předkládá, aby jeho slovo a jeho žehnající ruka zase všechno napravila.

2. R o z h ř e š e n í.

»Rouhá se; kdo může odpouštět hříchy, leč jediný Bůh?«

Toto žehrání zákoníků a fariseů neumlklo ještě ani dnes. Nalézá ozvěnu v zuřivých výpadech tisku církvi nepřátelského proti zpovědi a kněžstvu, proti jeho »osobování božských práv«.

Hle, jak těžce nesou protivníci, že má katolická církev tak výtečný výchovný prostředek ve zřízení zpovědním, že jím nabývá takového vlivu na duše lidské. Odtud to spílání.

Zdaž nemůže kněz klidně ukázati s Mistrem na božské účinky, které neustále ze zpovědnice

vycházejí? Ochrnulí, umírající ubožáci sem přicházejí, jež sem přinášívá nebo přivádívá láska a pomoc druhých — a odcházejí zbavení těžké tíže, znovu oživení, »chválíce Boha«.

»Abyste však věděli, že má moc Syn člověka na zemi odpouštět hříchy (dí ochrnulému): Tobě pravím: Vstaň, vezmi lože své a jdi do domu svého.«

Ó, jak radostný je tento návrat od katolických zpovědnic neb milostných míst! Kdo jej viděl neb zažil, dnes ještě se znovu diví a žasne!

»Chválili Boha řkouce: Nikdy jsme nic takového neviděli.«

3. Promluvy ve zpovědnici.

»Doufej, synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji.« Je to příklad promluv, které božský zpovědník obvykle konával. Nejsou to nějaké průpovědi předem nastudované, které se mechanicky opakuji bez ohledu na případ. Jsou to slova lásky a povzbuzení, jak toho stav duše právě vyžaduje. Slyšme: »Hle, učiněn jsi zdráv, již více nehřeš, aby se ti nepříhodilo něco horšího,« (Jan 5, 14); anebo: »Dcero, víra tvá tě uzdravila, odejdi v pokoj,« (Lk. 8, 48); anebo: »Navrať se do domu svého a vypravuj, jak veliké věci učinil ti Bůh,« (Lk 8, 39); a opět: »Ani já tě neodsoudím, jdi a již nehřeš,« (Jan 8, 11) a pod.

Slyš to, knězi Nejvyššího, jaká láska, jaká něha zní z těchto slov Páně! Taková slova netíží, neničí. Padají jako balsám na bolestné rány.

XXVI.

Povolání Matoušovo.

»Spatřil Leviho, syna Alfeova, an sedí na celnici, i řekl jemu: Pojď za mnou! A on vystav, šel za ním.« (Mk. 2, 14. Mt. 9, 9. Lk. 5, 27.)

1. Z á z r a č n á p o v o l á n í.

Jak často slyšíme i dnes ještě o podobných podivuhodných povoláních. Tu odpíná svižný důstojník, plný života, veselý, oblíbený, oslavovaný, který žil zdánlivě pouze své kariéry, z čista jasna šavli, svléká lesklý stejnokroj a stává se knězem nebo řeholníkem.

Všechno žasne, potřásá hlavou, kritisuje, diví se, každý dle svého, docela jako tehdy, když z pana Leviho stal se najednou P. Matouš.

Anebo jindy. Pyšná komtesa, skvoucí hvězda vznešené společnosti! Zástupy ji obletují, koří, dvoří se jí. Živý lesk jejích očí, okouzlující úsměv jejích rtů nasvědčují jenom světskému smýšlení a pozemské lásce; zdá se, že z náboženství u ní zůstala jen nejobvyklejší a nejoblíbnější forma. A najednou mizí tato hvězda společnosti za mřížemi přísné klášterní klausury, anebo se náhle objeví v hávu milosrdné sestry u lože chudého proletáře.

Ó těch tajemství božských při povolávání lidí! A podnes povolává Pán své apoštoly, své vyvolené ze salonů hořejších desettisíců, od skleničky sektu z nádherných důstojnických kasin, z kontorů bohatých obchodních domů. Náhlý, neočekávaný zdá se tento krok, a přece byl v nitru připravován zde tak jako u Leviho tichým, ale mocným hlasem milosti.

2. Pozdní povolání.

Levi jest tákřka typ lidí později povolaných. Přichází mezi prosté apoštoly ve věku vyspělém a přináší bohatý kapitál životních zkušeností a vyššího vzdělání, což jej uschopňovalo také k sepsání prvního evangelia. Taková pozdější povolání opětuji se stále v církvi Kristově a přivedly jí mnoho vynikajících mužů, jako Ambrože s místodržitelského stolce milánského, Klimenta Dvořáka od řemesla pekařského, Kolpinga od obuvnické třínožky a jiné, kteří veliké věci vykonali pro církev Boží. Mnohý stojí na tržišti života, cítí v sobě náklonnost k vyššímu povolání, ale jest mu snad zapotřebí, aby kněz k němu promluvil a trochu alespoň pomocnou ruku podal, aby »vstal a následoval jej«. Jdi, hledej, probouzej a povzbuzuj lidi takto povolané.

XXVII.

U stolu s celníky — klerikální výlučnost.

»I učinil mu Levi hostinu velikou v domě svém; a veliký byl zástup celníků a jiných,

kterí s nimi stolovali.« (Lk. 5, 29. Mt. 9, 9. Mk. 2, 14.)

1. Hostina tato ukazuje nám vlivuplné postavení Leviho ve světě. Celý kruh bohatých finančníků, celníků a hříšníků jest přítomen, dle farisejských pojmů společnost ne hrubě pravověrná, ba vykřičená. A uprostřed ní sedí převětivý a laskavý Mistr a Pán.

2. Věru, onen směr v katolickém kněžstvu, který neví, kde přestat s naprostým uzavřením a odloučením od světa a který vidí u kněze ideál církevního smýšlení a vzorného života v omezování se na kostel a sakristii, nemůže se nikdy a nikde odvolávati na příklad Mistrův. Není sice z tohoto světa, ale žije v tomto světě a pro tento svět. Navštěvuje chaty chudáků, tak jako domy bohatých a paláce vznešených.

Neomezuje se však také nikterak na třídu »nábožných« a církevně orthodoxních.

Dává se zváti, jako zde, dokonce i od heterodoxních, dnes bychom řekli svobodomyslných, stoluje s celníky a hříšníky. Zdaž neplatí i zde jeho slovo: »Čiňte, jakož i já jsem činil?« Výlučnost toliko přiostrňuje protivy, sblížení překonává tisícere předsudky a překážky.

Leč od kolika nadcírkevních lidí musel by slyšeti Pán i dnes výčitky:

»Proč s celníky a hříšníky jí a pije Mistr?«

Co odpovídá Pán, jak rozhoduje tuto i dnes ještě praktickou otázku pastorače? »Nepotřebují zdraví lékaře, nýbrž nemocní. Jděte a na-

učte se, co jest to: »Milosrdenství chci, a ne oběti. Neboť nepřišel jsem povolát spravedlivých, nýbrž hříšných.«

3. Slyš to, pane faráři! »Nepotřebují zdraví lékaře...« A jaká jest tvá praxe? Několik nábožných babiček a stařečků, a nejvýš snad ještě děti, to jsou tvé ovečky. Těmi jen se zabýváš. Ti tobě ovšem nepůsobí starostí, mrzutostí, ani nesnáží.

Zato »celníky a hříšníky« nebo moderně řečeno »svobodomyslné panstvo« zevně církvi a církevnímu životu trochu odcizené, »necírkevní« atd., ty necháváš rád stranou, ačkoliv lze v nich nalézt často právě tak dobré, solidní jádro jako u celníků z evangelia. Ale nebývají knězi dosti klerikální. Vyhýbá se jim a oni zase jemu. A tak povstává rozluka — propast. Politika pohodlná, ale nikoliv Mistrova.

»Nepotřebují zdraví lékaře, nýbrž nemocní.«

Před desíletími zůstávala na venkovském sídle »Jasnost« už obstarožní. Byl to pán svobodný, ale žil hodně volně, měli ho za necírkevního a osvíceného a byl obyvatelstvu v místě nemalým pohoršením. Místní duchovní cítil dobře, že by byla jeho povinnost nějak zakročit. Ale neměl dosti odvahy, obával se návštěvy v zámku. Konečně při novém pohoršení dodal si odvahy, šel a žádal o slyšení. Byl ihned bez obtíží předpuštěn, stojí před milostivou vrchností, a přednáší svou řeč. Proti očekávání nechává jej urozený pán klidně domluvit a praví pak: »Pane děkane, to slovo jsem už dávno od

vás čekal. Děkuji vám. Přijďte častěji a buďte mi nápomocen.« Staly se skutečně a dokazuje, to, co zmůže často moudré, smiřlivé zakročení tam, kde zdánlivě už nebylo naděje.

XXVIII.

Mistr a učeníci — farář a kaplani.

»I reptali fariseové a zákoníci jejich, pravíce k jeho učeníkům: Proč s celníky a hříšníky jíte a pijete?« (Lk. 5, 30.)

1. Jako často, pánové se bojí navázati se svým Mistrem, poněvadž znají jeho pohotovost a převahu. I obracejí se k učeníkům, kteří by, odkázáni jsouce sami na sebe, jistě přišli do rozpaků. Však ejhle, Pán pečlivě bdí. Vystupuje ihned na obranu učeníků svých a mává vítězně ostrým mečem svého mocného slova.

2. Není v tom poučení pro tebe, pane faráři a děkane, abys také nedopouštěl na své kaplany a učeníky, nýbrž ujal se jich, jsou-li napadeni? A nemělo by chování Mistrovo k žákům a apoštolům býti vůbec vzorem poměru mezi starším a mladším duchovenstvem? Jak milé a důvěrné jsou styky mezi Mistrem a učeníky!

Tolik jest povznesen nad ně, a přece jak do-
brotivě se sklání k jejich slabosti, jak shovívavě snáší jejich chyby a nedostatky!

Je pravda, kárá, napomíná, varuje je, ale šetrně, bez urážlivé trpkosti. Uvádí je do jejich povolání a dává jim jasné, podrobné instrukce, nežli je rozesílá. Odevzdává jim svou moc, do-

konce i svou divotvornost. A konečně raduje se upřímně z jejich úspěchů.

»Scházelo vám kdy něco u mne?« táže se jich na konci svého pozemského pobytu a oni mohou dosvědčiti: »Nikoliv, Pane.« Jak krásný to poměr! Je tomu u tebe také tak, pane faráři?

3. Rozhodné, často pro celý život, jsou právě první dojmy a zkušenosti mladého kněze. Jaký to zisk pro »nového kaplana«, nalezne-li výborného učitele, otcovského přítele a dobrého mistra; ale jak osudné, upadne-li do drsných, hrubých rukou!

XIX.

Bethesda — zpovědnice.

»Anděl Páně sestupoval časem do rybníka a hýbal vodou.« (Jan 5, 4.)

Maně napadá nám při vypravování tomto myšlenka na Bethesda Nového zákona, svátost pokání. Také k tomuto spasnému zdroji milosti shromažďuje se veliké množství nemocných, slepých, chromých, souchotivých, a čeká na pohyb vody.

A onen anděl, který čas od času sestupuje, isi ty, knězi Boží! Teprv když přijdeš, počne voda kypěti. Avšak štedřeji nežli v Bethesdě starozákonní působí milost v Bethesdě zákona nového.

Nejen první, nýbrž i druhý, třetí, tisící, jenž sestupuje, nalézají zde vyléčení a uzdravení. Ale zde, jako tam, je podmíněno sestoupením anděla.

Jak smutně vyhlíželo to v jistých dobách, pomněme třeba období josefinského. s Bethesdou v našich kostelích! Jednou nebo dvakrát do roka sestupoval zde anděl Páně. Jinak stály zpovědnice v osamělém koutě, pokryté prachem a pavučinami. V některých zemích došlo tak daleko, že zpovědnice, poněvadž se jich už téměř nepoužívalo, byly kostelními skříněmi.

Bohudíky, že smutné doby ty ponejvíce pominuly a naše zpovědnice bývají týden co týden navštěvovány, ba obléhány. Všude, bohužel, tomu arci tak není.

Ale jak to mnohý »anděl Páně« lidem ztěžuje! Necháává je celé hodiny čekat a pak je tak nevlídný, tvrdý. Skoupá a bezcitná jest jeho domluva, pánovitá, urážlivá jako zlostné komando!

Jaký to rozdíl — zpovědnice a zpovědnice: zde požehnaný Bethesda, tam poloviční mučírna!

XXX.

Třicet osm let nemocný — zapomenutí farníci.

»Pane, nemám člověka.« (Jan 5, 7.)

Nadmíru poučná zásada pastorálky vysvítá z tohoto jímavého vypravování.

1. Kolik takových třicet osm let nemocných leží dnes ještě po osadách a městech, stranou v koutě smutného zapomenutí, hynou duševně a často i tělesně, touží po pomoci, po útěše. Ale

nemají člověka. A jako onen třicet osm let nemocný byl by ještě mnoho let bez pomoci ležel, kdyby nebylo Spasitele, tak i tito ubožáci. Ale hle, Mistr sám je vyhledává, přichází k nim, t. j. činí, co tak mnohý duchovní opomíjí.

2. Zajisté pan farář jest více méně ochoten pomoci, když si lidé neobtěžují k němu; ale aby sám z vlastního popudu vyhledával nouzi a bídu i v nejzapadlejším koutě, aby učinil sám první krok k usmíření 38letého hříšníka, aby mu láskyplnou ochotou obrácení usnadnil, to považuje pod svou důstojnost. V tom ohledu jest příliš pohodlný, nebo bázlivý. A přece tak mnohý čeká snad už dlouho na tebe! Není dosti zmužilý, aby učinil první krok a zavolal tě, ale touží po člověku, který by mu podal ruku a pomohl mu k vodě uzdravující a očišťující.

3. Pastýř duší, úřadující jen tehdy, když jest volán, koná svou povinnost jen z polovice. Dobrý pastýř hledá i ovce zbloudilé, ba uběhal by se za nimi.

Samy od sebe nepřijdou, protože nechtějí nebo nemohou. Neboť hřích činí je bídými, slabými a bázlivými. A když takový osmatřicetiletý nikoho nenajde, jest ztracen.

XXXI.

Chůze obilím — apoštolské cesty.

1. »Onoho času šel Ježíš v sobotu obilím.«
(Mt. 12, 1. Lk. 6, 1. Mk. 2, 23.)

Scéna tato zavádí nás přímo na apoštolské cesty Pána a jeho učeníků, které konají z ulice do ulice, horem i dolem, polem i lesem, po úzkých mezích, zrovna jako ty, milý horský pane faráři, když jdeš do vzdálených svých filiálek. A přichází-li ti někdy za těžko vyhledati ovce své vysoko na horách a pasekách, pak nezapomínej, že i v tom ti byl Mistr povzbuzujícím příkladem. — Quaerens me sedisti lassus, zpívá církev, vzpomínajíc všech těch zaprášených a neschůdných chodníků, jimiž Dobrý pastýř kdysi pro nás krácel.

2. »Učeníci pak jeho jsouce lačni, počali trhati klasy a jísti.« V celku netrpěli Mistr a apoštolé na cestách nedostatku. Východní pohostinnost a starostlivá láska zbožných žen a dobrých přátel zjednala vždy, čeho bylo třeba. Přes to bylo vždy hojně příležitosti k uplatnění slov Pavlových: Scio satiari et esurire, abundari et penuriam pati.« I o Mistru stojí opět psáno, že lačněl a žíznil. Ne bezdůvodně slibuje za podání chladivého doušku čerstvé vody — v horkém orientě vzácné občerstvení — zcela zvláštní odměnu apoštolskou. »Vždyť nikdo, kdo by vám dal píti číši vody studené ve jménu mém, protože jste moji učeníci, neztratí odměny své.« (Mk. 9, 40.)

Jak mnohý statečný misionář v Savanách protože jste moji učeníci, neztratí odměny své.« nebo v preriích amerických, na vypráhlých karavanách, v houštinách pralesů atd., vzpomínal těchto scén a čerpal z nich útěchu! Musel

se dosti často spokojiti suchou kůrkou, banánem anebo jakýmkoliv jedlým ovocem neb kořínkem lesním; byly dny, kdy nedostal nic vařeného nebo teplého do žaludku a přece musel vpřed.
»....jsouce lačni....«

XXXII.

Kázání na hoře — povolání apoštolské.

»Uzřev pak Ježíš zástupy, vystoupil na horu a otevřev ústa svá, učil.« (Mt. 5, 1—2.)

Překrásná scéna kázání na hoře ukazuje knězi mezi jiným: 1. jakou přitažlivostí Mistr působí a 2. v čem spočívá tajemství této přitažlivosti.

1. Jaký to chrám! Klenbou jsou širá modrá nebesa, pilíři věnec čnějících hor a vrchů. A dole táhne se širá rovina a dále nádherná údolí s rozkošným jezerem Genezaretským.

Jaká obec! Nesčetný zástup z Galileje a Desítiměstí, z Judska a Jerusaléma, ze Zajordání až od Tyru a Sidonu: dobře 10.000—20.000 lidí.

Jaká to kazatelna a jaký to pohled s úbočí hory na vlnící se zástupy, jichž všech oči i myslí upřeny jsou na jediný bod, na božského učitele. Tu si jistě apoštolé ujasnili velikost svého poslání, do něhož je zde Mistr uvádí.

2. Co vábí tak mocně zástupy? »Někteří přišli, aby jej poslechli a byli uzdraveni od neduhů svých.« (Lk. 6, 18.)

Slyš, proč lid, také tvůj lid, přichází, co hledá a očekává!

Lid žádá poučení a povzbuzení.

Chce slyšet podivuhodně krásná podobenství, nedostižné řeči Páně, které tak jasně, tak úchvatně odhalují tajemství Boží. Co znamená kázati jiného, než hlásati slovo Kristovo, šířiti je znovu staletími? »Jdouce uče, co jsem vám přikázal.«

Lid hledá léku, útěchy, ulehčení, balsámu pro svou bolest, své starosti a strasti. Ó, kéž by nikdy neodcházel zklamán!

XXXIII.

Přitažlivost Mistrova.

»Veškeren zástup hleděl se ho dotknouti, neboť moc vycházela od něho a uzdravovala všechny.« (Lk. 6, 19.)

Slovy těmito vyjádřena jest zázračná přitažlivost božského Mistra, která neodolatelnou mocí si podrobovala všechny tyto tisíce z blízka i zdáli.

V čem záleželo toto kouzlo? V jeho zjevu, slovu, divotvorné moci. Všechno, všechno hlásalo na něm hlasitě a mohutně, že není pouhý člověk jako jiní, nebo jako některý z kněží a učitelů Israelských, nýbrž že přichází s hůry, že v něm jest a působí vyšší moc a posvěcení. Krátce je to nadpřirozená stránka, božství, které jej čarovným leskem obklopuje.

2. Odlesk jeho jeví se v životě každého zbožného kněze. Z celé jeho bytosti, jeho zjevu, jeho tváře, z jeho úst i očí, jeho pohybů, jeho

jednání vyzařuje vyšší moc, která povznáší a budí úctu, lásku i důvěru. Je to jako tichá vůně květiny, jako klidné záření příjemné hvězdy za tmavé noci. Všem jest blaze blízko něho, nikdo nepřichází a neodchází, aby nebyl povzbuzen a potěšen.

A když kněz takový umře a mrtvola jeho, oblečená v kněžské roucho, leží na márách, tu proniká to všechna srdce a ústa od úst slyšeti: »Byl to hodný kněz, dobrý, zbožný pán,« a všichni se hrnou, aby spatřili ještě jednou jeho rysy, aby zlíbali ztuhlou, žehnající ruku.

»Veškeren zástup hleděl se ho dotknouti, neboť moc vycházela od něho.«

XXXIV.

Hlavní účel kázání — povznáseti, ne skličovati.

»Blahoslavení chudí.« (Mt. 5, 1.)

1. Blahoslavení s odkazem na odplatu věčnou jest základní tón a vůdčí motiv kázání na hoře, v němž slovo »blahoslavení«, slovo plné nebeské útěchy, jest neustálý refrain.

Slyšíme sice také »běda« z úst Mistrových, ale přece řidčeji, a toliko vzhledem k jediné třídě, u níž byla marna veškerá laskavost. Jinde však dodává odvahy, pozdvihuje, je to vskutku »blahá zvěst«, již on přináší.

2. A jak u tebe, sluho Boží? Co zní častěji z úst tvých — osvěžující slovo »blahoslavení« či omračující »běda«?

Tu sedí před tebou množství lidu udřeného, s ustaranými tvářemi, jež zbrázdil boj životní a tvrdá práce. Arci, jsou to ubozí, křehcí, hříšní lidé. Ale že přece přijdou, ukazuje jejich dobrou vůli, jejich přístupnost, vnímavost. Byly zástupy kolem Mistra snad lepší, dokonalejší? A ty, jak ty se k nim chováš, jak s nimi mluvíš?

Místo abys je pozvědál, srážíš je snad, místo oleje a vína naléváš octa, místo útěchy a povzbuzení hořkého pelyňku. To jest ta »blahá« zvěst, kterou máš hlásat?

Pak vracejí se domů, nikoli však chválíce Boha a radostně povznešení, jako zástupy u Pána, nýbrž stísnění, snad roztrpčení, v duchu láteřice na pašu na kazatelně. Cos tím získal?

3. Blahoslavení! Toť onen kouzelný zvuk, který se dotýká lepších, ušlechtilějších strun v člověku, který navazuje na jeho nejhlubší touhu po něčem lepším, vyšším. Kéž v kázáních tvých převažuje! A potřeba-li někdy očištného hromobití, aby zvlažnělí byli vyburcováni, pozvi kazatele cizího, aby úkol ten převzal.

XXXV.

Vy jste světlo světa. Kněz slunce.

(Mt. 5, 14.)

1. Slunce, báječný zdroj světla, velkolepý dárce života ve stvoření viditelném, jest pravým obrazem Spasitele světa. Je také nejkrásnějším, nejvýznamnějším obrazem zbožného, horlivého kněze.

Den co den vystupuje slunce – kněz nad obzor a koná svou požehnanou cestu od časného rána do pozdního večera tiše, nepozorovaně, jako něco samozřejmého, avšak pohřešuje se citelně a bolestně, když někdy se skryje na delší dobu za šedé mraky choroby.

Vnáší světlo, teplo, útěchu, lesk a příjemný jas do chrámu, do školy, k lůžku nemocných, do nejhudší světničky. Kdekoliv se dobrý, milý pan farář objeví, jako by tam slunce vyslalo blaživý paprsek.

V lesku tohoto paprsku hrají si děti, sluní se dědouši. Zaplašuje s tváří chmůry a stíny starostí a strastí; i v zemdlených rysech chorého ubožáka zasvitne zákmit radosti z jeho příchodu.

2. A když konečně zapadne toto slunce kněžské do moře věčnosti, pak truchlí každý dům a každé srdce v osadě. Zašlo jim slunce hřejivé, vlídné, rozdávající plnost požehnání. Slzy tekou a červánky oslavení vycházejí nad jeho hrobem.

Ó kéž jsem já, kéž jsi i ty takovým sluncem!

XXXVI.

Město na hoře — exponované postavení kněžstva.

»Nemůže ukryti se město na hoře ležící.«
(Mt. 5, 14.)

1. »Město na hoře ležící.« Důstojný úřad, exponované postavení vyzdvihuje kněze nad

úroveň obklopujícího jej světa laického. Jest vskutku »městem na hoře ležícím«, vystavený kol kolem zrakům všech, daleko viditelný a dle okolnosti i daleko vážený, maják a útočiště celého kraje, kamž se utíkají, kdož potřebují rady, útěchy a pomoci.

2. »Nemůže ukrýti se.« Odtud ono veřejné, křiklavé pohoršení, ukáže-li se kněz vysokého povolání svého nehodným. Všechno na něho prstem ukazuje a ve smutných akordech ozývá se nárek Jeremiášův nad zpusťováním na místě svatém. Ecce civitas! »Tleskají nad tebou rukama všichni, kteří jdou cestou; sípějí a hýbají hlavou svou nad dcerou Jerusalemskou: To-li je, řkouce, to město dokonalé krásy a radost vší země?« (Pláč 2, 16.)

XXXVII.

Setník z Kafarnaum. — Pán a vojín.

(Lk. 7, 1. Mt. 8, 1, 5.)

Je také takový centurio v tvé osadě, v městě či vesnici, setník nebo major m. sl., protestantský úředník nebo jakýkoliv vážený pán, jiného sice vyznání, ale duše upřímná, po pravdě toužící, povaha šlechetná, přímá? Snad o něho nedbáš, z bázně nebo předsudku. Což, kdybys dle příkladu Mistrova se s ním sblížil, dovedl si jej získat?

Čeho k tomu třeba? Přátelského stisknutí ruky, ochotně prokázané úslužnosti, návštěvy, upřímného uznání. Jak lichotí setníku chvála,

kterou mu Pán veřejně před celým shromážděním vzdal na ulicích kafarnaumských!

Jak radostně zazářilo oko jeho, když se z takových úst ozvalo: »Amen, pravím vám, nenalezl jsem tak veliké víry v Israeli.«

Nelze pochybovat, že onen setník náležel od této hodiny, od tohoto prvního setkání s Pánem zcela jemu a že se přidružil k zástupu jeho věrných přívrženců.

2. Setník náš jest jeden z oněch tří vzácných vojinů, s nimiž se setkáváme v evangeliu; jsou to skvostné typy svého stavu. Skorem by se zdálo, že Mistrovi přirostli vojíní zcela zvláště k srdci. Jaký slavný, význačný úkol mají později v svaté církvi vojínové římští, frankští, germánští: Kornelius, Šebastian, Eustach, Placid, Konstantin, Mořic, Martin atd.

3. »Domine non sum dignus,« ozývá se od nepamětných dob při jednom z nejsvětějších okamžiků posvátné bohoslužby.

Jaký jest původ tohoto slova podivuhodného, jež církev takřka zvedla jako drahokam na ulicích kafarnaumských, a zasadila do eucharistických slavností? Pochází snad z úst svatého biskupa nebo kněze či ctihodné řeholnice? Ach nikoliv, nýbrž z prostého poctivého srdce vojína, padajícího na kolena před velebnou, ale přece tak dobrotivou postavou našeho Mistra.

XXXVIII.

Vlastenectví Mistrovo.

»Hoden jest, abys mu (římskému setníku) to prokázal; neboť miluje národ náš a sám postavil nám synagogu.« (Lk. 7, 4.)

Židé kafarnaumští dovolávají se zde vlasteneckého cítění Mistrova. »Miluje národ náš,« proto musíš pro něj něco učinit.

1. Jest otázka, zdali Mistr choval tento přirozený a ušlechtilý cit lásky k vlasti ve své hrudi. »Pokud paměť lidská sahá, bylo slovo vlast za všech dob a u všech národů slovem posvátným; ani kmeny hluboko pokleslé ho nezapřely.« (H. Luden.) Jak úchvatně ozývá se toto vlastenectví z harfových zvuků žalmů Davidových, jež se i Mistr modlíval, jak jásavě zní z Magnificat jeho svaté Matky! »Suscepit Israel, puerum suum.«

Nelze pochybovat, že Pán miloval svůj národ a svou užší vlast s jejími horami a rovínami, jejími řekami a jezery, a s jejími posvátnými památkami. Ale ovšem nezůstává v mezích úzkoprsého židovského nacionalismu. Církev jeho nemá býti církví výlučně národní, nýbrž říší světovou, stromem, v jehož stínu scházejí se všechny národy. Už k jeslím povolává daleký východ, a do širého světa ke všem národům vysílá hlasatele své milosti.

A vzhledem k tomu jest také učení jeho zázračně všeobsáhlé, určené a přiměřené všem národům a dobám a osobnost jeho jest vysoko

povznesena nad jakýkoliv typ individualismu národnostně anebo časově omezeného, a dosahuje zářivé výše nekočené dokonalosti. Ale to vše nikterak nevylučuje zvláštní lásky k užší vlasti.

2. Kterak osvědčuje Mistr vlastenectví? Celé žití své, celou činnost uplatňuje v rámci domácích způsobů, obřadů a zvyklostí.

Podrobuje se obřízce (Řím 2, 25) a předpisům o očišťování; jako »syn zákona« navštěvuje co rok velechrám a slaví všechny svátky národní. Mluví nářečím svého lidu, nauku svou odívá obrazy a podobenstvími, vzatými z domácí přírody, z blízkého okolí nebo z vlasteneckých dějin a velebí národní velikány: Abrahama, Mojžíše, Šalomouna, Davida, Eliáše a j.

Mluví sice blahosklonně se samaritánkou, avšak zdůrazňuje, že »spása je ze Židů« (Jan 4, 22). Jsou to »ovce domu israelského«, k nimž jest poslán na prvním místě, a »děti u stolu Otce« (Mt. 15, 24, 26.)

Má cit pro svůj národ, pro jeho velikost jako pro jeho ponížení, teskní nad temnou budoucností Israelovou (Lk. 10, 12, 13, 28. Mk. 12, 1); pláče nad Jerusalemem, že nepoznal, co jest mu ku pokoji (Lk. 19, 41). Přímou úchvatně propukává jeho láska k vlasti v oné scéně, kdy patří s hory Olivetské na město a jeho nádherný chrám. Prolévá hořké slzy při pomyšlení, že všechna tato nádhera, pýcha a chlouba národa má se rozpadnouti v trosky (Lk. 9, 40); tak dojíímá ho osud jeho národa.

Jak drahou, nekonečně drahou stala se tato »zaslíbená, svatá země« srdcím všech věřících, jen proto, že to byla jeho země, jeho vlast, divukrásný rámeček, který objímal kdys jeho život a jeho činnost.

3. Tak nalézá kněz v životě Mistrově odpověď na tuto otázku. Také jemu smí a má býti jeho vlast přede všemi jinými drahou a milou. Může velebiti její přednosti, posvětit ji s Marií nadšené zpěvy své, může plakati nad krutým jejím osudem a jásati nad její velikostí a její slávou.

Smí a má věnovati ovečkám, k nimž jest na prvním místě poslán a které rozumějí jeho hlasu, jeho řeči, zvláštní vroucí láskou pastýřskou. Ale vše to nesmí z něho učiniti úzkoprsého šověna, opovrhovatele a tupitele cizích národů a mravů. S jeho vlastenectvím musí se snoubiti velkodušný, čistě katolický názor, který jej uschopňuje pozírat i za hranice vlasti, a objímat v nadšené lásce celý širý svět, říši to svého krále.

XXXIX.

Mládenec Naimský.

(Lk. 7, 11—17.)

1. Jak často ničí smrt štěstí rodinné a pustoší tak mnohý dům, v němž přebývaly radost a veselí!

Zde uloupila otce, tam vyrvala dětem matku, a truchlící sirotky hořce bědují nad otevřeným

hrobem. Jinde zase si bere dítě hned z kolébky, z pečlivé náruči milující matky.

Zde byl to jediný syn chudé vdovy, v nějž skládala všechny své naděje, s nímž měla tak odvážné záměry. Měl býti berlou jejího stáří, útěchou pozdních let.

A nyní zničila nelítostná smrt všechny tyto naděje a záměry milujícího srdce matčina. Syn její jest chladnou, zsinanou mrtvolou, a hořem zlomená jde za marami, na nichž vynášejí jejího jedináčka na svaté pole. Nebohá matka! Oči její jsou zarudlé, vlas zcuchán, pohled ztrnulý a beznadějný. Nejraději dala by se pohřbít s ním, když zhaslo slunce její, když oloupena jest o to, co jí bylo na zemi nejdražší. Ubohá matka!

2. Řekni, pane faráři, nemáš také takových chudých vdov a plačících matek v osadě, které pochovaly, co jim bylo nejmilejšího, které osaměly se svým mutkem? Ó buď jim utěшитelem a pomocníkem!

Viz, jak jedná Mistr v takovém případě. »Spatřiv ji Pán, pohnul se milosrdenstvím nad ní a řekl jí: Neplač!« Už sám soucit jest do jisté míry pomocí, balsámem poskytujícím úlevu. Nešťastník cítí se méně opuštěný ve svém hoři, nalezne-li srdečnou účast. Ach, kolikrát jest soucit to jediné, co můžeš poskytnout! Vdova není snad chudobná, není jí třeba tvé almužny, zato však tvé kněžské útěchy, která by ji posílila, pozvedla a obrátila k Bohu, smířila s osudem a zaplašila z duše divoký vzdor a zoufalství.

»Neplač!« Jak pronáší Pán tato slova?« Slyš měkký zvuk jeho hlasu, viz láskyplný pohled jeho očí, které dodávají důrazu jeho slovu! Jak lahodně a těšivě působí slovo jeho v srdci vdovy!

Má-li tvá útěcha — a jak často máš ve svém úřadě pastýřském k tomu příležitost — působiti tak, jako Mistrova, pak v ní musí býti také trochu jeho něhy a lásky.

3. »Mládenče, tobě pravím, vstaň!« U Spasitele jsou láska a všemoc sbratřeny. Může vyhojiti sebe těžší rány a sebe větší ztráty pouhým slovem.

Toho ty nedovedeš. Bezmocný jsi vůči smrti a tolika jiným bédám. Ale vidíme zde, že Spasiteli nebyl ani prvotřídní zázrak příliš veliký, aby potěšil zkormoucenou vdovu. Soucitem, milosrdenstvím Mistr nešetří, štědře je rozdává, ba plýtvá jimi.

4. »I dal jej mateři jeho.«

Je smrt, nad níž vládne i kněz. Proč čte církev o svátku svaté Moniky v evangeliu zázrak naimský?

Ach ano, téměř v každé osadě želí Monika svého Augustina. Jak pak, kdyby se ti podařilo vrátiti jí ztraceného syna? Taková úspěšná obrácení, usmíření a sloučení matky se synem, manželky s manželem, otce se synem jsou nejkrásnější triumfy horlivé kněžské práce.

Náboženství chudých — církev a chudinství.

1. Nová zvěst. »Chudým zvěstuje se evangelium.« (Mt. 11, 5.)

Poselství Křtitelevo má výslovný účel, aby vynutilo svědectví od Ježíše samého. A Pán poukazuje pouze na obraz Mesiášův, nakreslený starozákonními prorocstvími (Is. 35, 5, 61, 1), který se v něm uskutečnil.

Zejména jeden rys v obraze tom je zdůrazněn: »chudým se zvěstuje evangelium«. A jak nápadně vyniká právě tento rys v učení a životě Mistrově! V přímé protivě k dosavadním představám o Mesiáši zní z jeho úst: »Blahoslavení chudí«. On úplně přehodnotil pojmy, sňal s chudoby kletbu ponížení, učinil náboženství své náboženstvím milosrdenství a soucitu. A právě proto bylo v očích takového Nietzscheho a v jeho filosofii o »nadčlověku« a »panské morálce« tak nenáviděno. Dle ní má vlastně jenom smetánka silné rasy právo na existenci. Šetrný soucit s »havěťí« je slabošství.

Proti tomu září božsky lapidárními písmeny slovo Páně: »Blahoslavení chudí... Pojdte ke mně všichni, kteří pracujete... Chudým zvěstuje se evangelium.«

2. Tuto zálibu pro chudé zanechal Kristus církvi své jako vzácný odkaz. A jestliže církev pozbyla časem v některých zemích u lidu z velkého dílu opory, vlivu, důvěry a sympatie, byli tím v neposlední řadě vinni takoví z jejích zá-

stupců a sluhů, kteří se proti příkazu Mistrovu ujímali nikoli chudých, nýbrž jednostranně toliko bohatých, vznešených a mocných, jen o jejich přízeň a přátelství usilovali a prostého lidu si nevšímali.

Grand-seigneurové v církvi Boží jí odcizili lid, a kněz, nemající lásky k chudobě, ani není pravý učeník Pána našeho, který vyhradil právě chudým tolik místa v srdci.

XLI.

Jan Křtitel.

»Co jste vyšli na poušť viděti? Třtinu větrem se klátící? ... Člověka-li měkkým rouchem oděného?« (Mt. 11, 7.)

Slyš, sluho Páně, kterak líčí božský Mistr muže apoštola podle srdce svého. Co nade všecko chválí Mistr na svém předchůdci?

1. Je to především stálost povahy. Ten muž tam na poušti není »třtina větrem se klátící.«

Tak nemá ani kněz a duchovní správce býti třtina, která se úzkostlivě poddává každému zavanutí lidské přízně či nepřízně, která se nesamostatně krčí a naklání na všechny strany, kterou jímá hrůza při každém rozkřiknutí pana starosty nebo rady, která před sebe menším odporem hned kolísá, uhýbá a nikdy se neodvažuje říci vysokým a mocným tohoto světa odhodlané slovo: non licet tibi!

2. Druhá věc, již Pán s pochvalou vytýká, je apoštolská prostota. Náš muž není »člo-

věk měkkým rouchem oděný«. Nenajdeš u něho marnivé nádheru a přepychu, jež jsou zvykem v palácích.

Zajisté kněz není kající mnich v drsném rouše velbloudím, a netřeba ani, aby jím byl. Nebyl jím ani Mistr. Ale zrovna tak nesmí býti zženštilým světákem, ani marnivým rozkošníkem. Nesmírných škod nadělalo kdysi církvi kněžstvo přepychu milovné a rozmařilé.

3. Ještě jiné krásné poučení dává zde Mistr svému kněžstvu. Čteme u starého Ludolfa: *Magis voluit commendare Joannem in absentia discipulorum ejus, quam in praesentia.*

Neděje se nikdy při kněžském besedování pravý opak? Přítomným se lichotí, nadchází, podkuřuje. Ale sotva odešli, zvochlují se a zahrnou jedovatými šípy posměchu; a to by nemělo být!

XLII.

Rozmary nevěry.

»Přišel Jan, ani nejeda ani nepije, a říkají: má zlého ducha. Přišel syn člověka, jedá a pije (jako každý jiný) a praví: Hle, člověk žrout a pít vína, přítel celníků a hříšníků.« (Mt. 11, 18, 19.)

1. Trefně přirovnává zde Mistr nezdravé a odporné kritikářství farisejů a zákoníků k rozmarům dětí, hrajících si na návsi.

Zrovna tak jest i dnes. Také moderním farisejům, saduceům a herodiánům se církev a kněžstvo nikdy nezachová.

Zdůrazňuje-li církev závaznost křesťanské mravouky, vykřikují ji za nesnášlivou; ukazuje-li se mírnou, pohoršují se nad její laxní morálkou. Bere-li duchovní vážně své povinnosti a zasáhne-li tu a tam pevnou rukou, nadávají mu štváčů a inkvisitorů; snaží-li se dosáhnouti cíle umírněností a povolností, označí jej za zbabělce a tichošláпка. Nikdy se kněz nezavděčí všem. Nezbuďte mu, nežli utěšovati se pohledem na Mistra, jemuž se též lépe nedařilo. Koho kdy víc kaceřovali, podezřívali, stopovali, denuncovali nežli jeho?

2. A ještě něco velmi potěšitelného obsahujc toto místo pro kněze ve správě duchovní přetíženého. Mistr staví zde svůj život výslovně proti přísnému, drsnému životu kajícího Křtitele. Takový život neodpovídal jeho povolání. Přišel, aby byl všem vším; aby všechny k sobě přivábil, všech důvěru si získal. Proto nesměl jeho zjev a jeho vystupování míti ničeho drsného, odpuzujícího

Přišel, aby byl všem lidem a věkům, všem třídám a stavům, kněžstvu světskému právě tak jako řeholnímu, za příklad a vzor. Tím by však nebyl, kdyby byl jednostranně prováděl jediný asketický směr. Život jeho jest zázračně svatý život kněžský, avšak při tom nepohybuje se nikterak v rámci přísných klášterních způsobů a zásad. Není jich tudíž nezbytně třeba tomu, kdo chce býti pravým učníkem a věrným následovníkem božského Mistra.

XLIII.

U fariseje Šimona.

»Šimone, mám ti něco pověděti.« (Lk. 7, 40.)

1. Kritika. »Kdyby tento byl prorokem,« tak našeptává domácí pán hostům, »věděl by, kdo a jaká jest ta žena.«

Je to jeden z oněch pořouchlých unáhlených úsudků, s nimiž jsou jisté kruhy ihned hotovy, jedná-li se o církev a katolického kněze nebo katolické zřízení. Snad padne podobné slovo u přítomnosti katolického kněze, při vzácné hostině, k níž byl pozván. Mlčení jeho mohlo by se vykládati jako souhlas nebo slabost. Odmítnouti jeví se povinností. Jde však o to, aby byl nalezen pravý tón. Jemné pokárání — a jen takové působí blahodárně v takové společnosti — jest umění, které není dáno každému. Umění toho podává nám zde Mistr u stolu bohatého Šimona ukázkou nedostižně krásnou.

2. Pokárání. Mistr chce ukázati posuzovači, jak velice se zmylil, chce hrdému farisejovi dáti cítit, jak nepěkně, beztaktně jednal. Kárá jej, ale nejvybranějším způsobem. Prosí nejdříve domácího pána zdvořile o slovo a dostává je. »Šimone, mám ti něco pověděti.« »Mistře, prosím, mluv!« A nyní vypráví Pán malé podobenství o dvou dlužnících, nechává je Šimonem samým vyložit a staví pak, duchaplně používaje podobenství, pokání a kajicnost hříšnice a ne-srdečnou samolibou spravedlivost farisejství do neočekávaně nového světla.

Je to, jako by se odehrálo při tomto stolování malé drama, jehož úlohy rozdělil Mistr sám. A účinek protiv jest překvapující. Jako by bylo bleskem ozářeno, tak jasně vyniká poučení. Fariseus obdržel lekci, ale způsobem, který zaslouženému pokárání zlomil osten trpkosti.

Vskutku klasický příklad obtížného umění kárati bez osobní urážky!

XLIV.

Ženy v průvodu Ježíšově. — Ženská vláda na řaře.

(Lk. 8, 1, 3.)

»On chodil po městech a osadách, hlásaje a zvěstuje o království Božím, a dvanácte apoštolů s ním; též některé ženy: Maria .. a Johanna .. a Susanna ..«

1. Svaté ženy. Že také ženy božského Učitele provázely na jeho pouti, nebo pečovaly o něho a jeho učeníky, nebylo nic nápadného, a poměry to přímo vyžadovaly. Mistr se svými učeníky nesměl počítati výhradně s pohostinstvím lidu, aby se nestal obtížným. Ženy činily tedy záslužný apoštolský skutek; byl to první ženský spolek ve službách mladé církve.

Ostatně však drží se ženy tyto úplně mimo okruh apoštolské činnosti, tiše, skromně v soukromí, bohatě jsouce odměněny a uspokojeny vědomím dobrého činu a přívětivým oslovením, které jim Pán příležitostně věnoval, jak to vidíme na př. v Bethanii.

2. Ženy na faře. Také kněžstvo z duchovní správy neobejde se zcela bez ženské obsluhy. Vedení domácnosti spočívá pravidelně v rukou ženských, buď paní matinky nebo slečny sestry, buď slečny Susanny nebo Johanny.

Dokud se omezují dle příkladu žen z evangelia na vlastní obor, kuchyň, sklep, zahradu, prádlo atd., je všechno v pořádku.

Ale běda faráři a osadě, začnou-li se ženy nepovolně plést do duchovního úřadu. Může z toho vzrůstí hotový zlořád. Je dosti zle, dostane-li se pod pantofel pan manžel; je daleko hůř, přihodí-li se to panu faráři.

Nasládlý obraz protestantské fary podle Vossovy Luisy není vzat z evangelia. Nač jest celibát? Jeho úmyslem a účelem jest mimo jiné, aby byla ženská vláda v církvi zamezena.

Kolik nepříjemných, pohoršlivých klepů jest následek takového vměšování! Jak trpí autorita pana faráře a děkana, je-li známo, že v jeho válečné radě zasedají a hlasují maminka, slečna sestra, anebo že mají dokonce slovo rozhodné, anebo že Marie, Kamilla, Sibylla zastávají u něho úřad skutečných tajných radů! Jak nepohodlné jest ve faře, kde není možno s domácím pánem nikdy důvěrně pobesedovati a promluvíti, aby se neobjevila slečna ve dveřích — nebo neposlouchala za dveřmi.

Ještě hůře jest, musí-li, kdo chce proniknouti k panu faráři a naléztí příznivé vyslyšení, vykoupiti si napřed přízeň a blahovůli jeho ženských dvorních maršálků.

Pane faráři, buď mužem, svobodným mužem a zbav se takového nedůstojného otroctví!

3. Dobrá pověst. Ještě něco. Co všechno mluvili nepřátelé proti Pánu a Mistru! Avšak jednu výtku neodvažují se nikdy pronést, v tom ohledu jest veliký, nedotknutelný.

Nestačí knězi, aby se varoval zlého, musí také každé zdání zlého, každý stín podezření od sebe vzdalovati. Proto ne přespříliš ženské duchovní správy a dámských audiencí!

O Mistru se praví, že osvobozoval ženy od zlých duchů a nemocí a vyháněl z nich ďábla. Jeví-li někde zvláštní zájem, je to záležitost ryze duchovní, těší nebohou vdovu, uzdravuje starou matičku nebo se zabývá ubohou hříšnicí, která opravdu potřebuje pastýře.

Tak budiž i u tebe!

XLV.

Nával lidu — kdysi a nyní.

»A opět sešel se zástup, takže nemohli ani chleba pojísti.« (Mk. 3, 20.)

1. Nepřiházívá se cos podobného také ve tvém kněžském působení, milý pane faráři a misionáři?

Ó zajisté — také tvé tělo se svými slabostmi a potřebami musí leccos zkusiti. O svátcích končíš ráno až o 11 a 12 hodinách i později. Jsi nepřetržitě zaměstnán ve zpovědnici, u oltáře, na kazatelně, stále jsa lačný. Nemáš kdy na snídani, a když se k ní dostaneš, je to vlastně již svačina, ne-li dokonce večeře.

A což teprve o dnech mimořádného návalu, při misiích, na místech poutních! Tu zpovídají velební pánové od časného rána až skoro k poledni, od 3 hodin až pozdě do noci. Hodina ubíhá za hodinou. Jak rád by člověk ve zpovědnici vstal, jsa znaven a hladov. Ale jen pohled na zástupy, které, jak už povědomo, z daleka se dostavily, které možná už celé hodiny čekají toužebně na okamžik, kdy také přijdou na řadu, a to stačí, aby zůstal, a neodvažuje se povstati a opatřiti sama sebe. A když nadešel konec, jest už pozdě, velmi pozdě a pro samou únavu pozbyl jsi chuti něco pojísti.

2. Jak povzbuzující jest v takových případech pohled na Mistra, v jehož kněžském působení ani tento rys neschází.

Nepatřil k těm, jimž jejich drahé tělíčko a otázka žaludková jest věc nejpřednější, již se vše ostatní musí podříditi?

Jak to pravil Mistr? »Můj pokrm jest, abych činil vůli toho, kterýž mne poslal a dokonal dílo jeho.«

XLVI.

Bratři Ježíšovi. — Příbuzní.

»Když to uslyšeli jeho lidé (o návalu lidu), vyšli, aby ho ujali, neboť řekli, že se minul smyslem.« (Mk. 3, 21, 31.)

1. Je zde řeč o »jeho lidech«. I matka je přítomna, ne že přisvědčuje jejich názoru, nýbrž že jejich jednání ji naplňuje obavami o Syna.

Celý tento výstup má do sebe cosi trapného. Zjevujef nám malicherný, úzkoprsý, šosácký názor těchto lidí. Znali jen předchozí tichý, skrytý život Páně a nemohli se vžítí do jeho nové podivné úlohy.

Možná, že obava o jeho osud a strach před vysokým synedriem, jehož nenávisť uvalil na sebe svou smělostí, u nich skutečně spolupůsobí. Rozhodně se však »jeho lidé« cítí povoláni, ba povinni, aby zakročili.

2. Pokynem ruky a významným slovem odmítá Pán náš to vměšování jejich klidně, ale rozhodně.

Byl kdysi příslušníkem rodiny a dokud život jeho pohyboval se v onom úzkém okolí, podroboval se ochotně a prostě všem požadavkům, vyplývajícím z tohoto rodinného poměru. To byl tehdy jeho úkol.

Leč tento úkol byla jenom jedna část jeho poslání; druhá náležela celému světu, příslušela přímo k vlastnímu dílu, pro něž přišel, aby světu přinesl pravdu.

A s dílem tímto nemají rodina a příbuzenské svazky žádné spojitosti. Jemu vyrůstá jiná, větší rodina, církev jeho, a té náleží od nynějška celý jeho život a veškeré jeho snažení. A v tomto úkolu nemají dřívější přátelé z mládí nijakého slova.

3. Z toho plyne důležité poučení pro kněze. Také jemu se může státi velmi obtížným a trapným, jestliže rodina a příbuzenstvo uplat-

ňuje právo dřívějšího poměru a vměšuje se do jeho povinností.

Netřeba mu stydět se za staré svazky, netřeba mu zapírat »svých lidí«, ale musí zachováti svou naprostou nezávislost. Nesmí dělati politiku rodinnou, ohledy na příbuzné nesmějí ochromovati a podlamovati činnost jeho. Také on má novou rodinu, které náleží plně a celý, církev a stáde Kristovo. Proti těmto vyšším, svatým závazkům musejí všechny ostatní ustoupiti.

»A Ježíš pravil: »Kdo jest matka má a bratři moji?« A pohleděv kolem na ty, kteří seděli vůkol, pravil: »Hle, matka má a bratři moji.«

XLVII.

Rozséváč — potíže a problémy pastorače.

(Lk. 8, 4. Mk. 4, 1. Mt. 13, 1.)

1. Ach, co prospívá všechno kázání? Jaký ze všeho užitek? Není-li všechna práce marná? Takové stesky a domysly mohou se snadno vplížiti do srdce duchovního správce a misionáře, takže počne malomyslněti.

Hle, tu sedí Pán mezi zástupy a učí, jako žádný dosud neučil. A oko jeho hledí tak vážně; zírá přes úzké hranice israelské dále do širého světa, myslí na všechny duchovní rozséváče pozdějších dob a pro ně vypráví zlaté toto podobení. Rozséváči, tak zní jeho slovo, si zmužile, jen nemalomyslniž! A když ti jen díl — třebas sebe menší — padne na půdu

dobrou — a jinak to ani nelze — nekonals práci nadarmo.

2. Vina rozsévačova. Ostatně, nemůže býti někdy sám rozsévač vinen, že mnohé zrnko padne mimo? Proč pak rozhazuje tak na divoko a široko?

Ku správnému setí jest třeba dobrého oka a zkušené ruky.

A není-li dostatek úrodné prsti na skále, proč jí nerozmnožíš jako vinaři na příkrých vinných svazích rýnských, kteří ji pracně donášejí v koších neschůdnými stezkami až na nejvyšší terasu? A je-li na poli tvém tolik trní a bodláčí, proč jsi pečlivěji nepřetrhával a neplel?

Kolika horlivým kněžím se podařilo změnití úplně roli neúrodnou a zdivočelou po několika letech promyšlené neúměrné duchovní správy!

A tobě by se to nemělo zdařiti, když bys to vzal za pravý konec? Novodobé polní hospodářství dovedlo pomocí nově vynalezených způsobů a praktickým užitím vědeckých výzkumů zvýšiti výnos starých pozemků a využítovati i úhory zdánlivě neplodné.

Či ztrnulo snad obdělávání duchovních lánů příliš na zastaralých metodách, které již nevyhovují potřebám pokročilé nové doby?

XLVIII.

Tajemství království nebeského. — Výsady kněžské.

1. »Vám jest dáno znáti tajemství nebeského království.« (Mt. 12, 11.)

Vám apoštolům, kněžím jest dáno a uloženo znáti tajemství Boží, velké pravdy věroučné, a proto je neodpuštělné, jestliže je neznáte, jestliže vám po celý život zůstávají poloviční hádankou, zastřeným obrazem saidským..

2. »Oněm však, kteří jsou vně, podává se všechno v podobenství.« (Mk. 4, 11.)

Jak nepoměrně jest duchovenstvu při jeho teologickém a asketickém vzdělání, při denním rozjímání, při jeho tak úzkém spojení se svatou Eucharistií usnadněno proniknout hlouběji křesťanské pravdy!

Jaká to hanba, když tomu tak není, když chudá prادلena, prostý rolník, prostý muž a žena z lidu jeví daleko intensivnější víru, daleko jemnější porozumění pro tajemství Boží, než jejich pastýř a učitel!

3. »Kdo má, tomu bude dáno a bude oplývati, ale kdo nemá, od toho bude odňato i to, co má.«

Tím vyslovena jest divuplná zásada rozdělení milosti Boží, která by měla stačiti, aby některé srdce kněžské se vážně zamyslilo.

Nebyl kdysi čas, kdy jsi oplýval poklady duchovními, vnitřní útěchou a nadpřirozeným světlem — za oněch krásných let seminárních, v první době mladé posvátné lásky?

Jestliže to přestalo a ty místo rozhojnění pocítuješ úbytek, poušť, chlad, zející prázdnotu, odkud to? Tomu, kdo se nepřičiní, netěží, pevně nedrží, bude odňato i to, co měl.

XLIX.

Símě vzcházející.

»Tak děje se v království Božím, jako když člověk uvrhne símě do země a potom spí a vstává v noci i ve dne, a símě vzchází a vzrůstá — on sám neví jak. Neboť země plodí samoděk, nejprve stéblo, potom klas, nato plné zrno v klasu.« (Mk. 4, 26—28.)

1. Pán užívá rád podobenství o semeni. Tajuplný je osud seménka. Kdo jej dovede zplna vystihnout? Zapadne, nevíš a nevidíš, kam. Jak často se zdá, že je ztraceno!

Však ejhle, větérek je zanesl na vzdušných křídlech daleko, daleko v hory a dolů, a za rok a den vyrostl tam vzácný strom, z toho stromu snad celý les, jemuž toto jediné seménko bylo původcem.

2. Podobně zapadlo některé seménko tvé v duši zdánlivě bez užitku. Ale potichu se tam uchytilo a vzklíčilo z něho nové velké rozhodnutí k pronikavé změně života.

Až po dvaceti letech zvíš, jak se to stalo: »Vzpomeňte si, jak jste při oné příležitosti řekl to a to, tehdy mi vzešel nový život.«

Ó jak zázračné dějiny má tak mnohé símě milosti!

Koukol — zlořády.

Podobenství toto učí kněze, kterak se má zachovati ke koukolu, to jest ke zlu, k zlořádům.

1. Než se objeví. Především má vynaložiti všechno, aby zlu zabránil, svou bdělostí je předešel.

»Když lidé spali, přišel nepřítel jeho a nasel koukole mezi pšenici a odešel.« Slyšíš to, pane faráři? Nejsi ustanoven pouze k tomu, abys símě rozséval, to je práce snadná, musíš též dbáti, aby vzešlo a neuhynulo.

Kdo seje dnes koukol do tvého pole?

Je to špatný tisk, podloudná kolportáž, která šíří své otravné výrobky i do poslední podkrovní komůrky. Tomu lze čeliti pouze účelnou propagandou opačnou, šířením dobrého katolického tisku.

Co činiš v tomto směru?

Přicházejí náhončí a agenti sociální demokracie a vůbec stran nevěreckých, proticírkevních; přenecháváš jim pole nerušeně?

Co činiš proti tomu? Vykonalš energická opatření proti nim? Dbáš, aby katolický spolkový život v osadě tvé kvetl?

Arci, arcí, všechno to působí těžkosti a starosti. Mnohem pohodlnější jest seděti za kamny, složiti ruce v klín a naříkati na zlé časy.

Ale žijeme v době bojů! »Zde Kristus«, »zde Belial«, zní heslo válečné.

»Fratres, sobrii estote et vigilate, quia adversarius vester diabolus tamquam...« tak vyvolává denně roh strážce církevního hradu v tvém brevíři. Proto vzhůru, kdo střežíš stádce Kristovo a jeho žeň, aby tvá ospalost a netečnost neotevřela nepříteli dokořán brány i dvěře!

2. Když se objevilo. Ale co potom, když se už neštěstí stalo a koukol neroste pouze na okrajích, nýbrž jako hromadný zjev hustě v pšenici? Pak nezbývá, než připomenouti si dobrou zásadu, dle níž Bůh řídí svět. Dopřává svobody a proto dopouští zlo a neřeší problém zla prostředky násilnými, nýbrž využívá zla ke svým účelům.

»Chceš-li, abychom šli a vytrhali jej?« A on pravil: »Ne, abyste snad, trhající koukol, nevytrhali spolu s ním i pšenici.«

Zajisté, bylo by krásné, kdyby byla Evropa jednotna u víře, kdyby na širých nivách pohan-
ských nezasévaly cizí, nepřátelské ruce jinou setbu na pole katolické, kdyby v užším farním obvodu všechno zůstalo tak, jako za starých dobrých časů a nepovstávaly žádné nové názory a z nich nevyrůstaly zlořády a obyčeje dříve neznámé.

»Chceš-li, abychom šli a vytrhali jej?«

Byly doby, kdy se služebníci dlouho netázali, nýbrž s překotným chvatem vytrhávali koukol, doby, kdy zavířila zeměmi lítice náboženské války. Přineslo všechno to požehnání?

Proti poměrům historicky ustáleným, jež Bůh dopustil, působí rázná opatření a násilné zakročení celkem zhoubně.

Co zde platí o velkém poli Božím, platí poměrně i o malém okrsku farním. Bdělá, moudrá horlivost jest na místě a svatou povinností, ale každé horečné, vášnivé reformační usilování vždy více uškodí než prospěje.

LI.

Poklad hospodářův — knihovna a studium.

»Proto každý učitel vyučený v království nebeském podoben jest člověku hospodáři, který vynáší ze své zásoby věci nové i staré.« (Mt. 13, 52.)

1. Takový poklad jsou pro kněze, zvláště v duchovní správě, rozsáhlé a důkladné vědomosti a dobrá, bohatá knihovna, která neobsahuje jen prázdné cety a neužitečné haraburdí.

Máš takový poklad a snažíš se jej udržovat, doplňovat a rozmnožovat? Či trávíš snad dosud ještě z té trošky vědění, které jsi sobě osvojil na universitě, v semináři, a nehleděl jsi sebevzděláním obohatiti poklad svůj? Jak můžeš pak podávati, čeho nemáš? Tvůj poklad jest jen to, co jsi sobě vlastním studiem a přemýšlením osvojil.

2. Nova et vetera. Věčně staré a nové jsou velké pravdy, které hlásáš a bereš z důkladné pokladnice theologické minulosti. Jsou staré, ale ne zastaralé. Musí tvořiti pevné jádro, základ.

Ale forma budiž nová, způsob pojednávání a vypracování přizpůsoben novodobým poměrům. Doba nynější se svým vyvinutým silným realismem, s všeobecným zlidovělým vzděláním, s tiskem, spolkařením žádá od kázání více než dříve. Toť nepochybně. Už i muž z lidu i dělník dnes mnoho čte a ještě více slyší. Což teprve vzdělanec! Očekává právem, že také v kostele uslyší něco lepšího, nežli jenom staré, otřepané, vybledlé, ošumělé fráze a bezobsažné deklamace; žádá, aby jako bývá jinde v otázkách hospodářských, přírodovědeckých, dějepisných vybranými řečníky poučován a vzděláván odborně a přece snadno srozumitelně, aby tak bylo i s kazatelnou jeho náboženské vědění, cítění prohlubováno. Dbej proto, pane faráři, abys poklad svých vědomostí rozšířil, doplnil, abys mohl podávati něco opravdu dobrého a nového. Jakou vysokou lidovou školou v nejušlechtilejším slova smyslu mohly by býti kazatelny, kdyby byl klerus vždy na potřebné výši!

LII.

Bouře na moři.

(Lk. 8, 22. Mk. 4, 35. Mt. 3, 18.)

A) **Bouře v nitru kněžském.**

Bylo již hodně zle, když nabíhalo i samému Petrovi, zvyklému moři a bouřím.

I v životě a v srdci kněžově povstávají bouře a zápasy. Vysoko dmou se mnohdy vlny

rozčilení, vášně, bolesti i pokušení. Bezměrná ochablost ovládá duši. Všechna námaha jest marná.

Mizí již poslední naděje. Vlny zaplavují již nitro duše. Propast zeje, a už už po všem veta.

A v tuto hodinu zoufalství ozve se se rtů kněze nehezké slovo: »Mistře, není-liž Tobě nic do toho, že hyneme?«

Že mu na tobě nezáleží? Což tvůj vlastní život, tvé zkušenosti nedávají ti odpověď dostatečnou? Pomni jenom svých tak častých, slabých, zoufalých chvil. Vždy se ti zjevil Pán v pravém okamžiku a mocné slovo jeho zazvznělo v rozbouřenou duši — a ejhle, »stalo se utišení veliké«.

B. Mistr spí a vstává.

1. Pán spí.

»On však spal v zadní části lodi na podušce.« (Mk. 4, 38. Mt. 8, 24. Lk. 8, 23.)

Jako jinde má sv. Marek i zde přesnější údaj. Bylo to na lodní zádi, blíže kormidla a na podušce, kterou asi starostlivost apoštolů dráhému Mistru připravila.

Z toho smíme soudit, že Pán náš tohoto převozu používal častěji, aby ztracený spánek aspoň poněkud dohonil, rys to, který nám božského Mistra činí lidsky bližším. Bylať tak jako u nás přirozenost jeho lidská únavě přístupná, vyžadující spánek i odpočinek. A že spí i za bouře, přes zmítání a otřesy, dokazuje, jaký měl tvrdý a klidný spánek.

Slyšíš to, milý misionáři v dalekých končinách misijních a osadnických? Výjev ten jistě působí radost především tobě. Ty víš, co jest únava a nevyspalost. Vzpomínáš, jak často jsi v pralese, v džunglích, na stepi k smrti znavený klesl pod kterýmkoliv stromem, anebo za jízdy na Kongu či Zambezi zemdlené údy natáhl na tvrdou lavičku, aby sis alespoň několik hodin odpočinul. Všichni vy stateční apoštolové Páně, buďtež pozdraveni! Spěte sladce a služte druhému Mistrovi!

2. Mistr vstává. »I vzbudili ho. A vstav, přísně přikázal větru a moři.« (Mk. 4, 35.)

Probuzení Mistrovo není provázeno dlouhým zíváním a ospalým líným protahováním. Tak jako slunce vyskakuje v plné nádheře své záře nad vrcholky hor, tak povstává Mistr, jsa ihned zcela pánem sebe sama a svého jednání. Snad mnohý z učeníků i v této příčině by měl se více připodobniti Mistru!

V osadě povstává náhle bouře a k sluchu duchovního pastýře doléhá úpění: »Pane, zachraň nás!«

Stalo se strašné neštěstí, hrozí blízká zhouba. Všude zmatek, zoufalství, bezradnost. V kvapném spěchu budí duchovního; má poraditi, potěšiti, pomoci. Dobře, když v takové chvíli ihned se vyzná v situaci, když paprsek onoho podivuhodného klidu a podivuhodné síly padne s Mistra na učeníka a jisté, pevné slovo z úst jeho uklidní vlny zděšení a zmatku.

»I vstav, přísně přikázal větru a moři: »Buď ticho a upokoj se! A přestal vítr a stalo se utišení veliké.«

Jak krásný to kněžský zjev, jenž ani tehdy, kdy všichni zoufají, nezakolísá, a třebas je vlnami zatopen, klidně září v noc a děs, jako odlesk Mistra, kráčejícího po vlnách.

LIII.

Posedlý gerasenský — démon vilnosti.

(Mt. 8, 28. Lk. 8, 26. Mk. 5, 1.)

»Muž, kterýž měl ducha zlého již po mnoho časů.«

1. Obraz onoho nešťastníka, který zde nakreslen úchvatnými rysy, hodí se s děsnou věrností na jiný typ lidí — každému duchovnímu a zpovědníku až příliš dobře povědomý. Jsou to oběti »ducha nečistého«: muži, ženy, hoši, často ještě poloviční děti, v nichž buď z dědičného zatížení neb následkem výchovy a svedení, či jako jedovatý plod vlastního hříšného návyku vzrostlo pohlavní poblouzení v hrůznou moc, v jistý druh divoké posedlosti.

Co učinila chlipnost z tak mnohého muže a hochy? Jaký to strašlivý žár, jenž nedá nikdy pokoje a činí z člověka chlipné zvíře, které pozbývá všeho smyslu pro stud a čest.

»Neodíval se rouchem, a již ani řetězy nemohl nikdo svázati jej.«

V tomto stavu stává se člověk přímo nebezpečným, nezná mezí ani ohledů.

2. »Co je ti do mne, Ježíši?«

Žádný hřích nečiní člověka tak zatvrzelým, jako chlipnost. Jak zatěžko přichází otroku vášně hluboko padlému upřímné doznání! Knězi se plaše vyhýbá, utíká před ním, varuje se lidí čistých a míst svatých, a bloudí neklidně po ztuchlých hrobech svých neřestných myšlenek.

Neobyčejně těžké je léčení takových posedlých. A přece, co se zdálo po lidsku nemožné, to provedla všemohoucí milost Boží a láska Spasitelova. Zticha a v slušném oděvu, s klidným zrakem a jako proměněný sedí nyní ubožák u nohou Mistrových. Ó jaká útěcha pro kněžské srdce, zažije-li podobná zázračná obrácení, jež způsobila milost!

Jen nepozbývejme odvahy; ještě neminula doba zázraků milosti.

LIV.

Dcerka Jairova — náhlá¹ zaopatřování.

(Mt. 9, 18, 23. Mk. 5, 22. Lk. 8, 41.)

1. Představený synagogy náleží bezpochyby už úřadem ke straně Mistrovi nepřátelské. Leč láska k dítěti přemáhá všechny rozpaky a vede jej k božskému příteli dítek.

Pokořuje se, padá k nohám Ježíšovým a prosí snažně: »Pane, dcera má skonává; pojď, vlož na ni ruku, aby se uzdravila a byla živa.«

2. Jak často bývá kněz náhle volán k nemocnému, v poledne právě tak jako o půlnoci.

Tu otec, tam syn, dcera, dítě přiběhnou kvapně, bez dechu: »Rychle, rychle, otec, matka, dítě skonává!« A jako zde, přichází volání toto najmě ve velkoměstě ponejvíce z domů a rodin, které se velmi, velmi vzdalovaly. Až už je nejhůře, teprve se posílá pro duchovního.

3. Jak vyhovuje Pán pozvání? Rychle a ochotně. Jak je to trapné, když kněz v případech naléhavých, které kvapí, kde minuta zpoždění může se státi osudnou, váhá a nechá na sebe čekat! Ne tak Mistr; neprodleně vyhovuje pozvání. »I vstal Ježíš a šel za ním.«

Ba více ještě, cestou utěšuje ubohého muže a povzbuzuje jej: »Neboj se, toliko věř a bude zdráva.«

Dům leží ve čtvrti, kde Pán, jak se zdá, byl zjevem nezvyklým. Z domu slyšet ječivé zvuky pištců a hluk. Důstojně a vážně zjednává Mistr klid. Nedává se másti nezdvůřáctvím přítomných a uštěpačnými posměšky pochybovačů, iichž dosti zakusí i kněz ve velkoměstě za podobných příležitostí.

4. A již stojí Mistr u lůžka. Jediné slovo z jeho úst, tichý dotek jeho ruky a již prchá děs smrti.»Talitha kumi,« splývá s jeho rtů, »a hned vstala dívka a chodila.« A místo bédování a nářku rozhostil se zde jásot a veselí a vděčný podiv.

Sluho Boží, zdaž nepřivodí tvůj včasný příchod k umírajícímu často podobný obrat, když se ti zdařilo duši ubohou, zoufalou, pozvednouti,

vzmužiti a zachrániti pro nebe? Nedějí se tu často zázraky, které dojímají v hloubí duše a vynucují i na posměváčcích uctivý úžas?

LV.

Žena s krvotokem. — Skrupulantky.

(Mt. 9, 20. Mk. 5, 25. Lk. 8, 43.)

1. Také toto tak jímavé vypravování má protějšek v duchovním žití mnohé ubohé ženy ve světě nebo klášteře, která bojácně a sklíčeně se plíží životem, se svým utrpením, svou hroznou skrupulositou, svou hlubokou trudnomyslností, jež jako krvotok zmalátnují a ochromují duši. A trvá to s ní tak už i dvanáct i více let. Byla snad u mnohých doktorů na poradu a Bůh ví, co vytrpěla od neschopných lékařů duší. Ale žádný jí nepomohl. »Aniž mohla být od koho uzdravena.« Jako nevyléčitelná a nepolepšitelná bývá zůstavena sama sobě, vpáleno jí takorůžka potupné znamení.

Kdy nalezne zachránce moudrého, osvíceného, svatého lékaře duší, jenž se odváží hojiti i zlo tak zastaralé a dovede je laskavostí a moudrostí vyhojiti?

2. »Buď dobré mysli, dcero!«

Slyš, jak mluví Mistr s ubohou opovrženou ženou! Jaká dobrota, jaká srdečná účast vyznívá z těchto slov! Kterak to lahodí takové duši!

3. »I byla zdráva od té hodiny.« Od oné zpo-
vědi, oné rozmluvy, kdy konečně našla něko-
ho, u koho byla sloučena s potřebnou trpěli-
vostí nezbytná rozumnost a zkušenost.

LVI.

Apoštolské cesty. — Filiálky a odlehlé čtvrti.

»I obcházel Ježíš všechna města i místa, uče
....a uzdravuje všelikou nemoc i všeliký ne-
duh.« (Mt. 9, 35.)

1. Ježíš obchází Galileji a učí, káže a uzdra-
vuje. Pole činnosti jeho jest rozsáhlé, země hor-
natá, cesty drsné, neschůdné a podnebí zejména
v pojezeří hodně horké. A všechny cesty koná
pěšky. Krásný obraz neúporného apoštolského
putování.

2. Jest arci pravda, že farní duchovní správa
jest jiného rázu, vázaná zákonem stability, ome-
zená na jedno místo, na menší stáde. To jest
tvá Galilea, tvá země svatá. Ale neleží ve tvé
osadě také ještě filiálky, odlehlé paseky, dvor-
ce a pod.? To jsou tvá města, místa a sbornice,
které máš obcházeti, abys v nich učil, kázal a
léčil.

3. A teprve ve velkých městech a středi-
ských průmyslových s obrovskými farnostmi,
rozlehlými čtvrtěmi a obyvatelstvem kočov-
ným, ustavičně proudícím! Tam teprve není na
místě pastorační peciválství, tam se stala osobní

pastorace kočovná z ulice do ulice, dům od domu, dvěře ode dveří trpkou nutností.

»Obcházel... uče, hlásaje evangelium a uzdravuje.«

Pouhé čajové visity, fádňní konversační večery a pod. nehodí se do tohoto programu, ač z něho netřeba vylučovati občasnou důvěrnou hodinku v tiché Bethanii.

LVII.

Lítost nad zástupy. — Ovce bez pastýře.

»Užřev pak zástupy, pojal lítost nad nimi, že byli zmořeni a povrženi jako ovce, nemající pastýře.« (Mt. 9, 36.)

1. Takový byl dojem, jež získal Mistr na potulkách vesnicemi a městy. A kdyby dnes podnikl místy pochůzku obcemi, ví Bůh, zdali by se dnes nesevřelo srdce jeho hořkým bolem a hlubokou soustrastí. Ach, našel by tu a tam ovce bez pastýře. Na jeho místě stojí nájemce a zisťný despota, který žije zřejmě v přesvědčení, že není tu pro ovce, nýbrž ovce pro něho; jenž ovci svých nemiluje a o dobrou pastvu pro ně nepečuje; kněží, jimž není spása svěřených duší vůbec nijakou skutečnou realností, vypráhlé duše úřednické beze stopy otcovského srdce a nadpřirozené lásky pastýřské, lidé, jimž stav kněžský je kariérou, zaměstnáním, ve kterém nalézají příjemné živobytí.

2. Ubohé duše, mající takové pastýře! Kolik jich bylo v době reformace, v dobách náboženského úpadku a kolik jest jich snad i dnes ještě ve více než jedné zemi. Jistě tanula Pánu při jeho nářku na mysli slova prorokova: »Běda pastýřům israelským, kteří pásli sami sebe. Mléko jste jídali a vlnou jste se odívali a co tučného bylo, zabíjeli jste; stáda pak mého jste nepásli. Co mdlého bylo, neutvrdili jste, a co nemocného, nehojili jste, co zlámaného, neuvázali jste, a což zavrženo, nepřivedli jste zpět, a což se bylo ztratilo, nehledali jste, ale s přísností panovali jste nad nimi a s mocí. I rozprchly se ovce mé... a nebyl, kdo by hledal, nebyl, pravím, kdo by hledal.« (Ez. 34, 2—6.)

LVIII.

Žeň a dělníci — nedostatek kněží.

»Žeň sice mnohá jest, ale dělníků málo. Prosťte tedy Pána žní, aby poslal dělníky na žeň svou.« (Mt. 9, 37.)

2. Slovo to bylo zřejmě vysloveno několikrát. Myšlenka tato zachvívá srdcem Mistrovým patrně často a hluboce. Jak zaznívá slovo to do všech věků, a nalézá tisícero ozvěnu v úpěnlivé tužbě tolika biskupů, doma i v krajích zámořských!

Jak veliká by byla žeň ve 300 milionech obyvatel Indie a dělníků jest sotva tolik, jako v jediné naší diecési. A jak naléhavé a bolestné jest

volání to z Číny, z jižní Ameriky, Filipin a z krajů, kde sta nových obcí uzří kněze jen jednou, dvakrát do roka, anebo vůbec nikdy; kde dvou- tří- či čtyřdenní kočovná misie jest za dlouho jedinou příležitostí ku přijetí sv. svátostí, kde po odchodu knězově zhasíná věčné světélko zase na celý Boží rok a ti, kdož zatím umírají, nadarmo žádají si chleba života.

Na sluhu Božího vázáno jest v pravé církvi Kristově všechno udělování milosti a požehnání. Bez kněze není křesťanství, není církve, není svatostánku, není »Svátosti živé«! Avšak v celém světě jest jen asi 370.000 kněží, z nichž připadá 300.000 na samotnou malou Evropu.

2. Je to smutný úkaz; ale daleko smutnější, je-li zde a onde žeň malá a dělníků nadbytek, ale přes to žeň hyne a neděje se nic, nebo jen málo z toho, co žádoucno, pro pohodlnost a lenivost dělníků.

Jaký to rozdíl mezi jednotlivými dělníky nebeského hospodáře! Mnohý pracuje za deset, jiní téměř nikdy vážněji se nezapřáhnou. A jak nerovně se práce rozděluje i v téže farnosti mezi 3 až 4 pány. Některý se vyčerpává předčasně v neúnavném namáhání, jiný jest a zůstane duchovním diletantem.

3. »Proste Pána žní, aby poslal dělníky.«

Jest záslužno vysílati modlitby k nebi za tuto důležitou životní otázku církve; větší zásluhu máš, dovedeš-li svým příkladem, umírněnou horlivostí, otcovským přispěním probuditi povolání a dopomoci hodným, nadaným, ale

snad chudým hochům k dosažení kněžství. Mnoho dalo by se v tomto ohledu dělati; mnoho povolanych hyne na venkově i v městech jako rostliny, jež nejsou zalévány.

LIX.

Oběť neřestné ženy. — Où est la femme?

(Mt. 14, 1. Mk. 6, 14. Lk. 9, 17.)

1. Zpráva evangelia o krvavé smrti vyzna-
vače svatého Jana, předchůdce Páně, dokazuje
především úchvatně vliv a význam svatého
kněžství, dovoleno-li tak nazvati život a půso-
bení Křtitelovo. Pověst jeho proniká až do pyš-
ných síní královského paláce, až do nádherných
komnat knížecího zhýralce. Také tam se mluví
o mocném muži na Jordáně, ani tam nelze se
ubrániti dojmu jeho svaté kajícínosti. Herodes
dává sice nepohodlného kazatele spoutati oko-
vy, ale i vězeň vynucuje na něm úctu a obdiv.

2. Jen jedna osoba zůstává světcí nesmiřitel-
ným nepřítelem. Herodiada, žena hrdá, hříšná,
strachující se o favorisované postavení. Posud
nevymizel tento druh vznešených vzteklic, které
za líbezným úsměvem, něžným klopením očí, za
medovými slovy a nejvybranější elegancí skrý-
vají jedovaté, sprosté, ukrutné, špinavé srdce,
osnují černou pomstu a strojí smrtonosné úklady.

Takové vznešené hetěře padá za oběť jeden
z nejušlechtilejších, nejsvětějších mužů. Ó té

nenávisti špatné ženy proti svatému kajícímu a hlasateli pokání, toho basiliščího pohledu, jímž jej pronásleduje, té ďábelské rozkoše, s jakou vidí konečně krvácející hlavu na míse!

3. Přes to však byla tato porážka slavným vítězstvím. Ale jsou porážky, které stojí kněze to nejlepší a nejvyšší, co má, jeho kněžský efod.

Střez se žen! Hrají téměř všude úlohu, kde nepřátelé církve poukazují posměšně na klerikální skandál.

LX.

Venite seorsum — roční exercicie.

(Mk. 6, 31. Lk. 9, 10.)

1. Apoštolové se vracejí z první kazatelské cesty, radostně nadšení pro své milé povolání, potěšení prvními úspěchy na vinici apoštolské.

Úspěch povzbuzuje a pobádá kněze k horlivosti. Je to dobře, ale může jej také snadno svést k tomu, aby se překotně vrhl do vnější práce a v ní utonul.

Zkracuje se modlitba, duši se odměřuje stále menší dávka, zapomíná se, že se její vnitřní síla také ztráví a že ji třeba doplnit. Tu varuje a napomíná jej slovo Mistrovo: »Pojďte v soukromí, na místo pusté, a odpočiňte si trochu.«

2. Občasná přestávka, vypřáhnutí, klid, samota jest pro kněze prací přetíženého přímo životní otázkou. Arciť, doma se k tomu mnohý utýraný kněz nedostane. Nezbyvá, nežli aby

následoval příkladu učeníků. Na rozkaz Mistrův »vstoupili na loď a odebrali se na místo pusté v soukromí.«

Je třeba se odloučiti od jednotvárného okolí, uniknouti z tísnivého ovzduší všednosti, shonu, úřední routiny, neboť vše to překáží vnitřnímu klidu a sebranosti mysli. Proto pryč odsud, do samoty, na místo pusté, do kláštera na druhém břehu, snad za hranicemi, tam, kde utrmácenou duši obejmě hluboké ticho a samota v blaživou a uklidňující náruč. Toť sluneční lázeň duchovních cvičení. Venite seorsum a quiescite paululum.

LXI.

Nouze lidu — zanedbané osady.

»Pojal lítost nad nimi (zástupy), že byli jako ovce bez pastýře!« (Mt. 9, 36.)

1. Možno-li málo slovy vystihnouti krásněji srdce dobrého pastýře? Tam stojí Spasitel na stráni a laskavý zrak patří na skupiny mužů, žen a dětí, a spočívá pak soucitně na těchto zemdlených postavách, bledých, ustaraných tvářích. A srdce nutí rty k stesku: »Líto jest mi zástupu.« Líto je mu jich únavy, líto jich hladu a žízně, líto rozbolavělých nohou, líto především jich duševní opuštěnosti.

Zde sahá opět k obrazu o ovcích bez pastýře. Žádný jiný obraz nebyl ani pastýřskému národu israelskému tak běžný. Žádné jiné stádo

nepotřebuje také tak bdělého pastýře jako ovce. Ta zakrňuje, churaví, hyne, ztrácí se, nemá-li starostlivé péče a ochrany.

2. A nyní, sluho Boží, ruku na srdce! Dejme tomu, že by božský Mistr, pastýř dobrý, přišel do tvé osady a prohlížel tvé pastviny a tvé stádce. Popatři do jeho tváře a čti v ní! Rozjasňuje se svatou radostí, či obestírá se stínem hlubokého smutku a zní také se rtů jeho stesk: Líto je mi zástupů, těchto ovcí bez pastýře?

Jaké štěstí, když takové zanedbané stádce obdrží po dlouhé opuštěnosti zase konečně pastýře dobrého, majícího jako Spasitel srdce soucitné, a o němž platí krásná slova:

»Přijímal je (všechny), mluvil k nim o království Božím a uzdravoval ty, již uzdravení potřebovali.« (Lk. 9, 11.)

LXII.

Rozmnožení chlebů — sociální činnost církve.

(Jan 6, 2. Lk. 9, 11. Mk. 6, 33. Mt. 14, 13.)

1. Apoštolové chtějí lid propustiti, aby se roztrousil do nejbližších osad a sám se poohlédl po jídle a pití. »Nikoliv,« praví Mistr, »dejte vy jim jísti.«

Všechny jejich námitky, že prostředky a zásoby nestačí, nic neplatí. Dejte, co máte, všemohoucí ruka je rozmnoží a zařídí, čeho třeba.

A tak pořádá božský Mistr na rozsáhlých pahorkatých pastvinách, jež nazývá Písmo »pouští«, lidovou slavnost neobvyklého rázu.

»Bylo pak mnoho trávy na tom místě.«

A Pán poroučí, aby se lid rozsadil v řadách, po stu, po padesáti, zde muži, tam ženy, uprostřed děti, žehná chléb a rybičky, nařizuje učeníkům, aby roznášeli od skupiny ke skupině a hojně podělovali; »každému kolik chtěl«, i jedli všichni a nasýtli se.

A Mistr přihlíží k tomu se svého místa a raduje se vida, jak všechněm chutná! Má smysl a porozumění také pro tělesné potřeby a jeví se zde obzvláště mužem sociální práce, praktické charity.

2. Arcib, milý faráři, takto rozmnožovati chleby nemůžeš. Ale v užším okruhu má každý kněz příležitost, aby zasahoval do sociální bídy své doby. Na koho se obrátí zklamané davy, opustí-li je církev?

»Chtěli jej učinit králem.«

Ó jaký vliv, jakou lásku může si církev získat, jeví-li dle příkladu svého božského Mistra porozumění a zájem také o hospodářské nedostatky chudého lidu a uplatňuje-li se v horlivé sociálně-charitativní práci! A naopak, kolik vlivu a lásky pozbývá všude tam, kde se postavila jednostranně na stranu pánů, šlechty, boháčů a nečinila nic, nebo jen málo, aby vyprostila chudý lid z jeho jařma, nebo se dokonce bázkivě skryla do kostelů a sakristií! Následek toho?

Kněz tam zůstal sám a sám musí slaviti svatá tajemství.

3. Co způsobilo onen silný zájem o křesťanství v Chota Nagpuru (Indii) a přivedlo v málo letech desetitisíce do lůna církve? Vystoupil muž vskutku apoštolský, lidový (P. Lievens S. J.) a ujal se malého lidu od zemindarů a indických velkostatkářů tak nesvědomitě utlačovaného a vyssávaného. Hrnuli se k němu jako k zachránci a osvoboditeli.

V životě a působení Páně nacházíme rysy opravdově sociální, činorodou účast s bídou lidu, otevřené, ostré vystupování proti jeho utlačovatelům, a zapomíná-li toho církev, škodí jen sobě.

LXIII.

Modlitba Mistrova.

»Vstoupil na horu sám jediný, aby se modlil.«
(Mt. 14, 23.)

1. Jak často se poukazuje v evangeliích na modlitbu Mistrova! Taž se tedy, sluho Páně, sama sebe, jak často se ty uchyluješ do samoty — nehledě k svatému oficiu — aby ses modlil a nitrně opět přiblížil k Bohu opravdu v tiché, svaté hodině?

Snad ani nebydlíš daleko od svaté hory, to jest od kostela a svatostánku. Ale zřídka vidíme pana faráře ve chrámu Páně klečeti přes den nebo v podvečer před svatostánkem. Stará

Ondráčková, starý Novotný a jiní znají tam cestu daleko lépe.

2. »Nemám kdy.«

Měl Mistr více pokdy? Nebyl od časného rána až pozdě na večer neúnavně zaměstnán? Nastavil tiché hodiny noční. Toho se na tobě nežádá. Ale tu a tam volnou čtvrt hodinku má nebo může mít každý, kdo dbá v práci a zaměstnání pořádku, kdo se neutápí docela jen v povrchnostech, koho pudí maně k modlitbě opravdu vnitřní!

Bez tohoto důvěrného rozmlouvání s Bohem ztrácí kněz nejlepší podklad působení opravdu požehnaného, duchovnost, toto podivné cosi, co na něm spočívá jako odlesk vyššího světa a z něho vyzařuje, a jest nejhlubší příčinou důvěry, úcty a autority, které se u lidu těší.

»Jsem zmořen.« Mistr byl též, ale jemu jest obcování s Otcem potřebou a sladkým osvětlením.

»Jsem zkormoucen a sklíčen.« Pán se modlí i když duše jeho jest smutná až k smrti.

3. Zajisté, pouhá horlivost v modlení a nábožnost nečiní ještě kněze statečným, vlivným duchovním správcem, ale ještě méně činí jej knězem Božím práce vnější, jaksi řemeslná. Obě, apoštolát činu a posvěcení modlitby, náleží podstatně k sobě a musí se harmonicky spojovat, jak tomu bylo u Mistra.

LXIV.

Protivný vítr — zdánlivé neúspěchy.

»A Ježíš viděl, jak se plaví s těžkostí, neboť vítr byl jim protivný.« (Mk. 6, 48. Jan 6, 16. Mt. 14, 25.)

1. Viděl to a nechává je klidně namáhat se a lopotit, 26—30 stadií, t. j. asi 1½ hodiny — celá šířka jezera obnáší 2 hodiny — a nezasáhne.

A tak se plaví lodička Petrova za silného protivného větru staletími a Pán nechává veslaře namáhati se často zdánlivě nadarmo, ale zasahuje teprve tehdy, když přišla »hodina jeho.«

Proč toto vyčkávání, toto váhavé, oddalované zasahování? Nesmí se zapomínati, že rozhodujícím měřítkem a normou všeho, co Bůh činí nebo dopouští, je vždy zvýšení jeho slávy. Ta však nezáleží v podstatě ani tak v rychlých skvělých úspěších, jako v nesčetných heroických obětech a utrpeních, jež stojí každá píď dobytého světa duchovního.

2. I tobě, milý duchovní, jest na obtížné stanici bojovati s protivným větrem. A když se ti řine pot s čela a paže umdlévají a ruce mizí, a při tom lodička tvá se ani znatelně neposunula, pak věříme, že je ti bolno u srdce a zmocňuje se tě nechuť, malomyslnost, poloviční zoufalství. Ale jen vytrvej! Také k tvému sluchu a srdci zavzní, i když mnohdy pozdě, snad

teprve při čtvrtém bdění nočním útěchuplné slovo Mistrovo: »Buďte dobré mysli, jáť jsem to, nebojte se.«

LXV.

Askese důvěry.

»Buďte dobré mysli, jáť jsem to, nebojte se.«
(Mk. 6, 50.)

1. Vždy znovu ozývají se se rtů Mistrových tato slova povzbuzující. (Mt. 9, 2, 22, 10, 28, 31. Mk. 6, 50. Jan 6, 20, 16, 33. Lk. 12, 7, 32, 24, 36.)

Podivno, že se týká slovo to právě učeníků, že právě oni, stojící přece Pánu nejbliže, tak snadno pozbývají odvahy. Nezůstalo tak podnes? Jak snadno dává se právě kněz sklíčiti, skrušiti a zastrašiti!

A proto zaznívá také do tmy a bouří 20. století volání Páně: »Buďte dobré mysli, jáť jsem to, nebojte se.«

2. Askese Mistrova jest askesí důvěry. Nic se tolik neprotiví Jeho duchu a jeho bytosti, jako pouze mysticko-rigoristická askese strachu se svými přehnanými požadavky, ustavičnými pekelnými vyhrůžkami a kalvinskými teoriemi zastrašujícími. Proti tomu ponurému běda, běda, běda! zní přívětivě a mírně: »nebojte se, buďte dobré mysli«.

Nic tak neochromuje vzmach duše, jako strach, úděs a pesimistická malomyslnost, a nic jí nedodává více síly a pružnosti, nežli pevná,

vroucí důvěra. Rozkošná slova: »In te Domine speravi, non confundar in aeternum«, mohla se zroditi jedině z ducha Kristova.

3. Jen kdo sám naplněn jest zmužilostí a důvěrou, může je sdělovati s jinými. Když tedy vně nebo uvnitř zuří bouře, když vše se zdá ztraceno a lidé bojácně klesají na duchu, pak jest povinností kněze převzítí úlohu Mistra a volati s Ním do bouře povzbuzující čarovné slovo: »Buďte dobré mysli, já jsem to, nebojte se.«

LXVI.

Tonoucí Petr.

»Vida však (Petr) vítr silný, bál se a počav tonouti, vzkřiknul, řka: »Pane, zachraň mne.« (Mt. 14, 30.)

1. Ve velmi mnohých farách a kněžských obydlích visí velmi oblíbený a rozšířený obraz Petra, tonoucího v rozbouřených vlnách, a zvedajícího úpěnlivě ruce k Mistru. A velebná, světlá postava Mistrova sklání se láskyplně k tonoucímu a zachraňuje jej.

Už oblíbenost obrazu svědčí, že děj tento dojmá kněžskou duši, jako by představoval událost z vlastního jeho života. A tak je tomu vskutku.

Ach ano, ty ubohé srdce kněžské, což nevedlo se ti dosti často jako dobrému, prudkému, sanguinickému Petrovi? Nyní jásáš, jsa pln útě-

chy a radosti, cítíš se tak šťastným, tak silným, tak odvážným, že by ses odvážil i největších činů a s Petrem chtěl kráčet i po vlnách: »Pane, jsi-li to Ty, rozkaž mi, ať jdu k Tobě po vodě.«

2. »Vida však vítr silný, bál se a počal tonouti.«

Oh, není často třeba ani silného větru, stačí větérek, malá bolest, nepohodlí, zklamání a vlny se téměř uzavírají nad smělým srdcem. Buďsi, jen neopomeneš-li úpěnlivě volati: »Pane, zachraň mne!« Pak ti podá po každé znovu Mistr laskavou ruku a pozvedne tě, i kdyby tě snad nemohl ušetřiti výčitky: »Malověrný, proč jsi pochyboval?« (Mt. 14, 31.)

Vzpomeň sobě tichých scen toho druhu mezi Mistrem a učeníkem. A jistě vyskytovaly se dosti často!

LXVII.

Eucharistie — kněz a oltář.

»Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm.« (Jan 6, 57.)

1. Běda knězi Hospodinovu, o němž už neplatí tato slova Kristova, jemuž co měl nejsvětějšího zlhodnělo, jemuž vše božské zevšednělo, jenž Tělo a krev Kristovu přijímá jako pokrm obyčejný, bez víry, důvěry, bez lásky a úcty, snad s hříchem v srdci!

Se rtů takového učeníka vnitřně odcizeného příliš snadno uslyšíte: »Tvrdá jest ta řeč, kdo

ji může poslouchat?« a neozve-li se slyšitelně se rtů, pak pálí v srdci a připravuje vnitřní odpad, jemuž třeba jen vnějšího popudu, aby se změnil v plnou apostasi.

U oltáře počíná se zkáza každého kněze špatného. »Zdali nevyvolil jsem vás dvanácte? A jeden z vás jest ďábel.«

2. Že Pán pronáší slova ta v souvislosti s prvním zaslíbením Eucharistie, jest velmi významno. Zrovna tak počíná se později její ustanovení poukazem na zrádce.

Jest docela nesprávně, uvádí-li se u Jidáše jednostranně za hlavní pohnutku jen lakomství. Příčina leží hlouběji. Zde se jí dovídáme. Je to nevěra, vížící se ke slovům předpovědi. Zde počíná vnitřní odluka od jeho Mistra a Pána.

Ó kéž by byl tehdy s ostatními odešel! Ale on zůstává, tají červa pochybnosti v srdci a počíná hráti úkol pokrytce a zrádce. »Jeden z vás jest ďábel.« Toť pravý výraz pro každého zrádného kněze.

»Zdali nevyvolil jsem vás dvanácte? A jeden z vás jest ďábel.« Tam v choru biskupské katedrály klečí noví svěcenci, mladí levité, kteří mají býti zařazeni do svatého svazu společenství s Ježíšem Kristem.

Však slyš, co to? Nezní to tlumeně, tajemně, úzkostlivě z tichého svatostánku: »... Zdali nevyvolil jsem vás dvanácte a jeden z vás jest ďábel?«

Ty víš, kdo byl tehdy s tebou, kdo klečel také u oltáře. Nespĺnilo se snad slovo to i v tomto malém hloučku? Nebyl také jeden z těchto »dvanácti« ďábel?

LXVIII.

Mistr — a kulturní boj.

»Nechtěl choditi po Judsku, poněvadž Židé hledali ho zabíti.« (Jan 7, 4.)

1. Tedy v hlavním kraji, v užší vlasti, kde se zrodil, kde znamením Starého Zákona se stal synem národa, kde stál jeho chrám, »dům Otce jeho«, tam se nesměl usadit, tam nesměl trvale působit, tam mohl jen čas od času přijít, aby brzy zase zmizel. A to vše ne proto, že jej lid nemiloval, — měl i v nejvyšších kruzích přátele, u šlechty, ve vojště, ba i ve vysoké radě — nýbrž proto, že jej velekněží, zákoníci, fari-seové a pod. nenáviděli, cítíce jeho převahu, obávající se jeho vlivu. Proto jej podezřívají jako nepřitele Zákona pro »laxní morálku« pro rušení náboženského míru, dávají jej do klatby a označují za nebezpečného státu a církvi.

2. Vidno, že vše tu již bylo: není jediného rysu v životě církve, jenž by nebyl v životě Mistra již nějak předobrazen. Opakuje se v životě papežů vyznavačů, od Klimenta Římského až po Benedikta, obnovuje se v osudech velkých biskupů od Atanáše až do dob posledních

kulturních bojů, setkáváme se s ním v dějinách řádů, které bez bázně rozvinují svatý prapor a zjevně podnikají boj s duchem času. Pryč s vámi! volá se na ně, pryč za hranice, pryč z vlasti, z domoviny! A řády jdou, jedí chléb ciziny, útěchu majíce ve vědomí, že se ani Mistru lépe nevedlo, a tytéž pohnutky, které jej vypudily, že způsobily také jejich vyhnanství.

LXIX.

Korban — causae piae.

»Vy však pravíte: Řekne-li kdo otci nebo matce: Korban, to jest dar (ke chrámu) je to, z čehož bys mohl míti ode mne prospěch — a již nedopouštíte mu, aby co učinil pro otce nebo matku svou, rušíce slovo Boží podáním svým, jemuž jste učili.« (Mk. 7, 11—13.)

1. Co činí zde Mistr? Věc velmi významnou. Vystupuje jako zastánce rodičů, jako obhájce čtvrtého přikázání Božího, proti hrabivosti starozákonního kněžstva, a trhá s nelítostnou pravdymilovností pletivo kasuistické vynalézavosti, jíž se snažili krýti své nespravedlivé pletichy.

2. Jest jistě nedotknutelný zvyk dávati chrámu, jeho službě i jeho sluhům odkazy a věnování. Avšak nikdy nesmějí býti causae piae příčinou a záminkou, aby se rodičům a příbuzným povinná pieta porušila. Vzítí jim, čeho potřebují a právem požadovati mohou, aby se z toho učinilo zbožné nadání, znamenalo by pořádek Bohem stanovený převraceti.

Proto také nechce církev, aby kdo šel do kláštera, dokud se rodiče bez něho neobejdou. Nejprve čtvrté přikázání a pak teprve skutky mimořádné.

Kolik nespokojenosti, pohoršení, odporu proti církvi, řádům a misiím bylo vzbuzeno pouhým podezřením, že byl činěn nepřístojný nátlak na sjednání závětí a legátů v neprospěch církevních účelů. Kolik pohoršení a hlubokého rozhořčení způsobila tato honba za penězi a statky pro »svaté účely«, v pravdě však obohacování »chudých« klášterů na úkor skutečné chudoby mezi lidem!

LXX.

Žena kananejská — pohanské misie.

»Není dobře vzíti chléb dítek a dáti psíkům...« »Ovšem Pane, neboť i psíci jedí z drobtů, které padají se stolů pánů jejich.« (Mt. 15, 26, 27.)

Z celého úchvatně krásného děje budiž zde jen jediná myšlenka jako poučka vyzdvižena, na niž asi málo kdo myslí, ač je tak blízká.

1. Žena kananejská vystupuje na dějišti evangelia jako představitelka a zástupkyně pohanů. Přichází z Foinického přímoří a zvána jest výslovně »ženou pohankou«.

Nenalézá přístupu snadno, avšak její bída mluví tak nápadně, tak hlasitě, že i apoštolé, jindy tak úzkostliví národovci, se za ni při-

mlouvají: »Propust ji, neboť volá za námi.« Avšak ejhle, Mistr, jindy tak přívětivý a ochotný, jeví se zde nápadně zdrželivým.

»Nejsem poslán než k zahynulým ovcím domu israelského.« Více ještě odbývá prosbu úpěnlivě opěťovanou tvrdě znějícím slovem:

»Není dobré vzíti chléb dítek a dáti psíkům.«

Zdá se tu opravdu, jako by onen směr v duchovenstvu, který se chová méně přátelsky k pohanským misiím, a své odmítavé stanovisko ospravedlňuje potřebností církve domácí a nouzí dítek v bližší diaspoře, mohl se dovolávatí samého božského Mistra.

2. Než zastánkyně ubohého pohanstva nedává se odstrašiti. S pohnutlivou výmluvností a vytrvalostí zastává se svého a bere Mistra za slovo.

Budiž: dítky israelské jsou synové domácí, my psíci. Ale i psíci náležejí k rodině. Nečiníme nároků na stůl synů plný jídel, víme však, že z přebytku i nám by se mohlo dostatí několik drobtů a zbytečků. Pane, dej nám tyto drobtý a budeme spokojeni.

Takové prosby nelze oslyšeti. »Ó ženo, veliká jest víra tvá, staniž se tobě, jak žádáš.«

3. Právě tak úpěnlivě prosí dnes i misie v pohanských zemích. Nežádá, aby zasedla u téhož stolu jako synové Israele, ach, nikoliv, spokojila by se drobtý.

A vskutku, srovnáme-li starokřesťanské země s pohansko-křesťanskou církví co do náboženského opatření (kostely, kněžstvo, školy

atd.), pak jeví se nám milodary ročně pohanské misii věnované jen jako drobtý s bohatého stolu domácích.

Drobtů těchto nesmíme ubohé žadonící ženě kananejské odpírati a nebylo by nikterak v duchu této úchvatné scény, kde by se tak dělo.

4. Přej tudíž, horlivý pane faráři, chudé církvi v pohanech těch několik úředně jí povolených sbírek. Obnosy z nich získané rozdělují se na tolik misii po celém světě, že na jednotlivé z nich připadá opravdu jen málo drobtů.

A nezlob se, jestliže snad ubohá kananitka poněkud dotěrně opětuje své úpěnlivé volání. Nouze její jest veliká a bída, již třeba ukojiti, bezměrná.

»Smiluj se nade mnou pane, synu Davidův! Dcera má krutě se trápí od ducha zlého.«

LXXI.

Hluchoněmý — církevní obřady.

»A on pojav jej od zástupu v soukromí, vložil prsty své v uši jeho a vplivnuv dotekl se jazyka jeho a pohlédnuv k nebi, vzdechl a řekl jemu: »Effeta, to jest otevři se.« (Mk. 7, 33.)

1. Církev svatá jest učelivá žačka. Naučila se od Mistra, jak spojovati účinky milosti s významnými symboly a obřady, které jako rozkošné arabesky středověkého rukopisu zdobí zlatou majuskuli.

2. Není pochyby o tom, že všechny obřady a vznešené úkony odvozovala církev z evangelia a z příkladu Mistrova.

Srovnávejme:

Mistr pojav jej od zástupu v soukromí, vložil prsty své v uši jeho a vplivnův dotekl se jazyka jeho ... a řekl jemu: Effeta, to jest otevři se.

Církev: Sacerdos digito accipiat de saliva oris sui et tangat aures et nares infantis; tangendo vero ... dicat: Effeta, quod est adaperire.

Mistr obrací se k duchům nečistým se slovy: Zmlkni, duchu nečistý, a opusť člověka toho!

Církev praví: Exi ab eo (ea) immunde spiritus ... Tu autem effugare diabole, atd.

Mistr nechává ženu, trpící krvotokem, dotknouti se okraje roucha svého a uzdravuje ji od nemoci její.

Církev podává při úvodu konec kněžské štolý, porrigens ad manum mulieris extreman partem stolae eam introducit in ecclesiam.

Mistr nakazuje učeníkům: »Do kteréhokoliv domu vejdete, napřed řekněte: »Pokoj domu tomuto.« (Lk. 10, 5. Mt. 10, 12.)

Církev přikazuje totéž při zaopatřování nemocných: Sacerdos ingrediens locum, ubi iacet infirmus, dicat: Pax huic domui.

Mistr žehná chléb a rybičky, děti i dospělé, vskládáním rukou a obraceje pohled k nebi; a přesně dle jeho příkladu jedná církev při všech žehnáních, jimiž zabírá něco pro službu Boží.

Tak mají všechny podivuhodné obřady a její liturgie evangelickou pečeť na sobě: »Čiňte, co i já jsem činil.«

LXXII.

Kvas farisejský a saducejský.

»A prikazoval jim řka: Hleďte a varujte se kvasu farisejského a saducejského.« (Mt. 16, 6. 8, 15.)

1. Opětně varuje Mistr nejenom lid, nýbrž právě učeníky své před nebezpečným vlivem, jenž vychází od tohoto dvojího duševního proudu v lůně církve israelské, ze strnulého farisejství a nevěreckého saducejství. Tedy ani sbor apoštolů není před takovým nebezpečím nákazy jen tak beze všeho zajištěn. »Varujte se!« Což nebyl mezi nimi Jidáš, v němž se vnitřní odpad již dávno počal a jehož duše, hledající záminek a uchlácholení pro špatné svědomí, příliš byla náchylna popřáti sluchu řečem a výtkám strany protivné?

A není nesnadno nalézt stopy farisejského kvasu i u jiných učeníků.

2. »Varujte se!« Jak potřebna byla výstraha tato i pro budoucí církev a její kněžstvo, učí s dostatek dějiny.

Už v církvi Otců otravoval kvas arianismu a montanismu, zchytralost Nestoriova a Eutychova a pod. celé národy, kněze i laiky.

A ukázal se klerus proti svůdným názorům reformátorů a rationalistickým svodům osvícenství snad immunním? Nebylo-li v době novější tak trpce žalováno na jistou »infiltraci« kleru a nejsou amerikanism a modernism a jiné útvary svobodomyšlného katolicismu jen nové druhy farisejského a saducejského kvasu?

3. »Varujte se!« napomíná Mistr. Opět a opět zaznívá ozvěna této výstrahy z Říma do celého světa. Co jsou syllabus Pia IX. a encyklika Pia X. o modernismu jiného, nežli časové opakování božské výstrahy: »Varujte se kvasu fari-sejského a suducejského?«

4. Tážeme-li se, kterými cestami otrávený kvas nejsnadněji vniká do lidu i kleru, třeba říci: tisk a četba spisů, knih, novin a časopisů pochybných nebo výslovně víře nepřátelských jest to. Kdo se bez dostatečné příčiny pohybuje v jejich často opojném myšlenkovém prostředí, kdo v jejich nesvatém ovzduší duševně žije, ten bezděčně nasákne těmito ideami, názory, pojmy a úsudky, a v duši jeho vznikne zárodek duchovních úbytí. Proto také moudrý zákaz jistých knih v církvi v podstatě není nic jiného, nežli přiměřené přetvoření a použití výstrahy: »Varujte se kvasu farisejského a saducejského.«

Petrovo vyznání — hlásej Krista!

(Lk. 9, 18. Mk. 8, 27. Mt. 16, 13.)

»Kým praví lidé býti Syna člověka? ...
V y pak kým mě býti pravíte?«

Tato dvojí otázka je významná a může býti také knězi popudem k přiměřenému zpytování svědomí.

1. »Kým praví lidé býti Syna člověka?« Ano, jak mluví, jak smýšlí tvoji farníci o Ježíši Kristu? Co vědí o něm? K jakým výsledkům bychom dospěli, kdybychom se na to poptali u tvých mužů, žen, jinochů a dětí? Jak málo snad znají toho, který je cesta, pravda a život! A znají-li jej tak málo a nedostatečně, kdo tím vinen?

Ubozí lidé, odkud by to také vzali? Jak zřídka slyší skutečnou homilii, která by jim Spasitele názorně kreslila; jak zřídka mluví Pán, abych tak řekl, s tvé kazatelny k lidu osobně! A bylo by tomu tak každou neděli, kdybys aspoň evangelium »Za onoho času řekl Ježíš« lidu předčítal krásně, úchvatně, dramaticky. Tato ozvěna slov Páně působí nenapodobitelnou, neodolatelnou silou; to je to nejlepší, co naše kazatelny poskytují. Ale ovšem, jakým dojmem může působiti, odříkáváš-li suchým, chladným, mrtvým tónem evangelium, tuto »blahou zvěst«?

2. »Vy pak kým mě býti pravíte?«

Vy, apoštolé, kněží, správci duší, jež Mistr nazývá po výtce »svými«. Taž se své modlitby, taž se svatostánku oltáře, srdce. Tu se dovíš, čím se tobě Kristus ve skutečnosti stal.

Možná, že by se v mnohém případě objevilo, že mnohé chudé venkovské děvče, mnohá prostá neučená osoba v osadě Spasitele našeho nepoměrně lépe zná, nepoměrně vroucněji miluje nežli důstojný pan farář a kaplan.

Neboť platí i zde: »Tělo a krev nezjevilo toho tobě, nýbrž Otec můj, jenž jest v nebesích.«

3. Přece však, kdyby dnes Kristus předstoupil s toutéž otázkou před lidstvo, před lidstvo křesťanské, byl by to opět v první řadě Petr v Římě, který by jménem milionů s ohnivým nadšením, plný horoucí lásky opětoval slavné vyznání: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.« Ano, jen v katolické církvi trvá tato víra ještě neporušená a nezkalená jako zázračná síla životní; zde jedině také nalézáme přímé a jasné vyznání i uprostřed moderního světa, od křesťanství odpadlého. Buď Bohu z toho chvála!

LXXIV.

Církev skála — kněz oporou pravověrnosti.

»Ty jsi Petr, skála, a na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné jí nepřemohou.« (Mt. 16, 18.)

1. Jak podivuhodně se vyplnilo toto božské zaslíbení a jak se osvědčila pevnost skály v bouřích a vlnobití bezmála už dvou tisíciletí. Světové říše vznikly a zanikly, trůny povstávaly a klesaly, slavné dynastie zazářily na obloze dějin světových a zapadly jako povětroně. Jedna říše je přetrvala všechny, světová říše církve, jeden trůn stál vždy pevně v koloběhu tisíciletí — stolec Petrův, jedna dynastie zůstala věčně mladá — dynastie papežů.

Arciř přislíbení nepřemožitelnosti bylo dáno církvi jakožto celku, nikoliv však každé části, a tím méně ještě jednotlivým členům a jednotlivým kněžím církve. Ti mohou padnouti a býti odplaveni vlnobitím zloby démonické a lidské kolkolem zuřícím. Jen kdo pevně stojí na skále, účasten jest přislíbení.

»Ty jsi Petr, skála.«

2. Zda neplatí tato slova Mistrova jistou měrou i o každém duchovním správci?

Na něm vskutku také v pravém slova smyslu staví Pán svěřenou mu část své církve. Či nezávisí na horlivosti, moudrosti, příkladu a autoritě duchovního správce z velké části duchovní stav jeho osady? Není on »forma gregis«, opora a norma pravověrnosti? Které osady odpadly v době náboženské roztržky a které zůstaly staré říši věrný? To rozhodoval ve většině případů duchovní. S ním také stádce stálo nebo padalo.

Moc klíčů — osobování božských práv.

»Tobě dám klíče království nebeského.«
(Mt. 16, 19.)

1. Můžeš-li dáti panu správci svému větší důkaz důvěry, nežli když mu odevzdáš klíče i k největším pokladům, k nejtajnějším schránkám? Co jest však hlubšího, nedostupnějšího, nežli duše lidská, jíž proniká jedině oko Boží? A přece i k těmto tajným příhradám dává Bůh klíče svému kněžstvu.

Smějí a mají nahlédnouti i do nejskrytějších myšlenek, citů a ran, jinak uzavřených jako hrob, o nichž nedovídá se ani vlastní matka, ani nejdůvěrnější přítel.

Ó sluho Boží, jak povýšil tě Bůh, učiniv tě svým klíčníkem, soudcem, jehož nálezy týkají se věčnosti!

2. Jak uchvacuje vědomí toto zejména tehdy, když vybavuješ duše z těžkých okovů hříchů, řinčících jako zrezavělé řetězy, když otvíráš na lůžku smrtelném ještě v posledním okamžiku některému lotru nebe, jež by mu bez tvé včasné pomoci zůstalo na věky uzavřeno!

»Cokoli rozvážeš na mezi, bude rozvázáno i na nebi.« Mluví se o »přehnaném stavovském sebevědomí katolického kněžstva« a »osobování si práv božských« církví. Avšak nespočívají-li všechna tato práva a plné moci na božských jasných slovech a příslibeních?

Proměnění na Táboru.

1. »Vedl je na horu vysokou v soukromí.«

Tedy nikoliv v nížinách všedního života, na otevřené silnici světského rozptylování, ani na pohovce pohodlného klidu nezjevuje se Pán a neukazuje nám své oslavené božství a paprsek své slávy.

V samotě, ve svátečním zátiší horském, daleko od vřavy a ruchu pozemského shonu, tam lze dobře se modlit, s Bohem se sbližovat. Proto tíhli otcové pouště do Thebaidy, sv. Benedikt do Subica, sv. Bernard do Citaux, sv. Romuald do Vallumbrosy, sv. František z Assisi na Monte Alverno, sv. Ignác do Monrosy.

Ti všichni šli za pozváním Mistrovým na »horu« a tam na »hoře« našli slast blaženého proměnění.

Jsou velební pánové, kterým všeho toho netřeba. Ti modlí se všude stejně dobře, vlastně stejně špatně, ti mohou odbývati svůj brevíř a zároveň hlídati ulici nebo slepice.

Povznesení duše k Bohu, pouť na Tábor taková modlitba arciť není. Ta vykvétá jen z hluboké vnitřní i vnější sebranosti.

2. »A když se modlil, proměněn byl před nimi.«

Již obyčejná, zbožná modlitba člověka proměňuje, ušlechťuje, zkrásňuje. Dítě, spínající ruč-

ky a vzhlížející velkýma nevinnýma očima k milostnému obrazu, stává se roztomilým andílkem; muž, jenž v hluboké sebranosti skládá mozolovitou ruku k modlitbě, vynucuje si vážnou úctu; dívka nikdy není krásnější, nežli když klečí s očima hluboce sklopenýma před svatostánkem; ano, stěží poznáváš neurvalého mladíka, jenž se při misiích nebo na pouti obrátil a nyní klečí vážně a zkroušeně ve zpovědnici, tolik se změnily jeho rysy, jsou měkčí, ušlechtlejší, krásnější. Také na něho padl paprsek s hůry.

Vskutku, modlitba proměňuje, rozlévá světlo, zář, jas sluneční na tvář i v srdce.

Viděli farníci někdy také tebe takto proměněného v modlitbě, takže museli k tobě vzhlížeti s úctou?

3. »Petr pak promluviv, řekl k Ježíšovi: Pane, dobře jest nám zde býti.« Zdá se, že znavený houfec utábořil se dole. Tu nepřišlo pozvání třem apoštolům jistě zemdleným a ospalým zrovna vhod. Netušili zázračné, rozkošné překvapení, jež jim Mistr přichystal.

Nezažil jsi v malých rozměrech cos podobného?

Přišlo ti vnuknutí, vnitřní hlas, zvoucí tě na horu k modlitbě, totiž na čtvrthodinku rozjímání před svatostánkem. Neměl ses tuze k tomu, ale zapřel ses a šel jsi. A ejhle, v tuto tichou chvíli v soukromí ucítil jsi pojednou, jak je ti dobře a blaze v duši, znamenal jsi blízkost Mistrovu, jako snad nikdy; bylo to jako by stál

před tebou v blaženém proměnění. A ty, tys volal s Petrem: »Dobře jest zde býti.« To byla odměna za to, žeš vystoupil se sebezapřením na horu.

LXXVII.

Náměsíčník — mimořádnou milost třeba si zasloužiti.

1. Když sestoupili s hory, setkal se s ním zástup veliký.« (Lk. 9, 37.) Zrovna jako na úpatí Tábora děje se v životě kněžském. Sotva opustil Ježíš slávu proměnění, útěchy, tiché sebranosti, již tlačí se na něj skutečný život lidský, s veškerým svým soužením, s duševní i tělesnou bídou. Má pomáhat, těšit, pozvádát, léčit, sklánět se i k nejubožším obětem démonické zloby.

2. »Poprosil jsem učeníky tvé, aby ducha vyvrhli, ale nemohli.« Hle, opět zkušenost ze života kněžského, z duchovní praxe. Přivedena byla k tobě mnohá ubohá, nemocná duše; poněvadž doufali v tvou radu a pomoc. Uplatnil jsi svou moudrost, zkušenost, výmluvnost, domnívaje se, že si s případem snadno poradíš.

Však ejhle, všechno tvé umění a namáhání selhalo. Scházal jeden činitel, mimořádná milost Boží, a tu třeba si zasloužit.

3. »Takovýhle rod však nevymítá se, leč modlitbou a postem.« Jak to, že prostý, avšak vroucně zbožný, svatý kněz z venkova, farář z Arsů, často vyléčil případy, při nichž selhalo

všechno umění učených pánů? To proto: byl to muž víry a sebezapírání.

»Všechno jest možno věřícímu.« Kde jde o účinky nadpřirozené, tam nestačí síly přirozené. Slitovné milosti stojí v cestě překážka, která se musí násilím odstraniti, mocí přimluvy. Co čteme o životě velikých apoštolů a lékařů duší? Dočítáme se, že Ignác z Loyoly sestupuje do mrazivých vln Seiny, aby tímto úkolem zástupné kajícínosti vykoupil duši velikého hříšníka; že František Xaverský krvavě se bičuje, aby vyprostil duši zlotřilého vojína a podobně. Je to zápas s Bohem, zápas Jakubů s andělem Páně, s pevným odhodláním: »Nepustím tebe, dokud mně nepožehnáš.« (Gn. 32, 26.)

LXXVIII.

Daň chrámová — církevní výsady.

1. »Co se ti zdá, Šimone, od koho berou králové pozemští clo neb daň? Od synů svých či od cizích? A on řekl: Od cizích. I řekl mu Ježíš: Synové tedy jsou svobodní.« (Mt. 17, 24, 25.)

Tak bylo kdysi, kdy bydlely církve a stát v bratrském poměru takřka pod jednou střechou. Tu byli synové svobodní, tehdy platily ještě církevní výsady a *causae piae*. Dnes jest jinak. Zdaní se ti i příjem ze stipendií.

Avšak Mistr se podrobuje a platí daň Římanům, právě tak, jako synagoze.

2. Přistoupili k Petrovi výběrčí daně chrámové a řekli: »Což Mistr váš neplatí daně chrámové? I řekl: platí!«

Kdož ví, není-liž dobře, že ty mnohé výsady a výhrady už neplatí. Měly své dobré i stinné stránky. Jaké nešvary vězely dosti často za těmito církevními výsadami a byly na úkor každé potřebné reformě! Jistotně se kněz s lidem sbližuje, platí-li dnes také daně státní a obecní, táhne-li do pole, zkrátka, dělí-li se s ním o všechna břemena a povinnosti. Přílišná práva a přílišné rozdíly jen vylučují a odcizují, což se s úkolem duchovního pastýře dobře nesnáší. Ano, duchovenstvo má státi výše nežli lid, ale nikoliv mimo lid.

LXXIX.

Hádka mezi apoštoly.

A) Kněžské besedy.

»O čem jste se na cestě hádali? Oni však mlčeli, neboť se byli na cestě hádali, kdo z nich jest větší.« (Mk. 9, 32, 33.)

Ano, ano, ta kněžská zábava na procházce nebo u stolu doma, když »páni bratři« sedí u skleničky vína! Kdyby se pojednou objevil Mistr a položil onu otázku, zda by mnohý zahnanbeně nesklopil oči, jako tehdy učeníci? A kdyby museli mluvit, co by se objevilo?

Řekneš: »Bavili jsme se vesele, ale počestně, trochu se poškádlili a od srdce zasmáli.

Mistr přikyvuje s úsměvem. Proti tomu ničeho nemá.

»Kritisovali jsme, podali si biskupa, ordinariát, a konsistoř, celou církev jsme do základů zreformovali.« Ježíš mlčí.

»Probrali jsme skandální kroniku celé diecese a zálibně se opájeli shnilou její vůní.« Jak vážně a tázavě hledí oko Mistrovo! Možná dost, že by se sklonil a psal divné značky na podlahu, jako při jisté příležitosti.

B) Ambitio clericalis.

A kdyby se nyní Mistr posadil mezi tyto své učeníky z 20. století, a opakoval svá slova: »Chce-li kdo býti prvním, bude ze všech posledním a služebníkem všech,« jak s úžasem a rozpačitě díval by se mnohý důstojný pán! Taková řeč zní mu tak cize, tak nemoderně, nijak se neshoduje s jeho ustálenými názory a pojmy.

Jakže, já mám býti posledním služebníkem všech, já, kterýž jsem měl dávno už seděti ve vyšších úřadech a hodnostech, já, který jsem byl už tolikrát nespravedlivě přeskočen, ač mám desetkrát více vloh a zásluh nežli A v X, nebo B v Y? Já, Petr, skála, já Jan, syn hromu, mám zůstat posledním a služebníkem všech? To se hodí pro Tomáše nebo Šimona, ale pro mne? Co si jen myslíte?

Toť několik z oněch projevů ubohé lidské křehkosti a vášně, jež ruší božskou symfonii. Co je to jiného, nežli invidia et ambitio clerica-

lis a jaký jest podklad těchto a podobných projevů? Není to od základů mylný názor o duchovním úřadě?

»Vnější úřední postavení a působení, jak je Pán opravdu jako božské právo apoštolátu dal, není dle povahy své — sám Mistr to ukazuje — panování pro vlastní prospěch, nýbrž služba v zájmu spásy a pokoje lidstva.« (Reischl.)

LXXX.

Chvála maličkých — kněží Janové.

»Nebudete-li jako maličcí, nevejdete do království nebeského.« (Mt. 18, 3.)

1. Promlouvaje slova ta, hledí Mistr na apoštoly a ruka jeho spočívá na kadeřavé hlavě dítěte, jež přivolal. Tato velepíseň o dětině duši Spasiteli obzvláště sluší. Marně bychom v celém Starém Zákoně hledali podobné hudby.

Avšak co mluví Pavel, apoštol národů? Nevyjadřuje se docela jinak? »Když jsem byl dítětem, mluvil jsem jako dítě, smýšlel jsem jako dítě, soudil jsem jako dítě, když však jsem se stal mužem, odložil jsem, co bylo dětinské.« (1 Korint. 13, 11.)

Máme zde rozpor mezi Mistrem a učením? Nikterak! Vše, co je u dítěte nehotového, nedostatečného, má a musí se přeměnit v mužnou sílu. V tomto smyslu není chválou pro muže, a zejména ne pro kněze, mluví-li se o něm: je to ještě dítě.

Avšak něco má zůstat z dob jarého, bezstarostného, nevinného mládí, hlubší vášní ještě nepotřísněného: veselá dětinná mysl. Či je snad neslučitelná s mužnou vyspělostí, s velikým duševním nadáním a činorodou zdatností? Ohlédni se po známých ve svém kněžském okolí. Ó, jsou mezi nimi ještě zlaté animae candidae, takové ušlechtilé, dětinné typy Jana Miláčka, těšící se lásce a důvěře všech, čistí a neposkvrnění ve své neporušené kněžské cti a důstojnosti; mužové karakterní, silní, kteří si v srdci, v mysli a často i ve vystupování zachovali veškeru svěžest, bezelstnost, skromnost a prostotu dětskou!

U těch neproměnila se síla v tvrdost, nezbytné sebevědomí v sebepřeceňování, autorita v panovačnost. Boje životní neučinily je zatrpklými a nepřístupnými, neuškodily citlivosti jejich svědomí, ani je zklamání a hořkosti neučinily škaredohlídy.

2. Ale ovšem, nová doba, ovzduší moderní školy, duševní prostředí, v němž žijeme, hrdě sebevědomí, vyznačující dvacáté století nejsou na prospěch tomuto duchu dětinnosti. Chybí mnohému z mladých velebných pánů, kteří si ještě nezískali zkušenosti, zásluhy, ještě se neosvědčili, ale přece se už jeví tak samolibými a soběstačnými. Netřeba se jim už doučovat, všechno vědí, všemu rozumí, neomezeně důvěřují vlastnímu úsudku, usmívají se povýšeně nad zaostalými názory a zásadami »starých«. To jsou také děti, děti nové doby, ale nikoliv

děti, o nichž Mistr praví: »Buďte jako maličcí.« Státí se maličkým! Kdo se toho odvažuje žádat na těchto hotových »osobnostech«?

Pán však nečiní ústupků. Klidně zní slovo jeho i k novověku: »Amen, pravím vám, neobráte-li se a nebudete-li jako maličcí, nevedete do království nebeského.« Ani sebe modernější věda nesnese zlatých hvězd s nebe, ani jim nevykáže jiné dráhy. A tak zůstanou věčně a pevně v platnosti slova: »Nebe a země pomínou, ale slova má nepominou.«

LXXXI.

Chraňte maličké.

A) K něz přítelem dítek.

»Kdo přijme jedno pachole takové ve jménu mém, mne přijme!« (Mt. 18, 5.)

»Slova má jsou život,« pravil kdysi Pán. Zde jedno z těchto životných tvůrčích slov. Což není tento výrok vsutku věnovací listinou všech těch tisíců a tisíců nalezinců a sirotčinců, všech těch nespočetných asylů ohrožené ctnosti, všech těch útočišť pro miliony chudých, opuštěných a osiřelých maličkých, kteří by jinak tělesně i duševně byli zahynuli?

Proč, tážu se milého světce Vincence, prohlédáváš ulice pařížské? Dívá se na mne s přívětivým úsměvem a odpovídá: »Kdo přijme jedno pachole takové...«

A když dcery jeho tam v daleké říši středu již za časného rána vycházejí a všude po příkopech a stokách čínských velkoměst, u vrat a v tmavých koutech pasou po malých košíčkách a rancích, v nichž se skrývají jako v nehezských mušlích drahocenné perly dětské dušinky, co pudí je k dílu tomu? »Kdo přijme jedno pachole takové...«

Ó milý faráři, vpiš to v duši svou, v srdce své, toto slovo Páně, které v první řadě se týká jistě pastýře duchovního: »Kdo přijme jedno pachole takové ve jménu mém, mne přijme!«

B) K ně z v r a ž e d n í k e m d í t e k.

»Kdo by však pohoršil jednoho z maličkých těchto, kteří ve mne věří, tomu bylo by lépe, aby žernov osličí zavěšen byl na hrdlo jeho a on pohroužen byl do hlubokosti mořské.« (Mt. 18, 6.)

Co milujeme, to chráníme a střežíme pečlivě. A čím dražší nám něco bylo, toho ztráta tím bolestněji se dotýká. Jak pláče matka nad ztrátou jedináčka!

Kristus Pán miluje dítky. Ty jsou jeho srdci zejména drahé, mají v něm vyvolené místo. Jemu děkují maličci za to, že jest jim u křesťanů vyhrazeno postavení s takovými přednostmi.

Třeba se vynasnažiti, abychom tuto horoucí lásku božského přítele dítek změřili, chápali a sami procítovali a pak teprv ozřejmí se nám celá ta strašná váha, svatý božský hněv, jenž ve slovech jeho vzplanul.

Čím se tak srdce jeho rozbouřilo, co vkládá mu na rty tuto strašnou hrozbu?

Zrak jeho téká po všech dobách a místech. Vidí nesčetný zástup nevinných dětí, pobledlých, vyrůstajících ve špíně a bídě, oběť chudoby a hříchu; vidí tak četné mrazem spálené květy ctnosti. Vidí výjevy bídy, nouze a neřesti v dusných sklepních bytech, ve studených světničkách podkrovních, na ulicích a náměstích velkoměsta — a srdce jeho svírá se hořkou bolestí.

Leč žádný obraz jej tolik nebolí a nepobuřuje, jako svádění těchto maličkých knězem Bohu zasvěceným. Tu hřmí jeho »běda« desetkrát mocněji. »Běda tomu, z koho pohoršení pochází!«

Viz záblesk svatého hněvu v božském jeho oku, viz planoucí blýskavici na jeho jasném, jindy tak klidném čele! Mohutnost tohoto svatého hněvu tebou otřásá. Běda tobě, až budeš jednou státi na soudu a zbledneš úděsem, když ti bude dána otázka: »Kde jsou duše mých maličkých, jež jsem ti svěřil, a jež jsi zabil?« Běda, třikrát běda knězi, který místo dobrým pastýřem stal se ovčím vlkem!

LXXXII.

Exercista — laický apoštolát.

»Mistře, viděli jsme kohosi, an ve jménu tvém vymítá duchy zlé; i bránili jsme mu, poněvadž nechodí s námi. A Ježíš řekl k němu:

Nebraňte, neboť kdo není proti vám, jest pro vás.« (Lk. 9, 49.)

1. Kdo byl onen muž, jež Miláček Páně u Mistra obžaloval? Nevíme to, ale jistě to nebyl protivník Kristův. Asi prostý, věřící Israelita, který sílu jména Kristova již viděl u apoštolů při vymítání ďáblů a zkusil to také sám v dobrém úmyslu a patrně s úspěchem.

2. Co pohnulo apoštoly k odporu? Byla to pouhá láska k Mistrovi, či také tak trochu žárlivost? Muž nemá prý nijak oficiálního poslání, nepatří k nim, k privilegovanému stavu. Proto ať přestane působiti! A jak rozhoduje Mistr? Není tak úzkoprsý jako apoštolé. Klidně a laskavě odmítá žalobu. »Nebraňte mu, neboť není nikoho, jenž by činil divy ve jménu mém a mohl snadno zle mluvit o mně.« (Mk. 9, 38.)

3. Tato odpověď Mistrova skytá podklad k odpovědi na otázku, která má právě dnes v církevním životě nemalý význam. Již starý Ludolf, odvolávaje se na Bedu, poukazuje zde k laickému apoštolátu: *Per istum, qui non erat de societate apostolorum, signatur laicus bonus, qui non habet praedicandi officium, tamen bonis verbis et exemplis agit ad expulsionem daemonis.*

Jsou v laickém světě duše, jež obětovná, nadšená láska ke Kristu Pánu a jeho svaté církvi pudí k neúmornému osvědčování horlivosti ve všech oborech politického, sociálního a nábožensko-mravního života. A to třeba jen s radostí vítat.

Ovšem, nelze zamezit, aby tato někdy příliš bouřlivá horlivost nevedla tu a tam ke kolisím.

Méně činná část kleru cítí se tím snad vyrušena ve své mírumilovné nebo pohodlné politice, jdoucí za heslem: *quieta non movere*; jindy podporují rozladění snad osobní rozpory, snad i troška žárlivosti, nebo dokonce strach před odstavením a ztrátou vůdčí úlohy.

Málo komu je dáno, aby v tomto závodění osvědčil takové smýšlení na výsost šlechtné, jako apoštol národů: *Dummodo praedicetur Christus*. (Fil. 1, 12—21.)

4. »Nebraňte jim,« napomíná Mistr. Jen abych něco z novější doby připomněl: nebyli to popředně laikové, kteří dali církvi veliké spolky »pro rozšíření víry« a »svatého Děťství«, v Německu misijní sdružení paní a dívek, konferenci sv. Vincence, spolek sv. Bonifáce, spolek boromejský, katolické sjezdy, politické organizace katolického lidu atd., anebo k jejich rozvoji podstatně přispěli? Jaký vliv měla by církev na příklad v Německu, kdyby nebylo velikých, s tolikou obětavostí podnikaných akcí laických? Ovšem, našly se snad nedostatky a příležitostné přehmaty a najdou se vždy. Přes to však nelze v zásadě odpírati oprávnění a vděčné uznání tomuto cennému spojení, a to tím více, že se dnes kněžstvo při rychlém přibývání obyvatelstva a tím i nových sociálních a nábožensko-mravních úkolů bez laické výpomoci naprosto neobejde.

»Každý muž na své místo!« musí znít heslo.
»Kdo není proti vám, je s vámi. Nebraňte jim!«

LXXXIII.

Osudné dilemna. Blízká příležitost.

»Pohoršuje-li tě ruka tvá, utni ji.« (Mt. 18. 8.)

1. Třikráte dopadá toto slovo jako pádný perlík na kovadlinu s uchvacující ozvěnou: »kde červ neumírá, oheň nehasne.«

Zřídka jen ozývají se v kázáních Ježíšových tak vážné, přísné zvuky. Ale žalostné spousty, jež způsobilo pohoršení a blízká příležitost, nutí jej k tomu.

Kdo dovede pochopiti hlubokou bolest božského srdce Páně a jeho svatý hněv lépe, nežli právě kněz, který nahlédá jako nikdo jiný v propast lidské křehkosti a hříšné zaslepenosti? Ó jaké starosti a potíže, jaká muka působí zpovědníku »occasionarii«!

2. »Pohoršuje-li tě ruka tvá, utni ji!« A což, týka-li se toto strašné slovo i tebe, sluho Páně, tvé ruky měkké, krásné, tvrdými mozoly neznetvořené, posvěcené kněžské ruky, již vztahuješ k činům hříšným, k smyslnému láskání, k hanebnému svádění?

»Utni ji, a vrhni od sebe!«

3. »A jestli oko tvé tě pohoršuje, vylup je!« Jak pak, muži Boží, platí-li i toto slovo o tobě, o tvém oku kněžském, kdysi tak čistém a jas-

ném, které však nyní vrhá chtivé pohledy anebo frivolně a zamilovaně okukuje krásné tvářinky, třebas i tou jistou svatou mřížkou!

»Vylup je a vrhni od sebe!«

LXXXIV.

Sůl zvětralá — kněz zvlažnělý.

»Dobrou věcí je sůl; zkazí-li se však i sůl, čím se osolí?« (Lk. 14, 34.)

Mistr užívá opětně tohoto přirovnání, které tak přiléhavě a drasticky vystihuje kněze špatného nebo vlašného.

1. »Zkazí-li se však i sůl...« Myslíváme tu příliš rychle na poslední stadium této zkázy, která však má různé stupně a příznaky.

U kněze zvětrají nejprve jeho řeči a zábavy. Pohybují se pouze v nížinách ryze světských, není v nich zrnka vyššího posvěcení a vyšší důstojnosti. Zvětrá modlitba, stává se pouhým vnějším mumláním bez síly a říznosti. Zvětrají myšlenky a žádosti, pozbývají vyššího vzletu a nepovznášejí se nad světáckou jalovost. Je pusto a prázdno ve zvětralém kněžském srdci. A jelikož nenalézá útěchy a ukojení ve vlastním nitru, touží po rozptylování zevnějším. Nedovede žít bez světských radovánek, bez lehtavé, frivolní četby, zívá a nudí se, je-li odkázán sám na sebe, zkrátka, neobejde se bez vnějších dráždivel, tak jako dáma z velkého světa bez injekcí morfiových.

Ubohý, blaseovaný světák v černém kněžském oděvu.

2. »Zkazí-li se však sůl, čím se osolí?«

Slovo to připomíná nám hrozný výrok sv. Pavla o normální nemožnosti, aby apostaté, »kteří jednou byvše osvíceni a okusivše daru nebeského, stali se účastni Ducha svatého a okusili také dobrého slova Božího a sil budoucího věku a potom padli, opět se obnovili ku pokání.« (Hebr. 6, 4—6.) Toto platí především o těch, kdož v království Božím mají postavení privilegované, tedy o kněžích.

Nepoměrně snazším jest získati křestana prostého. Tomu zůstává vždy ještě sůl horlivých kněží, kteří se ho ujmou.

Avšak kněz vlažný, zkažený, pozbyl úcty a důvěry i ke kněžství samému. Nalezne těžko někoho, který by se odvážil říci mu pravdu, peprnou pravdu. Nic tolik nedemoralisuje, jako zneužívání toho, co je nejsvětějšího. Co by také mělo působiti na toho, komu se stalo i co jest nejvyšší, nejsvětější, lhostejným, ba opovržení hodným?

3. »Ani do země, ani do hnoje se nehodí, nýbrž ven se vyhodí.« Jako komentář k těmto slovům zní, co napsal veliký biskup Emanuel Ketteler 1852:

»Při všeobecné úctě ke katolickému knězi, kterou jsem našel netoliko ve své katolické domovině, ale i v obydlí posledního berlínského žebráka, netušil jsem, že by mohl býti katolický kněz, v katolické zemi, u katolického lidu

předmětem opovržení. Teprve zde (v Mohuči) nabyl jsem zkušenosti, které mi bohužel často připomínají slova Páně: »Quod si sal infatuum fuerit, ad nihilum valet ultra.« (Mt. 5, 13.) Nelze mi naprosto zamlčeti, že jsem od nastoupení svého biskupského úřadu poznal jednu stránku utrpení církve, dosud mi úplně neznámou, totiž utrpení, které jí způsobeno bylo vlastním jejím kněžstvem.«

LXXXV.

Spasiti, co bylo zahynulo — se impendere et superimpendere.

»Přišel jsem zajisté Syn člověka, aby spasil, co bylo zahynulo.« (Mt. 18, 11.)

1. A ty, nač ty jsi přišel do osady své? Jaké měl jsi záměry, když jsi jako mladý kněz, plný svaté horlivosti, přišel na první své místo? Tehdy vznášel se před duší tvou veliký cíl kněžství, spása duší, tak velebně a zářivě, že zatlačil vše ostatní.

A první malé úspěchy ve zpovědnici, na kazatelně, u nemocných tak tě blažily, že ses v nitru jásal v radostném vědomí, že jsi kněz, zachránce, spasitel na místě Kristově.

Tehdy hořel ještě v nadrech tvých svatý zápal pro spásu duší, kterým ses přenášel hravě přes všechny překážky a obtíže. A později? Snad ses nezměnil, leda že se horlivost tvá vytrříbila, prohloubila. Býti zachráncem duší, dob-

rým pastýřem, jest tvůj jediný a nejvyšší ideál. A jako takový horlivý pastýř jsi ve cti zešedivěl a nepomýšlíš ani nyní ještě na odpočinek a klid, nýbrž jen na to, abys zachránil, co bylo zahynulo.

2. Avšak Bůh pomoz! Není tomu vždycky tak! Jsou i ve stavu kněžském šolhavci a kramáři, mající zcela jiný životní cíl, pohodlní kapitalisté, nebo diletanti, kteří v první řadě chtějí žítí svému klidu a svým libůstkám.

Takoví nepřišli, aby uchránili, co bylo ztraceno, nýbrž spíše, aby zahubili, co se ještě zachránit dalo. Zachraňovati znamená bojovati proti nebezpečí a zkáze; zachraňovati znamená bít se statečně pro jiné. Viz, kterak hasičstvo, nedbajíc vlastního nebezpečí, zápasí s napětím všech sil s plamenem, aby zachovalo hořící dům, nebo alespoň něco z něho. Viz záchranné čluny na rozburáceném pobřeží, kterak zápasí s vlnobitím, aby jen ohroženou loď zabezpečily. Tomu se říká záchranná práce. Zachraňovati znamená konečně státi na stráži, býti vždy rychle po ruce — vydati v nebezpečenství i vlastní kůži — znamená: se impendere et superimpendere.

3. Zajisté ani nejlepší kněz nemůže všechno zachrániti, a musí přihlížeti, kterak tak mnohá duše ve víru světa a hříchu hyne, nemoha jí pomoci. Ale buď klidným, pastýři duší! Vykoná-liš svou povinnost, nebude Bůh žádati tuto duši na tobě; ani Mistr nemohl zachrániti všechny, také on pláče tak hořce nad zatvrzelými

srdci a s pláčem učinil výrok, který dosti často splývá též se rtů horlivých kněží: »Jerusaleme, Jerusaleme, jak často chtěl jsem... ale ty jsi nechtěl.«

LXXXVI.

Zbloudilá ovce — ideální pastýř.

»Co se vám zdá? kdyby měl někdo sto ovec a zabloudila by jen jedna z nich, zda nenechá devadesáti devíti na horách a nejde hledati té, která zabloudila?« (Mt. 18, 12.)

1. Co vyznačuje opravdovou lásku pastýřskou? I poslední chudinka ovečka je srdci jeho drahá. Jde za ní daleko do pouště a neustává, dokud jí nenalezl a na svých ramenou do stáda nepřinesl.

Ani slovo, ani jediný rys tohoto překrásného obrazu, jež zde Mistr kreslí, se neztratil. Jak často nacházíme něco podobného v životě věrných horlivých pastýřů duší!

Ó toho zármutku nad ovčí zbloudilou, nad dívkou, jinochem, jež vedl kdysi k prvnímu svatému přijímání! Tehdy byli tak dobří a hodní, tak nadějní, a nyní se dali obloudit a svést na nebezpečnou cestu, vedoucí k záhubě!

Avšak oko dobrého pastýře sleduje bedlivě jejich kroky. Nedá si pokoje, vyhledává je, modlí se, úpí, napomíná, láká, zápasí s Bohem o každou takovou duši. A jak šťastný to den, jak blažená hodina, kdy konečně nalézá tuto

ovci nebohou ve zpovědnici, na lůžku smrtelném či kdekoliv jinde. Až je už celá zapletena v trní a již umdlévá, pak teprve sténá, uznává svou pošetilost, napolo zoufá, jsouc opuštěna, opovržena, prokleta, a vyhlíží snad toužebně dobrého pastýře. A tento se konečně zjevuje a sklání se k ní milosrdně, odstraňuje něžně trní, povzbuzuje k důvěře, tiskne ovci vysvobozenou láskyplně k srdci a odnáší ji s radostí do bezpečného ovčince.

Ó jak úchvatné události jsou zaznamenány v knize života takových zachráněných duší!

Někdy to bývá také stará, prašivá ovce, nenapravitelný pijan, hříšník ve své neřesti zešedivělý, jenž hřešil až do poslední chvíle, a ejhle, v poslední hodině podaří se horlivému pastýři vyrvati duši a zachrániti ji z propasti.

2. Zdůrazněno v tomto obraze dobrého pastýře není ani tak zachraňování vůbec, jako spíše péče a láska, již pastýř věnuje jedině, třeba poslední ovci svého stáda měrou stejnou, ano větší, nežli celému ostatnímu stádcu. »Zda nenechá devadesáti devíti na horách a nejde hledati té, která zahynula, zabloudila?«

Provádíš ve své duchovní správě také podobnou praksi? Ach tak snadno se řekne: tam se už nic nespraví, ten a ta jsou nepolepšitelní a klidně se ponechávají ovce bloudící nebo zarputilý beran svému osudu. Kolik však bylo lze zachránit, kdyby se pastýř nebyl vyhýbal obtížné ovšem cestě do hlubokého údolí, do odlehlé rokle, do neschůdné pouště.

Bude-li však Pán žádati právě tuto duši od tebe? Přijme-li jen na soudu omluvu, kterou nyní své pastýřské svědomí konejšíš?

3. Horší však jest, a dal by Bůh, aby se to nedělo tak často, stává-li se právě opak našeho podobenství.

Zanedbává-li pastýř 99 ovcí, aby hýčkal tu či onu vyvolenou ovečku, která jeho zvláštní péče ani nepotřebuje, když farář na příklad se nestará o muže a jinochy, a čas svůj věnuje téměř výhradně zbožným ženám, když zanedbává lid a všímá si jen »jemného porculánu«, když má velebný pán své rozmazlené miláčky, všechno činí jen pro vznešenější »noblejší« svěřence, ničeho však nemá pro hrubé, umazané, nesmělé otrhánky z chudé čtvrti! Tu se obraz pastýře dobrého zvrhl a zvrátil v pastýře z doby rokoka.

LXXXVII.

Zjev ve světě! — Vychloubavost.

(Jan 7, 3—5.)

»I řekli mu bratři jeho: Odebeř se odtud a idi do Judska, aby také učeníci tvoji viděli tvé skutky, které činíš; vždyť nikdo nečiní nic ve skrytě, chce-li býti na jevě. Činíš-li tyto věci, zjev se světu.«

1. Tato hudba podnes ještě neustala, nedohrála a nejsou-li to »bratři« v osobě domácích,

příbuzných, kteří popichují ctižádost, pak hrává vlastní marnivost a slávychtivost až příliš často na této struně.

Jakže, ty, doktor theologie nebo filosofie, ty, takové lumen, jež jest patrně povoláno rozžehnouti nové světlo, ty máš zakrnět v tomto hnízdě, mezi těmito paličatými sedláky, v těchto horách! Ne, to nesmí býti, »zjev se světu«, rozžehni světlo své!

Kolik nespokojenosti vnesla již tato slávychtivost do mladých i starých duší kněžských, jak často již otrávila život venkovského faráře nebo kaplana, který by byl jinak mohl býti šťastný a spokojený.

2. Leč buďme spravedliví. Jsou jistě také případy, kdy tato bolest a nespokojenost má příčin dosti, případy skutečného odstrkování, případy, kdy lidé neobyčejně nadaní, povahy podnikavé a vytrvalé, kteří by mohli veliké věci vykonati, kdyby byli postaveni na místo jim přiměřené, avšak hnijí v nějakém zatrčeném koutě, případy, kdy světlo opravdu stojí pod kbelcem. Tu poskytne jediná myšlenka trochu útěchy, myšlenka na nepatrný Nazaret, kde se světlo světa po 30 let skrývalo, až konečně přišla »jeho hodina«. Přijde i tobě, bude-li to vůle Boží!

Nenávist světa — neupřímné kompromisy.

»Vás nemůže svět nenávidět, mne však nenávidí, neboť já vydávám o něm svědectví, že skutkové jeho jsou zlé.« (Jan 7, 7.)

Slovo jako ulité pro naši dobu a také onen směr v kléru, jenž hledá blaho církve v ústupcích modernímu duchu času, ve sblížovacích pokusech a smiřovačkách.

»Vás nemůže svět nenávidět.« Kterak to?

Poněvadž sami se řídíte světem, přivlastňujete si jeho názory více než zdrávo, a je zastáváte. Poněvadž vám tento svět se svými možnostmi ohromně imponuje a vás uchvacuje. Jste plni podivu pro jeho předáky a velikány, cítíte se blaženi, uznají-li vás za »druhy«, za muže s nimi duševně spřízněné.

Proto jste až příliš náchylni přilévati vody do silného vína pravdy, a posunovati milníky a hranečníky obojích polí ve prospěch strany druhé. Mermomocí chcete býti považováni za muže osvícené, moderně smýšlející. Ovšem, je-li pro vás ctí, že vám tisk liberální dává dobré vysvědčení a s pochvalou vás staví proti ultramontanům, proti »výstředním« atd., toť jiná otázka. Jedno jest jisto: vás nemůže svět nenávidět. Nenávist má původ v protivách, v pocitu a vědomí, že jest nám činiti s rozhodným protivníkem. Zrádce, přeběhlíky, ramenáře, donášeče, vyzvědače a povahy polovičaté nepříteli.

tel nemá v nenávisti, nýbrž nanejvýše v opovržení.

Kdo se však protiví světu, jinak smýšlí a jinak jedná nežli svět, nepěstuje synkretismu a kompromisů ve věcech víry a mravů a nezbytých protiv bezkarakterně nestírá, nepřezírá, toho svět nenávidí.

»Mne však nenávidí svět, neboť já vydávám o něm svědectví, že skutkové jeho jsou zlé.«

2. Tato nenávist světa přešla dědictvím na církev. Nemůže ani býti jinak. V ten den, kdy by přestala býti církev nenáviděna, ztratila by známku, která ji jako je h o církev označuje.

Všechny snahy, směřující k usmíření církve s moderním duchem času a bezbožeckou osvětou jím proniknutou, v nejniternější podstatě nekřesťanskou, trpí vnitřní nemožností. Smířlivost, mírnost, šetrnost k bloudícím jest oprávněná a shoduje se úplně s duchem Mistrovým, avšak zrazuje vlastní věc, kdo obětuje zásady, seslabuje dogma, činí podstatné ústupky. Kdo se bojí nenávisti tohoto světa, musí přejíti do jeho tábora.

3. »Vás nemůže svět nenávidět.«

Slova ta mají zde ještě také jiný význam. Jste příliš nepatrní, bezvýznamní, zbabělí. S vaší strany nemáte se čeho báti, proto vás nechává s pokojem. Nenávidí jen silného.

Tak i v církvi Kristově. Čím energičtěji (nikoliv fanaticky, to není způsob Kristův) vystupuje kněz, řád, biskup, strana, list, časopis, čím mocněji a úspěšněji bojují za věc Boží a

církevní, tím větší bude proti nim nepřátelství světa a všech živlů a stran církvi a víře nepřátelských.

Není nesnadno zalíbiti se světu a modernímu státu. Dostačí vzdáti se vlastních posic, kapitulovati bez boje, zmírati úctou a poddaností, a člověk má klid, smutný klid hřbitovní.

LXXXIX.

Do Jerusalema!

»Když se naplňovaly dny, kdy měl býti vzat do nebe, předsevzal si pevně, že půjde do Jerusalema.« (Lk. 9, 51.)

1. Toť energie dobrovolné oběti, cílevědomá síla nezištného konání povinnosti. Kříž na Golgotě je cíl Mistrův. Bez rozmyšlení, bez oklik, rovnou se k němu ubírá.

Také tento rys ze života Mistrova opětuje se úchvatně v životě svatých mučeníků a všech velikánů církve, kteří, bylo-li třeba, s pevnou odhodlaností šli vstříc smrti i hanbě.

Jak jednáš ty, je-li ti dán nepříjemný rozkaz, máš-li se odebrati na místo, anebo uvázati se v úřad, kde tě čekají snad trapné poměry, snad i oběti?

Předsevzal sis také pevně, že půjdeš »do Jerusalema«, či hledíš se mu vyhnouti všelijakými omluvami, vytáčkami a oklikami?

Jerusalem, město pokoje, slibující klid a rozkoš, by se ti zamlouvalo, líbilo, ale o Jerusa-

lemě, městě utrpení, nechceš ani slyšet. Tam ať jdou jiní.

2. Ještě něco. Jsi už sedmdesátník. Tvůj vlas zbělel, postava jest shrbená, konec tvůj není daleký; věčný Jerusaleml vystupuje před tebou. Jsi-li pevně odhodlán a připraven vstoupiti do něho?

Či vyhybáš se dosud co možná myšlence na smrt, odvracíš bázlivě zrak od toho, co má přec býti cílem a touhou duše tvé?

Náležíš také ty k oněm lidem, kteří houževnatě lpí na sladkostech a příjemných zvyklostech tohoto života a jednají a smýšlejí, jako by zde měli žítí věčně?

XC.

Hněv učeníků — nerozvážná horlivost.

(Lk. 9, 51.)

1. Mistr poslal posly před sebou, aby mu tam připravili příbytek. Nebyli však všude přijati pohostinně. Samaří je odmítlo, poněvadž »se brali do Jerusalema«. Je to stará národní řevnivost, která se v době svátečních poutí silněji ozývala. Tu vzplanuli hněvem oba synové hromu.

»Pane, chceš-li, abychom řekli, by oheň sestoupil s nebe a je zahubil?«

Zdálo by se, že co z nich mluví, je zápal pro Mistra a jeho čest, zápal pro jeho věc, láska k jeho osobě, již viděli opovrženu, pohaněnu, sníženu. Ale zcela jinak smýšlí a cítí Mistr!

»Nevíte, čího ducha jste. Syn člověka nepřišel duše zahubit, nýbrž spasit.«

2. Ó sluho Boží, jaké poučení pro tebe v těchto slovech, jaké odsouzení tvé neomalenosti, prudké, zlostné horlivosti, která si chce přístup do srdce vynutit takřka násilnou rukou, která vzplanulému žáru ulevuje zlostnými nadávkami!

A proč? Poněvadž tvému Vysokorodí bylo ukřivděno nebo nezachovány k tvé ctěné osobě ve všem patřičné ohledy.

Kolik škod nadělala tato zlostná horlivost, kolik lidí odvrátila nejen od tebe, nýbrž i od Mistra!

Nač ti bylo třeba onoho zlostného výbuchu na kazatelně, který zanechal pouze jedovatý osten a který vyhnal z kostela i duše celkem upřímné, nač prudká rozkacenost ve zpovědnici, která duše slabé uráží a zraňuje a ke smutnému rozhodnutí dohání: »Jaktěživ tam už nepůjdu!«

Zdaž bylo potřebí toho rozkolu mezi ovce a pastýři v obcích, nač tyto pohoršlivé výpovědi války, k nimž vedlo neprozřetelné slovo, prudké pohnutí mysle nebo vášnivé počínání.

3. »Nevíte, čího ducha jste!«

Takový sv. František Saleský, který svou mírností získal i kalvíny sebe nepřístupnější, nebo sv. František Xaverský, který, ač na něj pliváno, klidně pokračoval v kázání k Japoncům, pochopil ducha Mistrova daleko lépe.

XCI.

První úspěchy učeníků Páně.

»Navrátilo se pak těch sedmdesáte dvou, s radostí řkouc: Pane, také zlí duchové se nám poddávají ve jménu Tvém.« (Lk. 10, 17.)

1. Nezalétá zrak tvůj, milý sluho Nejvyššího, při tomto dojemném vypravování do oné krásné doby tvé první svaté lásky, do tvých prvních let kněžských, kaplanských?

S jakou úzkostlivou bázlivostí, ale zároveň s radostným vzrušením učinils jako novosvěcenec první kroky do svého povolání, jak po prvé vylítl jsi jako mladý orel samostatně do zářivých výšin slunečních, jak ses po prvé seznámil se zpovědníci a jejími svatými tajemstvími, jak jsi po prvé vystupoval na kazatelnu se srdcem bušícím, jak jsi po prvé navštěvoval nemocné a umírající, jak jsi jel po prvé zaopatřovati večerními tichými ulicemi neb záhy z rána svěžími luhy s Nejsvětějším na dmoucích se prsou! Jak povznášelo tě vědomí, že smíš konati úřad sluhy Božího, že můžeš místo Ježíše Krista předstoupiti před zástupy!

A jak mohutně vzrůstá u novosvěcence toto radostné vědomí a štěstí, když provází první jeho kroky příznivý úspěch, když vidí a mnohdy i nejmakavějším způsobem se přesvědčuje, kterak slova z jeho mladých kněžských úst pronikají k srdci, kterak slzy pohnutí se třeptí v oku a vroucí dík odměňuje první jeho požehnané činy!

Než všechno toto nelze vypovědět slovy, to musí člověk sám zažít a ty, tys to také jistě zažil!

A s plesáním a jásáním v duši chvátal jsi pak k Mistru ve svatostánku a děkoval jsi jemu a radostně oznamoval: »Pane, dařilo se mi, cítím se tak šťastný, tak blažený; ó jak jsem tomu rád, že jsem knězem Tvým!«

2. Takovou útěchu, takovou slast poskytuje jen katolické kněžství, oplývající zázračnými nadpřirozenými poklady a plnomocenstvími, které mu umožňují, aby rozdávalo milosti, jichž žádný kníže nedá, aby zhojil rány, jichž žádný lékař nevyléčí, aby rozehrávalo v nejtajnějších úkrytech duše struny, na nichž žádný umělec světa hráti nedovede.

3. Radost taková jest dobrá a ušlechtilá a Mistr raduje se i dnes se svými učeníky jako kdysi.

Avšak při tom nezapomíná připojiti pokyn neb přátelské upozornění. Zjevné úspěchy, nad nimiž se učeníci tak hlučně radují, způsobila hlavně gratia gratis data.

»Také zlí duchové...« Avšak tyto úspěchy nejsou samy o sobě nijakou osobní zásluhou; neučiní člověka lepším, bohumilejším. Na čem záleží, jest, jak Mistr zdůrazňuje, aby »jména vaše napsána byla v knize života.«

Úspěchy na kazatelně, ve zpovědnici atd., zjevné účinky milosti, která lid dojala a uchvátíla až k jásavému výbuchu náboženského nadšení, vše to může kněze, který zde byl pouhým

nástrojem, svěsti snadno k sebeklamu, v němž pak připisuje sobě a svým zásluhám, co byla láska a milost Boží.

XCII.

»Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi.«

(Mt. 11, 28.)

1. Slovo pro všechny.

Sotva který jiný výrok Mistrův osvědčil takovou sílu po staletí a přinesl takovou útěchu. Ustavičně zaznívá s kazatelnou a od oltáře, věčné světélko před tabernaklem, každý kříž, každý obraz božského Srdce Páně mluví slovem tím tak hlasitě k celému světu, tak utěšeně k srdci.

2. Bylo promluveno nejprve k učeníkům, a svědčí i dále předně knězi Páně. Či netřeba mu především také útěchy a občerstvení? Jak těžce doléhá pocit odpovědnosti právě na srdce kněžské, jak trpce pocituje právě on ve velepisni svého povolání křiklavé disonance hříšné, křehké, nedostatečné přirozenosti! Jak trpká jsou mnohdy zklamání, jichž se dožil, nevděk, jež sklízí, neúspěch, který podnikavost jeho brzdí!

Odkud to, že mnohdy téměř klesá pod dojmy neveselými, beznadějnými, že tak pocituje svou lopotu a přetíženost, v nichž nikde nenalézá světla, útěchy a úlevy?

To proto, že nečiní, k čemu jej zde Mistr vyzývá a tak láskyplně zve.

»Pojďte ke mně.« Pojďte, znavení, zanechte všeho, nedejte se zdržovat, nezastavujte se, nezůstávejte ležet nečinně, nýbrž vzhůru, ke mně blíž!

»Pojďte ke mně.« Proč útěchu, kterou ti já jediný mohu poskytnouti, hledáš u lidí? Proč si nezajdeš před svatostánek, abys tam v tiché, důvěrné rozmluvě celé srdce své mně otevřel?

3. Slovo pro zpovědnici.

»Pojďte ke mně všichni . . .« Je to nápis, který by měl býti na každé katolické zpovědnici, poněvadž především tam kněz může a má na místě Božím slovo toto uplatňovati. Toto občerstvování ubohých, hynoucích duší jest úplně jeho obor a vyzná-li se v tom kněz, jak zázračnou útěchu může rozlévati z tiché, tajuplné mřížky. Se zkaleným zrakem, se stísněným srdcem tam přicházejí: chudá vdova, marnotratný syn, zbloudilá ovce, kající lotr — a když odcházejí, jest jim, jako by jim spadl kámen se srdce, pocíťují v nitru útěchu, osvěžení, sílu a novou chuť k životu.

Ano, tam to jest, kde se toto slovo Páně neustále tak zázračně uskutečňuje, a ty jsi při tom prostředníkem!

XCIII.

Jho a břímě.

»Vezměte jho mé na sebe ... neboť jho mé jest sladké a břímě mé lehké.« (Mt. 11, 29, 30.)

1. Jak pravdivé jest tvrzení toto o Kristu, Pánu našem! Jak nepoměrně sladší jest jho a břímě jeho, nežli jho Starého Zákona s nesčetnými předpisy a zvláště ono břímě, které vymyslili zákoníci a fariseové, a vkládali svými libovolnými dodatky, výklady a požadavky na lid jho těžké, pod nímž lid již sotva dýchal, sotva se hýbal. Jak mírný a rozumný, ušlechtilé povaze lidské zcela přiměřený jest proti tomu zákon Kristův a jeho jho, kteréž on nad to ulehčuje, oslazuje svým vznešeným příkladem, laskavým povzbuzováním a milostí pomáhající!

2. Jak pak ty, milý pane faráři? Můžeš hlásati osadě své slova tato s dobrým svědomím, či patříš snad také mezi ony kněžské tyrany, kteří výstředními požadavky, náladovostí a neďůtklivostí, hašteřivostí a malicherným formalismem ukládají lidu jho a břímě, které není ani lehké, ani sladké?

Národ zákoníků a fariseů nevymřel ani v Novém Zákoně, a více než jedno smutné, politováníhodné odpadlické hnutí v církvi svaté tkví kořeny svými v jejich nešťastném, neprozřetelném jednání.

Zpytuj se vážně, nezavdal-lis mnohým na osadě své příčinu k oprávněným stížnostem,

160

není-li nesnesitelné jho farářovo pro mnohé vážným pokušením, aby se jhem jeho strášli se sebe také sladké jho Kristovo, jímž mnohý učeník omlouvá vlastní svou libovládu. Právě toto ztotožňování výstředních, osobních jednostranných názorů, nauk a požadavků s církví jí nesmírně škodilo.

XCIV.

»Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.«

(Mt. 11, 29.)

1. Učte se, to jest, čiňte jako já. V tom to záleží: Co by snad jinak v nauce a v mravních požadavcích Pána našeho přicházelo křehké přirozenosti za těžko, nebo zdálo se nemožným, stává se snadným pro jeho příklad, tím totiž, že sám činí, co na jiných žádá, ba toho, co je nejtěžšího, nejdříve sám se podjímá, aby jiným dodal odvahy.

Právě příklad jest nejlepší, co duchovní může své osadě poskytnouti. Verba movent, exempla trahunt. »Učte se ode mne.«

Naopak mine se s účinkem všecko napomínání, jestliže každé slovo odsuzuje kazatele samého, jestliže posluchači musí si při všem napomínání a poučování připomínati rozpor, jevíci se mezi slovy a skutky učitelovými, jestliže vý-

znamné pohledy a tváře přísnému mravokárci vyčítavě odpovídají: *medice cura te ipsum!*

Není neznámo, co provedl kdysi jistý abbé. Vážně kráčet na kazatelnu v taláru s dlouhou vlečkou. Tu mu ji jeden z ministrantů neopatrně přišlápnul. Zlostně obrátil se abbé a vyfal ubohému hříšníku notnou facku. Ale v nejbližším okamžiku stál na kazatelně a kázal na slova Spasitelova: *Discite a me, quia mitis sum et humilis corde*, která právě jednáním svým tak divně osvětlil.

2. »Neboť já jsem tichý a pokorný srdcem.« Proč tolik zdůrazňuje Mistr právě obě tyto ctnosti: mírnost a pokoru?

Podle posvátného textu svědčila hořejší slova v první řadě apoštolům, tudíž i kněžím. Kdo však zná život kněžský, ví, že k blahodárnému působení na kazatelně, ve zpovědnici, u nemocných, na křesťanských cvičeních a v obcování s lidem jsou zrovna tyto dvě ctnosti nezbytny. Kněz pyšný, nadutý, zlostný jest kletbou sobě i osadě.

3. »Nebude se hádati, ani křičeti, aniž uslyší kdo na ulicích hlas jeho.« (Mt. 12, 19. Js. 42, 2.)

Slovo důrazné, hlasité a rázně pronesené jest mnohdy na místě a přináší požehnání. Ale je-li prospěšné a poučné, když hlas velebného pána tak často hřmí zlostně a hrozivě jako hukot hromu z otevřených, ba i zavřených oken farních nebo školních, aneb tu a tam pootevřenými dveřmi sakristie pohoršlivě do kostela se ozý-

vá, anebo dokonce snad ve zpovědnici ohrožuje svaté tajemství?

Zřídka jen čteme o Mistrovi výraz »Clamabat«. A pak bývá to u něho vždy výraz svaté bolesti a svaté radosti nebo silný projev vskutku svatého a oprávněného hněvu.

XCV.

Milosrdný samaritán — Magna charta křesťanské charity.

(Lk. 10, 30.)

1. Známe rozkošné toto podobenství a často je vykládáme jiným. Ale jak rychle se přenášíme přes jeden bod, podivné jednání kněze a levity, a uklidňujeme se tím, že to byli kněží starozákonní.

A přece se stává nezřídka i v novém Zákoně, že kněz jde mimo nešťastníka u cesty s pohodlnou netečností a nevšímavostí.

Pro svědomí pak se najde snadno omluva zanedbané povinnosti. Co mě po tom? Proč nepřijdou ke mně? (A ani nemohu se svým neduhem!) Ti zavinili své neštěstí sami. Mohu já jim pomoci? Nač jest chudinská pokladna? atd.

Myslíš, že by milosrdný Samaritán nebyl našel také výmluvu a to lepších, aby se omluvil, kdyby byl zůstal netečným?

2. Nemnohými, ale mohutnými rysy kreslí Mistr náš obraz pravé křesťanské lásky, jak si ji žádá především od kněží a duchovních správců.

»Spatřil ho.« To jest první věc. Třeba mítí oči pro nouzi a bídu bližních a třeba chtít vidět.

»Pohnul se milosrdenstvím.« Kdyby kněz otevřel oči a pohleděl do mnohé opuštěné chatrče, do mnohé chladné světničky podkrovní, spatřil by výjevy, které by i nejzatvrzelejší srdce pohnuly k soustrasti.

Ovšem, soustrast sama bídy nezmírní. »I přistoupil k němu,« to jest přerušil cestu, zapomněl všeho ostatního, prodléval na místě nebezpečném, sestoupil s osla vlastního pohodlí, přistoupil blíže a nalil nejen krásných slov a napomenutí, nýbrž oleje a vína na rány, zkrátka učinil vše, čeho pravá láska k bližnímu vyžaduje.

Než nekoná díla svého polovičatě. Je třeba, aby byl nebožák přiveden na bezpečné místo k ošetřování.

»Vložil jej na své hovádko,« šel tudíž sám pěšky a dovedl ho do nejbližší hospody, která jistě nebyla hned poblíže a teprve, když vše vykonal a další ošetřování jeho zajistil dobrou záplatou a příslibem náhrady za ostatek, vydal se opět na cestu.

Nic neschází v tomto obraze dokonalé křesťanské charity, která spatřuje v tomto podobenství svou »magna chartu«. »Jdi a čiň i ty podobně.«

Jak nádherné ovoce přinášelo zlaté símě tohoto podobenství v devatenáctsetletých dějinách křesťanství. A jsou to, Bohu díky, postavy kněží, o nichž vyprávějí listy této dojemné kroniky křesťanské charity.

XCVI.

Ježíš u Marty a Marie. — Apoštolát osobních styků.

(Lk. 10, 38.)

Mnohé výjevy v životě Pána našeho spadají do kapitoly rodinné duchovní správy, čili apoštolátu osobních styků.

1. Také tento druh činnosti ve způsobu pravidelných návštěv a přátelských styků v rodinách může býti za jistých předpokladů hojně požehnaný, jak toho opravdu doklady máme v životě Mistrově. Ovšem, má také zvláštní obtíže a nebezpečí pro dobrou pověst, pro vážnost, nezávislost a soustředěnost knězovu.

Duchovní, který navštěvuje nápadně často a rád lepší domy, se zálibou prodlévá v dámské společnosti a se zřejmou zálibou zúčastňuje se bohatých obědů, čajových večírků a pod., sotva získá ve veřejném mínění, zvláště když za podobných příležitostí více projevuje svou světskou nežli kněžskou stránku a především si hraje na galantního společníka. Budiž zde pouze

naznačeno, že se při tom čistý štít kněžské zachovalosti velmi snadno pokálí ohyzdnou skvrnou.

Na druhé straně jest jisto, že může kněz v duchovní správě důvěrným sblížením s jistými vrstvami vykonati mnoho blahodárného, arcif předpokládajíc, že zachová pravou míru a určité meze, a že má pro takovéto návštěvy dostatek kněžského taktu, ušlechtilé chování a jemné způsoby.

Jest nám útěchou, že zanechal Mistr v líbezném výjevu v Bethanii také v této příčině vzorný příklad. Vidíme především, kterak vstupuje do tohoto vzácného kruhu rodinného jako host velmi vítaný bez plaché ostýchavosti nebo uzavřenosti a že příchod jeho působí vroucí radost, jeho pobyt milost a požehnání, jeho odchod lítost a stesk.

A tak zůstalo v křesťanských zemích napořád. Návštěva »velebného pána« považuje se za čest a požehnání pro dům a rodinu. Samozřejmě platí celkem i zde staré, osvědčené: omne rarum carum.

3. A pak nepřichází Pán ani tak, aby bral, nýbrž aby dával. Nepřichází pro vzácné hostiny (unum sufficit), aniž, aby ztrávil večer v příjemné společnosti, nýbrž přichází, aby dobře činil jako učitel, kněz, Mistr, lékař duší, jenž nikdy a nikde nespouští s očí hlavní svůj cíl.

Přítomnost jeho blaží, řeč jeho jest nenucená, příjemná, osvěživá, poučná. Jak krásně

jest v rozmluvě s oběma dámami domu obé sloučeno: prostý, srdečný domácí ton, obvyklý mezi dobrými známými a zároveň pravá kněžská povznesenost a důstojnost! Jak jemné a přece účinné jest skryté pokárání, tající se ve slovech pronesených k Martě!

XCVII.

»Moje učení není mé.« — Subjektivismus na kazatelně.

»Moje učení není mé, nýbrž toho, jenž mne poslal; kdo mluví sám od sebe, vlastní slávy hledá.« (Jan 7, 16, 18.)

1. V těchto slovech jest obsažena důležitá zásada pro křesťanské kazatelství. V jistém smyslu má kazatel mluvit sám od sebe, pokud totiž nedeklamuje toliko cizí myšlenky, nýbrž nejdříve látku v sebe přijímá, promýšlí, zpracovává, aby přednáška jeho nabyla vřelosti vlastního přesvědčení.

Kdo teprve krátce před kázáním narychlo a povrchně souká do paměti cizí elaborát, jehož myšlenky neprošly doopravdy jeho nitrem, nedovede mluvit ani od srdce, ani k srdci.

2. S druhé strany však nemá na kazatelně přednášeti svých osobních názorů a ideí.

Stojít tam na místě Kristově a má plnit příkaz Mistrův. »Učte, co jsem já vám přikázal.«

V tomto směru musí též o jeho kázání platit:
»Moje učení není mé, nýbrž toho, jenž mne poslal.«

Zásada svobodného bádání vede arcíť k tomu, že může každý věřit a učit, co se mu zdá. Leč zásada tato a vyplývající z ní subjektivismus nejsou katolické.

Katolický kazatel vystupuje ve jménu Ježíše Krista a jeho církve, povinností jeho jest, aby učení jejich přednášel čisté a neporušené, a ze svého přidati má toliko formu a vřelost přesvědčení.

Jinak se neliší od břidila, který místo pravé, ušlechtilé révy prodává nesvědomitě zbryndaný padělek, víno umělé s klamnou známkou.

XCVIII.

Soud lidu.

»Židé hledali jej o slavnosti a pravili: kde jest on? — A bylo mnoho šepotu o něm v zástupu.« (Jan 7, 11, 40.)

1. Co mluví a jak soudí o mně lidé? Nad otázkou touto zamyslí se také někdy pan farář nebo kaplan.

A je to pochopitelné. Pastýř by rád zvěděl, v jakém světle se jeví ovečkám. Tolik nám lahodí, víme-li, že jsme u lidu milováni, ctěni,

příznivě posuzování, ale bolí nás a mrzí, zvímeli, že je tomu naopak.

Poslyšme však, jak soudí lid o nejlepším, nejsvětějším, nejčistším všech pastýřů!

»Bylo mnoho šepotu o něm v zástupu, neboť jedni říkali: »Dobrý jest«, jiní však pravili: »Nikoliv, nýbrž svádí lid.« Ale přece nikdo nemluvil o něm zjevně pro strach před židy. Nebo čteme: »Někteří ze zástupu pravili: »Tento je vpravdě prorok.« Jiní pravili: »Tento jest Kristus.« Někteří však řekli: »Což z Galileje přijde Kristus?« A tak povstala v zástupu různice pro něho. Někteří pak z nich chtěli ho zatknouti, ale nikdo nevztáhl na něho ruky.«

Ba až do synedria vnikla hádka o něm. Nikodem se ho zastal, ale obořili se rozhořčeně: »Což i ty jsi z Galileje?«

2. Tedy i nejsvětější, nejdokonalejší ideál kněžský je podroben kolísavému ostrakismu lidu. A ty se divíš a mrzíš, že tě všichni nechválí, že nejsi všem podle chuti? Dělej co dělej, mluv si co mluv, nikdy se nezalíbíš všem; co jedni chválí, to druzí haní. Přízeň a úsudek lidu podobají se záludným vlnám, které loď brzy lichotně líbají, brzy zase zběsile ohrožují.

Co dělá mohutný koráb? Dodržuje směr klidně a pluje stejně vytrvale k svému cíli, ať je hladina klidná, ať na ní zuří vlnobití.

Tak jednal i božský Mistr. Znal vznešený svůj cíl, a ani jásavé »hosanna«, ani vzteklé »crucifige« neodvrátilo jej od jeho dráhy.

Jdi a čiň podobně!

Žena cizoložná. — Ježíš vzor zpovědníků.

(Jan 8, 1.)

Nádherný výjev!

1. Před námi stojí ubohá oběť velkoměstské neřesti, třesoucí se jako vyplašená, divokou smečkou štvaná zvěř, zhroucená v sebe úzkostí, studem a slabostí. A vedle ní jízliví, farisejští pokrytci. Viděti na nich vzrušení a napětí a špatně tajenou radost nad výsledkem, který pevně očekávají. Tentokrát položili léčku tak chytře, že z ní zdánlivě nelze vyklouznout.

Jakou radost mají ti lidé a jich představitelé v našem století, mohou-li kněze oloupiti o skvost jeho cti, anebo přivéstí jej alespoň do trapných rozpaků! Za tím účelem je jim dobrý každý prostředek, žádná lest jim není příliš sprostá, a velmi rádi užívají za nástroj svých černých zá-
měrů ženy. Ale vznešený, čistý, božský štít Veleknězův stkví se příliš vysoko a je příliš nedotknutelný, než aby ho zlomyslné nástrahy dostihly.

2. Podle zákona musí zemřítí, tak zní jejich ortel. Mistr nezneuznává zákona a tvrdého jeho ustanovení, ale obrací ostrou zbraň neočeká-

vaně proti útočníkům. Dobře, ale zní-li tak zákon, neplatí potom také pro vás? Či jste vy nevinni? »Kdo z vás je bez hříchu, vrz první na ni kamenem!«

Mistr zná obílené hroby a přísný, káravý pohled, který jako blesk ozářil jejich černé duše, ukázal jim, že zná toto »pokolení cizoložné«. I zbledli a zachvěli se. Což kdyby vyjevil temná tajemství jejich života veřejně před veškerým lidem? Co znamenají tajuplné značky, jež kreslí ruka Mistrova do prachu mramorového dláždění? Mají jim tyto značky říci, že jemu je všechno známo? V okamžiku jsou úlohy zaměněny. Drzí žalobníci stojí nesměle a rozpačitě u vědomí viny před svým soudcem a pomalu se jeden za druhým vytrácejí.

Jedno jest jisto. Vědomí nedotknutelné čistoty a nevinosti skýtá knězi i v kritických okolnostech sílu téměř zázračnou.

3. Mistr se zvedl. Zůstal sám s ubohou třesoucí se obětí hříchu.

Jak jedná on, veliký vzor zpovědníků, s hříšnicí? Vážně a přece mírně. Neomlouvá nic, chce aby poznala, že chybovala a zasloužila trestu. »Nikdo-liž tě neodsoudil?« »Nikdo, Pane.« »Ani já tě neodsoudím. Jdi a více nehřeš.«

Domluva božského zpovědníka jest krátká a prostá, ale pronesena s takovou autoritou a takovým způsobem, že hluboko doíímá a vtiškuje se nesmazatelně. Kterak splnila se zde

předpověď mesianská: »Třtiny nalomené nedolomí a knotu doutnajícího neuhasí!« (Is. 42, 3. Mt. 12, 20.)

C.

Světlo světa — dvojí sluce v obci.

»Já jsem světlo světa; kdo mne následuje, nebude choditi ve tmách.« (Jan 8, 12.)

1. Nic není v celém tvorstvu krásnějšího nad světlo, které jest proto také nejpřípadnějším symbolem Pána našeho, od něho samého se zálibou užívaným.

Světlo jest učitel. Ukazuje věci v pravé podobě, odhaluje jejich krásu právě jako oškli-vost, ukazuje oku, jaké skutečně jsou.

Kde není světla, tam je vše neurčité, nejisté, temné.

Světlo jest vůdce. Osvětluje stezku, ukazuje nebezpečí, varuje před propastí, zjevuje kámen úrazu. Chodit ve tmách jest příšerné a nebezpečné. Jak radostně si oddechne poutník za nočních temnot, když konečně světlo pronikne tmavou clonu a osvětlí zase stezku a cestu! Kolik lodí ztroskotává, poněvadž nebyly majákem varovány před úskalím!

Světlo jest těšitel. Jak se raduje nemocný, když po dlouhé, teskné, strastiplné noci zasvitne do jeho komůrky z rána spanilá tvář sluneční.

Jak touží vězeň v tmavé kobce po okamžiku, kdy v poledne alespoň několik slabých paprsků zabloudí mřížemi k němu! Tma skličuje, tísní, děsí; světlo obveseluje, osvěžuje, oživuje.

»Já jsem světlo.« Všechno u něho jest světlo: každé slovo jeho nauky, která zaplašuje mlhy, odstraňuje pochybnosti, dává odpověď na velké rozhodné otázky. Jaká slast, naslouchat jemu, učit se od něho, čerpat čistou, jasnou vodu pravdy přímo ze zázračného toho pramene!

Světlem jest jeho příklad a život, v nichž jest podivuhodně ztělesněno vše, čemu učil, které však přes veškeru vznešenost a oslňující velebnost vábí k následování prostotou a kouzlem. Příklad dal každému a všem, jako slunce, které všem skýtá světla i tepla, dítěti i starci, chudému i boháči, králi i žebráku.

2. »Já jsem světlo.« Takové světlo máš býti také ty, sluho Páně, na jeho místě jakožto slabý odlesk slunce božské milosti. »Vy jste světlo světa.«

Jsi skutečně takové světlo své osadě, tomu malému světu, v němž se pohybuješ? Kolik světla rozlévá se z tvého učení a kázání? Týden za týdnem naslouchají malí, velcí tvým slovům. Zdali pak slova ta tříbí, rozjasňují, utěšují, povznášejí, padajíce do jejich duší, jejich temnot, jejich pochybností, jejich těžkostí?

Získávají něco z tvých kázání a křesťanských cvičení? Tehdy jistě nikoliv, jsou-li ledabyle připravena, málo promyšlena, přináše-

jí-li toliko kusé, ohříváné zbytečky toho, co sis kdysi zapamatoval.

»Kdo mne následuje, nebude choditi ve tmách.« Jsi-li knězem dle srdce Páně, pak můžeš s klidem mluvit tato slova.

3. Dvojí slunce má míti každá osada. Jedno pozemské, které pravidelně každého rána vychází, zaplašuje noc, každodenně ozařuje tmavé hory, osvětluje širá údolí, v každém okně se veselí, odráží, sněhy v zimě taví, přináší jaro, probouzí símě, plodům dává uzrání a staré i mladé teplými a lahodnými paprsky zahřívá — a slunce pravé víry, které v knězi jsouc ztělesněno, mírné světlo vysílá do každé temnoty, teplo a útěchu přináší každému neduživci i každé duši a veselost, důvěru a naději v nevinném věku dětském i ve vyhasínajícím oku starcově rozněcuje.

Kněz a slunce, toť oblíbený obraz Mistrův!

CI.

Polemika.

(Jan 7, 11; 8, 12.)

1. Pastýř zde stojí v boji s vlky. Ústa jindy tak laskavá a plná útěchy, mluví dnes slova ostrá, pádné věty, které řinčí jako broušené meče.

Snad tě tato místa v evangeliu nelákají, nezdá se ti, že by obsahovala co pro tvé poučení.

Avšak, zdaž netrvá tento boj Mistrův proti kartelu pokryteckého fariseismu, nevěreckého saduceismu a bezcharakterního herodianismu až dosud v církvi, ba nerozzuřil se dnes mohutněji, než kdykoliv jindy?

A často nelze knězi jinak, než aby na ostro nabrousil zbraň a zasáhl sám do boje.

Ale i tu musí mu býti za vzor Mistr, jeho příklad udá mu směr i rozsah boje.

2. Jak vystupuje Mistr proti svým protivníkům?

a) S podivuhodnou odvahou — sám proti všem, a to na jejich vlastním území, v jejich městě, v jejich chrámu, na kolbišti veřejném.

Co mu dává nepřemožitelnou sílu a jistotu, která tak mocně imponuje?

Je to **vědomí vyšší přirozenosti a vyššího poslání.**

»Vím, odkud jsem přišel a kam jdu . . . a soudím-li já, (přece) soud můj je pravý, neboť ne-
isem sám, nýbrž já a ten, jenž mne poslal, Otec.«

b) I za nejtěžších provokací zachovává k l i d
a r o z v a h u: Pravdu mluví ostře a bezohled-
ně, ale také věčně, a i nejedovatější námitky
a urážky potírá důvody.

Právě nedostatek klidu a sebekázně strhly
mnohého kněze, jinak plného horlivosti, k neroz-
vážným slovům, čímž se sám odzbrojil.

Zlostné vzplanutí nebo prudké rozčilení jest důkazem slabosti, a dává do rukou protivníku neúčinnější zbraň. Je to Achillova pata mnohé polemiky.

3. Ostatně hodí se to, co zde Mistr ostře a trpce vytýká protivníkům, zrovna i na dnešní fariseje, saduceje a prznitele Písma.

»Vy jste zdola, já shora jsem. Vy jste z tohoto světa, já nejsem z tohoto světa.« Tento výrok osvětluje a vystihuje všechno. Neuvěřitelné neporozumění pro vše ,co je nadpřirozené, je příznakem moderní nevěry. A je zcela pochopitelné, že mezi ní a církví Kristovou, v níž všechno má pečeť nadpřirozenou, není možno zjednat ani dohodu, ani smír.

»Poněvadž však já mluvím pravdu, nevěříte mi.« V tom je to. Lidé nechtějí věřit, a proto zavírají oči i před nádherným jasným slunečním. Dobře nám to ukazuje také na příklad uzdravení slepého od narození.

Uzdravení slepého od narození. — Pronásledování konvertitů.

(Jan 9, 1—14.)

1. Nevěra stojí před zázračnou událostí a neví si rady. Nejprve se snaží popřít pravdu a získati svědky.

Tak i dnes. Kde však skutečnost nelze odsputovati, tam se sahá k posměchu a potupě, kněžstvo se podezřívá a »hloupý lid« se prostě opovržlivě odmítne jako nekompetentní.

2. Úchvatným způsobem opakuje se případ slepce od narození, jenž zůstává věrný božskému Mistru přes všechna pronásledování, v životě tak mnohých konvertitů, v staré, křesťanské Evropě i v dálných zemích pohan-
ských.

Zázrakem milosti otevřely se oči jejich. Co jim bylo od dětských let temno a skryto, stojí pojednou jako jasný den před duší jejich, a naplňuje jim srdce jásavým blahem.

»Šel jsem a umyv se, vidím.«

Ale do číše radosti mísí se krůpěj hořského pelyňku. Případ budí pozornost, šíří se po ce-

lém městě, dovídají se o něm pánové z Vele-rady.

Chtějí vědět, jak se to stalo, rozčilují se, vyhrožují, volají rodiče a příbuzné k zodpo-vědnosti. »My nevíme, jeho se ptejte,« odpoví-dají.

A pak berou slepce do křížového výslechu, aby jej zpracovali. »Vzdej chválu Bohu! My víme, že tento člověk jest hříšník.« Chtějí jej přesvědčiti,* že se stal obětí klamu. Avšak co se mu přihodilo, je příliš zjevné dílo Boží. »Kdy-by tento nebyl od Boha, nic by nemohl činiti.«

Tu přecházejí k nadávkám a pohrůžkám, a když i to nic nepomáhá, vyslovují nad nebo-žákem klatbu. »I vyvrhli ho ven.«

Tak jest ubohý konvertita opuštěn, vylou-čen z kasty, z rodiny a ze sbornice, proklat, označen jako přeběhlík a zrádce.

Potřebuje útěchy, silné, milující, přátelské pravice, která by jej opuštěného podepřela a vedla.

Viz, milý sluho Páně, kterak se Mistr ujímá ubohého vyvrhelce! Jdi a čiň podobně!

CIII.

Nepřátelské synedrium. — Ovlivňování veřej-ného mínění.

(Jan 7, 11; 8, 12; 10, 22.)

Při událostech, které se odehrávají v Je-rušalemě o slavnosti stánků a posvěcení chrá-mu, jest nápadný rys, který se ustavičně

opakuje v životě církve a není bez bolestné tragiky: je to ovlivňování a rozeštvávání ubohého lidu protikřesťanskou panující třídou.

1. Synedrium jest skutečnou mocí v zemi. Z chrámu, velké národní svatyně, ovládá národ jako by z pevného hradu. Zvláště chudší třídy jsou docela na jeho milosti závisly, neboť má v rukou rozdělování bohatých almužen chrámových. Kdo je neposlušný, toho škrtně z listin, a hrozí se mu »vyobcováním ze synagogy«. A této moci používá se bezohledně v boji proti Spasiteli.

Výsledek se dostavuje. Rodiče šlepcovi se obávají vydati otevřené svědectví, a o lidu se vůbec praví: »Nikdo nemluvil o něm zjevně pro strach před židy.«

Ba více ještě. Aby zahladili dojem, kterým působí slovo a zjev Mistrův na prostou, přístupnou mysl lidu, rozšiřují schválně různé pověsti, podezření a pomluvy.

»Vyhání duchy zlé Belzebubem« nebo: »Což z Galileje přijde Kristus? Nepraví-liž Písmo, že Kristus přijde z potomstva Davidova a z městečka Betlema, kde byl David? A tak povstala v zástupu různice pro něho.«

Toť znásilňování veřejného mínění, umělé dělání nálady a štvání shora.

2. Je dnes jinak? Dnešní velkoprůmysl způsobil, že hospodářsky tisíce, ba miliony otročí peněžním magnátům, jejichž bezohlednost nepřestává ani u volebního osudí.

Moderní stát vydal bezbožné vědě, nevěřícím učencům nejvyšší učeliště, la bezuzdnou svobodou tiskovou poskytl strašnou zbraň boji proti Kristu a jeho církvi. Je přímo děsné, jak tisk všeho druhu působí na nesamostatnou obec polovičních vzdělců, jak je připravuje k boji proti Kristu a křesťanství. Na každém kroku vidí, ba cítí zvláště duchovní ve velkoměstě kormutlivé následky těchto rejdů.

Co svede proti tomu? Zda nekřičí všechno to zrovna po dobrém, silném, dobře řízeném katolickém tisku?

Co platno všechno kázání, napomínání, poučování, když v domácnostech špatný liberální list všechny lepší dojmy hned ničí a co jest nám nejvyšší, nejsvětější, zločinně trhá?

CIV.

Ježíš, pastýř dobrý.

»Já jsem pastýř dobrý.« (Jan 10, 11.)

Zde kreslí Mistr několika výstižnými tahy rozkošný obraz dobrého pastýře a duchovního správce. Před tímto obrazem se zastavme, studujme a vtiskněme si jej rys za rysem.

1. »Své ovce volá jménem«. (Jan 10, 3.) Pravému pastýři nejsou duše jeho osady pouhými čísly. Miluje a zná je všechny i s jejich dobrými a méně dobrými vlastnostmi, zajímá se o každou z nich, její slasti a strasti, se všemi stojí v osobním styku. Skutečné pouto lásky a úcty pojí stáde i vůdce.

2. »Vyvádí je... a jde před nimi.« (Jan 10, 4.) Vede je s kazatelný svým vážným, ale laskavým slovem, jímž v jasných rysech označuje jim cestu k životu věčnému, a jehož povzbuzující a utěšující srdečnost jim neschůdnou cestu urovnává a zpřijemňuje.

Vede je svými promluvami ve zpovědnici, kde mluví jednotlivě s každou ovečkou, každou jednotlivě posiluje, varuje, utěšuje a k dobrému nabádá.

Vede je svým příkladem, svým čistým kněžstvím, zbožností, prostotou, nezištností, které všechno to tak názorně ve skutky vtěluje, co ústa učí.

3. »Znám své a znají mne moje.« (Jan 10, 14.)

Dítky znají a milují jej jako svého dobrého, otcovského přítele, a blíží se k němu s důvěrou, jako ovce k pastýři. Choří vidí v něm laskavého těšitele, jehož pravidelné návštěvy vítají jako paprsek sluneční v dusné komůrce své, zná jej chudá vdova a okřívá jeho blaživým slovem, stydliví chudí ctí v něm skromného dobrodince, který bez hluku, jemnocitně jim pomáhá; znají jej i dělníci a vědí, že má pro ně srdce i porozumění pro velké sociální otázky časové. Zná jej i poslední chudý domkař v nejodlehlejší filiálce, neboť dobrý pastýř neleká se daleké cesty za ovce, které se pasou daleko stranou, a pravidelně je vyhledává.

4. »Ovce ho následují, neboť znají hlas jeho«, znají ten hlas, který jest ozvěnou jeho srdce, jeho otcovské péče a láskv. Jdou za ním, ne-

boť vědí, že upřímně s nimi smýšlí, že je jejich nejlepší, otcovský přítel.

5. »Já jsem přišel, aby měli život a měli hojnost.« Vhodný text pro první kázání v osadě. Šťastné stádce, k němuž nový pastýř slova ta mluví z nehlubšího přesvědčení.

Přichází a probouzí nový život svou pastýřskou horlivostí, zakládáním spolků, misemi atd. Jakoby omlazující jaro osvěžujícím dechem a sladkou vůní květů zavanulo do osady. Všude raší a zkvétá nový život a ruch, ve zpovědnici, u stolu Páně, na křesťanských cvičeních, ve chrámu Páně, i v kruhu rodinném.

Tak to bylo, když farář Arský, Ketteler, Tschidener, Galen, Rudigier nastupovali pastýřský úřad.

»Já jsem přišel, aby měli život a měli hojnost.«

6. Vrcholu pak dostupuje tato velepíseň o dobrém pastýři slovy:

»Já jsem pastýř dobrý. Dobrý pastýř dává život za ovce své.«

Obětavost, nezištná odhodlanost až k smrti jsou nejkrásnější rysy v životě pastýře duší. Bohu chvála, také tento krásný obraz dobrého pastýře opakoval se tisíckrát v dějinách církve svaté.

Takovými pastýři byli první papežové, a biskupové mučenci prvotní církve, Cyprian a Cyrill, Ignác a Polykarp a mnozí a mnozí jiní.

Takovými pastýři byli mučenci misionářští v Tongkingu, a v Japonsku, kněží hrdinové v

Sibiři, tak mnohý farář a kaplan z dob kulturního boje; takovými pastýři jsou všichni četní kněží, kteří veškeru sílu, celé zdraví a všecek čas věnují správě duší; nedopřejí si klidu, nešetří se, nelekají se nákazy i nemoci až takřka vykrvácejí.

»Život svůj dávám za ovce své.«

CV.

Pastýř nehodný.

(Jan 10, 1—21.)

Obrazu dobrého pastýře nastavuje Mistr smutný protějšek.

1. Jsou to především zloději a lotři: »Kdo nevchází dveřmi do ovčince, nýbrž odjinud vstupuje, ten je zloděj a lotr.«

Jsou to vetřelci, kteří bez vyššího povolání se vkradli do ovčince. »Zloděj nepřichází, leč jen, aby kradl a zabíjel a hubil.«

Lidé s Kainovým znamením simonie na čele, jimž jsou i věci nejsvětější obchodem, netáží se, co by mohli učinit pro ovce, nýbrž kolik by se dalo z nich vytlout; žádají za křty, zpověď, sňatky závratné taxy a vyssávají osadníky jako upíři. Kdo zná dějiny svatokupectví ve středověku, zápletky goanézské, truchlivé události v jižní Americe a pod., ten ví, kolik trpěla církev pro tento druh pastýřů.

2. »Zloděj nepřichází, leč jen, aby kradl, zabíjel a hubil.« To jsou oni kněží, kteří vraždí

duše hříšným životem, anebo je otravují nesprávnou naukou. Také tento nesmírně truchlivý zjev poskvňuje tak mnohý list v dějinách církve a misí!

3. Jiný druh nehodných pastýřů jsou »cizinci«. »Cizího však nenásledují, nýbrž utíkají od něho, neboť neznají hlasu cizích.«

Takoví cizinci jsou mimo jiné ti chladní úředníci, kteří povolání kněze a duchovního správce nechápou jinak, nežli jako přednostu kanceláře nebo ředitele továrny, drsní, nepřístupní pánové, zachovávající chladnou rezervu, vyhýbající se každému důvěrnějšímu sblížení s farníky. Takový »pán« zůstává cizincem mezi cizími.

Lidé se ho vzdalují, nikomu není dobře v jeho blízkosti; jdou k němu, jen když musí. »Utíkají od něho.«

4. A konečně nájemník.

»Nájemník však a ten, kdo není pravý pastýř, jehož nejsou ovce vlastní, vida vlka, an jde, opouští ovce a utíká; a vlk lapá a rozhání ovce.«

Pravého pastýře pojí s ovcemi páska lásky, nájemníka mzda a příjem.

Na ovcích mu mnoho nezáleží. Jestli umírají, jsou-li šťastní či nešťastní, nemocní či zdraví, vše to jej málo zajímá, jen když plvne hojně štola a jiné poplatky.

Vypukne nákaza, a nájemník prchá, opouští ovce. přichází vlk: nevěra, špatný tisk, sociální demokracie, kulturní boj a pod. a nájemník

nemá odvahy, zastati se, ujmouti se svých ovčí, dbá především o to, aby zachránil vlastní kůži.

Ó Mistře, jak roší se Tvé svaté oko, zirájící do budoucnosti na tyto žalostné obrazy!

CVI.

»Jiné ovce.«

O vce filiálek, pohané.

»Mám ještě jiné ovce, kteréž nejsou z tohoto ovčince; i ty musím přivést.« (Jan 10, 16.)

Kdo jsou tyto »jiné ovce«, milý pane faráři, především ve Tvém užším okrsku?

1. Jsou to ubohé ovce filiálek, vzdálených pasek a dvorců. Dobrý pastýř jde i za těmi, nájemník se o ně nestará. Jsou to chudé čtvrti dělnické, lidé bez stálého domova, kteří se za zaměstnáním ocitají hned tu, hned onde; jsou to tak zvané živly pokrokové, které se samy strání, a jež lze získati jen láskou a moudrostí; jsou to dále jinověrci, nezaviněně bloudící; jsou to konečně bratři domácí i cizokrajné diaspory, žijící jen ze soucitu a velkomyslnosti lépe opatřených souvěrců.

2. V tomto výpočtu však schází ještě ovce úplně zapomenuté nebo daleko v divoké poušti bloudící. Nebozí pohanokřesťané a pohané v dálných zemích misijních, kteří »nejsou z tohoto ovčince«, kteří však mají býti získáni, aby byl »jeden ovčinec a jeden pastýř«.

Zdaž nenadchne láska Velepastyřova, vše-
vřdoucí a všeobsáhlá, trochu také naše srdce,
aby nelpělo úzkoprse jen na nejbližším okolí,
nýbrž i o to mělo zájem a péči, co leží daleko
za ohradou vlastní nepatrné pastviny?

CVII.

»Pane, nauč nás modlití se.«

(Lk. 11, 1.)

1. Mistr se modlí. Učenici stojí stranou,
a patří na něho s úctou a podivem, kterak zcela
pohřížený v modlitbu, tiše rozmlouvá s Otcem
na nebesích. Počínají teprve nyní chápati, co
vlastně je modlití se, a rádi by to též uměli.
»P a n e, n a u č n á s m o d l i t í s e.«

Vzácný pane faráři, kaplane, hle, kdyby tě
farníci viděli se modlití také tak nábožně a
vroucně, v hluboké sebranosti, před svatostán-
kem, i na hřbitově, ve farní zahradě i na pro-
sebných průvodech v polích a lukách — ale
především ve mši svaté — tu lépe by modlitbu
pochopili nežli z kázání sebe delších a hojněj-
ších. Verba movent, exempla trahunt. Co pomo-
hou nejvýmluvnější slova s kazatelny, jestliže
nedokazuje modlitba tvá jejich opravdovost.

»Pane, nauč nás modlití se.« žádají také
tvoji učenici, farníci. Proč jim vyprávíš jen,
že třeba se modlit, proč se modlíme, a že je
modlitba prospěšná? To oni dávno vesměs
věří. Ale nevědí, jak se modlit!

2. Také modlitba je umění, k němuž třeba učení a cviku, umění, které má jako všechna jiná svá tajemství, své dovednosti a předpisy, umění, v němž i při obyčejných jeho formách velké dokonalosti možno dosáhnouti.

Lidé mají tak často dobrou vůli, ale schází jim návod. Jak pozorně a žíznivě naslouchají, když se jim ukáže někdy názorně, jak by mohli svou modlitbu učiniti bez velkých obtíží obsažnější, rozmanitější, záživnější, co by mohli pomocí jistých praktik a asociace ideí z růžence, křížové cesty, uctívání svatých pěti ran atd. vytěžiti poučení, užitku i rozkoše.

3. »Pane, nauč nás modliti se.« Ale ovšem, když pan farář sám se modlit nedovede, když se jeho modlitba pohybuje na nejnižším stupni a klesla povrchní rutinou dávno již na modlitbu rtů bez vůně a koření, jak by mohl býti učitelem tohoto nebeského umění?

Jak mnohá babička, mnohá zbožná dívka, mnohý věřící muž z osady, ba i mnohý celník u dveří chrámových lépe se modlí, než on, pastýř duší!

Překvapuje, kterak často prosté duše, vedené Duchem svatým dokonale modlitbě se vyučí a přispěním jeho až v zázračně svaté důvěrnosti se svým Bohem a Pánem ve svatoštánku obcovati dovedou.

»Pane, nauč nás modliti se!«

Neodbytný přítel. — Nápis vhodný pro faru.

»Tlucte, a bude vám otevřeno.« (Lk 11, 9.)

1. Není v tom tedy nesrovnalost s vůlí Boží, že Otci nebeskému činíme v modlitbě takřka násilí a jej obtěžujeme, jako nezbytný přítel. Jako on, máme také prosit, hledat, tlouci, a neustávat, až se nám otevře.

Jestliže je takové neodbytné prošení vůči Bohu přípustno, smí se pan farář zahalit v nepřístupnou velebnost?

Příležitostí, kdy může jednati jako nebesky hospodář a vyhověti dotěrnému prosebníku, je vždy dosti.

Jak často zazní zvonek v domě o půl noci a vzbudí jej z nejlíbeznějšího snění; jak často přicházejí lidé nevhodně, zrovna když sedí u jídla anebo jindy v čas méně příznivý. — Nedovedou vycítit, co se nesluší.

Avšak dvěře farské musejí přes to zůstatí dnem i nocí otevřeny, či přístupny. Nad nimi by mělo býti napsáno: Zde každý, kdo prosí, obdrží, kdo hledá, nalezne, tomu, kdo tluč, bude otevřeno.

2. »Zdaliž kdo z vás podá synu svému kámen, když ho jako otce prositi bude za chléb? Aneb jestli za rybu, zdaliž místo ryby dá jemu hada?« (Lk 11, 11.)

Nu, a mělo by se státi, že duchovní hospodář osady podá synům kámen místo chleba, hada za rybu, štíra za vejce?

Bohužel, stává se, že chladné sobectví, lakomství, pýcha i kněžské srdce tak zatvrdí, že se stane nepřístupno, bezcitno, lhostejno i k nejnaléhavějším prosbám v nejkrutější bídě.

»Tak ať jdou žebrať, mají-li hlad,« zasyčí duchovní lakomec mezi zuby a práskne dveřmi.

Stává-li se to skutečně? Bože, dej, aby se nestalo ani jednou!

CIX.

Vypuzení ďábelství němého. Těžké případy zpovědní.

»Přivedli k němu posedlého, jenž byl slepý a němý.« (Mt, 12, 22.)

Jak často nachází kněz ve zpovědnici nebo mezi nemocnými podobné slepé a němé, posedlé duchem zlým! Svou němou zamlklostí vzdorují všem snahám vniknouti do této duše, i zdá se, že naprostá slepota zatemňuje jejich ducha. Jakoby zničen byl duševní nerv zrakový. Těžká rada!

2. »Když vyvrhl ducha zlého, němý mluvil.« (Lk 11, 14.) Je tedy potřebí nejprve vymýtiti ducha zlého, v případě tvém je to namnoze duch nedůvěry, podivná nesmělost, která by ráda mluvila, ale nenalézá pravé slovo.

Vyzpytuj tedy nejdříve, jak bys získal důvěru a pak jednej opatrně. Jediné slovo tvrdé, nějaký netaktní obrat, příliš rychlé požadavky, ukvapené naléhání a kárání, známka nelibosti a netrpělivosti zničí často všechno, a zavrou oči i jazyk navždy.

Bývá to jako při těžké operaci. Říznutí do živého je příliš bolestné. Bez ethéru a chloroformu nelze se obejít. Nejisté zachvění, ostrý nožík zasáhne životní nerv a vše je ztraceno.

3. Knězi ve zpovědnici třeba umění dovedného lékaře, a umění toto a jeho úspěšné vykonávání vyžaduje tu i tam mnoho zkušeností, silných nervů, chladnokrevnosti a naprosté ovládnutí pocitu odporu a ošklivosti, jež působí šeredné rány.

Před lety přišel v Americe k německému misionáři muž ke zpovědi. Vyznání jeho bylo obšírné, těžké, strašné. Ale kněz je vyslechl klidně až do konce. Pak teprve pronesl několik vážných, ale laskavých napomenutí a udělil rozhřešení. »Děkuji vám, důstojnosti,« řekl na to hluboce pohnut muž, »Vy jste třetí, jehož jsem vyhledal. Oba dřívější mně nedali ani domluvit, nýbrž mne nevrle přerušili a nelítostně mne vypeskovali. I řekl jsem si: zkus to ještě jednou, ale naposledy. Děkuji vám, že jste mne tak dobrotivě přijal a tak laskavě vyslechl.«

»K d v ž v y v r h l d u c h a z l é h o, n ě m ý m l u v í l.«

Hanobitelé církve a duchovenstva.

»Skrze knížete duchů zlých vymítá zlé duchy.« (Mt 9, 34.)

1. Věřili tomu snad tito pánové? Nikoliv! Nepravdivost této předhůzky byla příliš směšná a zřejmá. Avšak nenávisť, závist, žárlivost udusily v nich poslední jiskřičku poctivé pravdymilovnosti a spravedlnosti.

2. »Nenávidějí jej.« Proč?

Protože stál vysoko nad nimi, protože konal skutky, jichž oni nedovedli, protože je zastiňoval svou svatostí, protože mluvil jako moc máje, poněvadž se lid za ním hrnul a jásavě ho přijímal, protože vůči podmaňující velikosti jeho osobnosti a nezvratné pravdě jeho vyššího poslání byli bezmocni, protože konečně ztroskotaly hanebně všechny pokusy, aby našli proti němu pravdivou nějakou obžalobu. Proto sahali ke zbrani nenávisti, k jedu a dýce pomluvy.

»Lžete a opět lžete, něco vždy uvízne,« tento recept nepředepsal teprve Voltaire.

3. Jaký to odporný, ošklivý obraz, toto hanebné tažení farizejů proti Mistru a Pánu! Ale vše to opakuje se rys za rysem v životě církve a kněží. Ano, církev není tak neposkvřená a bezúhonná jako Mistr, ale 90% obvinění proti ní vznášených, spočívá na pomluvě a překrucování. Prohlédněte si pouze dnešní židovský

tisk a jedovatiny jistých sekt a různých »pokrokových« stran, a najdete v nich stejnou farisejskou podezřívavost, stejně mazanou proľhanost, totéž bezohledné překrucování.

Nic jim není dosti sprosté a nízké, aby tím nehodili po církvi a jejích služích; staré zaležené zboží z farisejských skladišť prodává se věčně v nových vydáních.

»Svádí lid; má ducha nečistého, jest žráč, neplatí daň, šálí lid domnělými zázraky« atd.

A zdá se, jakoby všecky snahy po vyvrácení těchto lží neprospívaly nic neb jen málo; vracejí se vždy znovu. Zbývá jen útěcha: »Jestliže mne pronásledují, budou pronásledovati také vás; není služebník nad Pána.«

CXI.

Ostré výrazy — mnoho nepřátel, mnoho cti.

1. Přijde doba, kdy Pán náš ponese všechno mlčky a půjde tiše jako beránek na zabití. Avšak i tentokrát odpovídá; vyžaduje toho blaho ubohého, klamaného lidu.

»Čas je k mlčení, čas k mluvení,« praví mudřec. (Kaz 3, 7.)

Podobně může se kněz, řeholník mlčky obětovat, jde-li o jeho osobní čest. Ale kde jde o čest celého stavu, církve, o základ požehnaného působení, jímž by takové nezodpovědné lži otráslly, tam mlčet nelze.

2. Mistr odpovídá nejprve pouze věcně, roztrhává svou jasnou, průhlednou ostrou logikou celé pletivo lží. Pak teprve přechází s rostoucím zápallem k útoku, a těžko dopadá blyskavý meč svatého rozhorlení na jejich hlavy:

»Plémě ještěřčí...«

Pod dojmem mohutné vážnosti a mocně stupňované pádností jeho slova nepřátelé zmlkají. Obávají se ho, a neodvažují se již vystoupiti proti němu veřejně. Za to potají umlouvají proti němu násilí.

3. Bývají poměry a okolnosti, že i duchovenstvo, ať jednotlivě, ať jako celek, musí někdy vystoupiti z rezervy, smí a musí projevit své spravedlivé rozhořčení. Bylo by zbabělé, kdyby se uhýbalo a ukrčovalo. Pro slabošské heslo: »jen nikdy v ničem neodporovat,« nelze dovolávati se příkladu Mistrova.

Čím vysvětlíme, že má duchovenstvo v některých zemích tak málo úcty a vlivu ve veřejném životě, že je proti němu a proti věci, již zastává, všechno dovoleno? To v neposlední řadě proto, že se provádí politika nemístného mlčení, a proto, že dotyčnému kněžstvu, protože nebylo časově vzděláno, schází zbraň a odvaha i taktika, již je v boji doby nezbytně třeba.

Lid jde vždycky za tím, kdo vystupuje odvázně a srdnatě a kdo dovede útok rychle a obratně odrazit.

»Mnoho nepřátel — mnoho cti!«

Po ovoci poznáš strom — i kněze.

»Každý strom dobrý nese ovoce dobré, špatný strom ovoce špatné přináší.« (Mt. 7, 17, Lk 6, 43.)

1. Podobenství tohoto užil Mistr především k vůli sobě, podalť jím přesvědčivý důkaz proti nepřátelům a jejich pomluvám.

Nevěříte-li mým slovům, dobrá, věřte mým skutkům, mému životu. Může strom špatný přinášeti ovoce dobré?

Jaký to zázračný strom, tento strom života v zahradě Israelské. Všechny ostatní stromy převyšuje, stkví se v nevyrovnatelné nádheře květů a vůní, požehnaný hojností zralých, zlatých plodů! Jak rozkošné je ovoce z tohoto stromu, jak osvěžující, oživující! A jak příjemně, mile bydlí se v chladivém stínu jeho všeobsáhlé lásky!

A tento strom zamýšlí nenávisť nepřátel vyrvati s kořeny, anebo poraziti zuřivými ranami, protože převyšuje a zastiňuje jejich trpasličí podrost s jeho bídnými, kyselými, jedovatými plody.

Venite et eradamus eum.

2. Jak významně mluví podobenství toto k duši kněžské, jak upozorňuje a povzbuzuje srdce!

Kněz má býti strom života své obci, vysoko čínící jako vzor druhým, zralé plody a

chladivý stín poskytující svému lidu. »Listí jeho bylo krásné a nadmíru bohatý jeho plod. Výživu dával všem, pod ním bydlila zvířata: krotká i divoká, ve větvích jeho hnízdilo ptactvo nebeské, a všeliké tělo jedlo z něho.« (Dn. 4, 9.)

3. »Po ovoci jejich poznáte je.«

Po čem poznává a posuzuje lid svého kněze?

Snad po kůře, po listí a květech?

Ano, zprvu soudí lidé nového faráře a kaplana podle zevnějších předností a chyb.

»Mluví tak krásně, je přívětivý a zdvořilý.« Uspokojuje první vystoupení — mluví se pochvalně a uznale o »jemném panu kaplanu,« o »statném panu faráři.«

Zatím však, jak často zklamává jaro bohatstvím květů naděje rolníkovy! Rozhoduje podzim a sklizeň. Tak i u kněze.

Jak často se nedostavuje vytoužené ovoce kněžské horlivosti! Hladov stojí lid pod stromem, který nádhernou zelení a květy byl obypán, ale zralého plodu nevydává!

A opět, jak přilne lid k tichému, prostému kaplanu, nebo zdánlivě drsnému, nepatrnému faráři, jenž mnoho nesliboval, ale přece přinesl bohatou žeň lásky a horlivosti!

»Po ovoci jejich poznáte je.«

CXIII.

Duch nečistý — recidivi.

»Když duch nečistý vyjde od člověka, chodí po místech suchých, hledaje odpočinutí, a nenalézáje, praví: Navrátím se do domu, z něhož jsem vyšel. A přijde, nalezne jej vymetený a ozdobený. Tu jde a vezme s sebou sedm jiných duchů, horších než je sám, a vejdouce, přebývají tam. I stávají se poslední věci člověka toho horšími, než byly první.« (Lk 11, 24, Mt 12, 43.)

1. Jak správně a úchvatně líčí zde Pán náš děj, jehož bývá duchovní správce tak zhusta očitým svědkem!

Zařídil své farnosti misii a zdálo by se, že s naprostým úspěchem. Přišli i ti, o nichž nedoufal. Jak krásně byl celý dům vymeten a ozdoben!

Avšak nastojte, brzy, příliš brzy vrátil se démon opilství, nenávisti, nečistoty a »poslední věci staly se horší prvních.«

A pak zpětílí, kolik ti působí citlivému srdci kněžskému starostí, obav, zklamání!

2. Jak strašlivě naplňuje se toto podobenství i u kněze samého! Padl, snad hluboce padl. Tu přišly exercicie. Silnější přemohl ducha zlého a ten prchl. Dům byl vyklizen, chrám odsvěcený zase konsekrován; nový život, pokoj,

štěstí, naděje slavily radostný vjezd do přibytku duše.

Nějakou dobu šlo vše dobře, velmi dobře; zdálo se už, že je vyhráno. Ale ach! pomalu polevovala horlivost, popouštěla bedlivá ostražitost. Démon se vrátil se sedmi druhy, opanoval duši kněžskou, a také zde staly se »poslední věci člověka toho horšími, než byly první.«

3. Nesmíme přehlédnouti ještě další okolnost o našem podobenství. Aby byl silnější, spojuje se duch nečistý s jinými. »Vezme s sebou sedm jiných duchů, horších než je sám.«

Associace, spojenectví jest mocný prostředek, jímž dobývá zlo tak mnohou posici. Tak bylo od jakživa.

Jednotlivý kacíř by snad ani nebyl tak nebezpečný, ale spojil se s jinými, a rozkol se uskutečnil. Jednotliví humanisté nebyli by na byli vlivu, ale vyhledávali a získávali vyznavače své nauky a založili školu a směr, který vládl duchům po dvě století. Zrovna tak bylo v dobách encyklopedistů, osvícenců atd., tak jest i v dnešní době, která spolčování tak miluje. Všechno se slučuje — spolčuje. — Odtud nezbytná nutnost, aby se i dobro zorganizovalo, semklo. A tak se stalo udržování katolických spolků jedním z nejnaléhavějších úkolů duchovní správy.

CXIV.

Dva slepci.

»Vede-li slepý slepého, padnou oba do jámy.« (Mt 15, 14. Lk 6, 39.)

1. Také knězi je třeba mentora, duchovního vůdce, dobrého zpovědníka, který by jeho duši moudře, vlídně, ale při tom pevně a bezpečně vedl a kontroloval, aby neklopýtala a nebloudila.

Jaké to požehnání, míti takového zpovědníka, jaké dobrodiní pro život a zejména v hodině smrti!

Ó, našel-li's jej, drž se ho pevně! Tenui eum, nec dimittam. (VI. 3, 4.)

Častá změna zpovědníka je pro duši právě tak škodlivá, jako častá změna osobního lékaře. (Sv. Karel Bor.)

Jak může pomoci a radit, kdo tě nezná?

2. Kněz vlažný, do hříchu a hříšné příležitosti zabředlý, bojí se přísného, svědomitého zpovědníka. Neboť by jej vyburcoval, a neúprosně jej vyzval: Vylup je! Utni ji! a přiložil by pevně a neochvějně ostrý nůž na hnísající vřed.

A to je právě, čeho se kněz hluboko pokleslý, nekající, obává. Proto jde a hledá vůdce slepého, totiž kněze také hřešícího a slabého, jenž by mu nic nevytýkal, jenž zrovna

jako on nemá dosti rozhodnosti, aby se zbavil nehodných pout.

Tak klame jeden druhého, a tak potácí se svatokrádežná dvojice osudně zaslepená do propasti.

»Zdali může slepec slepce vésti? Nepaďnou-liž oba do jámy.« (Lk 6, 39.)

CXV.

Matka blahoslavená.

»I stalo se, když to pravil, jedna žena ze zástupu pozdvihla hlasu a řekla jemu: Blahoslavený život, který tebe nosil a prsy, kterých jsi požíval.« (Lk 11, 27.)

1. Slova i děj pamětihodný. Je to poprvé a jedinkrát od události v Káně, že se Matka Páně uvádí v souvislost s jeho působením, a že paprsek jeho slávy padá také na ni.

Je to žena z lidu, jež ji oslavuje. Žena bývá nábožensky citlivější, a snadněji vyjadřuje posvátné city. Neznáme přesně přímé příčiny této oslavy. Rozhodně to však byl projev radosti nad nádherným zjevem Mistrovým, jeho čarovně krásnou — okouzlující naukou.

2. Neopakuje se i tento děj v životě katol. kněze? Vždyť hodná, zbožná matka tolik znamená v životě jeho! To ona probouzela už v chlapci a pak pečlivě živila jeho povolání a jako zlatá hvězda naděje svítilo jí v duši.

Konečně přichází vytoužený den. Ponejprve přistupuje její syn jako novokněz k oltáři, poprvé stojí na kazatelně, svěží květ novokněžské horlivosti. Dole naslouchá matka s třesoucím se srdcem. A uchu jejímu zní tak krásně, tak zbožně, tak lahodně jeho hlas, radostně vzrušena je celá její duše, hojně tekou slzy její radosti a útěchy. Tu patří mnohá žena s posvátnou závistí na matku neomystovu a z mnohých úst se derou slova: »Blahoslavený život, který tebe nosil...«

Jistě, blahoslavená je matka, která zrodila hodného svatého kněze. Jak krásně, ideálně může se utvářeti jejich vzájemný poměr! Matku blaží už pouhé pomyšlení na něho, sluní se v jeho cti, jeho štěstí, jeho úspěších, sleduje s posvátnou pýchou mateřskou takřka každý jeho krok! »Blahoslavený život, který tebe nosil...«

CXVI.

Spravedlnost farisejská. — Běda kněžstvu Israelskému.

»Běda vám, zákoníci a fariseové, pokrytci!«
(Mt 23, 23. Lk 11, 39.)

S neslýchanou otevřeností bičuje zde Mistr farisejskou samolibost, Jako centnýře dopadají tyto věty v první řadě sice na klerus Israelský.

Ale i mnohý kněz Nového Zákona zachvěje se, čta tato slova, v nichž hrom burácí!

Proč bouří se hlavně Mistrův svatý hněv? Vyvolává jej:

1. Farisejské svatoušství.

»Čistíte pohár a mísu po vrchu, uvnitř však jsou plny loupeže a nečistoty.«

Fariseismus porušuje mravní hodnoty, na místo pravé, poctivé spravedlnosti dává bídný náhražek legální slušnosti a vnější vzornosti. Dbá na oko lidské, které zdání oklame, nikoliv na oko Boží, které zkoumá ledví.

»Pharisaeis,« komentuje Ludolfus, »similes sunt clerici, qui bene tonso capite et rasa corona in veste alba et munda et lotis manibus accedunt ad altare, intus pleni avaritia et iniquitate aliisque immunditiis implicati, legem Dei postponentes et traditiones hominum in exterioribus solícite custodientes.«

2. Pachtění fariseů po lidské chvále a cti ve veřejnosti. Sedí na prvních místech ve sbornici, kde je všichni vidí — a snaží se upoutati na sebe pozornost i na veřejných místech. Chlubí se a parádují duchovními hodnotami a jejich skvělými odznaky.

3. Pokrytectví zavřených hrobů.

Licoměrná uhlazenost, skvělé tituly, klamavé emblemy zakrývají vnitřní hnilobu.

»Jste jako hroby nezřejmé, po nichž lidé chodí, aniž to vědí.«

Ó kdyby lidé znali mnohdy nitro kněze, k němuž vzhlíží dosud s naprostou úctou a důvěrou! S hrůzou a ošklivostí by se odvrátili od této páchnoucí hniloby.

Jest zajisté dobře, že lidé všechno nevědí. Bůh užívá pro rozdělování své milosti lidí jako nástroje a prostředníky. A milost nesmí být vázána na jejich hodnotu; tím by Bůh se stal závislý na svých tvorech.

Ale přes to zůstává smutná nesrovnalost, pobuřující rozpor mezi skutečností a zdáním.

4. S o b e c k á t v r d o s t.

»I vám zákoníkům běda, neboť obtěžujete lidi břemeny nesnesitelnými a sami nedotýkáte se těch břemen ani jedním prstem.«

- Sobě přeješ, aby bylo s tebou ve zpovědnici zacházeno šetrně a v rukavičkách, a sám jsi snad k penitentům tak tvrdý, přísný, ba urážlivý.

Ukládáš lidem těžké povinnosti vzhledem na půst, ale sobě tak úzkostlivě nemčříš. Žádáš po dětech, aby se chovaly tiše a pozorně při kázání a křesťanském naučení, ale nedbáš, aby tvé výklady poutaly a lákaly, aby v celém dlouhém kázání alespoň slůvko bylo věnováno dětem.

Zatracuješ požitkářství a hýření, ale sám sobě ničeho neodepřeš, ba lačnou rukou saháš po každém požitku, jenž je v tvém dosahu.

Žádáš od každého zdvořilé způsoby a šetrné jednání, ale zacházíš s lidmi jako Roboam.

Lidé mají platit a hojně přispívat na kostel a bohoslužbu, ale ty nedáš ani haléř na kostel neb misie.

5. Padělatelé pravdy.

»Běda vám zákoníkům, že jste vzali klíč poznání.«

Slovo Boží, na němž spočívala celá stavba náboženského života lidu, libovolně zkrucovali a padělali, proroctví mesianská racionalisticky vykládali, posvátné knihy zbavili jejich božského rázu, vzali klíč k této pokladnici spásy.

Zdaž to činí jinak protestantská racionalistická exegese? Nevybírám slovo Boží z Písem nýbrž vkládám do nich úzkoprsou lidskou moudrost, ztratila klíč poznání, protože již nerozumí nadpřirozenému rázu těchto zdrojů zjevení, a ani jich neuznává.

6. Špatný příklad.

»Samí jste nevešli, a těm, kteří vcházel, jste zabránili.«

Hrozný nápis na hrob špatného kněze a duchovního správce. Měl býti vůdcem a pomocníkem do nebe. Ale sám nevešel, a svým příkladem, svým škodlivým vlivem ještě jiným vstup zamezil. Jak osvětlují slova tato dějiny církve! Netoliko jednotlivé duše, nebo jednotlivé obce, nýbrž celá velká území, celá období ocitla se na špatné dráze, protože jim scházeli

duchovní vůdcové, poněvadž špatné kněžstvo náboženství diskreditovalo a u lidu v nevážnost uvedlo.

CXVII.

Temné tajemství.

»Nic není skryto, co nebude odkryto a nic tajno, co nebude zvěděno.« (Mt 10, 26; Lk 12, 2; Mk 4, 22.)

1. Děsná tragika viny uskutečňuje se také v životě špatného kněze. Ocitne se na scestí, propadne ohavné slabosti, dá se strhnouti k jednání sprostému, k tajným hříchům.

Myšlenka na prozrazení jej zprvu pronásleduje jako tajemné strašidlo. Ale pomalu se osměluje a klesá hloub a hloub v domnění, že zlé, temné tajemství se ututlá.

2. Ba, jistě mnohé a mnohé věci odhalí a nemilosrdně vyjeví teprve den posledního soudu. Avšak jak mnoho vynáší na jevo už i pozemské slunce! Chtěj nechtěj, prozradí jej již špatné svědomí a Kainovo znamení, jež i na zevnějšíku člověka svědčí stále zřetelněji o vnitřním rozvratu. Tak vzbudí se podzření a zostří pozornost davu, jenž okem argusovým pase po klerikálních skandálech. Záhy šepotají o tom stěny, pak se to šušká do uší, na konec cvrlikají o tom vrabci na střeše.

»Nic není skryto — co nebude odkryto, ani tajno, co nebude zvěděno,« a stane se nezříd-

ka, že takto bude zničen život kněžský, zprvu snad bezúhonný, záslužný, jako pyšná, bleskem zasažená jedle, jako pšeničné pole krupobitím rozbité, jako roztrhaný, v bláto zašlapaný ornát.

»Odkryji hanbu tvou před obličejem tvým a ukážu národům nahost tvou, mluví Pán.« (Nah 3, 5.)

Spravedlivý soud, který stihne kněze, jenž zneužil výsad a úcty ku stavu za plášť ohyzdných činů.

CXVIII.

Bázeň Boží a bázeň lidská.

»Ale pravím vám, svým přátelům: Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, a potom nemají více, co by učinili . . . bojte se toho, jenž, když usmrtí, má moc, uvrhnouti do pekla. Ano, pravím, vám, toho se bojte.« (Lk 12, 4.)

1. »Pravím vám, svým přátelům.« Slova tato řečena jsou předně učeníkům, a v nich všem kněžím.

Mistrovy přímé, ostré výtky fariseům a zákoníkům očividně poděsily apoštoly. Jako židé vůbec pohlíželi i oni s uctivou bázni k nejvyššímu, nejváženějšímu stavu, k vůdcům národa, strážcům starých, posvátných podání. Nebylo slýcháno, aby kdo mluvil k nim tak otevřeně jako právě Pán. Učenici se třásli před následky tohoto plamenného vypovězení války. Neote-

vřel se jim dosud smysl pro apoštolskou přimost, kteréž uděluje právě vědomí božského poslání a pevná jistota pravdy.

Pán je zde učí, že se nesmějí báti ani smrti, že upadnutí v nemilost u mocných nesmí býti důvodem zbabělého mlčení tam, kde je třeba otevřeného vyznání, neb rozhodného vystoupení.

2. Toto slovo Páně zrodilo pokolení hrdinů. V řadě nejpřednější stojí titěž apoštolé, zde ještě tak bojácní. Jak neohroženě vystupují později Petr, Ondřej a ostatní před synedriem, před trůny královskými, s radostnou ochotou trpěti a zemřítí pro Mistra.

Přichází pak rekovná doba mučeníků, jejichž dějinám bychom mohli dáti za motto právě tento výrok Páně.

A pokolení toto neumírá; žije dále v papéžích, od prvních vyznavačů až do Řehoře VII., Pia VI. a VII., kteří klidně a pevně se postavili proti všemocnému korsikánu, až po Pia IX. a jeho rozhodné: *Non possumus*.

V této řadě se nalézají nespočetní biskupové, od Ignáce Antiochenského, Polykarpa, Atanáše, až po Tomáše Beketa, Klimenta Augusta a biskupy z doby kulturního boje. Ze žádného stavu nevzešlo více mučeníků a reků, nežli ze stavu biskupů a kněží. To je jeho nehynoucí sláva.

CXIX.

Stálost ve víře — vyklouzové.

»Každý tedy, kdo mě vyzná před lidmi, toho vyznám i já před Otcem svým... kdo by však mě zapřel před lidmi, toho zapru i já před Otcem svým.« (Mt 10, 32; Mk 8, 38; Lk 9, 26, 12, 8.)

1. Leckdo by myslel, že neochvějně osvědčování víry rozumí se u kněžstva samo sebou. Jeho stav a jeho šat už je otevřeným vyznáním. Všeobecně vzato, je to správné. Avšak vojenský kabát a přísaha na prapor nezaručuje ještě věrnost a vytrvalost v boji.

2. Může býti otevřené, ale může býti také tiché, nepřímé zapírání Krista, jeho učení a církve. Či co je to jiného, když kněz, ať z duchovní správy, či ze stolice učitelské, kaplan či kanovník, z lidské bázně anebo z úsluhy, aby dosáhl lepší kariéry, nebo aby byl počítán ve vědeckých kruzích za nepředpojatého a pokrokového, mlčí k útokům na Krista a jeho církev, k nim kývá, ústupky činí duchu času a poklonkuje novodobé, bezbožné, ba převratné vědě, jestliže dovoluje, aby byl označován a oslavován jako »mučovník římské nesnášlivosti« anebo jestliže dokonce slouží jako římsko-katolický kněz proticírkevnímu tisku a v něm s hledím zbaběle spuštěným bojuje proti papeži, biskupům atd.!

»Kdo však mě zapře před lidmi, ten bude zapřen před anděly Božími.« (Lk 12, 9.)

CXX.

Spor o dědictví — světské rozmíšky.

»Mistře, řekni mému bratru, ať se rozdělí se mnou o dědictví. On pak řekl jemu: Človče, kdo pak mě ustanovil nad vámi soudcem a dělitelem?« (Lk 12, 13—21.)

1. Že se Pán náš do podobných rozmíšek nepletl, pochopíme snadno. Otázka je, je-li zde dána všeobecná zásada a pravidlo pro jeho učeníky a jejich nástupce.

Že duchovní správce, který si dobyl důvěry stáde, je tázán o radu i ve vezdejších záležitostech a žádán o pomoc v domácích rozmíškách a případech, tomu nelze se vyhnouti, aniž čeho lze namítati, když v takovém případě pomůže dle nejlepšího vědomí a svědomí, pokud se to ovšem srovnává s jeho důstojností. Vždyť zejména chudí mají v něm často jedině přítele a rádce.

Avšak jestliže by v rodinných hádkách a zvláště ve sporech pozůstalostních někomu stranil, pak to znamená, že dává v sázku kněžskou autoritu a znepřátelí si druhou stranu a s ní i část osady.

»Kdo pak mě ustanovil nad vámi soudcem a dělitelem?« Pro takové otázky jsou jiné in-

stance. S penězi nejsou žádné žerty. Ty vnášejí spory i mezi bratry, sejí zášť, nenávist a nepřátelství mezi rodiny, a jsou příčinou tak mnohého neblahého rozdvojení v rodinách a obcích.

Ano, kněz může a má dle okolnosti sprostředkovat a smiřovat, ale běda mu, zaplete-li se přímo do choulostivých otázek pozůstalostních. Pak je veta po jeho úctě, zvláště, padne-li na něho jen stín podezření ze zjištění.

2. Kněz se také nevyhne podobnému nebezpečí, že bude totiž časem zatažen do všelijakých nemilých sporů a klepů, jestliže nedovedl už předem si zabezpečiti jistou neodvislost proti rodině a příbuzenstvu a nepostavil kolem sebe nedotknutelné hranice.

Když zůstal pro ně hlavně jen »panem strýčkem, bratrem, švakrem«, když vydá faru svým příbuzným, kteří ji považují pak takorba za rodinný majetek, pak se musí volky, nevolky účastniti všech rodinných sporů a hádek, je obět, otrok rodinného partikularismu se všemi zlymi následky tohoto poměru. »Kdo pak mě ustanovil nad vámi soudcem a dělitelem?« napomíná Mistr.

3. V jiném smyslu arcif má býti kněz dělitelem. Co jako kněz ve službách církve získal, není vlastně rodinný majetek. Má toho použiti ve smyslu a ku prospěchu církve. Zdaž to není pohoršlivé, když zemře kněz, a příbuzní se vrhnou jako supi na jeho pozůstalost a všechno

všudy případně toliko příbuzenstvu a ani halěr
církvi, chudým a lidumilným účelům?

CXXI.

Podobenství o boháči — kněžští skrblíci.

(Lk 12, 13—21.)

To je pro lidi světské, pomyslíš si a chceš
tuto kapitolu přeskočit.

Stůj, čti znovu, a pak zalet duchem do jednotlivých zemí a staletí a vzpomínej, co nám vypravují dějiny o kněžstvu staré i nové doby. Nehrají u nich peníze, pokladna, spoření a hrabivost, střádání a plány pro budoucnost žádnou úlohu?

Nebyly podobné samomluvy, jak ji vedl náš boháč, nikdy slýchány z úst duchovních obročníků? »Řeknu své duši: duše má, máš mnoho zboží složeno na mnoho let: odpočívej, jez, piš vesel se.«

Neviděl jsi nikdy faráře Škrtila, starého vikáře Skrblíka a Drahoráda? Zdá se, jakoby bylo jejich nejvyšším cílem životním střádání, shromažďování, ukládání pro budoucnost. Hle, jak úzkostlivě hlídají své žluťáčky, jak lačně pohlížejí na rostoucí kupu peněz, jen počítají a přepočítávají, připočítávají, násobí a nové plány dělají!

Rozumná, mírná opatření pro budoucnost žádný knězi nezazlí. Ale kněží lakomci, kteří

myslí jen a jen na peníze, jsou hroznou odrůdou tohoto smutného druhu.

2. »I řekl mu Bůh: Blázne, této noci požádají duše tvé od tebe.«

Jak často se to stává! Ochrvnutí, mrtvice, a boháč v kněžském rouchu leží na márách. A peníze, které leží jako mrtvá, neplodná jistina, ukryty v nedobytných pokladnách?

»Čí bude to, co jsi připravil?«

Nu, synovcové a neteře a ostatní příbuzní se radují, že bohatý strýc toho tolik nashromáždil, a tak hezky odešel zrovna v pravý čas. »Takovým jest ten, jenž shromažďuje poklady sobě, a není bohat s hledem k Bohu.«

Ano, opakujeme, i kněz má umět šetřit, má pamatovat na zadní kolečka, na budoucnost, ale *e s t m o d u s i n r e b u s*.

CXXII.

Kněz a moderní ruch výrobní.

»Hledejte království Božího a toto všechno bude vám přidáno.« (Mt 6, 33; Lk 12, 31.)

1. Celá tato kapitola (Mt 6, a Lk 12), v níž Mistr kárá přílišnou péči o časné blaho a vybízí poukazem na bezstarostné vrabčáky a kvítí polní k důvěře v božskou prozítnost, zdá se, jakoby se nehodila dobře do ideového rámce moderního světa, který spatřuje nejvyšší úkol ve tvoření »kulturních hodnot«, v největším vykořistění všech pokladů přírodních.

ve vítězném hospodářském zápolehí na světo-
vém trhu, a ve množení národního bohatství.

Známo je, že se dnes i se strany kněžské
silně pracuje k tomu, aby se také katolíci více
súčastnili dnešního hospodářského a průmyslo-
vého ruchu, aby si dopomohli k bohatství a
vážnosti, poněvadž jen takto se zbaví politi-
ckého helotství a poněvadž jen takto mohou po-
čítat v boji o plnou rovnoprávnost, svobodu a
samostatnost na úspěch.

Není toto silné zdůrazňování hmotného po-
kroku a výdělečného podnikání v odporu k
těmto zásadám Mistrovým, které musí býti a
zůstatí vezdy měřítkem a pravidlem? Je při-
rozeno, že si musí kněz zjednatí v této důležité
otázce stanovisko jasné a přesné, aby ani na
tu, ani na onu stranu neklopýtl.

2. Pán náš nechce zde své vyznavače spro-
stit povinnosti vážné práce a starosti o bu-
doucnost. Vždyt chválí služebníky, kteří dobře
hospodařili se svěřenou hřivnou a padesát pro-
cent vyzískali, a haní toho, který ji zakopal. Na-
pomíná, aby, kdo chce stavět věž, napřed za-
jistil si úhradu, a aby, kdo chce vésti válku,
předem se zabezpečil. Všechno to ukazuje za-
jisté, že Mistr nezatrácuje rozumnou politiku
hospodářskou. Co zdůrazňuje, je mírnost a po-
řádek v hodnocení věcí. »Hleďte nejprve krá-
lovství Božího.«

3. S druhé strany nedají se slova Mistrova
nijak vysvětliti jako pouhý požadavek vyšší
dokonalosti pro užší kruh vyznavačů. Jasně a

zřetelně zdůrazňuje zde výslovnou protivu k pohanství, stanoví zde všeobecné, pro všechny vyznavače závazné pravidlo.

Máme tu nakresleny dva zcela rozdílné názory světové: názor křesťanský, který kotví ve víře v božskou Prozřetelnost a jenž těžiště svých snah klade do záhrobí, a názor pohanický, který nezná určitých nadějí v onen svět, ani víry v Prozřetelnost a vše jen očekává od tohoto života a počítá toliko se šťastnou náhodou. Poněvadž se takto »děti tohoto světa« omezují pouze a jedině na tento život, je pochopitelné, že celkem docilují větších úspěchů v dobývání jmění a cti, zvláště, když k tomu přistupuje široké svědomí a Nietzscheovská »panská morálka.«

»Synové tohoto světa jsou chytřejší nežli synové světla.« Tak to asi celkem zůstane povždy.

4. Třebas je tedy povzbuzování katolíků ku úspěšné a odhodlané účasti na dnešním výdělkovém ruchu sebe oprávněnější, není dovoleno činiti ze synů světla syny světa.

Se strohým egoismem, k němuž vedou moderní theorie o nadčlověku a moderní dobývačnost, nebude katolík beze zrady svého, v podstatě nadpřirozeně uzpůsobeného názoru nikdy moci soutěžit.

Při všem oprávněném zdůrazňování pozemských povinností a úkolů musí kněz všude, kde vystupuje jako vůdce a rádce lidu, jednati

především dle hesla Mistrova: »Hleďte nejprve království Božího.« Že proto křesťanství ještě se nestává náboženstvím líných žebráků, dokazují jeho slavné dějiny kulturní.

Avšak slova: »blahoslavení duchem« zůstanou věčně pravdiva, a povždy zůstane náboženství Ježíše Krista obzvláštním způsobem také náboženstvím slabých a vyděděných.

5. »Hleďte nejprve království Božího.«

Slovo toto vztahuje se ve zvláštním smyslu také na činnost kněžskou. Jeho nejprvnější, nezbytný úkol je činnost po výtce duchovní, pronikavá správa duší. Pořádek tento musí být zachován. Zajisté, že se kněz neomezí jednostranně na »kostel a sakristii«, ale nebude také považovati kostel a sakristii za věc podřízenou, ani nepřeloží, vyjma případy mimořádného poslání, jež Bůh jednotlivcům dává, těžisko činnosti své do spolkových místností, na politické jeviště a pod.

Kněz z duchovní správy nesmí si nabrati tolik úkolů a starostí stavebních, politických, sociálních a novinářských, že se mu pak pro duchovní správu nedostává ani času, ani chuti, že káže a učí »s patra«, že se objeví ve zpovědnici jen na zvláštní pozvání, že k nemocným jde, až jej volají už telefonem atd.

O takovém nelze jistě říci, že »hledá nejprve království Boží«.

Pás a svíce — čistota a víra.

1. »Buďtež bedra vaše přepásaná a hořte svíce v rukou vašich.« (Lk 12, 35.)

Praecinge me cingulo puritas, má se kněz denně modlit přede mši svatou. Volný, rozpuštěný šat je symbol volných mravů, výstředního života. Dlouhý volný šat překáží volnému pohybu, ztěžuje práci, zdržuje spěšnou chůzi.

Co strhuje a ochromuje kněze více, nežli vláčí-li na sobě špinavé roucho nízkých žádostí, kousavých výčitek svědomí, zahanbujících sebeobžalob!

Nízká smyslnost je jako kvasící víno, které třeba chovati v pevných sudech a obručích, aby je nestrhalo. Jen tak-li násilně je držáno, zvolna se vykvasí a vyčistí.

2. »Hořte svíce v rukou vašich.«

Naprosté ovládnutí nižšího člověka, oči a srdce plné radostné živé víry, toť jsou oba velké hlavní požadavky požehnaného života kněžského.

Ubohý ten kněz, jenž tápá bez vesele hořící svíce víry po temných stezkách. Jak může býti pro jiné vůdcem a světlem, kdo sám jako slepý se potácí v temnotách?

3. »Hleď tedy, ať to světlo, kteréž je v tobě, není tmou,« napomíná Mistr jinde. (Lk 11, 35.)

Toto světlo, které je v tobě, je víra. Běda, zhasne-li. »Jestliže světlo, které je v tobě, zhasne, jaká bude tma!« Tma je v duši, noc bezhvězdná, pošmurný den bez světla a tepla slunečního. Vymizí ze srdce kněžského všechna radost, posvěcení, velebnost, síla. Opatruj toto světlo víry, hlídej toto nadpřirozené světlo, aby neochuravělo, neosleplo!

CXXIV.

Kněz ve stáří — bdělost.

»Blažení služebníci ti, kteréž Pán, přijda, nalezne, ani bdí.« (Lk 12, 37.)

1. Avšak příchod jeho je nejistý, může přijíti v každou hodinu, o prvním, druhém, třetím bdění nočním.

Tu nezbyvá nežli vytrvati na stráži a bdíti a proto opakuje se v podobenství našem: »A jestliže přijde o druhém, neb i o třetím bdění nočním a tak je nalezne, blažení jsou služebníci ti.« Tato noční bdění znamenají určitě různý lidský věk.

2. Tak mnohý kněz si přeje, aby dosáhl za každou cenu hodně vysokého stáří. Ale je to pro každého milost? Nikterak. Kdyby byl Pán přišel k tomu neb onomu o prvním nočním bdění, byl by našel mladého kněze na jeho

místě, opásaného svatou čistotou, ozbrojeného dobře opatrovanou svící radostné víry a svědomitosti v povolání. Pán však otálí, a čím více se den chýlí, tím nesnadnější jest sluhovi znavenému, aby vydržel. »Duch zajisté hotov jest, ale tělo nemocno.«

A tak se může státi, že Pán přijde o třetím bdění nočním a nalezne služebníka nepřipraveného. Spí. Usnula horlivost, usnula modlitba, spí i zatvrzelé svědomí. Vlažnost a líná smyslnost zvítězily a opanovaly nad vyšším člověkem.

3. Ano, jsou kněží, kteří zůstávají ve vysokém stáří duchovně i duševně svěží a na ctnostech, zásluhách a kněžském smýšlení jako ušlechtilé staré víno vždy ještě více získávají. Ale jak zhusta bývá onak! Co zbylo, je nevrlý rozmrzelý stařec, který je na obtíž sobě i jiným, dusné, smutné živoření, zřícenina, rozpadávající se na duchu i těle. Nikoliv, není vysoké stáří pro kněze jen tak beze všeho zisk. Ať se stane jakkoliv, kéž nalezne Pán mne a tebe připraveny i v třetím bdění nočním!

CXXV.

Správce věrný a opatrný.

(Lk 12, 45.)

Podobenství toto o věrném a moudrém správci je odpovědí na Petrovu otázku (Lk 12,

41.): »Pane, k nám-li pravíš to podobenství, čili také ke všem?« t. j. týká se všech věřících, čili převážně jen představených církevních? Vskutku se zdá, jakoby toto podobenství bylo napsáno takoruka duchovnímu správci do památníku, neboť dobře osvětluje jeho postavení ve farnosti, jeho povinnosti a vlastnosti.

1. Jeho postavení ve farnosti: Není on pánem, nýbrž »pán jej ustanovil nad čeledí svou«.

Jest jen správcem, »služebníkem«, nikoliv vlastníkem, majitelem, despotou. Nemá si tedy osobovati práv, jež mu nepřísluší.

Pánovité počínání ještě nikdy knězi neprospělo — za to však zavinilo trpké žaloby na kněžskou panovačnost a svěrepost.

2. Jeho povinnosti a úkoly: »Jeho ustanovil Pán nad čeledí svou, aby jim dával v čas osep.«

Jak jsi v tom, pane faráři? Podáváš dětem duševní stravu, na niž mají nárok, způsobem, jejich mladému rozumku přiměřeným? Víš-li, že pro děti je jen to nejlepší dosti dobré?

Dostává se nemocným duševního léku včas, chudým a slabým potřebné pomoci?

Jako soudíme ze zpuštění dětí, že jim schází pravá matka, z prašivosti a hubenosti ovcí, že nemají dobrého pastýře, tak lze, ne sice vždy, ale přece často usuzovati ze stavu farníků, jakého mají duchovního správce.

3. Vlastnosti. Má býti »správcem věrným a opatrným«, věrným ve správě a účto-

vání, v plnění povinností, opatrným v horlivosti, v řeči, v počínání.

4. **Nedostatk y.** Běda správci, jenž si řekne: »Pán můj prodlévá přijíti,« mohu si tudíž něco dovoliti, »a počal by bít služebníky a služky, a jísti a píti a opíjeti se.«

Dochází to opravdu až tak daleko? Žel, že ano. Jak smutně to dopadalo občas s duchovenstvem nebo velkou jeho částí také na př. v zemích německých i našich! Jak protivně surové postavy kněžské nalézáme na př. ve visitačních zprávách ze století 15. (u nás) a 16!

5. **Trest.** »Přijde Pán služebníka toho v den, v který se nenaděje, a v hodinu, kterou neví, a rozseká ho, a ustanoví díl jeho s nevěrci.«

Běda knězi, který, nedbaje zodpovědnosti, řídí se v počínání svém okamžitou náladou, a se svým stádcem zle nakládá a místo aby hříšníky polepšoval, s nimi se spolčuje.

CXXVI.

Mnoho milosti — mnoho zodpovědnosti.

»Od každého pak, jemuž mnoho bylo dáno, bude se pohledávati mnoho, a komu bylo svěřeno mnoho, od toho bude se žádati více.« (Lk 12, 48.)

1. V těchto slovech obsažena je zásada božské spravedlnosti, která zaléhá jako vážný

hlas zvonů do kněžského obydlí, do každého kněžského srdce.

Komu pak bývá více dáno a více svěřováno nežli knězi? Přidáno je mu tolik svatých práv, milostí, výsad a poct, že se mu na zemi nevyrovná žádná důstojnost velikostí. žádný jiný úřad vznešeností a důležitostí.

Či nesvěřil mu Bůh svůj dům, neodevzdal mu klíče k pokladům nadpřirozených milostí, — ochranu ovcí, péči o nesmrtelné duše — nepřenechal mu nejvyšší, nejsvětější práva a výsady způsobem, který v ostatním řádu světa nemá žádných analogií?

Proto může a musí Pán od něho požadovati a očekávati více než od jiných, od »služebníků a služek«, více víry, více úcty, lásky, horlivosti, oddanosti, ctnosti a svatosti.

2. Můžeš-li říci, že's o tom při převzetí kněžského úřadu nevěděl? Nebylo ti to tehdy řečeno zřetelně, nevzpomněl's na to, když's klečel jako jáhen před biskupem? Nezapírej. Třásl se's svatou radostí, ale také svatou bázní!

Mění na tom co smutná skutečnost, že's příliš rychle přivykl vážné zodpovědnosti a že's ji bral příliš záhy na lehkou váhu? Jestliže ty's ji zapomněl, nezapomněl ji Bůh, a bude tě svým měřítkem souditi.

Oheň pravdy.

»Oheň na zem pustit jsem přišel, a co chci jiného, než aby se vznítíl?« (Lk 12, 49, Mt 10, 34.)

1. Oheň svítí a hřeje, ale také očisťuje a stravuje. Oheň, který přinesl Kristus, je božská pravda, která je jedna, neúprosná, věčná, neznající kompromisů se lží a bludem.

Oheň tento podivuhodně svítil a hřál, ale také neúprosně pálil a očisťoval. Spálil chrámy pohanské modloslužby, vymýtil pohanské pralesy, zapálil světový požár duševní.

Poněvadž kněz je nositelem této pravdy, naráží jeho činnost, chce-li pevně a odhodlaně uplatňovat tuto pravdu, nezbytně na odpor, bývá považován a odbýván jako cizí, nepohodlná moc.

Nechť přijde do nábožensky vlažné, zpustlé osady horlivý kněz, jehož jedinou zbraní je věčná pravda a její hrozby a příslibení. její požadavky a povinnosti, nechť káže tuto pravdu jasně a úsilovně, bez falešných neoprávněných ústupků duchu času a jeho volným názorům mravním, a hle, v obci hned oheň, hoří v rodinách, hoří v srdcích. Nediv se, nelekej se; je to tvé poslání, abys přinesl oheň. A můžeš-li chtít a očekávat něco jiného, než aby se vznítíl?

3. Ale právě proto musí se kněz dvoj-, trojnásob střežit, aby nepřimísil do čistého, svatého. božského ohně pravdy nesvatý, zhoubný, čmudivý plamen své vášně, neopatrné horlivosti, svého vzrušení, zkrátka žár fanatismu, který jen hoří a stravuje, ale požehnání nepřináší. Jinak diskredituje jen pravdu.

CXXVIII.

Pokoj pravý a nepravý.

»Myslíte-li, že jsem přišel dáti pokoj na zem? Nikoliv, pravím vám, nýbrž rozdvojení.« (Lk 12, 51; Mt 10, 34.)

1. Vážné to napomenutí pro ony kněze, kteří myslí, že je hlavním jejich úkolem. aby se všem líbili, každému se zavděčili, všechny protivy srovnávali, všem nevyhnutelným rozladěním se vyhýbali. Jsou to apoštolové shnilého míru, zbabělých kompromisů. Zapomněli zcela, co zde Mistr praví.

Ano, chtěl přinést pokoj těm, kdož jsou dobré vůle, těm, kdo berou jho jeho na sebe, ale nikoliv pokoj, o kterém sní svět, nýbrž s v ů j »p o k o j, jež svět nezná.«

Všechno to neodporuje hořejšímu citátu. Není pokoje pravého na úkor pravdy. na účet svatých, nezadatelných práv a požadavků.

2. Proto hlásání nové zvěsti od počátku rozlučovalo, dělilo plevu od zrní, ovce od

kozlů. Jedni ji přijímali, druzí odmítali, a tak povstávaly s přirozenou nutností protivy, roz-dvojení a stranictví, které vnikalo i do poměrů nejužších, a jakož praví Pán; rozdvojí se jich v jednom domě pět: tři proti dvěma a dva proti třem, otec proti synu a syn proti otci, matka proti dceři a dcera proti matce, tchýně proti své snaše a snacha proti tchýni své. A tak budou »nepřátelé člověka domácí jeho.«

Ukazuje se to již v církvi prvotní, v době mučovníků; a jak často a ostře docházelo po té k podobným rozlukám v úzkém kruhu rodinném i ve větších svazcích státních neb obecních! Jak bolestně pocituje se tato rozluka často v srdcích i v duších na př. ve smíšených manželstvích! Jak působí zde ještě kletba zlého činu, odpadu od víry, a otevírá vždy ještě nové rány!

Je to ovšem bolestné, a dotýká se trpce i kněze samého. Ale nelze to změnit. Církev a kněz nesmějí změnit v zákoně ani písménka, ani hlásku upustit od požadavků, které klade sám Bůh.

3. Arciť, církev i kněz mají a budou mírnit dle možnosti tvrdý zákon v duchu Kristově, vyloučí pečlivě všecken osobní osten, ale věčně nesmějí nic, zcela' nic uvolnit.

Jako pro papeže, existuje i pro kněze heslo non possumus, jež musí někdy pronést, byť to sebe více bolelo a za nesnášlivost bylo vykřikováno.

»Nedomnívejte se, že jsem přišel uvést pokoj na svět; nepřišel jsem uvést pokoj na svět, nýbrž meč.«

CXXIX.

Strom fíkový — nápis na kněžský hrob.

(Lk 13, 6.)

1. Jak děsně se splnilo toto podobenství na národě israelském! Všechno usilování Mistrovo zůstalo bezvýsledno, proto vyřkl strážné slovo: »Vykopej ho, k čemu vysiluje půdu?«

Nebyl národ israelský, na nějž toto slovo bylo namířeno, »národ vyvolený«? Nenáleží kněz ku kléru, jenž je »zástup vyvolených«?

2. »Vykopej ho.« Poohlédni se po svém životě a známých, a najdeš snadno příklady i v kruzích kněžských, v nichž se slovo to děsně splnilo. Není třeba, aby se tento osud naplnil vždy hned a viditelně, nápadně. Tiché vnitřní odsouzení je mnohdy již dokonáno, ačkoliv se za bujným zeleným listím ani ještě nepozoruje, že dlouho už schází ovoce.

3. Kdo by tu nemyslel na Jidáše? Což neštípil sám Pán náš tento strom ve své zahradě, nepěstoval jej se zvláštní láskou, a nečekal tři roky na ovoce? Nadarmo. Na náhrobku nešťastníkově čteme nejtruchlivější nápis, jaký na kněžském hrobě je vůbec možný: »Lépe by mu bylo, kdyby se nebyl narodil člověk tento.«

Shrbená žena — duše sklíčená.

»A hle, byla tam (v synagoze) žena, která měla ducha nemoci po osmnáct roků; a byla shrbená a vůbec nemohla se vzpřimiti. Uzřev ji Ježíš, zavolal ji k sobě a řekl jí: Ženo, sproštěna jsi od nemoci své. I vložil na ni ruce, a hned se vzpřimila a velebila Boha.« (Lk 13, 10 nn.)

1. Kolik takových ubohých, sklíčených duší nalezneš v každé osadě, duší, které se po léta tak smutně a nevesele plouží životem, jako by nikdy se neměla nad nimi modrá oblaka rozjasnit, jako by jim nikdy už nemělo vzkvést jaro naděje. Co je tolik tíží, že vidí už jen černou hroudu před sebou, a žádných zlatých hvězd?

Je to snad trpká starost, smutná vzpomínka, či špatné svědomí, tajně užírající vina?

Ať je to cokoliv, ubohá duše, jdi ke zbožnému svatému knězi v křesťanské »synagoze«: Sedí tam ve zповědnici, věrný učeník Mistrův. Jdi, svěř se mu! Uzdraví tě jako kdysi Pán »dceru Abrahamovu«, budeš jako znovuzrozena, budeš žehnati dni a hodině, která tě přivedla k tomuto svatému knězi.

2. Jak laskavě a přívětivě jedná Pán se ženou! Každé slovo, každý úkon, jež tu evan-

gelium zdůrazňuje, jsou jakoby kapitolou ze zlaté nauky zpovědní.

Paterý je tu úkon Mistrův. Vidí ji tam státi v její bídě, volá ji laskavě k sobě, klade na ni milostivě ruku, uzdravuje ji svým osvobozujícím, všemocným slovem, a vzpřímuje ji.

Uč se z toho, milý zpovědníku, kterak se uzdravují duše sklíčené!

CXXXI.

Představený synagogy — kněžský bureaukratismus.

»Ale představený synagogy, hněvaje se, že Ježíš uzdravil v sobotu, promluviv, řekl zastupu: Šest dní jest, v nichž se má pracovati, v těch přicházejte, a dávejte se uzdravovat, a ne v den sobotní.« (Lk 13, 14.)

1. Muž tento je pravým představitelem typu, který ani v Novém Zákoně docela nevy-mřel — je f a n a t i k z á k o n a, rubrik, úřed-ních formalit.

Horlí pro »zákon«, pro »neděli«, ale mají na mysli svůj vlastní úzkoprsý názor a výklad, jímž veliký pojem Boha snižují na malicherné bureaukratické opatření, ba jež namnoze převracení v pravý opak. Neděle je přece den Páně, den, který je obzvláště službě a oslavě Boží zasvěcen. Čím pak lze Boha oslaviti více,

ne-li velikým činem, který je mimořádným zjevením jeho moci a dobroty, zkrátka, zázrakem? Ale zázrak označuje tento omezenec za práci služebnou, kterou se sabbat znesvěcuje! »Ve dny všední přicházejte a dávejte se uzdravovat a ne v den sobotní.«

Bůh nemá určitých úředních hodin jako úředník, a tak jich nemá mít ani kněz, jedná-li se o záchranu a spásu duše.

2. S a b b a t a n e d ě l e. V sobotu přicházel lid zblízka i zdáli do synagogy, a tím v okruh naučné a zázračné činnosti Mistrovy. Proto připadá na tento den asi nejvíce jeho zázračných uzdravení.

Tak by mělo býti i u tebe, sluho Boží! V neděli máš své lidi kolem sebe, jako nikdy jindy. Tu právě jim máš ukázat, že jsi lékařem duší, ve zpovědnici a na kazatelně, a neměla by vlastně minouti ani jedna neděle, o níž by někdo s uschlou rukou, duchovně slepý, dnou sklíčený uzdraven a chvále Boha se nevracel z tvých kázání.

CXXXII.

Zrno hořčičné a kvas.

(Lk 13, 18; Mk 4, 30; Mt 13, 31.)

Obě podobenství vystihují mimo jiné velmi trefně základní zákon božského působení: koná veliké věci tiše, bez křiku a hluku. Nikoliv ječící zvon, ani řvoucí re-

klama není znázornění křesťanství a jeho síly, kterouž přemáhá svět, nýbrž zrno hořčičné a kvas — t. j. tiché, tajemné, z vnitřku na venek působící síly.

Pro kněze je v tomto obraze obsaženo povzbuzení, aby vytrval bez nářku, trpělivě, když tak mnohé, co zamýšlel a podnikl, zdánlivě neprospívá a plody nenese. Což nevyrostla všechna veliká díla Boží, jeho církev, řady a a pod. — vesměs ze skromných, nepatrných počátků?

Ubohý misionáři mezi vzdálenými pohany, vidíš snad málo plodů svého působení a zoufáš si. A přece seménko, tebou zaseté, žije, roste, třebas zatím tajně v půdě. Buď dobré mysli! Jiní po tobě uvidí strom, který vyrůstá ze zrna hořčičného tvé práce, utrpení, obětí.

2. Jak mnozí dychtí a se pachtí po rychlých viditelných výsledcích, jakoby jim nebylo lze čekati trpělivě. To není duch Ježíše Krista. On sám se porovnává se zrnem pšeničným, které musí ukryto v zemi shnít, zemřít, nežli z něho vyrostे plodný život. Či nečekalo toto božské zrno pšeničné po třicet let v skrytě? Tak musíš snad i ty tichou trpělivostí a obětavostí zasloužiti hořčičnému zrně svého působení plnost požehnání.

3. Dobro působí tiše a skromně, proniká pomalu, jako kvas těsto. Ale je-li kvas dobrý, pak splní svůj úkol.

Takový kvas je pro každou osadu působení opravdu zbožného, svatého kněze. Působí pomalu přerod, vnáší do každé duše, do každého domu nového, lepšího ducha.

CXXXIII.

Zášť smrtící — à bas la calotte!

(Jan 10, 22.)

Za výjevu v podloubí Šalomounově propukla dlouho zadržovaná zášť nepřátel Kristových živelní silou.

»Dokavad držíš duši naši v napnutí?« Jest jim tedy trnem v oku, jenž je ustavičně znepokojuje. Jak jej odklidit, zničit, o tom přemýšlejí úsilovně dnem i nocí.

A Mistr jim odpovídá, klidně a zřetelně. Ale oni jej neslyší. Co žádají, není, aby uslyšeli pravdu, nýbrž, aby zavřeli ústa, která pravdu hlásají.

Nemohou mu odvětit, odporovat. Proto sahají k násilí.

»Tu židé chápali kamení, aby jej kamenovali.«

2. Tato plamenná zášť proti Kristu byla přenesena i na církve a kněžstvo. Zničení je, vyhubiti na zemi, k tomu směřuje žhoucí touha jejich nepřátel.

Jak často se opakovaly výjevy podobné jako v podloubí Šalomounově! Écrasez l'in-

fâme! à bas la calotte! volá se ve Francii; »do Tyburnu s nimi, na šibenici s papisty!« znělo to v Anglii; » pryč s kněžoury!« řve se v jiných zemích.

3. Ach, tato neurvalá zběsilost, která plápolá v milionech srdcí, propukne možná také u nás opět jako sopka, a obnoví muka Páně, jeho bičování a ukřižování v našich velkoměstech.

Býti knězem Kristovým, to znamená dělit se s ním o obě: o lásku, již on pouze našel, ale i o zášť, nad níž nebylo zuřivější.

CXXXIV.

Pastýř a ovce.

(Jan 10. 27.)

Pán opět se vrací k oblíbenému obrazu.

1. »Ovce mé slyší hlas můj.« Proč? Nu, proto, že je ten hlas tak příjemný. milý, něžný, který volá, ba jako kouzlem táhne.

Jestliže tvé ovce tvého hlasu neslyší; nebo rády neslyší, zdaž to není proto, že hlas tvůj zní příliš drsně a nevlídně, že v něm není něžnosti dobrého pastýře? Či jdeš sám rád za hlasem, který tě volá nevlídně?

2. »Já je znám, a následuji mne.« Nejen dle jejich zevnějšku, jejich černého nebo bílého kožíšku a jejich velikosti, nýbrž dle povahy, jejich vlastností dobrých a zlých, jejich nemocí a potřeb atd.

Jak nedostatečně zná mnohdy duchovní správce své ovce! »Já neznám je, a oni neznají mne,« lze říci v mnohém případě. A přece je toto vzájemné poznání předpokladem důvěry a pozeňnané činnosti.

To je právě jedna z největších potíží duchovní správy velkoměstské, kde ovce nejružnějších stád a pastvišť volně přebíhají. Zde pomohou alespoň poněkud jen přesné záznamy a pečlivá farní statistika.

3. »A já jim dávám život věčný a nezhynou na věky.« Krásněji se nedá účel a úkol kněžstva ani vyjádřit.

Věčný, nadpřirozený život může vyrůst jenom z pokrmu nadpřirozeného, z věčných pravd, z božského chleba, z božských zdrojů spásy.

Všecky prostředky tyto svěřil Kristus svým kněžím: božskou pravdu (»ten je život věčný, aby poznali Tebe...«), božský pokrm (»Kdo jí mé tělo... živ bude na věky«), božské právo odpouštět hříchy, a tím zachraňovat před smrtí věčnou (»Komu odpustíte hříchy...«).

4. »Nezhynou na věky a nikdo nevytrhne je z ruky mé.« Až budeš příště státi na kazatelně před svým stádcem a zrak tvůj spočine na všech, kdož jsou kolem tebe, pak pomni tohoto slova.

Viz tam vpředu nevinnou drobotinu, pak ji-nochy a panny, muže a ženy, vzadu starce a stařenky, všechny tyto duše jsou určeny pro ži-

vot věčný, ale nejsou ještě u cíle, nejsou ještě zabezpečeny. Ty, ty jim máš pomoci, zachránit je, aby došly spasení. Nikdo z nich nemá býti ztracen, pokud to záleží na tobě, na tvé ostražitosti a na tvé horlivosti. Nikdo, ani poslední ubohý celník u kostelní brány. Slyšíš, nikdo! Všichni budou požadováni z tvé ruky.

5. »Nikdo nevytrhne jich z ruky mé.« Ale tisíc prokletých chapadel po nich sahá, tisíc léček a propastí chystá jim zkázu.

Slyšíš, jak venku vyjí vlci, vidíš-li, jak jejich hltavé zraky mlsně po tvých beráncích a ovečkách pasou! Chraň, zachraň je, aby ti nebyly vytrženy!

»Ó, Bože,« vzdycháš snad, »co mám činit? Jak jsem slabý, bezmocný vůči těmto mnohým nepřátelům: zločinnému tisku, který vniká všude tajně, jako morová nákaza a všechno otravuje, vůči tomuto bezbožnému duchu času, který se vůkol šíří jako duchovní chřipka!«

6. Tu zbývá jenom útěcha:

»Co mi dal Otec můj, to je větší nade všecko, a nikdo nemůže jich vytrhnouti z ruky Otce mého.«

On mi pomůže, podepře slabé mé síly, požehná všemu, co činím, jak umím a mohu, a čeho se nedostává, to doplní z neskončené milosti své a lásky.

Kamenování.

»Pro který z těch skutků mě kamenujete?«
(Jan 10, 32.)

1. Blaze knězi, který může, jsa napaden a pronásledován, předstoupiti před své žalobce a nepřátele v naprostém vědomí, že jeho život a jeho skutky nezavdaly příčinu k nepřátelskému osočování, ba že těm, kdož jej nyní kamenují, prokázal jen dobro.

Není pro kněze kalich trpčí než nevděk, nespravedlivé obvinění, když po létech obětavé horlivosti, pronikavé duchovní správy následkem nedorozumění, křivého podezření, zlomyslného štvání nebo ďábelských pomluv se lid nebo jeho vůdcové od něho odvrátí, jeho se zřeknou, otevřeně mu válku vypovědí a chápají se kamení proti němu.

Ovšem, ke skutečnému kamenování, jak tu hrozí Mistru, snad nedojde, — ale už starý Ludolf poznamenává, že je trojí kamenování.«

lapidare corde i. e. malis cogitationibus,
lapidare ore i. e. blasphemis,
lapidare manu i. e. violentia.

Zřejmé, nezasloužené odcizení srdcí, nenávistné řeči, hanebné nadhazování slovem i písmem bolí mnohdy více nežli kamení; trefujít přímo do srdce.

2. »Pro dobrý skutek tě nekamenujeme, nýbrž pro rouhání a to, že ty, jsa člověkem, děláš

se Bohem.« Zde máme nejhlubší příčinu jejich nenávisti. A když analyzujeme blíže nesmiřitelnou zášť, již mají nevěra, lože, anarchie a ostatní spřízněné živly proti katolickému kněžství, pak nalezneme příčinu tutéž. Nenávidí kněze, poněvadž si činí nároky na vyšší, božské poslání, na důstojenství a práva, jaká jinému žádnému nepřísluší.

Netřeba ani dlouho hledati v tisku těchto protivníků, chceme-li naléztí zuřivé výpady v tomto smyslu.

Skutečnost, že katolický kněz přes všechno osočování, přes proudy špinavých pomluv, vzdor titanské zášti moderního ducha, a že nemoha se opíratí o nepokálenou svatost jako Mistr, přece jen podržuje diadem posvátného kněžství, že neochvějně vystupuje jako náměstek Boží, a že miliony, plny úcty a důvěry nároky ty uznávají, toť jest, co svět nevěřící naplňuje pekelnou zuřivostí. A jelikož nedovede vypuditi tuto zběsilost ze srdce, sahá rovněž po kamení násilných brutálností a křičí: *Écrasez l'infâme!*

3. Ale právě, že vliv kněze spočívá na víře v jeho božské poslání, je vina kněze, který své povolání poskvřňuje, tak veliká. Otrásá v lidech slabých tuto víru v božské poslání, v němž tkví vážnost kněžstva, a skýtlá světu zdánlivý důvod pro jeho zběsilé pokusy, aby katolické kněžstvo sesadil s jeho trůnu.

Důkazy božského poslání.

»Nečiním-li skutků Otce svého, nevěřte mi; jestli však je činím, a nechcete věřit mně, skutkům věřte.« (Jan 10, 37.)

1. »Skutky Otce« jsou jeho zázraky. O nich je tu předně řeč. Ale ke »skutkům Otce« patří také celý svatý život Mistrův, celé jeho působení. A v tomto smyslu lze užiti hořejších slov o každém zbožném, hodném knězi.

Nejsou to krásná slova, oslňující výmluvnost, ani oděv, ani fialové lemování, ani zvukné církevní tituly, ani učnost, ani umělecký vkus a podobné věci, které kněze činí knězem, nýbrž jeho ctnost a mravní velikost, »skutky Otce«, ne-li jako zjevení božské všemoci, tedy jako zjevení božské dobroty a svatosti. Zázrak svatého, nezištného, obětavého, čistě kněžského života a působení je a zůstane pro každého, ať přítele či nepřítele nejpádnejším důkazem, ale i nejlepším doporučením věci a učení, které kněz zastává.

2. Proto směřuje celá snaha nepřátel Božích instinktivně k tomu, aby vytvořili rozpory mezi naukou a životem, mezi slovy a skutky, aby katolické kněžstvo bylo všemožnými prostředky znehodnoceno a jeho dobrá pověst v bahně ošklivých pomluv a podezření udušena.

Počet vyvolených — rigorismus na kazatelně.

»Pane, málo-li je těch, kteří budou spaseni?«
(Lk 13, 23.)

1. Toť otázka, která se starostlivému správci duší, a misionáři téměř bezděky vtírá na mysl, ba občas jej i tísní a ochromuje. Co odpovídá Mistr na tuto osudnou otázku?

Nepraví ani ano, ani ne. Praví pouze, že mnozí hledají vejíti těsnou branou a nemohou, že mnozí tlukou a nevstupují, že mnozí vyhnáni budou i z těch, kdož jsou »synové království«.

2. Počet vyvolených je tajemství Boží, a proto o tomto thematicu neradno kázat, a když už, pak co nejopatrněji.

Rozhodně však je zavrhnouti způsob, kterým mnozí, trochu jansenisticky naladěni francouzští parádní kazatelé o otázce té pojednávali a ji k divadelním řečnickým obrátům využívali; není to v duchu Kristově. Ještě zavržitelnější je zneužívání a libovolný výklad slova Božího za podobných příležitostí.*)

*) Tresty Boží (potopa, Sodoma, vyhubení kmenů kananejských a Bethsamských atd.), na něž Massillon mezi jiným poukazuje, jsou časné tresty, a nemohou nikterak sloužiti za důkaz pro hromadné odsouzení. »Klasická místa« v evangeliu, mající nasvědčovati malému počtu vyvolených, nevztahují se, jak kontext a paralelní texty (srov. na př. Mt 19, 30; 20, 16 s Lk 13, 30) zcela jasně dokazují, vůbec na lidstvo jako celek, nýbrž

»Nemáme zjevení o počtu vyvolených, a zatracených duší, a proto ani práva vynalézati teroristické prostředky, abychom jimi působili na obrazivost lidu a i když usilujeme o zlomení jeho vášní, přivedli jej do stavu úzkostlivého rozčilení a nejistoty o věčné spáse. To by nebylo v duchu toho, při jehož narození andělé zpívali: »Sláva Bohu na výsostech, a pokoj lidem dobré vůle na zemi.*)

na vyvolený národ a jeho vstup do království Kristova. Často užívaná slova: »Království nebeské násili trpí,« mají zcela jiný smysl. Pamatovati dlužno i na hebraismy. Mnohá pak místa jako podobenství o »věječce« (Lk 3, 17), o koukoli a pšenici (Mt 13, 30, 41), o ovcích a kozlech (Mt 25, 33) dokazují spíše opak, neboť na množství je pšenice přece více než plev a koukole, ovčí více než kozlů. I o zdánlivě beznadějném případě boháčů praví Pán: »U Boha je všecko možno.« (Mk 10, 23). Podobně rozplývá se průkaznost tak mnohých rigorosnímu pojetí zdánlivě přejících výroků, přihlédneme-li blíže, v nic, a nedá se podepřítí ani moralisujícím výkladem některých Otců, starších bohoslovců a kazatelů. Jedno z nečetných míst, které jednají přímo o počtu vyvolených, je Apc 7, 4—10. »Potom jsem viděl zástup veliký, jehož spočítati nikdo nemohl, ze všech národů a pokolení a kmenů a jazyků — — —« To přece zní docela jinak, nežli u Massillona, který, aby udržel svou thesi, zaměňuje nezátíženost těžkým hříchem s andělskou čistotou, přísnost svatých kajících s potřebnou disposicí k hodnému přijetí svátosti pokání, nerozlišuje mezi příkázáním a evangelickou radou, ani mezi hříchem a slabostí.

*) Srovnej článek Msgr. W. Stanga: *That Sermon of Father James ou fire and brimstone in Americ. Eccl. Review* XX, 568—587, kde je o této kazatelské otázce se stanoviska pastoračního trefně pojednáno.

3. Jak působí rigorismus na kazatelně? Přináší snad požehnání? Jestliže vážný kazatel správně použije výroku: »Konejte spasení své s bázní a třesením,« vyvolá účinek jako očistná bouře. »Obyčejné nedělní kázání pro lid má především povznášet srdce, ducha posluchačů osvěžovat, má povzbuzovat a poučovat, čili lahodit (Augustinovo: ut veritas placeat). Avšak hroziti ohněm a sírou, svolávat hromy a blesky, znamená tolik, jako bořit. Úkolem našim je, abychom stavěli láskyplnou naukou našeho milosrdného Mistra, jehož slova dýší nadějí a smilováním i pro největšího hříšníka, a o němž už Isaiáš (42, 2) prorokuje: »Nebude se hádati ani křičeti: třtinu nalomenou nedolomí, knot doutnající neuhasí.«*)

CXXXVIII.

Povolání pohanů — zájem duchovenstva o misie.

»A přijdou od východu a od západu, i od severu a od jihu, a budou stolovati v království Božím.« (Lk 13, 29; Mt 8, 11.)

1. Míňeni jsou tu pohané. Jak často a jak slitovně mluví Mistr o těchto ovcích vně svého stáda, které však chce také přivést z daleké ciziny! Jejich osud má dojímati také nás, vždyť

*) Tamtéž 585.

jsme přece potomci obrácených pohanů. S jakou láskou objímá je srdce božského Mistra!

Poslal k nim své apoštoly, posílá k nim i dnes ještě tisíce svých nejlepších, nejobětavějších bojovníků! Mají svolávat národy od východu i od západu a přivést je na místo, jež je jim připraveno v království Božím. Co se kdysi odehrálo ve staré říši římské, mezi Germány, Brity, ve Skandinávii za časů Bonifáce, Augustina Ansgara a jiných, to vše se opakuje dnes ještě v zámoří na ostrovech oceánu, v pralesích Afriky, v širokém poříčí Gangesu, i v nesmírných rovinách říše středu.

2. Kdo pak má mít větší a živější zájem na tomto krásném, celý svět objímajícím díle, ne-li právě kněžstvo? Leč nečiní mnohde chudá služka, prostý muž z lidu více pro misie než pan farář a kaplan? Čtou snad s jakýmsi zájmem napínavé zprávy o bojích, dobrodružstvích, utrpeních a radostech vzdálených věrověstů. Ostatně však se hodí o velmi mnohých, co kdysi s bolestí konstatoval vynikající laik:

»Tážu-li se sama sebe, jak často do roka slyším mluvit s kazatelnou o šíření víry mezi pohany, o tomto tak důležitém úkolu církve, na němž může a má spolupracovat každý, muži, ženy i děti, tu musím si odpovědět: ani jednou. O všech projevech Mistrových se káže, jen o Ježíši, světlu pohanů, nikoliv.*)

*) Tak mluvil 1909 kníže Alois Löwenstein na sjezdu katolíků (německých) ve Vratislavi. Jeho apel

3. »Ach,« namítáš snad, »máme zde náš spolek sv. Bonifáce, Apoštolát sv. Cyrilla a Metoděje — naši českou a slovanskou diasporu, ta je nám bližší.«

Kdyby tak byla kdysi mluvila prvotní církev v Římě a v Malé Asii, mladé církve v Irsku, a Britanii, co by se bylo stalo na př. z Německa? Což nepraví Pán: »Jiné ovce mám, i ty musím přivést do mého ovčince?«

CXXXIX.

Poslední budou prvními, a první budou posledními. — Překvapení posledního soudu.

(Lk 13. 30.)

1. Jak podivně se naplnilo toto slovo v povolání národů do církve Kristovy! Poslední jsou v první řadě pohané, na něž usedlí Israelité shlíželi tak opovržlivě, jež vylučovali ze své úzce omezené státní myšlenky, jimž nedovolovali přiblížiti se svatyni za »nádvoří pohanů«, které stavěli hluboko pod sebe a na něž pohlíželi pohrdlivě jako farisej na celníka. A těmto opovrhovaným pohanům dostává se konečně přednosti, a zaujímají místa, oněm původně připravená.

na německé duchovenstvo nezůstal neoslyšen, neboť se poměry v tomto ohledu zlepšily. Přispěla k tomu poněkud snad i spisovatelova sbírka hotových kázání a návrhů: »Misie na kazatelně a ve spolcích«. (3 svazky u Herdera.)

»Jsou poslední, kteří budou prvními, a jsou první, kteří budou posledními.« Ubohý lotr a pohanský setník první trhají plody se stromu života na Golgotě, a nikoliv Gamaliel, nýbrž bývalý celník Levi je první evangelista.

2. Jak podivná překvapení přinese kdysi poslední soud, až zmizí všechny tituly a přednosti, všechny výsady a výhrady, všechny klam a mam, Bůh sám určí hodnotu, která odpovídá pravé ceně každého jednotlivce. Jak podivně budou zaměňovány úkoly a místa, hodnosti přesunuty, a úsudky lidské krátkozrakosti opraveny! Jak bude muset ustoupiti pýcha a pokrytectví, marnivá samolibost a stavovské výsady před těmi, kdo stáli dosud ve stínu!

»Jsou první, kteří budou posledními!«

Jak se budeš divit, pane faráři, až budeš přehlížet své ovce! Kde jsou, kdož byli snad u tebe »nábožní«, tvoji miláčci, tvoje »vzory«? Stojí daleko, daleko vzadu, kdežto tak mnohá babička, tak mnohý »celník« a »žebrák Lazar« zde konečně přijde ke cti.

3. A ty sám, »velebný pán«, jemuž úřad a postavení samozřejmě určovaly první místo u oltáře a ve chrámu, jehož lid stavěl samozřejmě mezi první v království nebeském, a který's sám sebe na základě tohoto zvyku nemálo cenil, kde stojíš nyní? Snad daleko, daleko v posledních řadách. »Jsou první, kteří budou posledními.«

Gratiae gratis datae mají svou význačnou roli v životě církve bojující, ale tam jsou úlohy dohrány, zde váží jen gratiae acquisitae, vnitřní cena, zásluhy před Bohem.

CXL.

Zastrašovací pokusy farisejské — útoky na církev.

»V ten den přistoupili k němu někteří z fariseův a řekli jemu: Vyjdi a odebeř se odtud, neboť Herodes chce tě usmrtit.« (Lk 13, 31.)

1. Kterak ozývá se i toto slovo v bludišti dějin tisícero nekonečnou ozvěnou!

Arcib, vyslanec Kristův, apoštol pravdy, hlasatel učení kříže není všude rád viděn; rušit shnilý mír světa, který nestojí o novou zvěst.

»Táhní odtud,« zakřikuje církev starý Řím Neronský, plný pýchy a neřesti; »táhní odtud,« poroučejí drsní Frísové svatému Bonifáci, »táhní odtud,« volali na sv. Vojtěcha čeští vladkové, »táhní odtud,« znělo to v Japonsku, v Annamu a jinde ku hlasatelům víry.

»Táhněte odtud,« volá se na jesuity brzy tu, brzy tam; »táhněte odtud,« zní heslo kulturních bojovníků na obou březích Rýna. Ha, nejraději by vybili »černou rotu« až do posledního muže.

2. »Táhní odtud,« tak si žádá, smýšlí a mluví mnohý ve tvé osadě, jakmile se opovážíš posvítiti do tmy jistých zlořádů, iakmile promluvíš pravdu a vystoupíš mužně proti pod-

vratnému fariseismu a sadduceismu. »Není služebník větší nežli pán jeho, jestli mne pronásledovali, i vás budou pronásledovati.« (Jan 15, 20.)

CXLI.

Odpověď Herodovi — politika na kazatelně.

»Jděte a povězte té lišce...« (Lk 13, 32.)

1. Souvislost je tato: Herodes vzkázal Pánu, jak se zdá, prostřednictvím fariseů nějakou pohružku, aby jej pohnul k opuštění Galiley; neboť jsa živ z milosti imperatorů, bál se domácích nepokojů i Římanů.

Mistr jej uklidňuje. Jeho činnost, takový je smysl tajemně znějící odpovědi, není politická, nýbrž čistě náboženská a k tomu nebude trvati dlouho. Ostatně je Jerusalemem povolane místo, kde se zabíjejí proroci, nikoliv Galilea.

Událost ta je zajímavá, poněvadž je to téměř jedinkrát, že se Mistr dotýká politiky a vyslovuje se o vladaři. Jinak se vyhýbá ve svých řečech zásadně každé poznámce podobného druhu o určitých osobách a aktuálních otázkách politických.

A přece, jak bylo na snadě, na př. při výkladech chrámových, dotknouti se také politické situace. Těsně u náměstí chrámového stál hrad Antonia, palác Pilátův, s římskou posádkou. Zdaž neprobouzel každý pohled na tuto pevnost bolestné vzpomínky na ztracenou slávu, na

ztracené politické svobody? Pán však se nedotýká ani nejmenší narážkou této pro všechna srdce pačlivé rány. Naopak, zdůrazňuje proti mesianským nadějím lidu, tak silně politicky a národně zbarveným, vždy znovu čistě duchovní, theokratický ráz myšlenky mesianské. Mluví o svobodě, ale o takové, která s politickou nic nemá společného. Odmítá energicky vyzvání nadšeně za ním se hrnoucích davů, aby se postavil jako »král« v čelo národního hnutí. Nijak se nevměšuje do palčivé otázky římských daní! Ba i když mu bylo zvěstováno o krveprolití, které Pilát v chrámu způsobil, nemluví ani slovem o tomto Římanu. Používá této příležitosti toliko k osvětlení svého učení. (Lk 13, 1.)

2. Toto zásadní vyloučení politiky z řeči Páně musí zůstatí pravidlem i pro křesťanskou kazatelnu. Pouhá politika, která se nijak nestýká s náboženstvím, natropí tam jenom škod.

Avšak jistě potřeba je v našich dobách, kdy síla politických stran a na nich závisející sněmovní usnesení a zákony dotýkají se tak silně a přímo také zájmů náboženských a církevních, aby duchovní s kazatelny zdůraznil povinnost katolického muže v boji politických stran, u osudí volebního i na veřejných schůzích. Ale to se smí a musí státi bez ostrého a trpkého zlozvuku politického stranictví. Libozvuk tvoří hudbu.

Kvočna a kuřata — kněžská starostlivost.

(Lk 13, 34.)

Čarovně krásný obraz pravé kněžské horlivosti!

1. Viz, jak se kvočna stará o své maličké! Den i noc věnuje jejich péči. A aby se daleko neroztoulaly a stále o ní věděly, snadno ji našly a k ní se utéci mohly, neustále na sebe upozorňuje častým varovným kvokáním.

A když přichází noc nebo vane studený vítr, nebo hrozí nebezpečí, pohroma, kterak pečlivě ukrývá malý houfec pod svá křídla, oživuje a zahřívá je svým vlastním životním teplem. A jak odvázně a srdnatě se brání proti každému sebe silnějšímu nepříteli, a dá se raději roztrhat, nežli by opustila svou mláď!

Ať je jinak taková kvočka sebe hloupější, závistivější, a protivnější, její láska mateřská je dojemná. Na sebe pranic nemyslí, veškera pozornost její náleží její drobotině; ukazuje jí, kde by něco našla, vyhrabává jí to z tvrdé půdy, že až do krve rozedere své drápy, svolává ji radostně, našla-li dobré zrnko, tučného červíka; sama víc a více chřadne, hubení, protože pro starost o kuřátka zapomíná sama na sebe. Zkrátka je to obraz nejnezištnější, nejobětavější lásky mateřské.

2. Toť podobenství, kterým Mistr líčí tak výstižně sebe a svou lásku k lidstvu.

A neměl by se obraz ten hodit také na jeho učeníky, na kněze? Jak je to s tebou, pane faráři a duchovní správce? Souhlasíš s ním či snad nikoliv? Jsi podobný starostlivé kvočně, anebo snad spíše hrdému sobeckému kohoutu, který pamatuje jenom na sebe a na svou nadvládu?

CXLIII.

Hosté u stolu — duch sv. Vincence ve faře.

»Strojíš-li oběd neb večeři, nezvi přátel svých, ani bratrů svých, ani příbuzných svých, ani sousedů bohatých, aby snad i oni nepozvali zase tebe, a nedostalo se ti odplaty. Ale když strojíš hostinu, povolávej chudých, zmrzačených, kulhavých a slepých, a budeš blažen, neboť nemají čím odplatiti tobě; odplatí se ti zajisté při vzkříšení spravedlivých.« (Lk 14, 12—14.)

1. Východ má jiné zvyky a obyčeje, zejména též v pohostinství a jelikož se tam domácí život odehrává víc veřejně v přírodě, pochopíme také snadněji, že se tam zvou kolemjdoucí bez rozdílu ke stolu. Všechno je tam ještě jednodušší, původnější, přirozenější.

Tyto rozdíly nesmíme při výkladu tohoto a jiných míst evangelia pustit se zřetele.

Přes to nalezneme v hořejším napomenutí božského Mistra praktické pokyny také pro kněze.

2. Pohostinnost a veřejné stolování mají v životě jeho nemalý úkol. Že se kněžstvo při různých příležitostech vzájemně zve a že slavnostní náladu projevuje hojnější tabulí, je zvyk starý, a jistě způsobilý, aby v kněžstvu živil veselou, srdečnou družnost a bratrského ducha.

Proti tomu nebude jistě žádný rozumný člověk nic namítati. Docela rádi přejí lidé »pánům bratřím« slavnostní den a těší se z jejich vzájemných dobrých styků.

Arciř je třeba, aby se v závodění ve skvostných hostinách nezacházelo příliš daleko, a aby tím rozpočet duchovního nebyl příliš zatěžován. Lid, zvláště chudší třídy, má ostrý zrak a pohoršuje se právem nad přílišným, nákladným přepychem, jak jej jednotliví »velební pánové« příležitostně provozují. Jídelní listy kněžských hostin, které občas se zlomyslnými komentáři sociálně-demokratické a pokrokové listy uveřejňují, vzbudily už častěji, třebaš snad neprávem, trapný rozruch.

Horší ještě je přílišné pěstění příbuzenských styků, jimiž může býti kněžský dům velmi snadno oloupen o svou posvátnost a bezúhonnost.

3. »Povolávej chudých.« To by mohlo arcíř, zejména v městech, vésti k nepříjemnostem, a nedá se v našich poměrech provésti doslovně.

Ale jistě nesmí zůstat napomenutí Mistrovo zcela nesplněno. Něco z pravého ducha sv. Vincence musí přebývati v každé faře, a »ve-

lebný pán« nesmí tento tak důležitý předmět chudinství přenechatí zcela libovůli a rozmaru ženského služebnictva.

Jak smířlivě a uspokojivě působí obraz »chudých u brány klášterní«!

CXLIV.

Pozvání — návštěva a zanedbávání kostela.

(Lk 14, 15, 25.)

1. Služebníci pána zvoucího k večeři, jsou kněží. Úkolem jejich je, aby pozvané přivedli. Při tom nabývají všech zkušeností, jako služebníci z evangelia.

Jsou to třídy vzdělané a majetné, které se nejsnáze vzdalují, kdežto chudí, slabí, chromí, slepí až podnes nejlépe nalézají cestu do kostela, a místa u večeře božského hospodáře ponejvíce vyplňují. Ale ještě je místo, a proto nový rozkaz služebníkům: »Vyjdi na cesty a ke plotům a přinuť, ať se naplní dům můj.«

Kdo jsou tito lidé na cestách a u plotů, kteréž máš, milý faráři, přivéstí? Jsou to cizí přivandrovalí dělníci tovární, vlašští cestaři, v ohledu náboženském často tak zpuštění, jakož i jiný potulný lid. Všichni tito nepřijdou bez pozvání, a musejí býti takorba přinuceni. Při tom se ovšem služebník nesmí báti daleké cesty, špinavých ulic, drsných způsobů těchto tuláků.

2. Podobenství toto skýtá příležitost ku všeobecné úvaze o návštěvě a zanedbávání kostela.

Je snadné plísnit nedbalce a zatracovat je. Ale nebylo by někdy také na místě, vážně zpytovat své svědomí a zkoumati se, je-li duchovní večere v kostelích našich také vždy tak lákavá, aby lidé přicházeli rádi?

Jak špatně bývají tu mnohdy pokrmy připraveny, jaká mdlá strava předkládá se někdy hostem s kazatelny, a jak neroztomile chová se mnohdy hostitel!

Snad se dbá málo toho, že se dnešní svět stal jiným, a že starý způsob bohoslužeb dnes již namnoze nedostačuje, nebo že ztratil dřívější přitažlivost.

Co kdysi lid do kostela táhlo, byly z části také přirozené pohnůtky.

Chrámy poskytovaly svými obrazy, výzdobou, zpěvem a hudbou za doprovodu varhan atd. pro oko, ucho i srdce snad jediný vyšší duševní požitek a podnět za celý týden. V prostých venkovských poměrech je tomu tak častěji až do dneška. Ale jak se změnily poměry v novější době, zejména v městech! Všude divadla, koncerty, musea, umělecké požitky ve všech způsobech a podobách, a za lačný peníz.

Novodobá škola, snadno přístupný tisk, literatura, spolky, kluby se svými řečmi, přednáškami, výstavami a podobnými požitky dneš-

ní obecnostvo zpovykaly, a zvýšily úroveň všeobecného vzdělání. Obecnostvo žádá dnes více, a nedá se tak snadno upokojit jako dříve.

Církev a duchovenstvo musejí vyhovět změnčným poměrům, především v kázání. Moderně vzdělaný muž, ba i sečtělejší dělník nenalézají záliby v opotřebovaných, často nudných rčeních, a zastaralých štočcích, a odcházejí duševně nenasyčeni. Slyšeli ve schůzích, klubech, spolcích znamenité řečníky a žádají více koření, síly a obsahu. Zajisté, staré pravdy náboženské zůstávají věčně mlády, ale musejí býti podávány krásným, přiměřeným způsobem. Tak to činil Pán náš. Bvla rozkoš poslouchat jej, bylo dobrodiní, býti v jeho oblažující přítomnosti. Proto bylo také jeho pozvání ochotně vyhovováno.

»A mnoho lidu šlo za ním.«

CXLV.

Napřed měř. potom řez.

»Tento člověk počal stavěti a nemohl dokončiti.« (Lk 14, 30.)

1. Podobenství o stavbě věže a vedení války má i mimo přímou souvislost význam jako obecné pravidlo křesťanské a v neposlední řadě i pastorační opatrnosti. Jak snadno svádí nezkušenost, jakýsi falešný idealismus, anebo snad ctižádostí nebo marnivostí ponoukaná, poháněná horlivost právě duchovního, zvláště

mladšího, aby vymýšlel a podnikal veliké věci, pro něž scházejí však věcné předpoklady.

In ordine ideali, v představě je i největší a nejkrásnější kostel postaven a vypraven v okamžiku, nejlepší spolek založen bez obtíží, nejněsnadnější reformy zavedeny přes noc. Ale ve skutečnosti, in ordine reali, je úplně jinak. Tu třeba nejprve pracně sbírat peníze, získati pozemky a pak stavěti pomalu kámen na kámen. Tohoto podstatného rozdílu mezi oběma řády nebývá dosti často v praxi dbáno. Nejde tak o krásné plány, jako spíše o opravdová, skutečným poměrům odpovídající díla. Raději málo podniků, a menších, skromnějších, za to však ukončených a nezatížených, nežli samé uvázlé, nehotové zříceniny a torsa velikých plánů.

Uskrovniti se, přizpůsobiti se, dovésti počítati se skutečností, je také umění.

2. Týká se to i války. Nemá se začínat, není-li výsledek zaručen. »Dvakrát měř, jednou řež,« tu zásadu měl veliký strateg Moltke. Nepodnikej boj proti jistým, hluboko zakořeněným poměrům, nemáš-li vyhlídky na skutečný úspěch, nezačínej polemiky a kontroverse, na které nestačíš. Tak mnohý tím poškodil a vydal jen v posměch sebe, církve a dobrou věc.

Ano, je dobře mít odvalu a podnikavost, ale musíš se zároveň správně umět ocenit a mít dostatek moudré rozvahy.

O ztracené ovci a ztraceném penízi.

(Lk 15, 4.)

Fariseové reptali, že se Mistr ujímá s obzvláštní láskou ubohých, vyobcovaných celníků a hříšníků, je laskavě přijímá a jí s nimi. (Lk 15, 1.)

Odpověď dává Pán ve zlatých podoběnstvích, která osvětlují tak dojemně a úchvatně slitovnou lásku Boží ke hříšníku, a zároveň tak ideálně kreslí obraz pastýře duší.

Dva důvody musejí pobádati jeho horlivost: bída hříšnickova a cena jeho duše. První znázorňuje Mistr plasticky v podoběnství o ztracené ovci, druhé ztraceným penízem.

A. Pastýř hledá ztracenou ovci.

»Který člověk z vás, maje sto ovec a ztrativ jednu z nich, nenechá devadesáti devíti na poušti a nejde po té, která se byla ztratila, až ji nalezne?« (Lk 15, 4.)

Slyšel-lis, sluho Páně? I poslední ovce má ti býti drahá a ani nejdelší cesta příliš daleká, abys ji získal.

Snadno ti přijde pokušení: »Nač bych za ovci svéhlavou běžel? Vždyť zná cestu, a jestliže se ve své umíněnosti zatoulala a v bahně nebo trní zahyne, je to její vina. »Habeat sibi!«

Běda nám, kdyby tak byl smýšlel dobrý Pastýř, a kdyby tak byl také mluvil a jednal! Kde pak bychom byli, já i ty!

Takoví zbloudilci bývají plaší a zdivočili, a nelze je tak snadno dohonit a chytit. Utíkají před hledajícím je pastýřem, i když uvnitř po něm a po milém ovčinci touží.

To lze psychologicky lehce pochopit. Proto nesmí hledající pastýř přicházet zamračený a s hrozbami jako četník, nebo řezník. Musí z něho zářiti sluneční jas lásky a dobroty, a lákání jeho musí znít něžně a útěšně.

A když ovečku konečně nalezl, pak s ní ne-
křičí a nebijí ji, nýbrž »vloží ji s radostí na ra-
mena svá« a zaneše ji do ovčince.

B. Ztracená drachma — cena duše.

Jak to, že žena hledá drachmu tak horlivě? To proto, že ví dobře ze zkušenosti, kolik potu a práce lpí na každém trpce vydělaném penízi. A pro toho, kdo jich má jen deset, znamená jeden už mnoho. Podobně je i každá duše jakoby hořce zasloužená, stála mnoho potu a krve, ne-li tebe, tedy někoho jiného. A možná, že kdesi v zastrčeném koutě tvé farnosti leží už dlouho taková ztracená drachma, dokonce snad zlatá drachma, v prachu a kalu. Což pak, kdybys také jednou rozžehl svíci a vymetl také takové zastrčenější kouty a skryše? Co bys učinil pro peníz kovový, nesmí ti býti obtížno pro duši.

C. Radost nad hříšníkem obráceným.

Obě podobenství končí pamětihodnou větou: »Pravím vám, že tak větší bude radost v nebesích nad jedním hříšníkem pokání činícím, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.«

Slova tato snad na první pohled překvapí. Avšak nevyváží opravdu Magdalena devadesát devět »spravedlivých«, anebo Matouš devadesát a devět Israelitů čistých? Nemá-li také každý horlivý duchovní správce, každý duchovní v trestnicích a nemocnicích, či misionář ať domácí, či zámořský, okamžiky a zkušenosti, kdy zazáří toto slovo Páně sluncem v duši jeho, okamžiky, kdy jása útěchou srdce jeho, jako nikdy jindy?

Ó, ano! Také na zemi bývá často větší radost nad hříšníkem pokání činícím než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují. Taž se jen sv. Vincence Ferrerského, Lionarda a Portu Mauricio, Františka z Jeronýma, a jiných velikých misionářů staré i nové doby. Které jsou nejdražší, nejsladší vzpomínky z jejich apoštolských cest a zkušeností v městech i v kraji? Jsou to tisíce dobrých křesťanů, jež posílili, utěšili, pozvedli? Nikoliv, jsou to zázraky milosti v mimořádných obráceních, ryby neobyčejně veliké, které příležitostně v jejich síti uvízly. A ty sám nemohl bys dosvědčit, cos podobného?

Marnotratný syn — kněz jako otec — jako marnotratný syn.

1. Je to perla v podobenstvích Mistrových a mluví zvláště mohutně také ku kněžskému srdci. Neboť v tomto úchvatném dramatu připadá jemu úloha otce. Či nestává se knězi také něco podobného? Nemá také duchovní děti, syny, kteří v jeho domě vyrostli a rozkvetli? Neviselo srdce jeho otcovské snad také právě na té mladší, kučeravé hlavičce, na živém, otevřeném hochovi, který tolik sliboval, jehož mladistvá svěžest tak okouzlovala?

A hle, právě on to je, který mu připravuje velikou bolest, který, sotva škole odrostl, dal se na scestí, a zabloudil na zkušené, u vojska, na universitě s pravé cesty do bohopusté ciziny. A co z dálky proniká k uchu jeho starého pastýře a otce, zní docela jako příběh marnotratného syna, který svou nevinnost a mladistvou sílu prohýřil se špatnými kamarády a holkami, který odhodil víru i čest a na konec klesl na pasáka vepřů.

Otcovské srdce dobrého kněze trpí velmi. Modlí se za marnotratníka, sleduje jej smutným okem, vyhlíží jej opět a opět doufá a čeká.

A když pak ubohý zbloudilec, snad teprve po letech se vrací — quantum mutatus ab illo — a všechno, všechno se bázkivě od něho odvrací, na srdci kněžského svého přítele nalézá

ubohý syn otce, zahnaná, odzbrojená loď jistý přístav.

Ó ano, i v životě kněžském jsou takové příběhy dojemného shledání, toto bědující Pater, peccavi... dosti časté.

2. Ale běda, může se státi, že se podobenství toto ještě jiným způsobem opakuje v životě kněžském, že kněz hraje úlohu marnotratného syna.

Po svatém kněžském mládí nastává pojednou smutný obrat — vzplanou vášně mladosti. Kněz odchází do ciziny, nejdříve duchem, pak žádostí, pak skutkem.

A může to s ním dojít bolestně daleko, — že hladově hltá mláto, otruby nečistých zvířat.

Tu probouzí se lítost, hořský stesk po domově, lepší poznání, a konečně rozhodnutí: Surgam, ibo ad Patrem.

CXLVIII.

Dvojí služba.

1. »Žádný služebník nemůže dvěma pánům sloužiti.« (Lk 16, 13.) Ani kněz nikoliv. Není lze, aby byl opravdovým služebníkem Božím a zároveň »nejoddanějším služebníkem« lidským, aby vysoko třímal zákony a zásady božské a současně se podroboval názorům a požadavkům lidským, které oněm odporují, aby byl loyálním sluhou církve a zároveň zmíral

bázní a úctou před výroky vědy nepřátelské církvi a křesťanství, zkrátka je nemožno, aby byl i knězem Božím i otrokem světa.

2. Jednu z těchto nemožností Mistr obzvláště zdůrazňuje. »Nemůžete Bohu sloužiti a mamonu.« Služba Bohu a služba mamonu nesrovnávají se právě tak jako Jehova a Dagon v tomtéž chrámu.

Sotva co ubíjí tak kněžského ducha jako lakomství, touha po penězích, tato ohavná neřest židovského kněžstva, která činí konečně ze všeho, i z věcí a práv nejsvětějších prodejné zboží. Lakota učinila apoštola zrádce, uvrhla na církev nezměrnou hanbu svatokupectví a obchodování s obročím, poskvrnila celá období dějin církevních i připravovala v neposlední řadě velký náboženský rozkol v Německu.

Lakomství poskvrňuje s duší kněze i jeho svatý úřad, zošklivuje je, snižuje službu oltáři na živnost, a ze svátostí činí obchodní předmět se stoupajícím nebo klesajícím cenníkem, z věřících činí zákazníky, kteří se cení dle jich poplatnosti. Málokterá vášeň tak zatvrzuje duši, jako tato. Slyšmež:

3. »To všechno poslouchali fariseové, kteří byli lakomí, a posmívali se mu.«

Lakomství zatvrzuje duši proti všem účinkům milosti. Hříšnost jeho neuvědomuje si člověk tak jasně. Přikrývá lakotu pláštěm krásných záminek, zdáním spravedlivého jednání a klame tak sebe i jiné, jenom Boha nikoliv.

»Vy jste to, kteří se děláte spravedlivými před lidmi, avšak Bůh zná srdce vaše; neboť co u lidí je vznešeným, to před Bohem je ohavností.«

CXLIX.

Boháč a Lazar. — Novissima.

(Lk 16, 19.)

1. Několika mohutnými tahy štětoe na obraze, jaký jen Mistr namalovati umí, dostává se nám rozřešení otázky, která mučí miliony lidí: proč toto nerovné rozdělení statků; proč na jedné straně takové hýření v nadbytku, na druhé straně zmírající nouze, proč toto zdánlivé nadřizování zlým a odstrkování spravedlivých. Odkud všechno toto, je-li Prozřetelnost spravedlivě a moudře vládnoucí? Zde odpověď. Je to velké vyrovnání na onom světě, odplata věčná.

Co prospívají nyní boháči jeho krátké rozkoše, co škodí Lazarovi, že krátkou dobu trpěl? Jak zmizí tyto rozdíly, měříme-li je se stanoviska věčnosti!

Po časném rozkoši věčná muka, po časném utrpení věčná rozkoš! Konec korunuje dílo. Teprve jistota a věčné trvání dodává štěstí či neštěstí pravý jeho význam.

2. Neopakuje se tento obraz strádající bídý, která leží u vrat hýřícího boháče, tak či jinak téměř v každé osadě? Jenom že nemají všichni tito vydědenci trpělivost a oddanost žebráka

Lazara. Proto je povinností kněze, aby dle příkladu Mistrova hodně často poukazoval na věčné narovnání, a tak těšil i napomínal.

3. Poslední věci člověka neztratily dosud mohutný vliv na duši. Zde nám ukazuje Mistr, jak se mají pojednávat. Krátce, pádně, v ble-skurychlém osvětlení. Není tu dlouhých, na našich kazatelkách namnoze tak libovolných líčení muk pekelných, ani nijakých širokých úvah, ostře, mohutně, úchvatně naznačuje strašlivé protivy mezi nebem a peklím, odměnou a trestem.

4. Ještě něco budiž zde přibito a zdůrazněno. V poslední době byla vymyšlena nová theorie o hříchu, jakoby totiž pouze »hříchy s přiloženou rukou« mohly na věky od Boha odloučiti.

Avšak přikládal boháč ruku ku svým hříchům? Nic tomu nenasvědčuje.

Není nevčrec, zná a uznává Mojžiše a proroky. Má dokonce i srdce alespoň pro své bratry. Ale je strohý sobec a labužník, který žije jen sobě a svým choutkám, nestaraje se o cizí bídu. A přece zní jeho list úmrtní: »Umřel a pochován je v pekle.«

CL.

Pohoršení — v církvi a duchovenstvu.

A. Pohoršení nezbytná.

»Nutno zajisté jest, aby přicházela pohoršení.« (Mt 18, 7.)

Je to slovo, za něž ještě dnes musíme býti Mistru vděční. Vždyť jak snadno bychom se mohli zmásti při pohledu na děsná pohoršení, která barví jako stopy krvavých zločinů listy církevních dějin, pohoršení, která vystupují z prachu zapomenutí, z pečlivě ukryvaných spisů, na povrch a obcházejí jako strašidla, pohoršení tím urážlivější, že se dvojnásob křiklavě a odporně odrážejí od světlého pozadí náboženství Kristova a jeho svatého kněžství.

Jaké to poměry ve svatém Římě za časů Otonských, jaká frivolnost za papežů z doby obrození, jaké znesvěcení nejsvětějšího za dob reformace, jaké ohavnosti i v klášteřích a na místě svatém! Jak stříká špína z bahna neřesti až na bílé stupně svatostánku!

Vážným a bolestně zachmuřeným zrakením zírá Mistr do budoucnosti, vidí všechno toto a pronáší klidná a zřetelná slova: »Nutno zajisté jest, aby přicházela pohoršení.«

Ačkoliv to předvídá, nebere žádné ze svých příslibení zpět. Bůh zavede a zařídí všechno tak, aby církev přestála také tyto smutné doby úpadku a hanby.

»Ale běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází,« a dvakrát, třikrát běda, jestliže pohoršení přichází skrze ty, kteří jsou povoláni, aby byli světlo a sůl země!

B. Pohoršení kněžské.

»Běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází.« (Mt 18, 7.)

1. Třeba upozorniti, že vážná slova Mistrova o pohoršení namířena jsou předně na učeníky, tudíž na duchovenstvo. (Srovnej Mt 18, 1; Mk 9, 34.).

Proč pak asi? Protože je právě kněz, apoštol ve velikém nebezpečí, že dá pohoršení, a poněvadž pohoršení s této strany působí nepoměrně zhoubněji, nežli každé jiné.

Kdo je více vystaven zrakům všech nežli právě kněz, a kdo bývá také pozorován ostřeji? Co se odpustí laikům, neodpustí se jemu. Jako se stává příklad hodných, zbožných kněží tisícům kolísavých duší majákem, tak se může zase státí slabost a pád jediného pro tisíce úskalím, o něž ztroskotává.

Téměř všechny velké odpady v církvi Boží mají původ v padlých nebo zbloudilých kněžích. Až někdy zjeví soud poslední, kolik duší bylo ztraceno, protože se pohoršili některým knězem, čímž jejich bývalá důvěra se změnila v opovržení a odpor.

»Běda tomu, kdo pohoršuje!«

2. Nejen ovcím, nýbrž také svým druhům připravuje kněz svým pohoršením trpký bol. Žádný stav není tak pevně sloučen solidaritou jak duchovenstvo. Vina jednoho se velmi lehce sevšeobecňuje. A nic na této skutečnosti nemění, že je to křiklavá nespravedlnost.

S kněžstvem je to jako se sluncem. Kdo si všímá, že vychází den co den a svítí a hřeje — konajíc tichou svou dráhu. A pojednou zatmění slunce. Ihned se obracejí tisíce daleko-

hledů a miliony očí k němu se zvědavým úžasem, pozorující zatmělou hvězdu. Tak jdou tisíce hodných kněží den co den svou cestou a rozdávají světlo a teplo, a kdo si všímá jejich tichého, věrného konání povinnosti? Považuje to každý za samozřejmé, jako svit sluneční.

Ale když se náhle zatmí někde slunce-kněz, když pronikne do veřejnosti kněžský skandál, jaké vzrušení zmocní se lidu, jaký posměšný řev ječí lesem novin!

»Ejhle kněžoury, pokrytce! Tací jsou všichni!« Prstem se na ně ukazují: »Ten je také z nich!«

CLI.

Bratrské pokárání — kněžská nesmířlivost.

»Zhřešil-li by proti tobě bratr tvůj, jdi a pokárej ho mezi sebou a jím samým. Poslechneli tě, a bude-li toho litovati, odpusť mu a získáš jsi bratra svého.« (Mt 18, 15; Lk 17, 3.)

1. Tak zní učení Mistrovo, které jako kněz a vyslanec Kristův hlásáš s kazatelny. Ale jednáš podle toho také vždy ty sám?

Jak krutý a nesmířitelný bývá mnohdy právě velebný pán, byl-li uražen!

»Jdi k němu,« napomíná Mistr. »Ani mi ne napadne,« zlobí se učeník jeho. »ať on přijde ke mně a odprosí!«

Ano, měl by snad. Ale první krok bývá tak těžký, a pro laika, zvláště má-li úřad a hodnost, je-li to úředník, starosta, nadučitel atd.,

dvakrát a třikrát tak těžký. Proto Mistr chce, abys ty první podal ruku. Ty se však k tomu nemůžeš odhodlati a tak hnisá vřed dále; ze-
jící propast se šíří a zlo stává se někdy téměř nezhojitelným. Ó, kéž bys byl hned učinil, co Mistr žádá; všechno, všechno by se bylo udo-
břilo!

Jak neužitečny a pohoršlivy bývají takové roztržky mezi kněžími a laiky, mezi duchov-
ními sousedních obcí, nebo zrovna farářem a kaplanem v tomtéž domě! Stává se, že spolu nepromluví celé týdny přátelského slova a všechno si sdělují jen písemně. Jak působí ta-
kový příklad na laiky!

Ó, jdi, učiň první krok! Bůh ti to odplatí, a tys »získal bratra«. Jak často už byl polo-
žen podobným smírem základ k trvalému, srdečnému přátelství!

Ještě něco.

2. Nalézáš-li u oltáře mnohdy tak málo útěchy a povznesení, je možná zaviněno tím, žeš nedbal tohoto příkazu Mistrova, že zůstala usazena na dně srdce tvého osobní nechuf, zlost a nepřátelství. Proto ti odepřel Mistr po-
libek pokoje, ztratil jsi jeho důvěrné přátel-
ství. »Jdi,« praví ti, »smiř se nejprve se svým bratrem,« a pak teprve přijď a přivítám tě opět s přívětivým úsměvem.

Ve staré církvi dávali si věřící před přijí-
máním polibek pokoje. Vzpomeň toho, když jsi dospěl ve mši svaté až k »Paxu«!

Vitandus — neposlušní věřící.

»Pakli kdo ani církve neposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán.« (Mt 18, 17.)

1. Mistr stanoví výjimku vzhledem na smířlivost. Osobní rozmišky a rozladění mají se urovnat pokojně a smířlivě. Je však něco jiného, jedná-li se o zjevné proticírkevní smýšlení a neposlušnost. Ano, také zde musí církev podat ruku k narovnání. Byla-li však odmítnuta, a jestliže někdo otevřeně opovrhne církevní autoritou jako takovou a odmítá její nauku a ustanovení, ba vystupuje proti nim nepřátelsky, ten budiž tobě vitandus, a nesiž sám následky své zarytosti a vzpoury. Čtemeť u apoštola národů: »Jestliže však někdo neposlouchá slova našeho..., toho poznamenávejte a neobcujte s ním, aby byl zahanben.« (2. Thess. 3, 14.)

V takových případech nesmí kněz, ať je sebe smířlivější, činiti žádných slabošských ústupků, nýbrž musí pevně chrániti církev, její rozhodnutí a předpisy, třebas to není jistému tisku příjemno.

2. Zase však musí ten, koho se straníme, vědět a znamenat, že jsou mu dvěře každou chvíli otevřeny, že církev Kristova nikdy nestrhuje mosty definitivně za synem živým, třebas sebe nepořádnějším.

»Avšak nemějte ho jako nepřítele, nýbrž kářejte ho jako bratra,« praví tentýž sv. Pavel.

CLIII.

Služebník nešlechtný — zpovědník přísný a mírný.

(Lk 18, 23—35.)

Je jisto, že jsou nejdokonalejší a nejzbožnější kněží (nejsou-li skrupulanti) celkem nejmírnější zpovědníci. Jestli vzorem jejich Mistr, který, ač tak čistý a svatý, byl plný milosrdenství a shovívavosti i k největším hříšníkům.

Naopak vídáváme, že kněží, kteří nejsou nic méně než svatí, kteří klesli, snad hluboko klesli, jimž Bůh odpustil i největší vinu, bývají přes to často hodně přísní, až trapně přísní na ubohé hříšníky, že je ve zpovědnici téměř »uchopují a hrdlují se s nimi«, kladou jim požadavky těžké anebo je nemilosrdně a drsně odbývají.

Zdaž neopakuje se tu rys za rysem podobenství toto; a zda tu bude zníti soud Boží jinak, nežli takto:

»Služebníku nešlechtný, všechn dluh odpustil jsem tobě, poněvadž jsi mě prosil; zda neměl jsi tedy také ty slitovati se nad spolu-sluzebníkem svým, jako i já slitoval jsem se nad tebou?«

2. Také ty jsi nesl tíživé břímě viny, a víš také z trpké zkušenosti, jak těžké a trapné bývá vyznání v podobných případech. Tys byl

ale tak šťastný, žeš našel milosrdného »spoluslužebníka«, který tě laskavě přijal, tě šetřil a ti vyznání usnadnil.

Jako bys byl zproštěn mûry, oddech! jsi sobě, a začal jsi zase doufat — a potom? Potom jsi šel do zpovědnice, a jednal jsi jako samovládce s ubohými lidmi, jejichž vina v poměru ku tvé byla opravdu jako 100 denárů ku 10.000 hřiven. A Bůh by se neměl hněvat?

Kdyby se s leckterým knězem u zpovědi zatočilo tak, jak on sám zachází s penitenty, tu by vyletěl jako člověk, jehož rány se bezohledně, nelítostně rozdírají — a zlostí by utekl.

CLIV.

»Přidej nám víry.« — Modlitba kněžská.

(Lk 17, 5.)

1. Je to pravá modlitba pro kněze, prosba, kterou by měl míti stále na rtech i v srdci.

Co je kněz bez živé víry, kněz, jehož úřad a působení zcela mají povahu nadpřirozenou? Mysleme si kněze bez víry živé u oltáře, při pozdvihování, na kazatelně, ve zpovědnici, u nemocného! Úkony nejsvětější jsou pro něj mechanismem, nejvyšší úkony prostým řemeslem.

»Pane, přidej nám víry!«

2. V čem je původ onoho smutného nedostatku úcty, zbožnosti, svatého přesvědčení, síly a posvěcení, ne-li v nedostatku živé víry?

Nešťastné srdce kněžské, nakažené duchem času, chladným racionalismem, chřipkou modernismu, jak bys mohlo hřát, když jsi tak studené, jak svítit, když nejsi samo osvícené?

Běda oněm profesorům a učitelům, kteří do srdce mladých kandidátů kněžství vštěpují místo lásky k církvi a úcty před ní a její neomylnou autoritou jed pochybovačnosti, ducha protestantského subjektivismu, a kriticismu, a činí z nich kolísající pochybovače a poloviční nebo úplné racionalisty! Také jich se týká výrok: »Užitečnější bylo by mu, kdyby kámen mlýnský zavěsil se na hrdlo jeho a on uvržen byl do moře.«

CLV.

Pán a služebník — povinnost.

»Kdo z vás, maje služebníka, ... řekne mu, když se s pole vrátí: Pojď hned a posad se k jídlu? Zdaliž spíše neřekne mu: ... posluhuj mi, až se najím a napiji, a potom ty budeš jísti a píti.« (Lk 17, 7).

1. Napřed hospodář, potom dělník. Jak často se plní podobenství toto do slova v životě hodného kněze!

Unavený, umořený, hladový se vrací z kostela, s pole a s pastvin svého božského hospodáře, touží po klidu, po staré věrné lenošce, po kouřící míse, snad i po uklidňující dýmce.

Však hle, něco přichází neočekávaně do toho: náhlé, daleké zaopatřování, pilná ná-

vštevva v důležité záležitosti, vzdychneš, ale řekneš si resignovaně: Fiat, musí to býti; napřed věc Boží, napřed hospodář, po něm služebník.

Anebo je již pozdě, velmi pozdě. Krušnou práci má toho dne za sebou služebník Boží; jak rád by si již odpočinul! Ale nesmí to býti. Dříve musí ještě vykonati povinnost k Bohu — officium divinum, kteréž se nijak nemohl pomodlit dříve. I začíná se vzdýcháním pozdě večer: Aperi Domine, a je již půlnoc, nežli může pomyslit na sebe. A vše to bez reptání, bez žalob, jako povinnost samozřejmou. Pán předchází služebníka.

2. »Vzdává-liž díky služebníku tomu proto, že vykonal, co mu byl přikázal? Myslím, že nikoliv. Tak i vy, když učiníte všechno, co se vám přikázalo, rcete: Služebníci neužiteční jsme; co jsme učinit měli, učinili jsme. (Lk 17, 10.)

Je to sice samozřejmé, ale neméně těžké v praxi. Neboť požadavek tento předpokládá pokoru a obětavost, jaké v tomto stupni nerostou leckde u cesty. Konati, a dobře konati, co ukládá povinnost, to dovede jistě každý hodný kněz. Ale když všechno vykonal, a jak myslel, vzorně vykonal, rád by za to uznání a pochvalu. Vypočítává sobě a svým lidem v soukromí neb i veřejně, co všechno provedl a naznačuje, co za to čeká. »Zásluze čest!« Vzácná je skromnost a nezištnost, která se sv. Ignácem z Loyly opravdově k Bohu hovoří a se modlí:

»Dej, abych ti sloužil . . . , aniž bych jiné odměny hledal, nežli vědomí, že činím tvou svatou vůli. Amen.« (Viz modlitbu na konci knihy.)

CLVI.

Betania — kněz a návštěvy v rodinách.

»Ježíš miloval Martu i sestru její Marii a Lazara.« (Jan 11, 5.)

1. Takové duše, které Pán zvláště miluje, nalezneme i dnes ještě všude: v klášteře i ve světě, na zámku i na pasekách; duše, kterýchž poměr k Pánu je zvláště blízký a vroucný.

»Ježíš miloval.«

Tedy také tuto krásnou lidskou vlastnost srdečného přátelství nacházíme v životě Mistrově, a dobře tak, aby podle toho mohl také kněz své přátelské poměry měřit a upravit.

2. Také kněz opustil svůj Nazaret a nemá již domova ve světském smyslu. Ba, světský kněz je ještě osamocenější nežli řeholník, který žije mezi spolubratřími život rodinný, třebaž zvláštního druhu.

Proto kněz venku pocituje mnohdy jistou touhu po rodinných stycích. Téměř v každé osadě jsou rodiny opravdu ušlechtilé, svobodní sourozenci pospolu žijící, kteří lnou vřelou láskou k církvi i kněžím, kterým působí čest i radost, poctí-li kněz jejich dům a prodlí-li v jejich kruhu v důvěrném rozhovoru nějakou hodinku.

3. Arcif je při takových návštěvách a přátelských stycích třeba míry a opatrnosti. I nejušlechtilejší známosti mohou tajiti v sobě nebezpečí.

Latet anguis in herba.

Co Mistr hledá v Betanii, nejsou požitky, jež skýtají kuchyň a sklep, ani neúčelná světská zábava s dámami v domě. »Marto, Marto, jednoho je zapotřebí.« jemně poučuje přehorlivou hostitelku. Tak přichází kněz spíše, aby dal, nežli aby bral; přichází jako domácí přítel, ale nenechá kněze za dveřmi; nekáže tu sice, ale co mluví, poučuje i baví zároveň. Jsou to čisté křesťanské návštěvy po Mistrově příkladu v Betanii.

CLVII.

Nemoc Lazarova — kněz u nemocných.

»Pane, ten, kterého miluješ, je nemocen.«
(Jan 11, 3.)

1. Lazar je nemocen. Sestry jej ošetřují s něžnou láskou. Ale nemoci přibývá. Úzkost a starost jejich roste. Jen je d e n může jej zachránit. I posílají k němu.

Byl to Mistr. Ve tvé osadě jsi to však ty, k němuž přicházejí takové smutné zvěsti.

»Pane, ten, kterého miluješ, je nemocen.«

2. Ó, by kněz často věděl, jaká úzkostná starost sídlí v komůrce nemocného, jak úzkostlivě hlídají uplakané oči prchající život, jak starostlivá srdce očekávají v mučivém napětí

příchod kněze a chvějí se obavou, že by mohlo být pozdě, kterak urychlil by kroky své!

»Pane, ten, kterého miluješ, je nemocen.«

3. Šťastná osada, jejíž duchovní správce pilně si všímá nemocných, na něhož se hodí plnou měrou uvedená slova!

Miluje všechny své ovečky, a je-li která v nebezpečí, pudí jej ne snad chladná úřední povinnost, nýbrž láska a starostlivost, spěchá okřídlenými kroky k lůžku bolesti, jelikož ví, jaké požehnání tam kněz řádný, zbožný přinésti může.

»Pane, ten, kterého miluješ, je nemocen.«

A kdyby to byl i poslední čeledín, poslední domkář v obci. Starostlivost jeho, prýstící z lásky k Bohu a k nesmrtelným duším, nezná rozdílů.

A co ty? Jsou u tebe také návštěvy nemocných první, druhé a třetí třídy, jako u pohřbů?

CLVIII.

Pozdě! — Smrt nezaopatřeného.

»Ježíš zůstal na tomto místě ještě dva dni.«
(Jan 11, 6.)

1. Proč otálí Mistr v tomto případě, když se přece jedná o toho, jehož miluje, o bratra dvou šlechetných sester, jeho srdci tak drahých? Proč nejde — nespěchá? On, který jindy pomáhal tak rád a rychle!

Místo toho dopouští Pán, že se smutek zahosťuje vždy více v Betanii, že sestry bez útě-

chy, s pláčem a hořekováním lomí rukama a nechává je očekávati marně jeho příchod.

Nepřichází ani v hodině poslední. Lazar umírá a Mistr nebyl přítomen.

Proč pak tak jedná? Praví to sám:

»Nemoc ta není k smrti, nýbrž k slávě Boží, aby Syn člověka byl oslaven skrze ni.«

Kde se tudíž jedná o větší čest Boží, o vyšší zájmy, tam musí ustoupiti i nejněžnější ohledy na osobní přátelství a náklonnost. Jednalof se o poslední velký zázrak, poslední zjevení jeho božství před utrpením.

2. Takový případ nenastává nikdy pro kněze v duchovní správě. Mrtvého nevzkřísí, a proto nesmí ctáleti, je-li volán k umírajícímu. A nechal-li někoho zemřít svou vinou bez sv. svátostí, jak snese slzy a vyčítavé pohledy ubohé ženy, zbožných sester nebo truchlících dětí? »Kdybyste byl přišel včas, hned když jsme vás povolali, nebyl by náš bratr, otec... beze zpovědi a sv. přijímání odešel na věčnost.«

Na tobě pak lpí obvinění, že jsi špatným pastýřem duší, jenž ovečky své nechává řítit do propasti, poněvadž se pro vlastní své pohodlí nevydává na cestu včas.

3. Ať je lid jakkoliv drsný, má přece jen jemný smysl pro kněžskou povinnost a pastýřskou obětavost, a velmi, velmi oceňuje u duchovního, jestliže se dostavuje k umírajícím rychle a přesně, vzdor noci a bouři, vzdor vzdálenosti a špatným cestám.

Ale trapný pocit zmocňuje se celé osady, řekne-li se: »Pan X či Y zemřel nezaopatřen. Farář nepřišel; otálel celé hodiny, a když se konečně odhodlal jít, bylo už pozdě.«

CLIX.

Kněžská srdnatost.

»Potom řekl učeníkům svým: Pojdme opět do Judska. Učeníci řekli jemu: Mistře, nyní židé hledali tě kamenovati, a zase tam jdeš? ... Řekl tedy Tomáš, který slove Blíženec, ke spoluučeníkům: Pojdme i my, ať umřeme s ním.« (Jan, 11, 7—16.).

1. Zuří pronásledování, hrozí meč katanův a pochopové slídí jako krvelační psi po knězi, který jim unikl a ukrývá se časem v horách, v lese a v bezpečném útulku. Najednou přijde zpráva: »Pane, ten, kterého miluješ, je nemocen.« A dobrý pastýř nemá již pokoje. Cosi pudí jej zpět k jeho stádcí, zpět na bojiště. »Pojdme opět do Judska.«

Marně domlouvá starostlivá, věrná družina: »Mistře, nyní hledali tě kamenovati.«

Nevadí. Jemu velí povinnost a láska.

Odvážnější průvodce pronese: »Pojdme i my, ať umřeme s ním!« A jdou.

Kolik takových důkazů kněžské hrdinnosti nalézáme v dějinách mučenických církví v Japonsku, Tonkinu, na Korei a v Anglii! Eamus et moriamur cum illo!

Věrnost až do smrti, zní heslo.

2. A když v době nákaz plíží se smrt ulicemi, a hned tu, hned tam rdousí své oběti, když všechno se strachuje, utíká nebo bojácně schovává, zase uslyšíme mužné slovo z úst srdnatého kněze: *Eamus et moriamur cum illo!*

CLX.

Smrt Lazarova.

A. V domě smutku.

Jak často přivádí kněze jeho úřad do domu smutku, nad nímž přelétl černý stín smrti!

Jaké ticho se rozhostilo v příbytku tom tak známém, a jindy tak veselém! Všude uplakané oči, potlačovaný vzlykot. V úmrtním pokoji, černě ověšeném, leží na márách mrtvý. Přicházejí příbuzní a známí a blíží se se šepotem na rtech. Kdykoliv členové rodiny uvádějí návštěvu a zahledí se do ztrnulých rysů, jítří se opět jejich bolest a znovu krvácí jako čerstvá rána. —

Tu přichází kněz, zbožný, milý pan farář, starý domácí přítel, který byl se zemřelým nebo zesnulou tak upřímně spřátelen. Je to nejvítanější ze všech návštěv. A návštěva jeho v této chvíli cení se více než kdy jindy.

Nemůže sice odnít žal, ale umí jej zmírnit, posvětit, dovede sklíčené povznést a svou hlubokou, vřelou, lidsky šlechetnou soustrastí nakapat balsámu do otevřené rány.

Ó, sluho Boží, zajdi si do Betanie a viz, jak si tam počíná Mistr v domě smutku, co činí, jak mluví, jak utěšuje, a odnes si každý tah tohoto krásného obrazu domů, abys jej pak okresloval.

B. K n ě ž s k á ú t ě c h a.

Co mluví Mistr? Se rtů jeho neslyšíme bezvýznamných, čistě konvencionálních frází kondolenčních, jichž hojně užívá svět. Od kněze se očekává něco jiného, lepšího. Proniká přímo k jádru věci, a uděluje potěchu, kterou skýtá pouze víra.

»Vstane zase bratr tvůj... kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude a každý, kdo žije a ve mne věří, neumře na věky. Věříš-li tomu?« (Jan 11, 23.).

To je tedy, co musí kněz činit v takové chvíli: má budit víru v nesmrtelnost, ve shledání v nebi, krátce, ale jasně, s jemným důrazem.

»Maličko, a uzříte mě.«

C. K n ě ž s k á s o u s t r a s t.

Věroučné povzbuzení a poukaz knězův na shledání v blaženosti věčné. neučiní dojem a nepotěší, není-li s nimi zároveň sloučena vřelá a upřímná účast na tak přirozeně ušlechtilém a oprávněném žalu nad utrpěnou ztrátou.

Onen poukaz dobře působí na zmítanou duši, tato účast zase na srdce jako chladivý obvaz

na palčivou ránu. Neuznati tohoto tak přirozeného žalu, znamenalo by zranit nitro ještě více.

Nikoliv, Mistr nebrání slzám sester, zří na ně soucitně, vidí bolestné štkání a srdceryvný vzlykot.

»Pohnul se v duchu, a zachvěl se... i zaplakal Ježíš,« tak horoucně, tak upřímně, po lidsku, bratrsky, že to všichni poznali a řekli: »Hle, kterak jej miloval.«

Takové jednání se líbí, uklidňuje a potěšuje. Je to, jakoby sňal, ulehčil balvan, tížící duši.

Ačkoliv zde Mistr ukazuje svou účast tak vřecně, srdečně a vřele, zachovává přec plný klid, a kněžskou důstojnost. Sklání se k bolesti, ale nedá se jí sklátit. A jen tak zůstává s to, aby sklíčené pozvedl k sobě.

CLXI.

Vzkříšení Lazara.

»Zvolal hlasem velikým: Lazare, pojď ven! I vyšel hned ten, jenž byl umřel.« (Jan 11, 43.).

1. Co zde Mistr činí, toho nesvede při nejlepší vůli žádný kněz. Jsou okamžiky v životě knězově, kdy pocituje bolestně, že nemá zázračné moci, která je jen výsadou svatých.

Stojí u lůžka, u otevřeného hrobu otce, matky, dítěte. Byla to krutá rána pro hodnou, řádnou, věřící rodinu. Modlili se, úpěnlivě se modlili, dávali na modlení a na mše svaté. Kněz

sám napomínal a povzbuzoval k pevné důvěře. Bůh pomůže jistě. »Nemoc ta není k smrti.« Neboť, myslel si, jestli kdy Bůh modlitbu vyslyšeti musí, je to zde. A ejhle, přes všechny modlitby, přes všechno ujišťování nemocný zemře. Žal je nezměrný, truchlení hraničí už na zoufalost.

Nejsou s to, aby unesli svůj bol. »Kdybys tu byl, nebyl by zemřel.« Bože, proč jsi to jen dopustil? A nešťasten je i kněz; jeť částečně spoluzodpovědný, protože tolik ujišťoval, že Bůh pomůže. Je tudíž také sklíčen, zaražen, zklamán.

Ó, jak by tu kněz rád vztáhl ruku, a vyvolal mrtvého z hrobu. Ale je bezmocný. On, jenž jinak tolik zmůže, nemá nyní než slabý poukaz na věčné shledání. Jen ve vyšším řádu milosti bývá kněz také svědkem vzkříšení z mrtvých úchvatného rázu, ve zpovědnici a u lůžka umírajících: vídává tu skutečné vzkříšení z hrobu duchovní ztuhlosti a mravní hniloby, kteráž se zdála vylučovati všecku naději na probuzení k novému životu.

Však ejhle, milost zavolala a mrtvý se hýbe, a vychází z hrobu. Všechno žasne a koří se zázračné moci milosti a Božího slitování, které budí život, i kde zmizela veškerá naděje.

»Lazarus, veni foras.«

Židovští udavači, — nespolehliví přátelé.

»Někteří však z nich (ze židů) odešli k fariseům, a pověděli jim, co Ježíš učinil (v Betanii.« (Jan 11, 46.).

1. Ošklivá vlastnost! Napřed přijdou tito lidé do Betanie, předstírají přátelství, účastní se dojemných rodinných výjevů, snad i pláčou s ostatními, jsou svědky velikého divu Božího, a pak — jdou, oznamují všechno odpůrcům Mistrovým, a to dle všeho v úmyslu nepřátelském.

2. Toto necharakterní sykofantství kvete ještě dnes, a často padají mu za obět právě kněží, hodní, horliví kněží!

Velmi často vychází toto udávání od lidí, od nichž by se vůbec nečekalo, od lidí, kteří se vetřeli do důvěry kněžovy, kteří jako přátelé seděli u jeho stolu a užívali jeho pohostinnosti, lidé, kteří předstírali účast, a svědky byli všeho, co dobrého a krásného kněz učinil.

A pak odejdou k protivníkům a podpichují: »To učinil, ono mluvil, dobře jsme to viděli.«

3. A jako je v soukromém, tak i ve veřejném životě. Jak těžce trpěla církev zrádcováním ve vlastním táboře, tajným paktováním nevěrných »bratří« se stranou pokrokovou, církvi nepřátelskou, odhaleními a listy různých »Spectatorů« ve svobodomyšlném tisku, a ví-

těžným poukazováním na podobné souhlasné projevy a svědectví z řad kněžských!

I toto všechno Mistr už předpovídal.

CLXIII.

Důslednost nevěry a zášti.

»Tu velekněží a fariseové shromáždili vele-radu, a řekli: Co učiníme, protože tento člověk činí mnoho divů.« (Jan 11, 47.).

1. Zrovna tak mluví a jednají ještě dnes nepřátelé církve.

Odkud běsnění proti církvi, odkud všechny ústrky a překážky, které se staví s jisté strany v některých zemích v cestu její činnosti? Ne-ní-liž to strach před jejími tichými úspěchy?

»Necháme-li katolické biskupy a řády tak, přijde Řím, a zotročí národ a zemi, zemi reformace a volného bádání.«

Proto spoutejte ji, zamezte její svobodný vývoj různými úředními závorami a výjimečnými zákony!

2. Co přivodilo v různých zemích vypuzení biskupů a řádů, a co překáží jejich návratu ve století, které jinak hlásá nejúplnější svobodu tiskovou a spolkovou a které dopřává i náboženskému anarchismu neprostou svobodu?

»Necháme-li ho tak, všichni uvěří v něho.«

3. Proto je třeba, aby pronásledovaní učeníci (jako na př. biskupové za kulturního boje) činili občas to, co činil Pán náš a Mistr.

»Proto Ježíš nechodil více zjevně mezi lidem, nýbrž odešel do krajiny poblízku pouště, a tam se zdržoval s učeníky svými.«

CLXIV.

Deset malomocných — nedisponování ka- jicníci.

»A když vcházel do jednoho městečka, potkalo se s ním deset mužů malomocných.« (Lk 17, 12.).

Celý výjev tento není opět nic jiného, nežli malou ukázkou z duchovní správy. Je veliký počet malomocných, kteří se s knězem potkávají a za jistých příležitostí i ve větších skupinách se blíží.

1. »Stáli z daleka a pozdvihše hlasu, pravili: Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi!«

Ano, kdyby nestáli z daleka! Tam to byla zákonitá překážka, která je od Mistra vzdalovala; kde se jedná o mravní malomocenství, je to bázeň před knězem, strach před posměchem přátel, nesmělost a zdráhavost, kterou působí vůči knězi vědomí mravních poklesků téměř s psychologickou nutností.

A přece je bída jejich tak veliká, neštěstí jejich tak tísnivé, že ti, u nichž je ještě dobrý základ, touží po osvobození od svého stavu a z pozdalečí volají: »Ježíši, Mistře, smiluj se nad námi!«

2. A Mistr se slitovává a posílá je k tobě.

»Jděte, ukažte se kněžíům.«

I přicházejí, váhavě, bázlívě, s nadějí v oku, nevědouce, jak to dopadne. Ó, ujmi se jích, a nečiň obtíží.

Vždyť dokud přicházejí, dá se všechno ještě zachránit. Přijati je nevlídně, drsně je plísnit bylo by tolik, jako roztrhati poslední pouto, které je snad ještě k církvi víže.

Ale, namítáš snad, tato špinavá, nečistá cháška, tito hrubí, suroví hoši přicházejí jen, aby se svého břemene zbavili co nejlacinějším způsobem.

Snad, je to možné; ale je už mnoho, že vůbec přicházejí, je to působení milosti pomáhající — předcházející.

»Nejsou disponovaní.« Máš pravdu. Proto právě máš ty je připravit. Venku jsi to nemohl, nyní, kdy jsou v dosahu tvého slova, můžeš. Nyní jim můžeš promluvíti do duše jako nikdy jindy, nyní můžeš opravdu nešťastnou, ztracenou duši zachránit.

Že přišli, dokazuje, že stále ještě, třebas hluboko pod popelem doutná ještě jiskérka, kterou lze rozdmýchat. Jedná se pouze o to, abys našel pravé slovo, pravý tón, abys sáhl na pravou strunu.

3. Arciř, arcíř, je to nejtěžší úkol zpovědníkův, kterým se činí zpovědnice často tak krušnou, trnitou. Je to jako s obtížnou operací. — Jde tu o to, aby zpovědník opatrně, jemně, ale

pevnou a jistou rukou učinil řez, a vybral hnis, aniž se dal přemoci hnusem.

Učiň, učiň to; Mistr to od tebe požaduje, vždyť poslal nešťastníka k tobě.

»Jdi a ukaž se kněží.«

CLXV.

Nevděk.

»Zdaliž nebylo jich deset uzdraveno? A kde jest jich devět?« (Lk 17, 17.).

1. Nevděk lidský náleží k nejtrpčím zkušenostem kněžským. Co kněz někdy províní, je jakoby vryto do kamene a kovu, a nezapomíná se, za to však jeho zásluhy píší se příliš často do písku. Prvním větrem, nebo deštěm bývá již stopa jejich zaváta. Ale buď dobré mysli, sluho Boží! Nikdo nezakoušel trpčího nevděku nežli Mistr, a jak bolestně jej pocítoval, ukazuje toto místo.

»I promluvil Ježíš a řekl: Zdaliž nebylo jich deset uzdraveno? A kde jest jich devět?«

2. Ubohý pane faráři! Počítáš veliký zástup dítek, jež jsi starostlivě vychovával. A kolik ti jich zůstalo věrno ze všech, kteří prošli rukama tvýma? Připadá jeden na deset?

A což nemocní, jimž jsi věnoval tolik času a péče? Sotva okřáli, ihned všechno zapomenou. A teprve kající!

Ba, kdo spoléhá na vděk a lidskou přízeň, nejsnadněji se přepočítá.

3. »Neshlédal-liž se nikdo, jenž by se byl vrátil a vzdal chválu Bohu, jediné cizozemec tento?«

Také tento rys lidské povahy kněz dobře zná. Cizí ubožák, jehož osud zavál do nemocnice, ve které ty úřaduješ, zakusil tam tvé lásky, a jak je vděčný za to, kdežto vlastní lidé nemají pro tě ani krátké »Zaplať Bůh«!

CLXVI.

»Království Boží nepřijde s patrností.«

(Lk 17, 25.).

1. Jak si představovali židé a i učeníci příchod království Božího? Že Mesiáš vystoupí se všemi známkami pozemského lesku a vnější moci a nádhery jako vítězný imperator. Že vyvstane opět staré teokratické království Davidovo, Šalomounovo atd.

Proti tomu zdůrazňuje Mistr, že království Spasitelovo znamená vnitřní, duchovní obrod, že je duchovní mocí, která působí uvnitř jen pomalu proniká vítězně na venek.

Podobá se zrnů horčičnému, které vzrůstá pomalu, kvasu, který tiše, nepozorovaně, pomalu proniká těsto.

Jak malé bylo tehdy království Kristovo na venek, bylo úplně obrazem jeho života, který začal v jeslích betlemských a ukryt byl třicet let; a jak nepatrné a nehluché bylo království

Kristovo později ve světovém městě Římu! Drobet kvasu v ohromné záplavě. Ale přece bylo zde, ukryto v nemnoha srdcích, avšak jako zázračná vyšší moc.

2. Výrokem Páně, že »království Boží nepříjde s patrností«, musí se utěšovat i dnes ještě mnohý kněz, působící v domácí nebo velké pohanské diaspoře.

Kde je toto království, a kdy asi přijde? táže se mnohý smutně. Vše zdá se mu tak beznadějně malé a slabé. A přece je zde, kvasí, klíčí nepozorovaně, tiše, nejdříve v několika duších, zjevuje se jen znenáhla jako bez hluku, ale jistě působící kvásek.

3. Zajisté náleží vnější zjev a viditelný vzrůst k podstatě království Božího, neboť má býti veřejnou mocí, světovou říší. Ale tato zevní moc a vnější lesk nejsou to hlavní, ani nejsou mírou a zárukou skutečné jeho velikosti. Byly doby, kdy byla církev na venek veliká a mocná, kdy vládla vším. Byly-li to však vždycky taky doby její duchovní výše?

»Království Boží je ve vás.«

Kristus panuje vpravdě jen potud, pokud králuje v srdcích, pokud jeho zákon, jeho duch žije v duších.

4. Nejlepší, co církev má, jsou její vnitřní duchovní poklady; ctnost, obětavost, svatost jejích pravých, vyvolených dítek. Tyto skryté krásy zůstávají veřejnosti ponejvíce utajeny. Kdyby svět mohl nahlédnouti do tohoto zázračného

světa, do této uzamčené vnitřní svatyně, jak docela jinak by soudil!

Je zvláštní výsadou kněze, že může patřiti do této vnitřní svatyně duší, i světců, a že tam nalézá krásu a bohatství, jež zůstávají skryty každému jinému oku.

»Království Boží je ve vás.«

CLXVII.

Nespravedlivý soudce, nadřžování bohatým farníkům.

1. Podobenství toto obsahuje kromě přímých pouček také rys, jež lze použití prakticky i na kněžský život.

Proč nechává soudce čekat ženu tak dlouho a proč jeví se k ní tak málo přívětivým a ochotným?

Inu, byla to **chudá vdova**.

Kdyby byla k němu přijela bohatá, vznešená dáma ve dvojsprežním kočáře, či v pozlacených nosítkách, byl by asi býval galantnější, a snad i vlastnoručně »milostivé« otevřel dvířka. Ale tak to byla pouze chudá vdova. Co pak ta znamená pro vysokého pána?

2. Jak často se stává podobně i u důstojných pánů soudců! Že máme první, druhou a třetí třídu u sňatků, pohřbů atd., dá se asi těžko změnit. Ale nemáme-liž také první, druhou a třetí třídu způsobů v úředním styku, způsoby.

které hrají na celé stupnici od »velmi zdvořile a poníženě« až dolů ku krátkému nevlídnému odbytí?

Zajisté je nutno, aby bylo dbáno stavovských rozdílů, ale právní nároky na duchovní pomoc, na vlídné, ochotné zacházení mají u kněze Páně všichni bez rozdílu, i chudá vdova.

Jak jedná Mistr právě s touto třídou! Jak často mluví právě o ní! (Srv. m. j. Lk 2, 37; 4, 25; 7, 12; 20, 47; 21, 2.).

Zdaliž se nezdá, jakoby ji chtěl zvláště doporučeti lásce a smilování?

CLXVIII.

Fariseus a celník — nelaskavé posuzování.

1. »Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé, ... neb jako i tento celník.« (Lk 18, 11.).

Jak zázračný malíř je Pán náš! Několika ráznými tahy stínuje dvojí lidský typ, tak že se vrývají nezapomenutelně.

Ze široka, samolibě rozhazuje záhyby svého roucha s nádherným lemováním, pokrytecky zbožnou tvář obrácenou vzhůru, stojí před námi fariseus jako obraz syté samolibosti. A jako mlsné mlaskání laubužníka zní modlitba s jeho rtů: »Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé.«

2. Tak vyvinutý se tento typ farisea mezi kněžstvem novozákonním sotva najde.

Je však na snadě nebezpečí nelaskavého srovnávání buď s jinými kněžími, buď s kněžstvem jiných provincií a jiných zemí, jehož zevní zjev a životní způsoby se mnohdy až nápadně ostře liší od zvyklé domácí silhouetty. Tu nebývají pak vyloučeny takové vzdělavatelné samomluvy, jak ji zde pronáší fariseus, a jakési podceňující pohledy na celníky z krajín na jihu nebo na západě.

Dokonce i v ústech a srdcích zástupců různých řádů snadno vznikne ze silného vědomí vlastních předností tichý ohlas oněch samolibých slov:

»Děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé.«

3. Podobenství naše obsahuje pro duchovního správce ještě jiné praktické poučení, totiž to, aby byl o posuzování svých farníků opatrný a zdrželivý, a nedal se zaslepití zevním zdáním. Jak snadno by se mohl zmýlit, kde jde o zhodnocení nitra něčího. Jen Bůh zkoumá srdce a ledví, a ví, co v kom je.

Často vězí zlaté jádro v drsné skořápce, kdežto tak mnohý pozlacený ořech je hluchý a prázdný. Jak často bije pokorné a bohumilé srdce v bídné haleně, a pod nevzhledným zevnějškem!

V koutu celníků, u vchodu do vlašského vesnického kostelíka stála kdysi postava otrhaného pobudy, znavená, zdivočelá, s pečeti bezuzdného dobrodruha na celém zjevu. Zdaž mohl kněz, stojící právě na kazatelně, při pohledu na

něho tušit, že jeho slovo způsobí v srdci právě tohoto cizího žoldnéře zázračný obrat, že právě pro tohoto muže nadešla chvíle velké milosti, a že ubohý tento celník opustí kostelík o s p r a v e d l n ě n ý jako budoucí s v a t ý K a m i l L e l l s k ý?

CLXIX.

Pokora a slabost.

»Kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.« (Lk 18, 14.).

1. Zejména uplatňuje se výrok ten o duchovenstvu, které sice stojí vysoko nade všemi stavy, ale nemá důstojnost svou samo ze sebe. Quid habes, quod non acceperis? netýká se žádného úřadu ani povolání více, nežli právě kněze. Proto se nesmí také pyšně povýšovat.

Ano, plný, zlatý klas kněžský ční nad jiné, ale sklání se při tom skromně a pokorně k ostatním. Je jisté, že hrdá domýšlivost kněze nikdy, ani v očích Božích, ani u lidí nepovyšuje, nýbrž spíše poníží a v nenávist přivádí.

U světských hodnostářů a vysokých úředníků tak nezaráží, jednají-li s někým trochu s vysoka; od kněze však se očekává opak. Či není zástupcem božského Mistra, který, ač tolik povznesený nade všemi, se ponížil až k nohám svých učeníků?

2. Pokorný, skromný budiž kněz Páně. Leč pokora jeho musí býti pravá, mužná, tak jako

Mistrova. Není každé ponižování sebe dobré, ani každé povyšování sebe zlé; není každé ponižování sebe pravá pokora, ani vyvyšování sebe vždy pýcha.

Je pokora, která je více slabost než ctnost. Záleží na úmyslu, ne na zevnějších způsobech. Tyto zevní způsoby utvářejí se přirozeně dle povahy osobní a kmenové rozdílně.

Duchovní silného anglosaského plemene vystupuje už pro svou mužštější výchovu celkem pevněji a sebevědoměji, nežli jeho docela jinak vychovaný zjemnělejší francouzský a vlašský kolega. Už v oděvu a vystupování jeví se Anglosas přímější a mužnější. Dle toho má také jeho pokora jiný, řekněme jednodušší a prostší ráz. Bázlivým ustupováním, pokorou slabošskou by u svého národa nezískal.

Zkrátka, s pravou, niternou pokorou dá se velmi dobře sloučit jistá mužná hrdost, rozhodnost ve vystupování a silné sebevědomí.

3. Také u Krista, božského Mistra, nalézáme pokoru a mírnost spojenou s mužnou silou v nejkrásnějším souladu.

V hodině oběti a utrpení stává se arcíť be-ránkem, který se dává vésti mlčky na popravu. Ponižuje se a Bůh jej povyšuje.

Tak musí každý kněz býti hotov k utrpení a obětí, kdyby mu uhodila hodina umučení.

Ale tentýž Mistr, jenž zde snáší všechno mlčky, drží po čas svého veřejného působení potupu a pohanu v určitých mezích. Potřebuje autority a vážnosti a umí je zachovat.

Rozhodně a bez bázně vystupuje proti farišeům, zákoníkům a Herodiánům. S něžnou laskavostí a dobrotivostí vůči všem, kdož jsou dobré vůle, spojuje velebnou důstojnost, která imponuje i protivníkům.

Kněžská pokora se nesmí státí slabostí, nedůstojně se ukrčující zbabělostí, jinak ztratí celý stav před veřejností svou vážnost a tím i všecek vliv na veřejný život.

CLXX.

Nerozlučitelnost manželství.

»Kdokoliv propustí manželku svou, leč pro cizoložství a pojme jinou, cizoloží, a kdo pojme propuštěnou, cizoloží... Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.« (Mt 19, 9, 6; 5, 32; Mk 10, 2.).

1. Jak často bývá katolické církvi právě se zřetelem na tento požadavek předhazována intolerance a tvrdost! Ale ona může klidně poukázat na evangelium, v němž její božský Mistr, ač jindy tak mírný, prohlašuje s neúprosnou přísností jednotu a nerozlučitelnost manželství proti veškerým oslabovacím pokusům a zbabělé ústupkové politice synagogy, či jejího zákonictva.

»Tvrdá a ukrutná« — vše jedno, zde stojí lapidárním písmem jasné věty božského učitele. Činí snad církev zle, když věrně, neohroženě, neomylně se jich přidržuje, dle jeho příkazu: »Učte, čemu já jsem učil«?

2. Ano, jsou případy, a poměry v manželství, které budí upřímný soucit a jimiž kněz citlivý bývá přiváděn k trapným pochybnostem, nebyla-li by přece podle okolností rozluka lepší.

V takových chvílích je třeba se orientovat pohledem na Mistra. Ten zná a ví všechno, viděl budoucnost a všechny jednotlivé případy, a přece pronáší jasně a určitě svůj výrok o nerozlučné jednotě.

Jeť už v povaze každého všeobecného zákazu a příkazu, že někdy vede k trpce tvrdým důsledkům. Ale proto není příčiny, aby byl zákon zrušen. Tím by zmizela všechna jistota a pevnost mravního řádu.

Ale ovšem má kněz, jenž mívá takové zkušenosti s nešťastnými manželství, použití jich, a promluvití důrazné slovo s mladými lidmi, nežli uzavrou rozhodný svazek pro celý život.

CLXXI.

Celibát — jeho založení.

»Kdo může chápati, chápej.« (Mt 19, 12.)

1. Tato slova promluvená k apoštolům mají jako klasické místo pro panictví a zejména bezženství, obzvláštní význam.

Ostře a důrazně rozlišuje zde Mistr dva různé stavy, dvě různé cesty: stav manželský a bezženství.

»Takový-li je poměr mezi mužem a ženou, (t. j. není-li manželství za žádných okolností

rozlučitelné), není dobře ženiti se,« tak mluví učenici.

Ano, odpovídá Mistr, odřeknutí se manželství je dobré, děje-li se z vyšších pohnutek, »pro království nebeské.« Jasně rozeznává Mistr tři třídy.

Jsou někteří bez žen z přirozené nutnosti, jiní z cizí viny a zloby, a opět jiní ze svobodné volby.

Ale toto poslední je něco, co nechápají všichni, co není pro všechny, nýbrž jen pro elitu, již Bůh sám vyvolil.

»Ne všichni chápají slovo to, nýbrž ti, jimž je dáno.« Kdo však je chápá, ten chápá něco velikého, ušlechtilého, krásného, chvalitebného.

2. Jak žalostně se uvíjí vůči tomuto slovu Páně námitka o nemožné zdržlivosti, o nepřirozenosti celibátu.

Jestli nadpřirozený, to ano, ale nepřirozený? Nikdy! Nikdo není ku kněžství nucen a rozhodující volba se děje u věku, kdy i stát prohlašuje své občany zralými k sebeurčení.

A což nestojí za těmito slovy Mistrovým i jeho vlastní příklad?

»Příklad dal jsem vám, abyste i vy činili tak, jako jsem já učinil vám.«

Slovo toto by snad nemělo se vztahovati na tak markantní rys nejvyššího ideálu?

Hodností zvláštního učenictví vznamenává Pán toho jen, kdo opouští dům i pole, ženu a děti, a apoštolové podmínku tu radostně splnili.

»Hle,« praví Petr, »my jsme opustili všechno,« a Mistr to potvrzuje příslibem stonásobné odměny už zde na zemi.

3. Že je zde stanoveno a zavedeno kněžské bezženství, nemůže nikdo popírat. Že je nebylo lze zavéstí najednou a všeobecně, bylo v povaze poměrů, které nutily nejprve k výběru apoštolů ze zralejšího již věku.

Vox populi vox Dei. Jaký pak by byl asi výsledek lidového hlasování o celibátě kněžském? Přímou zdrcující většina by hlasovala zcela nepochybně pro celibát. To je dokázaná věc pro každého, kdo jen poněkud zná duši katolického lidu, a kdo ví, že úcta a důvěra ke knězi spočívá z velké části právě na celibátu. Vidít věřící lid v knězi to, čím je, totiž zástupce Kristova. Kristus však je paní a syn Panny.

CLXXII.

Božský přítel dítek — církev a mládež.

»Nechte dítek a nebraňte jim přijít ke mně, neboť takových jest království nebeské.« (Mt 19, 14.)

Toť jeden z výjevů, které ze zlaté půdy evangelia září tak zázračně do budoucích věků, výjev, který zcela náleží také do života kněžského.

1. »Nechte dítek přijít ke mně.«

To by mělo býti napsáno zlatým písmem na každé faře. Či nejsou jehňátka pro dobrého pastýře předmětem nejstarostlivější péče? Duchovnímu správci, nemajícímu dosti srdce pro maličké, schází podstatný rys dobrého pastýře.

Co vábí maličké k Mistru?

Jen a jen jeho láska, kterou čtou z jeho očí, jeho otevřená náruč, jeho blahosklonnost, srdečná добрota a vlídnost. Je i u tebe tak?

2. »Takových je království nebeské.« Zdá se, že smysl těchto slov jde dále, nežli obyčejný výklad, dle něhož se »království nebeské« rovná výlučně nebi. Avšak *regnum coelorum* je také název viditelného království Božího na zemi, a tak-li toto místo vezmeme, má ještě jiný, významný smysl.

Mládež je naděje tohoto království; z ní se má křesťanství doplňovat a omlazovat. Dítka jsou nositelem rostoucí budoucnosti, jeho nadějí a úkolů. Ztracena-li je mládež, jsou ztraceni také budoucí muži a ženy. Dílo konané pro mládež je proto po výtce dílo církve svaté a jejích kněží. Odtud její houževnatý boj o školu a výchovu.

»A objev je, vzkládal na ně ruce a žehnal jim.« (Mk 10, 16.). Je to opravdová, srdečná, ale při tom svatá a vyšší láska, v níž není smyslnosti, jakási panická láska otcovská, kterou má si osvojit také kněz a která se u nevěst Kristových zasvětivších se službě ubohých maličkých tak krásně projevuje jako panenská láska mateřská.

Na dítěti je cosi svěžího, něžného, líbez-
ného. Nic v tom zlého, že se kocháme porose-
nou, svěží květkou; ale nebezpečí smyslné
lásky nebývá vyloučeno a stalo se už mno-
hému knězi osudným. Je to stará píseň o »růži
v širém poli«.*) Můžeš se kochat jejím líbez-
ným půvabem a její vůní, ale nesmíš ji trhat.

Tentýž Pán, který zde žehná maličkým,
drží nad nimi také ochrannou ruku, a mluví
strašné slovo, které jsme už výše slyšeli: »Kdo
by pohoršil jednoho z 'maličkých těchto...«

CLXXIII.

Bohatý mládenec. — Jinoch a kněz.

1. »Ježíš pohleděv na něj, zamiloval si ho
(jinocha).« (Mk 10, 21.) Kněz a jinoch náležejí
k sobě a výjevy, jako tento zde, nejsou v ži-
votě kněžském nikterak řídké.

K nikomu nepocituje ušlechtilý, ještě nezka-
žený jinoch více důvěry, nežli k řádnému, zbož-
nému knězi.

Jemu svěřuje nejsnáze, co zmítá mladou
jeho duší: pokušení a potíže, záměry a přání,
a hlavně důležitou otázku povolání: »Mistře
dobrý, co mám činiti, abych došel života věč-
ného?« Kterou cestou bych se měl dát, abych
jistě došel svého cíle, abych byl šťasten?

*) »Röslein auf der Heide.«

Kdo mu má v této důvěrné záležitosti radit, ne-li kněz? A tak nabývá kněz mnohdy hlubokého pohledu do ušlechtilé jinošské duše, která se před ním otevírá v celé své čisté kráse: »Toto všechno zachovával jsem.«

2. »Ale on zarmoutil se pro to slovo, a odešel truchliv, neboť měl mnoho statků.« (Mk 10, 22.).

Podobných zkušeností, jako Mistr zde, získává také kněz.

»Má-li kdo vyšší povolání,« tak si myslí, »pak je to tento mladík nezkaženého dosud srdce a vyššího vzletu.« — Pomalu, jemně ukazuje mu cestu, na niž jej Bůh volá.

Než jak často končí povolání kněžské, šťastně započaté, tím, že jinoch »odejde truchliv«.

Buďto, že se zděsil ztráty svého bohatství, nebo že jiné tiše klíčící tužby a sny zdržují; kdož to vyzpytuje?

A smutně jako Mistr hledí kněz za odcházejícím. Věru, »ne všichni chápají slovo to, nýbrž ti, jimž je dáno«. »Jak těžko vejdou do království Božího ti, kteří mají peníze!«

CLXXIV.

Časné statky zaslepují.

»Synáckové, jak těžko jest vejíti do království Božího těm, kteří doufají v peníze!« (Mk 10, 23.).

1. Právě v duchovní správě má kněz příležitost, aby se o pravdě tohoto výroku přesvědčil často v celé jeho tragické mohutnosti.

Studený a tvrdý je lesklý kov, studená a tvrdá bývají často srdce, která lpí na bohatství.

Vizmež, kterak se boháč přeceňuje, jak je domýšlivý a pyšný v jednání! Žádá ohledů, výjimek, výsad také vzhledem na vstup do království Božího. Rád by i zde jezdil první třídou, což se však dá na úzké cestě velmi těžko provést; nedovede se nijak jaksi vžítí do úlohy chudého žebráka, již přece musíme hrát před Bohem všichni. On, jenž zná jen práva, nároky, on, jenž jinde potřebuje jen pokynout, poručit, má najednou prosit, žebrot a se pokořovat!

»Och, jak těžko jest vejít do království Božího!«

2. Bohatství není nebezpečné toliko samo sobě, nýbrž i jiným, protože svým leskem oslepuje, snad i duchovního oslepuje, takže už nevidí, co vidět má, nemluví a nekoná, co by mluvit a konat také vůči bohatým bylo svatou povinností.

Boháč chce panovat, panovat i církvi a knězi, a v mnohých případech se mu to daří na škodu jemu i církvi.

Kněz musí zajisté dbáti rozdílů stavovských a třídních — ale nikdy se nesmí snížit za zbabělého dvořenína. Kdo pak řekne boháčům pravdu, nečiníš-li to ty?

Odměna chudoby.

Slova Petrova: »Hle, my jsme opustili všechno,« a dobrotivá odpověď Mistrova: »Amen, pravím vám, že . . . seděti budete i vy na dvanácti stolicích, a každý . . . stokrát více vezme.« (Mt 19, 28.), jsou v některém ohledu nadmíru útěšná a poučná.

1. Předně uznává Mistr slova Petrova ve směř a bez výhrady, ačkoliv bylo tak málo, co Petr a druzí pro Krista byli opustili.

Jak krásný je to rys u Mistra, že laskavě uznává dobro, třebaš bylo sebe menší. Ó, čiň to také, sluho Boží, rozdávej chválu, uděluj uznání, bylo-li vykonáno co dobrého. Lidem to lahodí, působí radost a posiluje odvahu.

Pak uzná zajisté Mistr také, cos ty snad pro něho opustil a obětoval.

2. »Každý . . . stokrát více vezme.«

Znovu a znovu naráží Mistr na tento motiv naděje. Je to takořka vůdčí motiv jeho posvátné hudby. Nežádá, jako tak mnohý asketický přemrštěnec, aby se vše konalo jen z pouhé lásky. Nač pak uložil Bůh naději tak hluboko v srdci, když by neměla spolupůsobit jako mocná pružina?

Sluho Páně, kéž zaznívá naděje jako utvrzující dominantu, jako stále se opakující refrén ve tvých kázáních a naučeních! Vždyť to tolik lahodí, zejména chudým, kteří se zde na

zemi musí spokojiti s tak málem a jsou často v pokušení, aby závistivě a hněvivě pohlíželi na první místa a lože boháčů. Pověz jim, že štěstí lidské ve své podstatě sídlí v nitru, že záleží v pokoji a štěstí duše: zde dává Bůh odměnu stonásobnou, centuplum, které slíbil. Co pomůže všechno zevní štěstí, je-li nitro nešťastno, zpusťeno, rozháráno?

CLXXVI.

Dělníci na vinici — obsecra — increpa.

(Mt 20, 1—6.).

1. Je to vskutku pravda: sami od sebe nejdou dělníci na vinici Páně. Třeba je přivést, najmouti. Proto právě musí hospodář obcházeti a smlouvat.

Pětkrát za den vyšel hospodář z podobenství a vždy najal alespoň několik lidí.

Tak to činí také dobrý, horlivý duchovní hospodář a pastýř. Ví, jak je třeba, aby u mnohých duší prováděl evangelické increpa, obsecra, opportune, importune, jelikož přijdou jen když je táhne, ba přímo donucuje.

Ano, v některé hodné venkovské osadě je méně zapotřebí těchto pochůzek. A přece i zde stojí mnozí stranou a zahálejíce.

»Nikdo nás nenajal.«

Pan farář sedí pohodlně doma a spoléhá se, že lidé přijdou sami, a ani netuší, kolik jich

schází, jež by bylo lze získat, kdyby přišel hospodář s laskavým pozváním a osobně.

2. A což teprve v diaspoře, ve velkých městech a průmyslových střediskách s obyvatelstvem pohyblivým, s tolika neznámými, cizími živly v továrnách, na lodích, v přístavech a pod. Kolik jich tu stojí stranou, nečinných, zahálejších, indolentních v ohledu náboženském, protože nikdo nejde, aby napomenul, pozval, najal.

Jakých to překvapení se dožila katolická americká Church Expansion society, když podnikla se svým vagonovým kostelem první objížďku v krajinách, kde dosud byla duchovní správa zařízena zcela nedostatečně! Po stech, ba tisících přicházeli tam, kde by před tím nikdo nebyl katolíky ani tušil, mezi jiným dívky, které nikdy neviděly kněze, ani oltáře.

A konečně což venku, v širém pohanském světě! Miliony stojí ještě netečně na trhu a nevědí, co začít, jelikož nepřichází nikdo, kdo by je najal!

»Proč tu stojíte, celý den zahálejíte? Jdětež i vy na vinici mou!«

3. H o d i n a j e d e n á c t á. Třebas znamenají hodiny předně a hlavně různá období dějin světových, je přece na snadě, abychom tu mysleli i na různý lidský věk.

Stále a stále volá milost duši lidskou. Dokud neuhodila osudná hodina, je vždy ještě čas, lze všechno ještě spravit. Proto vychází hospo-

dář o hodině jedenácté, t. j. dle staré časomíry hodinu před svatvečerem.

Máš snad také takové lidi v osadě, na jejichž životních hodinách ukazuje již na jedenáctou, a kteří přece ještě stojí, zahálejíce a nemajíce ještě nároků na denár nebeský? Řekneš snad: »už je pozdě, nedá se nic dělat« a zůsta-neš doma. Vzhůru, vzhůru! Pomni podobenství. Mnoho jich bylo zachráněno v hodině jedenácté, jako lotr na kříži — a získali podíl na věčné odměně.

»První budou posledními, a poslední prvními.«

Dosti často má kněz u lože umírajících příležitost vzpomenouti bezděky těchto slov.

Ve zbožné oddanosti umírá mnohý nešťastný lotr, a smutně končívá mnohý, kdysi slavený koryfej!

CLXXVII.

Nepochopené tajemství kříže.

»Oni však nesrozuměli z toho (o kříži) ničemu, a bylo to slovo skryto před nimi a nepoznali, co bylo řečeno. I zarmoutili se velice.« (Lk 18, 34; Mk 10, 32, Mt 17, 22.).

1. Bylo to scandalum crucis, které apoštolům udělalo. A jsou to přece mužové elitní: Petr, Ondřej, Jan a jiní, kteří z lásky k němu obětovali a vsadili všechno, kteří byli svědky jeho zázraků a života z největší blízkosti, jeho učeníci, přátelé, druhové.

Ale tato lekce o utrpení a kříži nechce těmto galilejským kudrnáčům do hlavy. A divíte se tomu? Neviděli ještě, co byla tehdy budoucnost, co dnes ovšem stojí před zraky našimi jako veliká minulost: zázračné vítězství kříže.

Ovšem vyznal jej Petr jménem všech, jako Syna Boha živého. Ale s tím spojuje se u apoštolů bezděky představa moci a lesku. Syn Boží trpící, na kříži zmírající, to byla myšlenka příliš veliká a mohutná, než aby ji jejich ještě neočištěná mysl pochopila.

2. A my? Básníme, píšeme a kážeme vzletně o kříži a lásce ku kříži, jsme však zklamáni, zaraženi, zdrceni, když někdy vrhne kříž svůj dlouhý, úzký stín na naše stezky a cesty.

Proto platí vzhledem na praktickou lásku ke kříži o velmi mnohých z nás: »Oni však nerosuměli ničemu z toho, a' bylo to slovo skryto před nimi«, byla to pro ně záhada — »verbum absconditum«.

CLXXVIII.

Salome — nevhodná prosba.

(Mk 10, 35; Mt 20, 20.).

Tento výjev, kdy hodná Salome předstupuje se svými oběma syny, které mu věnovala, před Pána, aby jim vyprosila nejpřednější místa v království Božím, je rozkošný obraz ze života.

»Tu přistoupila k němu matka synů Zebedeových se svými syny a padnuvši k nohám jeho, prosila ho.« (Mt 20, 20.).

1. Salome věnovala oba své syny, Jakuba a Jana, svou pýchu a poklad svůj, Pánu. Pro ni jsou to dvě perly mezi dvanácti učeníky; jim přináležejí samozřejmě první místa a čestné hodnosti. »Řekni, aby tito dva synové moji seděli v tvém království jeden na pravici a jeden na levici tvé.

Takové Salomy se najdou až podnes. Mají jednoho či více synů v semináři, v klášteře, nebo za kaplany. Přirozeně se jim žádný nevyrovná. Nikdo není tak zbožný, tak učený, tak schopný. »A jak to sluší mému Janu nebo Jakubu, když káže nebo stojí u oltáře!« Ó této naivní pýchy mateřské!

V jiné poněkud podobě opakuje se zjev ten dosti často ve všední duchovní správě.

Láska mateřská zaslepuje a nevidí chyb a nedostatků milovaných dětí, přeceňuje jejich přednosti a vlohy, a přehlíží jejich stinné stránky. A pak přicházejí tyto matky k panu faráři nebo učiteli s neodůvodněnými stížnostmi, pošetilými výtkami a prosbami pro svého Jarouška nebo pro svou Lidunku atd.

2. Jak přijímá Mistr prosbu hodné Salomy? Ovšem nesplňuje ji, alespoň nikoliv v jejím smyslu; toho mu nelze. Ale také ji nepřívětivě neodhání. Oslazuje svou vyhýbavou, odmítavou odpověď takovou laskavostí, že odchází jistotně zcela spokojena a potěšena.

Ó nebuď nikdy nevlídný a drsný pro nesmyslnou někdy prosbu matčinu, zejména, je-li to chudá matka. Dej jí laskavou odpověď, i když prosbu její splnit nemůžeš. Pomni své matky, která možná jako Salome také kdysi za tebe pošetile prosila.

CLXXIX.

Slepec Jerišský — kněz a žebráci.

(Lk 18, 35.).

1. Je-li pak co bídňějšího nad takového slepce a mrzáka podle cesty?

Sta lidí jde kolem bez soucitu, bez účasti. Tak je tomu dnes, tak bylo tehdy v Jerichu.

2. Ale je někdo v celém tom množství, jež tudy přechází, a ten má srdce plné lásky i pro nejnuznějšího, nejšpinavějšího žebráka — božský Mistr.

Na něho se obrací slepec s horoucím úpěním: »Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!« A v božském Mistru se slepec nezklamal. Není pro něho velký zástup lidu zde proudícího důvodem, aby se vyhnul splnění povinnosti, již žádá láska. Ba právě naopak, zastavuje se, a káže, aby přivedli ubožáka k němu, a táže se dobrotivě a soucitně: »Co chceš, abych ti učinil?«

Slepec žádá mnoho, velmi mnoho. A Pán vyhovuje bez otálení a bezpodmínečně: »Prohlédni!«

3. Jak si počínáš ty s takovými nešťastnými mrzáky na ulici?

Ano, je jich mnoho, zvláště ve velkoměstě, a mezi nimi tolik tajných podvodníků, že nebývá možné, aby ses s každým zastavil, a každému pomohl. K tomu tvůj snad důvodný spěch a často až příliš pochopitelné ohledy a obavy před četnými kolemjdoucími. Všechno to tě pokouší, abys spěšně přešel a dělal, jako bys prosebného volání nebyl slyšel.

V mnohých případech je to snad oprávněno.

Přes to však nesmí duchovní zapomenouti, že žádný stav není tak solidárně sloučen, jako kněžstvo. Každé opomenutí povinnosti, každý nedostatek účasti a soucitu přenese se ihned na celý stav, ale ovšem také každý rys ušlechtilý u jednotlivce prospívá celku.

Je v tom vždy příklad, poučení, a apologie jestliže kněz ukazuje veřejně, že má srdce pro nouzi ubohých a sociální a charitativní činnost duchovenstva tvoří nejsilnější hrázi proti sociálně demokratickým svůdcům.

CLXXX.

Vrchní celní jerišský — »aklerikálové«.

(Lk 19, 1—10.).

»Zachee, sestup spěšně dolů.«

1. Jaký to nádherný rys z pastorační činnosti Mistrovy! Zacheus náleží jako vrchní celní ke straně »hříšníků a celníků«, a je pova-

žován za »neklerikála« nábožensky a církevně stojícího v ústraní.

Samo jeho povolání a postavení staví jej vedle »zbožných pravověrných«, kteří mu také nejsou nijak nakloněni, jak jejich pozdější reptání dokazuje. Avšak člověk ten je lepší, než jeho pověst.

Zná Mistra i jeho činnost a cosi jej mocně k němu vábí. Tak rád by se mu přiblížil, ale netroufá si; jen z daleka sleduje jeho stopy.

2. Kéž se najde někdo, kdo by takovým pozitivě hledajícím duším podal ruku a sklenul most přes propast, která je dělí od církve!

Jak dobře ovládá Mistr toto umění! Jemně a nenuceně navazuje se Zacheem. A neočekávaně zve se sám za hosta, na vzdor reptajícím židům, a hle, jediný akt blahovlnné přízně dostal, aby byl šlechtný muž zcela získán pro věc Kristovu.

Co se ještě krátce před tím zdálo nemožno, poddává se nyní samo od sebe. Tento velký pán se zpovídá, a je hotov napravit všechno, všechno velkomyslně a důkladně.

»Dnes stalo se spasení domu tomuto.«

3. Jak poučné je všechno toto pro duchovního správce! Nemáš snad také takového Zachea, snad i více podobných ve svém Jerichu, pány, kteří se zdají na venek necírkevní a protiklerikální, vpravdě jimi však nejsou?

Bojíš se s nimi navázat, necháváš je stát stranou a jít svou cestou a ničeho nečiníš, abys se s nimi sblížil.

A přece mnohý z nich pocituje jako Zacheus snad živě touhu po takovém sblížení. Víc než jedenkrát ohlížel se úkradkem po tobě, snad zúmyslně vše tak nastrojil, aby ses s ním setkal. Ale ty ses nezastavil u fikovníku jako Mistr, abys člověka toho oblažil přívětivým pozdravem a pobesedováním. Za to však jsi šel chladně a nepřístupně kolem, a oloupil jsi svého nešťastného Zachea zase o naději. Domu jeho nestalo se spasení. Čí vinou? — Jak je za těžko takým Zacheům, aby učinili první krok, promluvili první slovo. Proč nevyjítí jim vstříc?

CLXXXI.

Pán Ježíš v Betanii pomazán.

(Mt 26, 6; Mk 14, 3; Jan 12, 1—11.).

A. Žena ve službě Kristově.

»Tu Maria, vzavši libru masti drahé z nardu pravého, pomazala Ježíšovi nohy a utřela nohy jeho svými vlasy; a dům naplnil se vůní té masti.« (Jan 12, 3.).

Mistr je hostem v Betanii u Šimona farisea, který náleží nyní zřejmě do kruhu přátel Ježíšových.

Mistr sedí na čestném místě, Lazar v důvěrné blízkosti. Marta posluhuje — je to její výsada — a Marie podává Mistru důkaz své vděčné lásky. Nešetří drahocenného nardu

(dle Mk 14, 3, byl to nejlepší a nejdražší nard oddenkový, proti méně cennému nardu z listů). A aby všechno do poslední krůpěje věnováno bylo Mistru, rozlomila drahou nádobu alabastrovou a vylila zbytek na jeho hlavu; brzy pak naplnil se celý dům libou vůní.

Kde jde o službu Boží, o osobu Mistrovu, tam není zbožným ženám, které tak věrně a oddaně kráčejí v jeho šlépějích, nic příliš drahé, nákladné. Nu a nebyl nard Mariin, tento tichý, důmyslný výraz úcty, lásky, vděčnosti, snad krásný a oprávněný?

Čin její zůstal podnes vzorem, a chvála Mistrova ponoukala nesčetné šlechtné ženy k následování. Tato láska k jeho svaté osobě zrodila mimo jiné naše paramentní spolky, které se tak velkodušně a radostně postavily do služby křesťanskému oltáři. Co se na nich stkvěje, svítí, září a tak slavnostně leskne, to věnováno je jemu, božskému Mistru, nebeskému ženichu. Kolik lásky a nadšené úcty bylo s nádherným hedvábím a drahokamy vetkáno do všech těch nesčíslných posvátných rouch, alb, burs, vel atd.! »A dům naplnil se vůní té masti.«

B. Jidášská výtka.

»I řekl jeden z učeníků jeho, Jidáš Iškariot-ský, kterýž hodlal jej zraditi: Proč se neprodala tato mast za tři sta denárův a nedalo se chudým?« (Jan 12, 5; Mk 14, 5.).

Do tohoto líbezného, krásného výjevu zaznívá pojednou jako ošklivý nesouzvuk námitka Jidášova:

»Nač toto plýtvání?«

Jidáš zde mluví jako zástupce onoho směru, který ihned mluví o plýtvání, kde jde o okrasu a výzdobu oltářů, o oslavení Ježíše v Eucharistii. Slova *Ut quid perditio haec?* znějí jako ozvěna výroku Jidášova všemi staletími a divné dost, slyšíme slova ta i z úst kněžských!

Z řeči Jidášovy mluví:

Nedostatek víry. Ve Spasiteli vidí pouhého člověka; kdyby v něm viděl svého Boha a Spasitele jako Magdalena, jak by mohl mluvit o »ztrátě«?

Nedostatek lásky. Pravá láska neměří své dary centimetrem a vážkami, netáže se po ceně.

Přetvářka. Mluví se o »chudých«, o »důležitějších úkolech«, ale myslí se na 300 denárů, které ušly vlastní kapse.

»Chudé máte vždycky s sebou,« odpovídá Mistr, »mne však vždycky nemáte.«

Tedy, ačkoliv se jinak se svými chudými ztotožňuje («Cožkoliv jste učinili nejmenším...»), přece má láska, jeho osobě prokázaná, zvláštní cenu a získává právo na zvláštní odplatu.

Vznešená pohnutka je to tedy, která ospravedlňuje »plýtvání« ve službě Boží. Pro Boha nesmí býti nic přílišným. Arciť cos jiného,

jestliže vnukají tyto výtky honba za lidskou chválou, slávychtivost a ctižádost, nebo malicherná místní marnivost.

C. Netaktnost.

»Ale Ježíš řekl: Nechte ji. Proč činíte jí obtíže? Dobrý skutek učinila nade mnou.« (Mk 14, 6; Jan 12, 7.)

Jak netaktní byla tato jízlivě káravá poznámka Jidáše kariotského — u cizího stolu, v domě přítele jeho Mistra! Co je mu po tom, co Marie činí, jak používá svého nardu?

Odpověď Mistrova. Jak jemně a taktně počíná si Mistr v tomto trapném případě! Nevčasná kritika, reptání učeníků, vnesla nesoulad do stolování, jak tomu bývá podobně dodneška za podobných příležitostí pro podobné nevčasné, nevhodné poznámky se strany kněží!

Mistr pak dovedně všechno udobřuje. Neužívá tvrdých slov, ani ostrého pokárání; tím by byl rozpor jen zostřil. Mírně odmítá námitku tím, že chválí šlechetný skutek, zdůrazňuje jeho vyšší význam a připojuje k němu rozkošné příslibení. Jemný poukaz na jeho božství je nejlepší odpověď na jidášské *Ut quid perditio haec?*

Tím bylo rušivé intermezzo zase urovnáno.

Moudrému, jemnocitnému a taktnímu knězi naskytuje se v podobných případech často příležitost, aby obratným zásáhnutím, klidnou věc-

nou vysvětlivkou, umírněným úsudkem zprostředkoval, uklidňoval, vyrovnával dojem trapných řečí a nešikovností!

CLXXXII.

Vjezd do Jerusalema — průvod Božího Těla.
(Jan 12, 12; Lk 19, 29; Mk 11, 1; Mt 21, 1—14.)

Tajemství toto je bohaté na poučení pro kněze. Zde jen některé jiskerky.

1. »Vidíte, že nic neprospíváme? Hle, celý svět odešel za ním.« (Jan 12, 19.)

Toť zuřivý výkřik fariseů a saduceů a nepřátel církve všech dob, když vidí, že navzdor všem pomluvám lid lne k církvi a jejímu kněžství a je s jásotem oslavuje. Zklamáni a zlostí zuříce, stojí stranou a vrčí: »Vidíte, že nic neprospíváme?«

Ach, ano, všechno vynaložili, aby tiskem, divadlem, schůzemi snížili stav duchovní, jej strhli v bláto a diskreditovali. U mnohých zdařilo se jim to až moc dobře. Ale vyskytne se nějaká větší manifestace katolického lidu: příjezd papežského vyslance, eucharistický kongres, velký katolický sjezd, misie, a hle, v samém srdci velkoměsta, kde se nevěra domnívala, že panuje sama, hlučí jako mořský příboj jásot nadšeného davu: »Hosanna Synu Davidovu!« Nepřátelé zuřili, ale zabránit to nemohli.

2. Zdaliž se neopakuje tento vítězný průvod Ježíšův rok co rok na tisíci a tisíci místech ve svátek Božího Těla? Střediskem je Spasitel obklopený svými učeníky, kněžími. Lid syje na cestu kvítí, víje věnce, staví slavobrány, prostírá koberce, plení zahrady a lesy, zdobí domy a náměstí — a obklopen jásajícím lidem, spěje Pán ulicemi.

Hmoždíře hřmí, zvony vyzvánějí a tisícihlasým sborem hlaholí k nebi sloky: *Lauda Sion Salvatorem a Tantum ergo Sacramentum*. Kaddišlo vystupuje k oblakům, monstrance se stkví, zástupy poklekají a přijímají hluboce skloněny požehnání svého Boha a Pána.

Potrásajíc hlavou, rozzlobena stojí nevěra stranou a táže se: »Kdo je tento?« A jako tehdy zní odpověď i dnes: »Ježíš Nazaretský!«

Tak žije Kristus ve své církvi dále na věky.

CLXXXIII.

Prvotiny a kněžská jubilea.

Také kněz prožívá podobné chvíle triumfu, takový slavnostní vjezd, kdy jej ovívá radostný jásot nadšeného davu.

1. Jak to bylo při tvých prvotinách tehdy, když jsi přibyl po prvé jako novosvěcenec do domoviny, a když jsi byl ve slavném průvodu veden do kostela? Všechny ulice a domy byly okrášleny prapory, věnci, kyticemi, nápisy,

cesty pokryty květlím a koberci. Prapory vlály, fábory vály, hmoždíře houkaly; nadšeně znělo kolem tebe: »Požehnaný, jenž se běře ve jménu Páně!« a tisíc zářících očí pohlíželo na tebe: Jasně hlasy dětské zpívaly Hosanna — a se srdcem plným, div že se nerozskočilo, v nitru hluboce dojat a šťasten kráčeš jsi do milého, starého kostelíka, v němž jsi prodléval jako dítě, nyní vítán hlasem zvonů a slavnostními zvuky varhan.

Zdaž nezapsala se tato tvá neděle květná nezapomenutelně do tvého srdce? A celá duše tvá byla (tehdy hluboce proniknuta velikým, nádherným vědomím velikosti a krásy tvého kněžského povolání!

To bylo jaro tvého kněžského života, jaro plné vůně fialek a slavičího tlukotu. Pomalu přišlo — nejprve horké léto a pak zralý podzim a přinesl jiný velký den: tvé 50leté kněžské nebo farářské jubileum. Jak nadšeně je oslavoval tvůj dobrý lid! Opět se zastkvělo město, či vesnice v hávu květinovém, vonném smrchí a slavnostních barvách. Na každém domě bylo znamení lásky, v každém oku se jevil odlesk radosti a vděčné úcty. Opět zaznívalo hosanna. Sláva našemu dobrému, milému jubilantu a pastýři!

Tot dni a svátky, jež v této podobě má pouze katolická církev, jež zažije jen katolický kněz.

Arciť také v kněžském životě bývá neděle květná blízko velkého pátku, a je dobře, když

mladý nebo i starý oslavenec si vzpomene dle příkladu Mistrova, uprostřed slavnostního veselí tak těch dní, které přijdou a přijít musejí.

CLXXXIV.

Pláč nad Jerusalémem. — Lítost nad neúspěchy.

»Když se přiblížil a město spatřil, zaplakal nad ním, řka: Kdybys bylo poznalo i ty, a to alespoň v tento den tvůj, co je tobě ku pokoji — ale nyní je to skryto před očima tvýma. Neboť přijdou na tebe dnové...« (Lk 19, 41.)

1. Je to lítost nad neúspěchy, jež vyznívá z tohoto nářku Páně, ozvěna oněch slov, která pronesl už dříve v slzách: »Jerusaleme, Jerusaleme, jak často jsem chtěl...« Kdo dovede procítiti s ním tento žal lépe nežli kněz, misionář, když musí patřit, kterak všecka jeho láska, jeho horlivost, jeho úsilí zůstávají v obci neb u jednotlivých duší bezvýsledny. Avšak myšlenka, že i Mistr, který ničeho neopomínal, který konal divy lásky a všemohoucnosti, přece tak bolestně naříkati musí, může a má tě utěšit. Ale ve stesku Páně je slyšeti daleko méně jeho vlastní zklamání nežli lítost nad bēdou těch, kdož ho nepoznali.

2. Jak hojné jsou v životě horlivého kněze okamžiky, které vynucují jako Mistru i jemu bolestný výkřik: »Kdybys byl poznal...!«

Marně stál u lůžka umírajícího, všechno zkusil, nic nedosáhl. Odchází se smutným povzdechem:

»Kdybys byl poznal...!«

Všechno vynaložil, aby zachránil mladistvá srdce před zkázou, aby je přivedl na dobré cesty, aby je odvrátil od pošetilého rozhodnutí, od nešťastného sňatku. Marně! Spějí do nebezpečí, a ty vzdechneš: »Kdybys byl poznal...!«

A když tě všechno tísní, spěchej k tomu, jenž všechno to zná ze své zkušenosti a u něho dojdeš útěchy. Možná, že vážný, mírný pohled z jeho oka ti připomene, že i pro tebe vzdýchal víc než jednou: »Kdybys byl poznal...!«

3. Avšak, ačkoliv Pán náš ví a výslovně praví, že jeho úsilí o svaté město je marné, že jeho osud se naplní, přece neklade horlivosti své žádných mezí. Nejedná jako Jonáš, který všechno hned opouští a melancholicky usedá pod břečťan. Podobná pokušení dolehnou také někdy na duchovního, když pracoval a se loptil, jak se domnívá, nadarmo.

Konej povinnost a výsledek vlož do rukou Božích. Případ Ninivitský se snadno může opakovat. Nadarmo nepracuje žádný kněz. Vždy se najdou duše, které mohl zachránit, a lidé, jimž mohl pomoci.

»Hledali ho zahubiti.« — Pryč od Říma!

»Velekněží však a zákoníci a náčelníci lidu hledali ho zahubiti, ale nenalezli, co by mu učinili, neboť veškeren lid lnul k němu, a poslouchal ho.« (Lk 19, 47; Mk 11, 18; Mt 21, 45.)

1. Zdaž by nebylo lze této věty téměř beze změny použítí o dějinách katolické církve i v našich dobách?

»Hledali ho zahubiti.«

Každý církevní projev, každý papežský nebo biskupský okružník, ba každý veliký skutek lásky a horlivosti vzbuzuje u nepřátel církve vždy jen jedno: stupňovanou zášť a zbesilé »pryč od Říma«, které zuří v tisku. Smrt církve je jediný sen této zášti.

»Ale nenalezli, co by mu učinili.«

I to se shoduje. Ovšem, kdyby bylo možno jen tak beze všeho zardousit všechno kněžstvo, a vyhodit celou církev do povětří! Leč církev je velmoc, světová říše, kterou možno sice tu a tam znásilnit, ale nikdy ne zahubit.

»Báli se zástupů,« zrovna jako dnes, toho lidu, který, pokud ještě není sveden socialistickým štváním, lne věrně k církvi a neopustí ji.

Proč pak svobodomyslní koketují tak nápadně s červenými? Protože ti dovedou lépe lid kazit a odcizovat církvi. A to je nejpřednější podmínkou, má-li se naplnit nejhoroucnější

přání pokroku: naprosté vyloučení církve z veřejného života.

2. A středem tohoto vlnobití zášti a ničivých pokusů kráčí Pán klidně svou cestou, jako by se nic nestalo, jde pevně a neomylně za svou povinností a učí denně v chrámu.

Tak i církev. Vyženou-li ji zde, odchází do jiné země, vypudí-li ji s povrchu zemského, vrací se do katakomb, a za ní jdou mučeníci a vyznáváci, Anežka, Julie, Šebestian a Pan-krác, prostý štěrkař jako urozený císařský důstojník, sedlák i senator, otrok i patricij. Tak bylo, tak bude.

»Aj, já jsem s vámi po všechny dni až do skonání světa.«

CLXXVI.

Druhé vyklizení chrámu — těžké reformy.

»I vešel Ježíš do chrámu Božího, a vyhnal všechny, kteří prodávali a kupovali ve chrámě.« (Mt 21, 12.)

1. Je to zde po druhé, co rozhněvaný Mistr vystupuje proti zlořádům na místě svatém. Patrně působil první pokus reformy jen krátkou dobu a nevydržel. Nediv se tedy, milý faráři, nelze-li ti snad také jisté hluboce vkořeněné nepřístojnosti v nové tvé osadě odstraniti jedním rázem, a musíš-li vždy znovu prosit, žadonit, napomínat, i kárat.

Viz, že i Mistr byl k tomu nucen. To budiž tobě útěchou.

2. Jak nevýslovně těžké bylo středověkým a tridentským reformním papežům, aby různé, hluboko vkořeněné zlořády v církvi odstranili. Jak často museli sáhnouti k hroživé metle interdiktů, exkomunikace, suspense a jiných církevních trestů, aby vypudili prznitele svatyně z míst, z nichž se na tak dlouho nezákonně ve-
třeli!

A jako v starém Israeli jednalo se i nyní opět téměř všude o zneužívání nejsvětějšího, o simonistický kup a prodej svatých věcí, o obchod stipendii, o čachrování obročími, o nezákonné vydírání tax, nebo jiné duchovní lichváření.

»Vy jste penězoměnci,« tak apostrofuje starý Ludolf Saský, soudobé duchovenstvo (začátkem 14. století). »vy prodáváte holuby, t. j. milost Ducha svatého; nic neuděláte, leda když se vám hotově zaplatí.« Všechno toto a více ještě viděl Pán svým i budoucnost vidoucím zrakem a zasáhl to svištěcími svými důtkami a mocným hromovým slovem: »Dům můj domem modlitby slouti bude, vy však jste jej učinili peleší lotrovskou.«

3. Bohu díky, že jsou dnes už tyto zlé staré doby za námi. Ale stále výstrahy a hrozby církve ukazují, kolik jí na tom záleží, aby ochránila svatyni a udělování milosti ode všeho, co by jakkoliv zavánělo svatokupectvím.

»A Ježíš vyhnal všechny, kteří prodávali a kupovali ve chrámu.«

CLXXXVII.

Víra, která hory přenáší. — Zázraky a modlitba.

»Mějte víru v Boha. Amen, pravím vám: kdo řekne této hoře: »Zdvihni se a vrz se do moře,« a nebude pochybovati ve svém srdci, nýbrž věřiti, že se mu stane, co praví, stane se mu.« (Mk 11, 20; Mt 21, 20.)

1. Zázraky, které stály u kolébky víry, provádějí ji dále na cestě mezi národy. Není národa, ani území, jež by nebylo svědkem této víry, která hory přenáší.

Anebo nedějí se snad zázraky i za dnešní doby? Což Lurdy se svými uzdraveními, která přesahují všeliké umění lékařské? A nemáme-liž dnes sta blaho- a svatořečení, pro něž je zázrak podstatným předpokladem?

2. Zázrak nemůže zajisté býti dle své povahy a účelu stálým zřízením církve jako svátosti. Právě v mimořádnosti je průkaznost jeho svědectví.

Ale věřící modlitbě, a sice především apoštolské a kněžské, je zde ústy Spasitelovými přislíbena zázračná moc pro všechny časy; arcíže jen modlitbě silné víry, která nezná pochybností, ani mezí, pro niž je Bůh a jeho všemohoucnost právě takovou reální skutečností, jako slunce na nebi a vzduch, který dýcháme.

Modlitba plná tichých, tajných klausuří, kolísavých »jestli« a »ale«, nevykoná nikdy divy.

Tehdy se snad zdálo apoštolům příslibení dané modlitbě divným, nebetyčným. Ale několik měsíců na to, po seslání Ducha svatého, praví Petr chromému u brány chrámové: »Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a choď! I vyskočiv, postavil se a chodil.« (Sk. ap. 3, 6.)

CLXXXVIII.

Podobenství o vinici — zpustlé osady.

(Lk 20, 9; Mk 12, 1; Mt 21, 33.)

1. Několika tahy líčí se nám zde osud Israele s jeho tragickým zakončením.

Pán posílá své služebníky: velké a malé proroky, aby připomněli vinařům na vinici jejich povinnost. Byli však potupeni, zmrskáni, zabiti.

Přichází sám královský syn ve světlé kráse a dobrotě — byl přibit na kříž.

Co učiní král?

»Přijde a zahubí vinaře ty a dá vinici jiným.« Jak úchvatně splnilo se všechno toto na národu Israelském!

2. Zdaliž nenacházíme ozvěnu tohoto podobenství také v církevním životě osad? Zdaž nejsou v mnohé diecesi krajiny a obce, jejichž obyvatelé se podobají rys za rysem oněm popudlivým, zlomyslným vinařům? Obce, které

jsou pro arcipastýře věčným křížem a bolestí?

Všechno zkusil a vynaložil, aby přiměl vzpouzející se lid ke konání povinnosti. Posílal k nim kněze jednoho po druhém: staré a zkušené, mladé a ohnivě. Pracovali, bojovali, zápasili, hrozili, prosili, plakali. Vše nadarmo. Posměch, potupa, zášť, drzost, násilí bylo odměnou.

Tu vysílá biskup svého nejlepšího pracovníka. Na něho skládá všecku svou naději:

»Zastydí se před synem svým.«

Zastydí se před šedinami, vzdají se tomuto moudrému, mírnému, svatému knězi.

Chyba lávky! I tato poslední naděje zklamala.

Zlo se rozlezlo příliš hluboko. — Bezbožnost, nemravnost, proticírkevní smýšlení a vzdor dostoupily, rozdmýchovány od štváčů a svůdců, takového stupně, že všechny obvyklé lidské prostředky nic nepomáhají. Bůh sám musí zasáhnouti, a jak často zasahuje! Blesk zabije hlavního vůdce protikněžské strany, pod strašným neštěstím zachvějí se i nejvzdornější, a pak vrací se zbloudilé stáde kající a bezradně ku pastýři. Toť příklady i z doby nejnovější.

V novém Zákoně milosti a lásky netřeba nikdy zoufat. Všechno, všechno lze tu spravit.

Peníz daně — politické náledí.

(Lk 20, 20; Mk 12, 13; Mt 22, 15.)

»Sluší-li dávati daň císaři?«

1. Otázka daňová byla tehdy v Israeli denní otázkou politickou, tajně, ale prudce a vášnivě projednávanou.

Záměr synedria, aby donutili Pána k veřejnému projevu o palčivé otázce té, čímž by jej buď u lidu diskreditovali, nebo u římské vlády v podezření uvedli, byl dobře promyšlen.

Zdálo se, že je to past, léčka, z níž dle jejich názoru nebylo uniknutí.

Skvostně odráží Mistr ránu prostým vrácením otázky: »Čí je tento obraz i nápis?« a odvozuje pak z penízu daně a jeho nápisu s neúprosnou důsledností všeobecný, jasný princip, který musejí uznat všichni. Lapidárním písmem razí základní zákon občanských povinností státních:

»Dávejte tedy, co je císařovo císaři a co je Božího Bohu.«

Co mohou odvětit?

Zaraženo, zahanbeno, poraženo panstvo zase odchází. Moudrá převaha Mistrova zničila i tento dovedně zosnovaný záměr.

2. Děj tento poskytuje knězi poučení zvláště dnes velmi cenné.

Je to oblíbený úskok proticírkevní strany, že zláká kněze na politické náledí, aby jej pak

vykřičela po případě za štváče a buřiče, státu nebezpečného, nenárodního, nevlasteneckého člověka.

Neschází choulostivých pichlavých otázek při obtížné situaci našich napjatých církevně-politických poměrech. Aby vyloudili na knězi veřejné vyjádření, dovolávají se pokrytecky jeho politické vyspělosti a citu pro spravedlnost: »Mistře, víme, že pravdomluvný jsi, a nedbáš na nikoho, neboť nepatříš na osobu lidskou. Pověz nám, co soudíš?«

Měj se na pozoru a nepouštěj se, nenutí-li tě tvé postavení, do nijakých politických hádek. To není tvá věc. A když už odpovídáš a projevuješ své názory, pak se drž velkého principu, jež musí každý uznati: »Dávejte, co je císařovo císaři, a co je Božího Bohu.«

CXC.

Rozpor mezi řečmi a skutky. — Lidová logika.

»Všecko tedy, co vám řeknou, zachovávejte a činite, ale podle skutků jejich nečinite.« (Mt 23, 1.)

Slova tato mluví především na adresu starozákonního kněžstva, ale týkají se i novozákonního.

1. »Co vám řeknou, činite.« Proč? Poněvadž zasedli na stolicí Mojžíšovu, t. j. zaujímají úřední postavení, jsou zákonitou autoritou učitelskou.

Mistr prohlašuje zde výslovně, že osobní nehodnost učitelova není důvodem, aby jeho učení, pokud se shoduje s učením církve, bylo odmítáno. Ve své moudrosti učinil Bůh i platnost svátostí nezávislou od svatosti těch, kdo je rozdávají.

Přes to vyznívá ze slov Mistrových dosti jasně, že tento rozpor mezi učením a učitelem, mezi řečí a skutkem zástupci Nejvyššího málo sluší.

Bylo by jistě smutné, kdyby musel Mistr říci své osadě: »Cokoliv vám (jménem církve) mluví, konejte, ale dle skutků jeho nečiňte.«

2. Ačkoliv se zdá zásadní rozlišování mezi úřadem a osobou rozumu tak zřejmým a oprávněným, přece je lid ve skutečnosti tak lehce nechápe. Lid soudí svým obyčejným, praktickým rozumem takto: »Kdo nabádá jiné k čistotě, střídmosti, zbožnosti, k věrnosti i v maličkostech, ten budiž také sám čistý, mírný, zbožný, svědomitý.« Taková je logika lidu. A je snad nesprávná?

Jak ostře a neúprosně kárá Mistr osminásobnou pohrůžkou u fariseů tento rozpor mezi učením a životem!

CXCI.

Obět vdovina.

»Pohleděv pak vzhůru, spatřil boháče, ani metají své dary do pokladnice. A uzřel také jednu vdovu nuznou, ana tam vrhá dvě lepty.

I řekl: V pravdě pravím vám: Tato chudá vdova dala více než všichni; neboť všichni tito dali Bohu darem z toho, co jim přebývalo, tato však dala ze svého nedostatku, všecko živobytí, které měla.» (Lk 21, 1; Mk 12, 41.)

I z této nepatrné události v životě Mistrově lze odvoditi pro kněze významné poučky a důsledky:

1. Mistr nic nenamítá proti obětnici jako takové. Její oprávnění je zde výslovně uznáno. Dávát lidem příležitost, aby mohli prostým, a chtějí-li i tajným způsobem přinést Bohu malou obět. »Darem Božím« nazývá proto také mistr obět.

2. Je to zvlášť krásný rys Mistrův, že má laskavé a pozorné oko pro všechno dobré a že neskrbí pochvalou a otevřeným uznáním každého skutku dobrého.

Chválí maličké, chválí víru ženy kananejské, chválí pokoru setníka kafarnaumského, chválí zde velkomyslnost chudé vdovy. Proč ty chválíš tak zřídka své lidi? Vždyť to stojí tak málo, a tolik to srdci lahodí!

3. Štědrost chudých, zde tak dojemně osvětlená a od Mistra tak laskavě zdůrazněná, zůstala si za všech dob stejná.

Z peněz chudých irských služek byla postavena nádherná katedrála sv. Patrika v Novém Yorku. »vdovin haléř« poskytl základ k nesčetným jiným kostelům, kaplím a ústavům. Groš chudých plní pokladnice velkých spolků misijních. Měďáčky a nikláky, nikoliv stříbrňáky

činí pokladnici chrámovou vydatným pomocným zdrojem pro církev a její podniky.

4. Tyto oběti jsou posvátný peníz, »dar Boží«, posvátný pro svůj původ — tak často utrhnutý takřka od úst, krušně vydělaný, s heroickou obětavostí darovaný; posvěcený úmyslem dárce, který jej obětuje Bohu v pevném očekávání, že bude věnován službě Boží a službě církve. Běda knězi, jestliže této důvěry zneužil, úmyslu dárce nedbal a jen na své obohacení pomýšlel!

Bodrý lid důvěřuje knězi, důvěřuje mu více, než komukoliv jinému a nežádá proto celkem kontrolu. Ale dohlíží zde někdo jiný — Vševědoucí! Zdaž nebude žádati Bůh účty z každého haléře chudé vdovy?

To se týká také peněz misijních, na nichž lpí tak často pot chudých!

CXCII.

Proselyté — zkušenosti z diaspory.

»Ti (pohané) přistoupili k Filipovi, ... a žádali ho, řkouce: Pane, přejeme si viděti Ježíše.« (Jan 12, 21.)

1. Přišli někteří cizinci pohané do svatého města na slavnost, snad Řekové, toužili viděti Ježíše a promluvit s ním, a prosili Filipa, aby je k němu uvedl. Mistr je laskavě přivítal a sotva se zklameme v domněnce, že setkání toto

bylo naším dychtivým cizincům hodinou milosti. Pravíť Mistr: »Přišla hodina, aby oslaven byl Syn člověka.«

V diaspoře je asi jen málo duchovních, kteří by nebyli zažili podobná setkání a podobné návštěvy.

Býváť katolický kněz právě ve smíšených krajích bedlivě pozorován od jinověrců. A podle dojmu, jakým působí na lid osoba a život duchovního, vznikne v mnohém žádost, »viděti pána«, sblížit se s ním. Filip, který je uvede, snadno se najde.

A tu dožije se kněz radosti, že »přišla hodina, aby oslaven byl Syn člověka«.

3. Ovšem, stává se také opak. Nestalo se pouze jednou, že mnohý, ježž stesk po staré mateřské církvi jí naklonil, zase se snad i s odporem od ní odvrátil, odpuzen byv špatným dojmem, ježž ten či onen kněz na něho učinil. Církev bývá posuzována podle kněze, který především ji reprezentuje.

CXCIII.

Zrno pšeničné — kněžská obětavost.

»Amen, amen, pravím vám: nezemře-li zrno pšeničné, padší do země, zůstává samotno; země-li však, přináší mnoho užitku.« (Jan 12, 24.)

1. Zrno musí zmizeti v tmavém klínu země, musí pokorně zahynouti, aby vypučel z jeho

odumírajícího života zlatý klas. Tak musí Syn člověka se obětovat a zemřít pro spásu lidstva. Jenom ze smrti klíčí nový život.

Úchvatně krásný to obraz! Exinanivit semet ipsum, dilexit me, et tradidit semet ipsum pro me, tak komentuje apoštol národů tuto myšlenku obětní, tuto obětivost svého Mistra.

2. A kněz pravý, kněz dle srdce Páně, měl by smýšlet jinak? Co znamená jiného býti knězem, než obětovat se pro lid, obětovat se až do vyčerpání?

Jedno je jisto: Bůh spjal vykoupení s obětí, a oběť činí podmínkou pro rozdělení milosti, prýstící z vykoupení. Tolik a jen tolik účinků nadpřirozených dosáhne kněz v duši lidské, kolik obětmi působení své připravil, posílil a zúrodnil.

»Nezemře-li zrno pšeničné, padši do země, zůstává samotno.«

3. Kněz má pro jiné žít, pracovat, trpět. To však dovede jen tehdy, zřekne-li se své osoby, svého pohodlí, svých zálib. Když se tomu naučil, pak teprve uvolní se, co v něm nejlepšího, nejušlechtlejšího a počne působit. Tvrdá egoistická slupka zrníčka se rozpadne, a vnitřní životní síla se v něm ozve.

»Zemře-li však, přináší mnoho užitku.«

Teprve oběť zjevuje celou kapacitu ušlechtilé kněžské duše, poněvadž uvolňuje, co je v člověku božského.

»Otče, vysvoboď mě z té hodiny.« — Muka.

1. Smrt a sebeobětování pro druhé je kruté a těžké. Také Mistr pocituje celou tíží své oběti, která mu nadchází, a z nehlubšího nitra srdce prodírá se záupnění:

»Nyní duše má zkormoucena jest, a co dím? »Otče, vysvoboď mě z té hodiny.« (Jan 12, 27.)

Jsou to tytéž pocity, ba téměř tatáž slova, která brzy po té zaznívají tak bolestně pod šumícími cedry olivetskými.

2. Zdaž nejsou v životě kněžském — i ve svatém životě kněžském — chvíle, které vzbuzují podobné city, vyluzují podobné vzdechy se rtů, okamžiky, nálady největší opuštěnosti a smutku, chvíle, které se zdají nepřekonatelnými?

»Otče, vysvoboď mě z té hodiny.«

Zvolání toto je dovoleno, neboť je ozvěnou povzdechu se rtů nejsvětějších. Ale třeba k němu připojiti ještě slova:

3. »Proto jsem přišel na tu hodinu (aby oslaven byl Bůh).« V pravdě nemůže člověk, kněz Páně, oslaviti Boha více, nežli když v hodinách hořké, těžké muky obrací oko i srdce pevně vzhůru a v naprosté oděvzdanosti jedno jen přání má: »Otče, oslav jméno své, oslav sebe skrze mne!«

4. »I přišel hlas s nebe: Oslavil jsem a ještě oslavím.«

Jak často bývá po takových temných, ale srdnatě probojovaných chvílích náhle světlo v duši, sladce v srdci. Je to hlas Otce, který, třebaš ne hlasitě shůry, ale přece zcela srozumitelně v nitru mluví: »Jsem oslaven«, t. j. jsem spokojen s tebou, dobřeš to provedl; buď dobré myslí.

CXCV.

Magnet kříže — přitažlivost knězova.

1. »Budu-li povýšen od země, potáhnu všechno k sobě.« (Jan 12, 32.)

Záračné, božské slovo, jsoucí v naprostém rozporu se všemi lidskými podmínkami k vítězství.

»Až nastoupím na trůn,« tak zní slovo to v lidské obvyklé mluvě, »až zasednu za slavnou kathedru, na stolec arcipastýřský« a pod., pak, pak teprve nabudu vlivu a vlády nad širokými kruhy.

Jak docela jinak zní tento výrok o kříži, a přece jak božsky velikolepě se vyplnil!

2. Všechno přitáhnouti k sobě je ideál každého kněze. Jen jak to provést?

Nu, tedy se rozhlédni a uvažuj, kteří kněží jeví vskutku největší přitažlivost. Který kněz vábil tě k sobě jako kněz nejvíce? Ku kterému

knězi se hrnou zástupy? Které kazatelny a zejména zpovědnice bývají nejvíce obléhány?

Nepochybně působí tu přirozené vlastnosti: nadání, jemné obcování, učenost, výmluvnost, zkušenost, moudrost a pod., aby získaly knězi vliv, přitažlivost a sympatie.

Ale vlastní přitažlivost u kněze je a zůstane rázu nadpřirozeného. Důvěra a úcta k němu spočívají na přesvědčení, že je nadčlověkem ve vyšším slova smyslu, že je obrazem Mistra, na pevné víře lidu, že Bůh používá k rozdělování zvláštní milosti vyvolených nástrojů.

Lid tíhne k tomu knězi, z něhož vychází záře neposkvřené čistoty a lesk svatosti. Ale kde se tomu všemu naučíme, ne-li ve vysoké škole kříže, jejíž hlavní dvě poučky zní: sustine et abstine? Bez lásky ku kříži není svatosti.

3. Ale také v jiném, přímém smyslu uskutečňuje se hořejší výrok v životě a v dějinách církve.

Nic nedodává knězi v očích lidu vyšší posvěcení a oprávněnější nárok na úctu a lásku jako svatozáře vyznavače Ježíše Krista.

Viděli jsme, kterak horoucně lnul lid právě za kulturního boje ku svým kněžím a biskupům, z nichž udělalo pronásledování, žalářování, policejní stíhání mučeníky svaté věci. Jak podivuhodně, zázračně působil kdysi v prvotní církvi i v pozdějších dobách pronásledování na pohanské zástupy heroismus kněžských mučeníků!

Teprve když dokrvácel blahoslavený P. Chanel na Fatuně pod ranami pohanských pohlavárů, prolomil se tvrdý led, který dosud obklopoval srdce jako nepřístupným kouzlem. Tak se naplňuje i tento výrok Páně v církvi a její kněžích.

»Budu-li povýšen od země, všechno potáhnu k sobě.«

CXCVI.

Bázliví stoupenci — pastorační ohledy.

»Však přece i z náčelníků mnozí uvěřili, ale pro fariseje nevyznávali toho, aby nebyli vyobcováni, neboť milovali více chválu od lidí, nežli chválu od Boha.« (Jan 12, 42.)

1. Zdaž nezůstalo tak až do dneška, a zdaž neposkytuje právě naše doba hojně příkladů toho druhu? Téměř každý kněz může o tom vyprávět.

Při postavení, které katolická církev na mnohých místech zaujímá v moderním životě státním a společenském, je zapotřebí zvláště mužům ze vzdělanějších stavů, z kruhů úřednických a důstojnických pevné páteře, chtějí-li vyznávat svou víru v Krista a jeho církev mužně a otevřeně.

Mnozí se vydávají také za »věřící a přesvědčené katolíky«, ale za žádnou cenu ne-

radi by se zdáli před veřejností »ultramontány«
anebo »klerikály«.

Vždyť musejí žít, chtějí postupovat, udělat kariéru, a proto nezbývá, než bráti ohled na nálady a názory, které panují v kruzích obchodních nebo stavovských, známých, ve společnosti, v kasině atd. Rádi by byli také »nahore« dobře zapsáni, ale nikoliv v »černé knize«.

Buďme spravedliví. Postavení takových mužů není skutečně nijak lehké, zvláště v zemi, kde vzdor vši rovnosti slovo katolík působí nahore kolem a kolem vzato spíše všelijak jinak, nežli jako doporučení.

Nelze ani očekávat, že by každý se cítil povoláním za hrdinu a vyznavače.

Jaké pak stanovisko má kněz zaujmouti vůči těmto »náčelníkům«?

Nechť nezapomene, že mezi těmito »náčelníky« byli mužové jako Nikodem a Josef z Arimatie, že Mistr nečiní Nikodemovi, který přichází k němu tajně, žádné výčitky, ba že se ani slovem o této slabosti nezmiňuje.

Pokárání, zvláště veřejné, mělo by jedině ten účinek, že by se dotyčným pánům jejich postavení jen ztížilo, je urazilo, a snad pouto roztrhalo, které je k církvi ještě víže. Třeba jim tedy ponechat bez falešných kompromisů dvěře vždy dokořán otevřeny, a hleděti, aby byli získáni jemným taktem a ohledem na jejich křehkost a jejich potíže.

Jedná-li s nimi kněz drsně, odmítavě, nemoudře, nebo dotkne-li se jich třebas jen urážlivě, padne snadno i poslední opora, kterou snad ještě měli.

CXCVII.

Nesuďte!

»Uslyší-li kdo slova má a nezachová-li jich, toho já nesoudím, neboť jsem nepřišel, abych soudil svět, nýbrž abych spasil svět.« (Jan 12, 47.)

1. »Toho já nesoudím.« Vztahuje se to i na tebe, pane faráři, či utápíš se zrovna v odsuzování a zatracování těch či oněch lidí z farnosti, těch či oněch spolubratří? V krutých, nelítostných úsudcích, při nichž nezůstane ani kloudná nit na tvých protivnících? V souzení a odsuzování bez důkladného vyšetření, snad na základě pouhých pověstí a podezření, nebo v podrážděné náladě, protože se ten či onen poněkud dotknul tvé důstojnosti a povýšenosti!

2. Kam vede toto posuzování a zatracování? Přináší snad lepší poznání, požehnání? Zajisté nikoliv, za to však rozhořčení, nepřátelství, spory, náboženské odcizení a odvrácení od církve.

»Nepřišel jsem, abych soudil, nýbrž spasil.«

Zboření chrámu — úpadek kněžstva.

(Mt 24, 2; Mk 13, 2; Lk 19, 44, 21, 5.)

»Amen, pravím vám, nezůstane tu kámen na kameni.«

1. Naplnění podivem poukazují učeníci Mistru na nádhernou stavbu chrámovou, která trůní jako královna na vysoké skalnaté stráži. Jak mohutný základ zdá se míti synagoga, jakoby měla přetrvat věčnost.

Avšak často kryje zevní stkvělé zdání vnitřní nezadržitelný rozklad.

Vážně odpovídá Mistr, poukazuje rukou na mramorové zdi lesknoucí se v zlatistých večerních červáncích:

»Nezůstane tu kámen na kameni.«

A s drobícím se zdíkem rozpadne se i synagoga od Boha zavržená.

2. Za to církev na skále vystavěná dostává od něho přípověď věčného trvání.

Tuto záruku nepomíjitelnosti má však jenom církev jako taková, nikoliv jednotlivé její části a okrsky.

Zajdi si na severní pobřeží africké, do »Kartaga«: jen ještě trosky a zříceniny označují místo, kde kvetla kdysi církev Cyprianova. Rozkopej libyckou poušť: vynoří se ti trosky celých měst a podivné svatyně z hlubin, v nichž odpočívaly od půldruhého tisíciletí. Zajdi si do

Malé Asie a hledej sedm svatých měst; ne-nalezneš je. Nikde nezůstal ani kámen na kameni.

Proč dopustil Bůh všechno toto?

Je to jeho tajemství — ale jedna z příčin, že celé církevní provincie, církve v celých zemích tak bídně zahynuly, je tak jako v Israeli téměř vždy a všude úpadek kněžstva.

3. V církvi Kristově žije prvek božský. Onen zůstává, tento je porušitelný. To se nesmí zapomínat. Vnější zdi a nádhera chrámová zkázu nezadrží. Přislíbení o nezničitelnosti může se státi, nebylo-li správně pochopeno, přímo osudným. Někde si je beze všeho osobují pro svou zemi, pro dílčí církev, dají se oklamat zevním zdáním síly a rozkvětu a vynášejí se nad jiné národy, kde tohoto zevního zdání zatím snad není.

Ó Bože, kdo zná budoucnost, kdo vidí zříceniny budoucích staletí?

»A proto, kdo se domnívá, že stojí, hleď, aby nepadl!« (I. Kor. 10, 12.)

CXCIX.

Nepraví Mesiášové — moderní fikce.

»Vizte, abyste nebyli svedeni; neboť mnozí přijdou ve jménu mém a řeknou: »Já jsem Kristus« a svedou mnohé. Nechoďte tedy za nimi.« (Mt 24, 5; Lk 21, 8; Mk 13, 6.)

1. Víme, kterak se tato předpověď splnila při zboření Jerusalema. Ale zdaž se neopakuje tento smutný podvod nepravých spasitelů, jen že moderním způsobem, také za našich dnů?

Či nestala se tam za katolickými hranečníky víra v Krista v širokých kruzích dávno již jen problémem Krista? Každý z těchto pánů v Berlíně, v Halu, nebo v Lipsku, nebo Tubinkách atd. upraví si u psacího stolu svého Pseudokrista. opravuje, přistřihuje, kombinuje, vypouští, retušuje, až vyrozumoval k tisíci fikcím kristusovským opět novou. Vyzkouší ji v »neomylném« světle své učené lampičky, nalezne, že není nad ni a odevzdá ji současníkům ve způsobu nové brožované i d e y K r i s t a. Co všechno si musí dát Kristus mnohdy líbit!

2. Nejsmutnější je však, že také katoličtí kněží a profesori čerpají vodu z těchto cisteren, a že mnozí z nich se dávají oblouditi svůdnými hlasy: »Zde, nikoliv tam je Kristus.«

»Nechoďte za nimi,« napomíná Mistr.

3. Pravá postava Spasitelova odráží se velkolepě, jasně, v pevném vyhranění jako žádná jiná na pozadí dějin světových. Kristus trvá a žije ve své církvi a kráčí jako úchvatná skutečnost staletími, rozdávaje světlo a teplo jako slunce. Jak směšné, chce-li kdo svítící hvězdu denní hledati čmudící blikavou lucernou!

»O desíti pannách.«

1. **O s u d n é r o z d í l y.** »Pět z nich bylo pošetilých a pět opatrných.« (Mt 25, 14—30).

Kdyby byl někdo viděl oněch deset panen, kterak před příchodem ženicha spaly klidně podle sebe se svými lampami — kdož by byl znamenal jaký rozdíl? Všechny se zdály stejně krásné, stejně dobré, stejně připravené. Ale — o hodinu později byly již rozděleny: jedna polovice v síni hodovní, obklopena světlem, zkolébána sladkou hudbou v blažené veselí; druhá stála venku v tmavé noci bčdujíc, ale marně o vstup žebronic.

Kdo by byl dříve podle svítilen zpozoroval osudný rozdíl? Kdo si všimne ve společnosti kněží velkého rozdílu, který znamená možná věčné odloučení? Všichni se zdají stejní: tentýž šat, úřad — tatáž lampička. Tu přijde hodina věčnosti a zjeví nesmírně velký rozdíl, osudný nedostatek oleje: milosti a zásluh.

2. **O s u d n ý k l a m.** »Dejte nám z oleje svého, neboť naše lampy hasnou.«

Také nemoudré panny se domnívaly, že jsou lampy jejich naplněné a v pořádku. Sed fiducia in fatuis vana, in prudentibus vera est. (Ludolf.) Důvěra nesmí býti slepá, nýbrž musí spočívat na svědectví poctivé snahy a činné horlivosti.

Jak snadno může se zmocniti právě kněze takový sebeklam, protože má za samozřejmé,

že jeho lampa je naplněná. »Pravíš: Jsem bohat, ano zbohatnul jsem a ničeho nepotřebuji; a nevíš, že ty jsi nešťastník a ubožák, chudý a slepý a nahý.« (Zjev. 3, 17). Nosce te ipsum.

3. O s u d n é »p o z d ě«. »Pane, pane, otevři nám. Ale on odpověděv, řekl: Amen, pravím vám, neznám vás.«

Jak samozřejmé se zdá, že ona brána bude pro kněze otevřená, k níž přece sám měl klíče, a již tak mnohým jiným otvíral. Jak děsné zklamání, nalezne-li tuto bránu zavřenu! Clausa est ianua. Ianua misericordiae, gratiae, gloriae. (Ludolf.) A všechno úpění o vpuštění nic nepomůže. Jedinou odpovědí je tvrdé odmítnutí: Nescio vos, tisíceronásobně bolestné a strašné pro ucho toho, jenž Mistru byl kdysi tak blízko, a nyní dostane neodvolatelné odmítnutí: Nescio vos.

CCI.

O hřivnách. — Nevyužití síly v církvi.

(Mt 25, 14—30.)

1. Opět a opět se vrací toto podobenství ve mši hojných svatých vyznavačů a napomíná kněze, aby z hřiven svých těžil, je nezakopával. Napomínání toto není zbytečné. Jaký fond vloh, síly a schopnosti ztrácí se právě u kněžstva bez užitku, anebo se nedostatečně uplatňuje!

2. Působí tu různé příčiny. Často jsou to vady ve výchově: nedostatek skutečného vyškolení pro život, pro jeho úkoly a potřeby, nedostatek vedení, návodu a nabádání, někdy vrozená lenost, pohodlnost, změkčilost a indolence jednotlivce, také mnohdy nepřízeň poměrů, velmi často, zejména na venkově, nedostatek duševních podnětů zvenčí. Tak se mnohý spokojuje skrovným úkolem úzce vymezené úřední povinnosti, a ostatního času používá pro allotria, lehkou četbu, nebo dolce far niente.

3. Nemá každý sám o sobě potřebnou iniciativu a energii; musí býti probuzena, pobádaána, vedena, organisována. Tak přijde mnohý mladý kněz, mající velké vlohy a schopnosti, pomalu více a více do nálady posledního ze tří služebníků. Nevrlý, zklamáný, rozezlený zahrabává svou hřivnu, kdežto venku v boji světovém volá katolický tisk, spolky katolické, katolická věda o pomoc a svěží síly. Vlastní i cizí vina tu spolupůsobí, že zůstává v církvi svaté velký duševní kapitál bez užitku a bez zúročení.

CCII.

O věrném služebníku.

»Dobře, služebníku dobrý a věrný; že jsi nad málem byl věrný, nad mnoha věcmi ustanovím tebe, vejdi v radost pána svého.« (Mt 25, 21.)

1. Synovství Boží neruší v podstatě původní poměr člověka k Bohu. Člověk je a zůstává na zemi služebníkem Božím, a bude, jak tuto vidíme, dle tohoto služebního poměru také souzen.

2. Servi Dei, »služebníci Boží« nazývá církev se zálibou své svaté. Věrný sluha Páně je nejčestnější titul knězův.

Býti služebníkem neznamená však žíti sobě, hledati sebe, nýbrž věnovati svůj všechen čas, všechnu sílu, schopnosti a vlohy službě jinému, vyššímu, pro něho žíti, pro něho pracovati, pro něho v potu tváře se lopotit, od ranného jitra až pozdě na noc.

Dobrý je služebník, který Pánu svému slouží z lásky a není pochlebník; věrný je služebník, který klade zájmy pána svého nade všechno, a úzkostlivě se vystříhá i nejnepatrnější zpronevěry.

3. Jak krásný je kněžský život, který je věnován zcela a zcela věrné službě Boží; jak účtyhodný je kněz, jehož hlava sešedivěla v této službě. Je již znaven a touží po věčném svatvečeru.

Dobrý boj bojoval, běh života dokonal, víru zachoval. Ví, že pro budoucnost je mu uložena koruna spravedlnosti, kterou mu dá v onen den Pán, spravedlivý soudce. (2 Tim. 4, 7.)

4. »Že jsi nad málem byl věrný, nad mnoha věcmi ustanovím tebe.«

Jak málo je konečně to, co činíme pro Boha, jak bohatá je odměna: za krátký den

práce na zemi odpočinutí věčné, za krátký den boje na zemi pokoj věčný, za krátký den utrpení a odřikání radost věčná.

»Vejdí v radost svého pána«, anebo jak Mistr slíbil při odchodu: »Odejdu a připravím vám místo; přijdu zase a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já.« (Jan 14, 3.)

CCIII.

Výstraha a nedostatek prozíravosti.

»Mějte se tedy na pozoru; aj, předpověděl jsem vám to všecko.« (Mk 13, 21; Jan 16, 4.)

Je to krásné od našeho Mistra, že nenechává svých v nejistotě o osudu, který je čeká. Otevřeně a jasně předpovídá jim budoucnost, boje, nebezpečí, zkoušky své církve a napomíná je, aby bděli a na vše byli připraveni.

Běda vojsku, jehož vůdce hledí bezstarostně do budoucnosti; běda stádcí, které nemá obezřelého pastýře! Co se stane, když se objeví náhle neočekávaně nepřítel v přesile, když překvapí strašná bouře nic netušící ovce?

2. Zde je obsaženo pro církev a její kněžstvo důležité poučení. Tela praevisa minus nocent. Že neuznali a nedbali **vážných výstrah** Mistrových, bylo příčinou, že se apoštolé ve víru muk ukázali tak slabí. Bouře se nalezla neozbrojeny, nepřipraveny. Jak často se opakovaly podobné události v dějinách církevních. Zřetelně a výstražně mluvily předzvěsti bouře

o hrozícím rozkolu náboženském. Naléhavě varovaly alespoň ojedinělé hlasy osvícených mužů. Avšak hradní strážcové na vysoké věži jich nedbali.

Místo aby ocenili vážnost doby, oddali se bezstarostně veselému užívání života a neučili nic, aby blížící se neštěstí zaplašili a se před ním ochránili.

Et nihil horum intellexerunt. Považovali všechno za prázdné mnišské hádky, a nedbali jich.

Ach, pozdě byl poznán osudný omyl, a dnes vidíme zřetelně, co to bylo: odluka půl Evropy od mateřského srdce církve, neblahou roztržku, která již od čtyř staletí hanobí šat Kristův.

A nebylo-liž také tak před velikou revolucí? Také tehdy varovali prozíraví a osvícení mužové. Ale valná část zavírala oči, neviděla nebo nechtěla vidět, a katastrofa se přivalila také na církev jako povodeň přes noc.

A zdaž neskýtá nám i novější doba takových příkladů nepochopitelného zaslepení hojnost na obou březích Rýna?

»Mějte se tedy na pozoru; aj předpověděl jsem vám to všecko.«

CCIV.

Poslední soud.

1. Poslední soud náleží mezi největší, nejúchvatnější tajemství víry, a je dobře, jestliže

také kněz rozvine před sebou mohutný tento obraz. Působí jako pohled na grandiosní horskou krajinu, jako moře zmítané bouří, jako podívaná na horu chrlicí oheň. Obraz ten děsí, rozechvívá, ale také povznáší, očisťuje, proměňuje.

Je to den hněvu, závěrečného súčtování mezi Bohem a lidstvem, den věčně platného roztržení.

Jak hrozné by bylo, kdyby ovce byly postaveny po pravici, pastýř po levici, kdyby byli prostí, neučení laikové zařadění mezi ovečky Kristovy, a kněz Bohu posvěcený mezi kozly!

2. Vedle této vážné stránky má však poslední soud ještě jinou, která právě kněze povznáší, utěšuje. V dobách těžkého navštívení a krutého pronásledování poněkud zmalomyslní dosti snadno i věrný sluha Páně. Tu je třeba přidržeti se pokynů Mistrových a pohlížeti s ním na konečné vítězství království Božího.

Na veliký tento den odkazuje Pán také své protivníky, stojí před nimi téměř jako bezmocný. »Tehdy uzříte Syna člověka přicházeti v oblacích s mocí velikou a velebností.«

Zajiště má církev již nyní doby vítězných úspěchů. Ale vítězství konečné nadejde jí teprve s posledním dějstvím jejích dějin.

Přítmí, které tu panuje v době zkoušky a rozhodování, má za následek, že mnozí utíkají před mocí pravdy, že se posmívají všem po-

hrůzkám a výstrahám Božím, zrovna jak to bylo za časů potopy a Sodomy.

Ale nadejde den rozhodnutí. Pak rozhrne se opona, dělicí předsíní tohoto času od svatyně věčnosti; nadpřirozená pravda nebude pak již zářiti jako tichá, třpytivá hvězda z daleké dálky.

»Jako blesk od východu k západu«, tak se zjeví Kristus, věčná pravda, sám. Nic tolik neuchvacuje a neohlašuje s tak pronikavou a vítěznou přesvědčivostí svou přítomnost, jako blesk na tmavém pozadí noční oblohy. Tu přestává všechno pochybování a kolísání. Nyní stojí pravda sama v majestátní velikosti před pochybovači a posměvači. I zmlknou a hrůzou se zděsí. Ergo erravimus!

3. Toť den Hospodinův, který požádá neúprosně své božské právo a je také uplatní. — Toť den církve, která oslaví jásavě své vítězství s Božským Mistrem; toť den kněze, kdysi zástupce Kristova a jeho církve, jejího vyslance, jejího sluhy, jenž nyní uvidí božskou sankci oněch slov: »Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.«

OBSAH.

Rezjímání úvodní. Alter Christus . . .	1
1. Křest Ježíšův — svěcení kněžstva . . .	9
2. Na poušti — shromažďuj, rozdávej . . .	10
3. Pokušení — troje nebezpečí pro kněze . . .	11
4. »Ejhle, Beránek Boží!«	13
5. Svatba. — Kněz a hostiny	14
6. Kristus a jeho matka — matka duchovního . . .	17
7. První vyčišťování chrámu — svatý hněv . . .	19
8. Nikodem — konvertité	20
9. Křest učeníků — invidia clericalis	22
10. U studnice Jakubovy.—Světačka u zpovědi . . .	24
11. Židé a samaritáni — snášlivost s jinověrci . . .	26
12. Tajemný pokrm — nezištná horlivost du- chovní	28
13. Královský úředník — klerus a úřednictvo . . .	29
14. V Nazaretě — prorok ve své vlasti	30
15. Kázání Páně — kazatel Bohem nadaný	32
16. Obrázky z velkoměstské duchovní správy . . .	33
17. Tchyně Petrova	40
18. Dotěrné zástupv — dny návalu	42
19. Dále! — Nedbej poct ni odpočinku!	43
20. Duc in altum — ven do života — na misie! . . .	45
21. Zázračný rybolov	46
22. Rybář lidí — jeho působiště, jeho kořist a způsob lovu	47
23. Uzdravení malomocného	49
24. Kněz ve veřejném shromáždění	52
25. Ochrnulý	53
26. Povolání Matoušovo	56
27. U stolu s celníky — klerikální výlučnost . . .	57
28. Mistr a učeníci — farář a kaplani	60
29. Bethesda — zpovědnice	61
30. Třicet osm let nemocný — zapomenutí farníci . .	62
31. Chůze obilím — apoštolské cesty	63
32. Kázání na hoře — povolání apoštolské	65

33. Přitažlivost Mistrova	66
34. Hlavní účel kázání — povznášeti, ne skličovati	67
35. Vy jste světlo světa. Kněz slunce	68
36. Město na hoře — exponované postavení kněžstva	69
37. Setník z Kafarnaum. — Pán a vojín	70
38. Vlastenectví Mistrovo	72
39. Mládenec Naimský	74
40. Náboženství chudých — církev a chudinství	77
41. Jan Křtitel	78
42. Rozmary nevěry	79
43. U fariseje Šimona	81
44. Ženy v průvodu Ježíšově. — Ženská vláda na faře	82
45. Nával lidu — kdysi a nyní	84
46. Bratři Ježíšovi. — Příbuzní	85
47. Rozsévač — potíže a problémy pastorače	87
48. Tajemství království nebeského. — Výsady kněžské	89
49. Símě vzházející	90
50. Koukol — zlořády	91
51. Poklad hospodářův — knihovna a studium	93
52. Bouře na moři	94
53. Posedlý gerasenský — démon vilnosti	97
54. Dcerka Jairova — náhlá zaopatřování	98
55. Žena s krvotokem. — Skrupulantky	100
56. Apoštolské cesty. — Filiálky a odlehlé čtvrti	101
57. Lítost nad zástupy. — Ovce bez pastýře	102
58. Žeň a dělníci — nedostatek kněží	103
59. Oběť neřestné ženy. — Où est la femme?	105
60. Venite seorsum — roční exercicie	106
61. Nouze lidu — zanedbané osady	107
62. Rozmnožení chlebů—sociální činnost církve	108
63. Modlitba Mistrova	110
64. Protivný vítr — zdánlivé neúspěchy	112
65. Askese důvěry	113
66. Tonoucí Petr	114
67. Eucharistie — kněz a oltář	115
68. Mistr — a kulturní boj	117

69.	Korban — causae piae	118
70.	Žena kananejská — pohanské misie	119
71.	Hluchoněmý — církevní obřady	121
72.	Kvas farisejský a saducejský	123
73.	Petrovo vyznání — hlásej Krista!	125
74.	Církev skála — kněz oporou pravověrnosti	126
75.	Moc klíčů — osobování božských práv	128
76.	Proměnění na Táboru	129
77.	Náměsíčník — mimořádnou milost třeba si zasloužiti	131
78.	Daň chrámová — církevní výsady	132
79.	Hádka mezi apoštoly	133
80.	Chvála maličkých — kněží Janové	135
81.	Chraňte maličké	137
82.	Exercista — laický apoštolát	139
83.	Osudné dilemma. Blízká příležitost	142
84.	Sůl zvětralá — kněz zvlažnělý	143
85.	Spasiti, co bylo zahynulo — se impendere et superimpendere	145
86.	Zbloudilá ovce — ideální pastýř	147
87.	Zjev se světu! — Vychloubavost	149
88.	Nenávist světa — neupřímné kompromisy	151
89.	Do Jerusalema!	153
90.	Hněv učeníků — nerozvázná horlivost	154
91.	První úspěchy učeníků Páně	156
92.	»Pojďte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi«	158
93.	Jho a břímě	160
94.	»Učte se ode mne, neboť jsem tichý a po- korný srdcem«	161
95.	Milosrdný samaritán — Magna charta kře- stánské charity	163
96.	Ježíš u Marty a Marie. — Apoštolát osob- ních styků	165
97.	»Moje učení není mé.« — Subjektivismus na kazatelně	167
98.	Soud lidu	168
99.	Žena cizoložná. — Ježíš vzor zpovědníků	170
100.	Světlo světa — dvojí slunce v obci	172
101.	Polemika	174

102. Uzdravení slepého od narození. — Pronásledování konvertitů	177
103. Nepřátelské synedrium. — Ovlivňování veřejného mínění	178
104. Ježíš, pastýř dobrý	180
105. Pastýř nehodný	183
106. »Jiné ovce«	185
107. »Pane, nauč nás modliti se«	186
108. Neodbytný přítel. — Nápis vhodný pro faru	188
109. Vypuzení ďábelství němého Těžké případy zpovědní	189
110. Hanobitelé církve a duchovenstva	191
111. Ostré výrazy — mnoho nepřátel, mnoho eti	192
112. Po ovoci poznáš strom — i kněze	194
113. Duch nečistý — recidivi	196
114. Dva slepci	198
115. Matka blahoslavená	199
116. Spravedlnost farisejská. — Běda kněžstvu Israelskému	200
117. Temné tajemství	204
118. Bázeň Boží a bázeň lidská	205
119. Stálost ve víře — vyklouzové	207
120. Spor o dědictví — světské rozmíšky	208
121. Podobenství o boháči — kněžští skrblici	210
122. Kněz a moderní ruch výrobní	211
123. Pás a svíce — čistota a víra	215
124. Kněz ve stáří — bdělost	216
125. Správce věrný a opatrný	217
126. Mnoho milosti — mnoho zodpovědnosti	219
127. Oheň pravdy	221
128. Pokoj pravý a nepravý	222
129. Strom fíkový — nápis na kněžský hrob	224
130. Shrbená žena — duše sklíčená	225
131. Představený synagogy — kněžský bureaukratismus	226
132. Zrno hořčičné a kvas	227
133. Zášť smrtící — à bas la calotte!	229
134. Pastýř a ovce	230
135. Kamenování	233

136. Důkazy božského poslání	235
137. Počet vyvolených — rigorismus na kazatelně	236
138. Povolání pohanů — zájem duchovenstva o misie	238
139. Poslední budou prvními a první budou po- sledními. — Překvapení posledního soudu	240
140. Zastrážovací pokusy farisejské — útoky na církve	242
141. Odpověď Herodovi — politika na kazatelně	243
142. Kvočna a kuřata — kněžská starostlivost	245
143. Hosté u stolu — duch sv. Vincence ve faře	246
144. Pozvání — návštěva a zanedbávání kostela	2-8
145. Napřed měř, potom řež	250
146. O ztracené ovci a ztraceném penízi	252
147. Marnotratný syn — kněz jako otec — jako marnotratný syn	255
148. Dvojitá služba	256
149. Boháč a Lazar. — Novissima	258
150. Pohoršení — v církvi a duchovenstvu . . .	259
151. Bratrské pokárání — kněžská nesmiřlivost	262
152. Vitandus — neposlušní věřící	264
153. Služebník nešlechtný — zpovědník přísný a mírný	265
154. »Přidej nám víry«. — Modlitba kněžská	266
155. Pán a služebník — povinnost	267
156. Betania — kněz a návštěvy v rodinách	269
157. Nemoc Lazarova — kněz u nemocných	270
158. Pozdě! — Smrt nezaopatřeného	271
159. Kněžská srdnatost	273
160. Smrt Lazarova	274
161. Vzkříšení Lazara	276
162. Židovští udavači — nespolehliví přátelé	278
163. Důslednost nevěry a zášti	279
164. Deset malomocných — nedisponování ka- jícníci	280
165. Nevděk	282
166. »Království Boží nepřijde s patrností« . .	283
167. Nespravedlivý soudce, nadřizování bohatým farníkům	285
168. Fariseus a celník — nelaskavé posuzování	286
	351

169. Pokora a slabost	288
170. Nerozlučitelnost manželství	290
171. Celibát — jeho založení	291
172. Božský přítel dítek — církev a mládež	293
173. Bohatý mládenec. — Jinoch a kněz	295
174. Časné statky zaslepují	296
175. Odměna chudoby	298
176. Dělníci na vinici — obsecra — increpa	299
177. Nepochopené tajemství kříže	301
178. Salome — nevhodná prosba	302
179. Slepec Jerišký — kněz a žebráci	304
180. Vrchní celní jerišký — »akklerikálové«	305
181. Pán Ježíš v Betanii pomazán	307
182. Vjezd do Jerusalema — průvod Božího Těla	311
183. Prvotiny a kněžská jubilea	312
184. Pláč nad Jerusálemem. — Lítost nad ne- úspěchy	314
185. »Hledali ho zahubiti.« — Pryč od Říma!	316
186. Druhé vyklizení chrámu — těžké reformy	317
187. Víra, která hory přenáší. — Zázraky a modlitba	319
188. Podobenství o vinici — zpustlé osady	320
189. Peníz daně — politické náledí	322
190. Rozpor mezi řečmi a skutky. — Lidová logika	323
191. Oběť vdovina	324
192. Proselvté — zkušenosti z diaspory	326
193. Zrno pšeničné — kněžská obětavost	327
194. »Otče, vysvoboď mě z té hodiny.« — Muka	329
195. Magnet kříže — přitažlivost knězova	330
196. Bázlíví stoupenci — pastorační ohledy	332
197. Nesuďte!	334
198. Zboření chrámu — úpadek kněžstva	335
199. Nepraví Mesiášové — moderní fikce	336
200. »O desíti pannách«	338
201. O hřivnách. — Nevyužité síly v církvi	339
202. O věrném služebníkovi	340
203. Výstraha a nedostatek prozíravosti	342
204. Poslední soud	343

PODPORUJTE

svůj vlastní podnik, kterýž
právě zřízen v bývalém
starobylém paláci knížete
ze Schwarzenbergů. Je to

KNIHKUPECTVÍ

**ANTI KVARIAT,
NAKLADATELSTVÍ
A OBCHOD UMĚLE-
CKÝMI PŘEDMĚTY.**

Toto knihkupectví má na
skladě mimo jiné též ve-
škery knihy a spisy čistě

KATOLICKÉ.

PODPOŘÍTE KATOLICKÝ PODNIK!

objednáte-li své potřeby v knihkupectví
Československé akc. tiskárny v Praze II.,
Spálená 15, býv. Schwarzenberský palác.